

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

BIBLIOTHEEK GENT

0022731

GABRIELIS NAVDÆI,
PARISINI,

Eminentissimorum Cardinalium ;
FRANCISCI à BALNEO,
FRANCISCI BARBERINI,
IVLII MAZARINI,

ac demùm Serenissima

CHRISTINÆ - ALEXANDRÆ,
Regina Suecorum, Gothorum & Vandalorum,

BIBLIOTHECARIÏ,

EPISTOLÆ,

Nunc primùm in lucem prodeunt,

GENEVÆ,
Sumptibus ION. HERMANNI WETTERHOLD
MDCCLXVII.

ILLVSTRISSIMO,

Nobilissimoq; Viro

HENRICO LVDOVICO

HABERT,

EQVITI DOMINO DE MONT-
MOR, COMITI CONSISTO-
RIANO, AC LIBELLO-
RV M SVPP LICVM
PROTO-MAGISTRO.

MIRARI noli, Li-
terarum & Li-
teratarum Me-
sas Amplissi-

* 2

DEDICATIO

me, quòd Vir Clarissimus
GABRIEL NAVDÆVS vi-
cennium prope post obi-
tum modò Te adeat, ac in
Tua instructissima Bi-
bliotheca memoriam sui
perennare studeat, tuisque
sub auspiciis vniuersum
Orbem Literarium per-
lustrare contendat, quan-
doquidè Epistolarum
lectitatione mirum in
modum delectaris, Au-
ctorum mentem longè
sincerius expiscaturus in-
de,

DEDICATIO.

de,quàm ex Oratoriis eorum Operibus quantumlibet perpolitis : Adde quod ipsum Naudæum, in Viuis cùm esset, eruditè loquentem tuis in Aedibus audire non semel sustinueris, ab eoque varios variis de rebus conscriptos pellegere libros, styli elegantia & veritatis amore supra modum luculentos, quorum singulari præstantia per ora virum volitare cepit. &

*

3

DEDICATIO.

Musarum Patronos omnes
sibi conciliare, suas
diuitias Eruditos docens,
suas delicias Principes,
atque Reges ornamenta
sua, dum Bibliothecas
illustres tot excitauit, or-
dinauit & curauit, libro-
rum editiones varias, no-
menclaturas ac precium
memoria tenens, quot
singula ~~ot~~ tulerit Sæcula.
Per ipsum enim vixisse
libros & librorum sum-
mum belluonem fuisse
nul-

DEDICATIO.

nūllus ignorat, licèt eorū
suavi succo nunquam
saturatus, atque
laudum plenus, quan-
tum homini fas est, fe-
bris fuerit extinctus Ab-
bauillæ, prout videre
est in eius Elogio & Epi-
taphio sequentibus. Qua-
re tenerrimum illum in
Literatos amorem tuum
enixè deprecor, vt Opus
hoc posthumum beneuo-
lè velis suscipere, tum ob

✱

4

DEDICATIO.

Iatrophysicas Quæstiones in eo excitatas, tum ob Auctoris, cui non parùm fauebas, & Amicorum ipsius, nominis haud parui, ad quos illæ familiares diriguntur Epistolæ, amœnioribus Parnassii floribus adornatæ, splendorem. Gaudebunt superstites illi, gaudebis & ipse plurimùm Naudæum insuper Reipublicæ Literariæ historiam
sine

DEDICATIO.

sine fuce contexentem
audire ; illius Epistolica
siquidem conversatio si-
gnificat etiam quidquid
in toto Musarum ambitu
peragatur, quid Auctores
hi moliantur, quid illi pa-
trarint, quid & edant illi.
Quapropter non asperna-
beris, ut spero, *Vir In-*
comparabilis, singularis
observantiae erga Te meae
specimen hoc tenue, ne-
que dedignaberis illud

*

5

DEDICATIO.

pro tua bonitate tan-
quam præludium pro-
pensissimæ nostræ in tua
voluntatis obsequia.

Addictissimus, ac humillimus

tuus.

ANTONIUS DELA-POTERIE.

TYPOGRAPHVS

LECTORI, S.

*ON requires, a-
pinor Bencuole
Lector, quare
prelis Parisiensi-
bus Epistolarum hoc Opus
non habeas demandatum,
Auctoris uti partem habes
Elucubrationum maximā,
quando noueris nihil ab Au-
tographo, quem habeat An-*

PRÆFATIO

tonius Pöteria, characteris illius interpretator non ignarus, mutilatum, nec ab eodem Exscriptore quidquam omissum, sicuti facile dijudicare poteris, si cupias ipsummet Autographum, nunc aservatum in Bibliotheca Illustrissimi Domini Henrici Ludouici Haberti Monmorij Libellorum Supplicum Magistrorum Decani, inter Clarissimorum Virorum raros Codices Manuscriptos, huic Editioni nostra conferre.

AD LECTOREM.

*ferre. Neque verò requires,
quare ferè vicennium ab
Auctoris interitu jam solum
in lucem prodeat hoc opus, si
etiam noueris sumptus neces-
sarios ad omnia illius unum
in corpus edenda Opera su-
perfuisse; curam Editionis
acceptatam fuisse à Doctissi-
mo, Dilectissimoque suo ami-
co, Reuerendo Patre Ludo-
nico Iacob à S. Carolo Cabi-
lonensi, Ordinis Carmelita-
rum, Regi Christianissimo à
Consilijs & Elemosynis, qui,*

PRÆFATIO

quod potuit, eius in commen-
 dationem egit, & collegit à
 Viris clarissimis, redegit-
 que unum in Libellum typis
 elegantissimis Cramosia-
 nis, anno MDCLIX. sub hoc-
 ce Titulo, V. Cl. Gabrielis
 Naudæi Tumulus, com-
 plectens Elogia, Epita-
 phia, Carmina tum Lati-
 na, tum Gallica variorum
 Cl. Virorum, cui accessit
 Catalogus omnium Nau-
 dæi Operum. Ex quo Li-
 bello decerpimus ad tanti
 Viri

AD LECTOREM.

Viri vita sufficientem notitiam eiusmet Elogium à Cl. Viro Petro Hallao eloquentissimo Oratore, Iuris utriusque Doctore & in Academia Parisiensi Regio antecessore & Poëta, necnon Epitaphium à nominato R. Patre Ludovico Iacob. Horatus est etiam sepius ad Editionem Operum Naudai peragendam Adamus Framazelle, eius Amanuensis, tum ex mandato in ultimis, tum ore & scripto, quo-

PRÆFATIO

niam cum ipso varias, comitis in speciem, potiusquam Amanuensis felices per Europam susceperat peregrinationes ad ingentem illam Eminētissimi Cardinalis Mazzarini locupletandam Bibliothecam, ac demum ordinandam illam Serenissima Christina Regina Suecorum, Gottorum & Vandalorum; quapropter spem Editionis Operum Patris sui videns emortuam, hoc Opus Epistolarum sepeliri noluit in centbris,

AD LECTOREM.

*bris ; sed illi lucem quaesit à
supradicto Poteria , Conso-
brino suo , lectu difficilem illi
consignando Autographum
ad ipsummet enodandum
atque describendum , ut Ty-
pographicis inseruiret operis ,
quod eo pridem in Literatos
amore confecit , quo Celeber-
rimi Patroni , heu ! quondam
sui , Petri Gassendi Opera in
folio , sex in Tomos diuisa ,
Lugduni nuper accurauit &
emendauit , quibus est prae-
fixa Illustrissimi Domini Mō-*

P R A E F A T I O

moryj Praefatio Et Summi illius Philosophi Vita ab ingenio., doctrinâque ornatissimo, Samuele Sorberio. Debes etiam plurimum, Beneuole Lector, curis doctissimi Caroli Sponij, Doctoris Medici Lugdunensis, qui Literatorum in gratiam, ac speciatim Eruditissimi Guidonis Patini, in Academia Parisiensi Medicina Regij Professoris suicarissimi, Auctoris Amici singularis exsecutus est quod potuit ad difficiliora

AD LECTOREM.

scriptionis enucleanda, & ad hanc Editionem accelerandam. Auctoris latinitatē efferre non conamur impressentiarum, quia manifestam omnibus esse putamus tum ex juvenilibus eius, tum ex virilibus Opellis, quae politioris ubique Romanae Gentis elegantiam sapiunt; quare hacce frueri, quam si benignè excipias, animum dabit ad Volumen alterum Epistolarum ad Clarissimos alios viros scriptarum.

PRÆFATIO.

quas nantisci nondum potuimus, publici juris faciendum; spem enim ejus nobis facit Poteria, studio flagrans indefesso Rempublicam juuandi Literariam.
Vale interea.

GABRIE-

GABRIELIS NAVDÆ

ELOGIVM.

A Cl. V. Petro Hallao I. V.

*D. & in Academia Pa-
risiensi Regio Ante-
cessore & Poëta.*

 VÆ ad insignem
eruditionē com-
parandam præsi-
dia conferunt, GABRIELI
NAVDÆO fermè univer-
sa adfuerunt ; Patriæ &

ELOGIUM

ſæculi eruditio , ſolers ingenium , indefeſſus in ſtudio labor , otium , librorum copia , cultiſſimorum hominum conſuetudo , & mira in ſcribendo facilitas. Hoc ineunte noſtro ſæculo natus eſt Pariſiis in Parochia Sancti Mèderici, ex honeſtis parentibus, qui puerum à tenera ætate lectitandis libris ultrò addiſtum , & apprimè diſcendi cupidum, omni curâ ac diligentia educandum

AUTHORIS.

dum esse statuerunt. Itaque, ubi per ætatulæ vires lieuit, virorum Religioſorum familiæ ad pietatem & ad ſtudiorum elementa inſtituendum protinus ab iis commendatus eſt: tum Academia Pariſienſi traditus, humaniores literas hauſit avidiſſimè, ac duos illius temporis celeberrimos Philoſophos, Ianum Cæcilium Freyum, & Petrum Padetium, eâdem animi alacritate audivit.

ELOGIUM

Artiumque lauream satis
maturè meruit. His com-
munibus studiorum fun-
damentis feliciter jactis,
quam ædificii formam
superstrueret, dubius tan-
tisper hæsit. Sublimita-
tem Theologiæ & ejus-
præmia Amicorum qui-
dam ostentaverant : ad
Philosophiam tamen &
Medicinam deflectere
maluit. Itaque Audis u-
triusque deinceps totus
incubuit, ut Physicæ com-
pa-

AUTHORIS.

parandæ & variis libellis
conscribendis, quorum
nonnulli jocantis, mul-
tâque rerum cognitione
luxuriantisingenij vim &
naturam, aliqui eruditio-
nis in Adolescente jam
maturæ fructum ostende-
bant, se parem præstite-
rit. Ea res illum protinus
insignem famâ extulit.
Henricus Memmius in
Senatu Præses infulatus,
qui scientiæ culmen atti-
gisse vulgò dicebatur, ac

ELOGIVM

doctos præclarâque ingenia , quorum vis ingens tum effloruit, præmiis ad se vel amicitia alliciebat, NAVDÆVM aliquandiu detinuit. At cum ipse Medicinæ cepto studio fortiùs insistere meditaretur, Patavium, quæ omni studiorum genere florentissima Italiæ civitas est , se contulit ; unde suum opus omni curâ promoventem patris interitus , rerumque domesticarum ratio
ante

AUTHORIS.

ante vertentis anni metas
invitum revocavit. Age-
bat eà répestare XXVIII.
suæ ætatis annum , quo
præclarum ingenii , elo-
quentiæ & eruditionis spe-
cimen edidit. Scholæ Pa-
risiensi jampridem in mo-
re positum est , Oratores
ferè in singulis Facultati-
bus deligere qui egregia-
rum Artium candidatos,
per biennium publicis
certaminibus comproba-
tos , studio , quod iisdem

ELOGIUM

ad Doctoris gradum & decus aspirantibus ex more decurrendum est, dimissos, in solemni civitatis concursu, singulos publicè commendent. Eam tū provinciam NAVDÆO Medicorum Schola communi consensu imposuit, nec expectatione suā excidit. Ipse enim id muneris tantā industriā, tantāque famā implevit, ut, cum propter absentiam studii scholastici intra proximum

A V T H O R I S.

mum biennium decur-
 rendi . finibus exclusus
 fuisset , ad illud tamen
 cum aliis , qui jam propè
 medium confecerant , ab
 universo Collegio admis-
 sus sit, ac munera non ex-
 iguo pretio digna ipsi
 oblata sint, à quibus abs-
 tinuit. Ex eo egregià no-
 minis gloriâ inclytum Pe-
 trus Putcanus , sanctissi-
 mus literarum hospes, de-
 cus & fautor , Ioanni
 Francisco Cardinali . à

E L O C I U M

Balneo eminentissimo S.
R.E. Principi commen-
davit, à quo protinus in
familiam adscitus, am-
plissimæ Bibliothecæ pro-
curandæ præpositus, &
ab epistolis Latinè con-
scribendis habitus est.
Deinde verò cùm jus ac
stipendium Archiatri Re-
gii Princeps Christianis-
simus Ludovicus XIII
ipsi concessisset, Doctoris
Medici insignia in Aca-
demia Patavina publicè
& ho-

AUTHORS:

& honorificè promerita
recepit, quibus novam di-
gnitatem adornaret. Cùm
decennium & egregiam
industriam in honorato
illo contubernio consum-
pisset, & eo nomine Car-
dinalium Collegio proba-
tissimus fuisset, non ca-
ruit, qui suo Mœcenate,
quem mors ipsi eripuit,
destitutum, & reditum in
Galliam meditantem re-
tineret. Cardinalem An-
tonium Barberinum, pró-

ELOGIUM

ximâ summi Pontificis
Urbani VIII. cognatione
& amicitia illustrem co-
leremaluit. At Cardinali
Richelio , cujus consiliis
res Gallicæ tum regeban-
tur, ejus operam requiren-
te, is relictâ protinus Ita-
liâ tanti viri voluntatem
sequi necesse habuit. Ejus
tamen conditione diu uti
(breui enim post interiit)
non potuit. Rursus igitur
vacuum Cardinalis Ma-
zarinus , in quem Anna
Au-

AUTHORIS.

Austriaca impuberis filii
tutelam Regnúmque ex
Regio conjugis testamen-
to administrans , rerum
curam transmiserat , oc-
cupavit. Illustri Viroma-
gna animo agitante , tan-
tam librorum omnis ge-
neris congeriem intra
paucos annos per Euro-
pam ferè universam con-
quisivit , eámque Biblio-
thecam instruxit , ut alia
nulla numerosior , nulla
locupletior , nulla opti-

ELOGIUM

morum quorumcumque
 librorum cum typo, tum
 manu exaratorum supel-
 lectile ornatior, omnibus
 retrò sæculis extitisse me-
 moretur (Curam eiusdem
 Bibliothecæ, nunc elargi-
 tæ Collegio Mazarineo,
 Sorbonæ Doctoribus cō-
 credito, denmandatam
 Domino Securiensi Priori
 Francisco Dè la Poterie,
 & Eminentissimus ille, &
 adhodiernum vsque diem
 Hæredes eius fidam sunt
 experti.

A V T H O R I S.

experti.) Exinde turbis civilibus rerum arce Regni-
que finibus ejectus est
idem Cardinalis: cum eo-
dem cessit & ipse N A V-
DÆVS, sed interjecto tem-
pore, & in regionem lon-
gè diffitam distractus.
Christina Suecorum Re-
gina inaudita, si sexum
spectes, variæ eruditionis
fama per orbem celebra-
batur, & ad se, quos po-
terat, egregiè literatos si-
bi notos, quâ literis, quâ

ELOGIUM

præmiis evocabat. Ipsa quoque Bibliothecam diligentia & sumptu non mediocri sibi instruxerat. Ad eam ordine digerendam & ditandam NAVDÆVS ab eadem invitatus, eò, concedente Cardinali Mazarino, profectus est: sed cùm rei propositæ necessariam operam navisset, tædio illius Aulæ, cujus priscam simplicitatem ac fidem nonnulli literati, gratiam malis artibus nacti,

cti,

AUTHORIS.

cti, corruperant, Patriæ-
 que recepta tranquillitate
 pacatôque civium dissi-
 dio, respirantis desiderio
 affectus, ad reditum se
 comparavit. Auctus ita-
 que præmiis, & à Regina
 honorificè dimissus, in
 viam se dedit: ex cujus la-
 bore collectam febrim
 passus, in Galliæ lumine
 apud Morinos in oppido;
 cui * Abbatis-Villa no-
 men est, ad Somonam an-

* *Abbeville en Picardie.*

ELOGIUM

no sæculi & ætatis LIII.
 mortem obiit , ac ibi-
 dem sepultus est in Pa-
 rochiali Ecclesia Sancti
 Georgij. Mirâ sobrieta-
 te & vitæ castimoniâ in-
 signis extitit. Toto vitæ
 tempore abstemius fuit,
 carnes conditas , men-
 sæque lautitias oderat,
 nullisq; fructibus, præter-
 quam castaneis avellanis-
 que nucibus vescabatur.
 Procerum ac vegetum
 corpus , acre & prom-
 ptum

AUTHORIS.

ptum ingenium à natura fortitus fuerat : loquendi libertatem Philosopho verè Christiano dignam etiam apud Primates semper usurpavit. Cum quibusdam de auctore librorum de Imitatione Christi diu multumque rixatus est ; cum plurimis tamen veram stabilémque amicitiam, ac fermè cum omnibus , qui tunc eruditionis famâ florebant, æquabilem consuetudinem coluit.

GABRIELIS NAVDÆI EPITAPHIVM.

D. O. M.

GABRIELI NAVDÆO. LVTETIÆ. PARISIORVM. IN. S. MEDERICI. PAROCHIA. HONESTIS. PARENTIBVS. IV. NONAS. FEBRVARI. ANNO. M. DC. NATO. MEDICO. PATAVINO. AC ROMANO. REGIO. ACADEMICO. HUMORISTÆ PERPETVO. ABSTEMIO. CANONICO. VIRDVNENSI. PRIORI. ARTIGIÆ. APVD LEMOVICES. INTEGERRIMO. PHILOGO. EXIMIO. POETÆ. A NATVRA. FORMATO. CVLTORI. MVSARVM. CELEBER.

EPITAPH. AVTHORIS.

BERRIMO. HENRICI. MEM-
MII. SENATVS. PARISIENSIS.
PRÆSIDIS. INFLATI. PRI-
MVM. DEINDE. EMINENTIS-
SIMORVM. PRINCIPVM. S. R.
E. CARDINALIVM. IOANNIS.
FRANCISCI. A. BALNEO. AN-
TONII. BARBERINI. SVMMI.
PONTIFICIS. VRBANI. VIII. EX.
FRATRE. NEPOTIS. ET. IVLII.
MAZARINI. REGVM CRISTIA-
NISSIMORVM LVDOVICI. XIII.
ET. XIV. ARCANORVM. CON-
SILIORVM. ARBITRI. TAN-
DEM. CHRISTINÆ. SVECO-
RV. VANDALORVM ET. GO-
THORVM. REGINÆ. BIBLIO-
THECARIO. VIRO. RELIGIO-
NE. PIETATE. MORVM. INTE-
GRITATE. ET. ANIMI. CAN-
DORE. VÉRÉ. CONSPLICVO.
VINDICI. VERITATIS. FOR-
TISSIMO. FIDELISSIMO. OM-
NIBVS. LITERATIS. AMICO.
SCRIPTORI. VARIORVM. LI-
BRORVM. VTROQUE. IDIOMA-
TE. ERVDITISSIMO. REDVCI.
~~EX~~. SVECIA. ABBATIS-VILLÆ.
APV. MORINOS VIOLENTA.
FEBRE. CORREPTO. POST.

EPITAPH. AVTHORIS.

SVSCEPTA. ECCLESIAE. SACRA-
MENTA. DIE. XXIX. IVLII.
ANNO. INCARNATIONIS.
M. DC. LIII. INTER. SVO-
RVM. MANVS. CHRISTIANE.
ET. PIE. DEMORTVO.

F. LVDOVICVS IACOB A' S. CAROLO,
CABILONENSIS, ORDINIS CARMELITA-
RVM, CHRISTIANISSIMO REGI A' CON-
SILIIS ET ELEEMOSYNIS, ETC. AMICO
SINGVLARI AMICVS SINGVLARIS POSVIT

MONVMENTVM AERE
PERENNIVS.

IN-

INDEX
EPISTOLARVM

GABRIELIS NAVDÆI

PARISINI,

AB ANNO ÆTATIS ET SECVLI
XVIII.

AD OBITVM VSQVE
M. DC. LIII.

*Secundùm Ordinem Alphabeticum, &
cuiusvis Epistola Numerum &
Paginam.*

NB. Prior Numerus, virgulam (,) post se ha-
bens, Epistolam; Posterior verò puncto
(.) munitus, paginam denotat.

A *Llatio Med. 30, 244.*
Alfario Crucio Me-
dico 29, 237. 43, 335.
Angelino 40, 316.

I N D E X:

Baldo Baldi Medico 35, 280.

64, 478.

Barberino Cardinali 47, 352.

Bardio, 91, 681.

Bendando 101, 738. 107, 764.

Benvenuto Medico 55, 417.

59, 442. 62, 467. 65, 484.

84, 632. 95, 708.

Borbonio 80, 605.

Burgo 58, 437. 61, 464. 63, 470.

Caimo Equiti Medico 13,

64. 14, 70. 20, 120.

Campanelle 31, 254.

Claramontio 39, 311. 41, 320.

51,

I N D E X:

51,386.73,542.

Clavio Medico 8,33.

Colle Medico 16,78.21,129.

Criuellato Medico 57,434.

Diodato 18,94.89,665.

Durando Antistiti 32,264.

104,752.109,773.

Erythreo 93,694.97,721.

98,729.99,731.103,749.

105,755.

Fuselet 1,1.2,4.3,11.4,13.

Gaddio 86,644.111,780.

Gassendo 23,142.26,190.28,

221.37,292.46,349.56,

421.

I N D E X.

Gaudentio 87, 650. 88, 657.

90, 667. 102, 740.

dela Grange Medico 5, 16.

Heinsio 94, 701.

Holstenio 53, 408.

Hoyo 96, 714.

Humoristarum *Acade-*
mia 114, 799.

Iouuin Medico 9, 38.

Lagneau Medico 15, 76.

Liceto 50, 371. 72, 531. 77, 581.
78, 586. 81, 610. 83, 629. 91,
676.

Moreau Medico 6, 18. 10,
44. 12, 52. 25, 179.

Moreau

I N D E X.

Moreau filio Medico 44,

141.

Michaloro 34, 275. 38, 318.

76, 573. 100, 734.

Parisano Medico 7, 30. 11,

49. 17, 86. 19, 108. 79, 598.

Perla Medico 68, 509.

du Pré 22, 138. 27, 209.

Reatini Templi Canonicis

113, 786.

Rhodio Medico 52, 395. 67,

501.

Riolano Medico 24, 169.

Santorello Medico 85, 938.

Scioppio 82, 614. 100, 760.

I N D E X.

Servio Medico 36, 285. 45,

347. 75, 565.

Slingelando 69, 516.

Suaresio 110, 776.

Taurello 108, 767. 112, 783.

Thomasino 49, 364.

Tortoletto 60, 455.

Vbaldino 33, 267. 54, 413.

74, 553.

Vecchiauolo 71, 527.

Veslingio Medico 42, 324.

66, 493 70, 519.

Vossio filio 115, 809.

Zacchia Medico 48, 358.

G A B R I E L

EPISTOLÆ
GABRIELIS NAVDÆI
PARISINI.

L.

*Erudito Iuveni & Amico
singulari, Domino Fuzeler, S.*

Antelia.

I vales, valeo, tuas eodem die, quo & Politicam, accepi literas, quibus me de felici, faustoque aduentu & bona valetudine tua certiores fecisti; quod certè tanta alacritate gestiens accepi, quantà prius animi conster-

A

2 GABRIELIS NAVDÆI
natione mortuus, in describendæ
Politicæ desperationem fermè in-
cideram: hanc tamen bono tuo
faucte Genio nactus in majori
charta vt Collectaneorum no-
strorum partem aliquam faciat,
describere aggredior. Eam & si
quid hoc anni vertentis principio
habeam, Strenarum vice, dum-
modò literis expostulas, accipere
poteris. Scripta & pecuniam Do-
mino Rolando, nunc in Collegio
Crassimorum Tullij facetias ex se-
cundo de Oratore (vt ipse lo-
quitur) venundanti, statim a
discessu tuo tradidi. Dominus
Champagne ea, quæ Iesuitarum
sunt, habet, quorum Pater Mo-
not hoc Brumali tempore versa-
tur in agnis: Proximus auroræ
classicus in antiquitatibus Ægy-
ptiorum disquirendis, vespertinus
verò

EPISTOLÆ 8

verò in funeribus & sacrificiis tradendis ; quos Tractatus tibi & mihi memento ; reliqui Academiæ Classici fulmineo veluti ictu percussi stupent & auriculas demittunt , ex Philosophis nescio qua ratione Dominus Frey coruos delusit hiantes, Dominus verò du Val Annotata tradit ad Politicam Aristotelis ; hi sunt flores & purpuræ hæc in Urbe vernantes , hæc studiosorum amœniores deliciae, ex quibus tibi Amicorum optimo & alteri veluti consanguineo, tertium variegato florum colore & genere distinctum colligam, offeram, ut Aurelianensis doctrinæ & eruditionis flosculos mihi ad illius ornatum & veluti Corollarium communices, per Tutelares amicitiæ Deos enixè rogans, hæc est quod literarum distinctione illud

4 GABRIELIS NAUDÆI
particulare reddam quod est duo-
bus commune & cum sis mihi
unicus & solus instar omnium
Amicorum veluti Coryphæus,

Præteritis melior, major quæ futuris,

Idcirco ut hæc Epistola sit no-
stræ amicitie sigillum & veluti
tessera obsecro & obtestor,

*Nam te fraterno complectar semper
amore,*

*Redde vices, fratrem inique putato-
rum.*

Euryalo & Piladi quoad viuet
quasi Nisus & Orestes, Gabriel
Naudæus; Parisiis scribebam 4.
Octobris, Anno ætatis & sæ-
culi 18.

II. *Eidem.*

VT primum aperta tuâ (meli-
tos verborum globulis & ad ter-

EPISTOLÆ. 5

ad tergum, usque decurrentes lineas vix dum finitas conspexi. Latronica breuitatis acumen festinantibus calamis relinquendum esse, stylumque prolixiorem Amicos inter amplexandum, idcôque singulis ad singula Epistolæ tuæ per eruditæ puncta mihi respondendum esse duxi, si prius tamen situm & squalorem, quem ex renunciata improba valetudine tua contraxeram graui expostulatione abstergere licuerit. Nunquid enim temeritatis & quidem jure maximo argui potes qui protul a Patria, Parentibus haud fretus, amicis nōis aut si quibusdam nouis, inmixtus, omni ope, & consilio destitutus herculeo nec irritò conatu (tecum enim ut scia sic sales miscere lubet) castissimis sororibus, Nympharum put-

6 GABRIELIS NAÛDÆI
 cherrimis, assiduūque gemini
 Montis incalis, per noctem in-
 ferre tentasti. Debebas equidem
 ex hoc intelligere haud minimam
 impendere capiti tuo perniciem,
 quod non tantum Musarum sed
 & Mineræ vires minuentis &
 Palladis pallorem immittentis
 presidia hoc improbo labore per-
 fringere studeres, ut videlicet tot
 sudoribus emissis, tot epotis lu-
 cubrationum fuliginibus tandem
 aliquando brachium virtutis & vi-
 ctoriæ tuæ signum consequereris.
 Scio quidem bellandum esse ut in
 pace viuamus, laborandum ut
 quiescamus, & quod ait Plautus
neceſſe eſt facere ſumplum, qui queris
lucrum, quoniam ut habetur apud
 Cassiodorum, *non eſt dignus coro-*
nari, niſi qui fortiffimus meruit ag-
noſci.

Nec

Nec jaces in molli veneranda scientia lecto,

Illa sed assiduo parva labore venit.

Quodque afferit Ovidius,

Fertilis assiduo si non renouetur aratro.

Nil nisi cum spinis gramen habebis ager.

Excolendum tamen ingenium esse duco, non obruendum, & aliquoties ita relaxandum ut lubentius ad intermissa studia conuoluet, firmitus inhæreat, attentius discat, fidelius retineat,

Arcus & arma tua tibi sunt imitanda Dianæ

Si nunquam cesses tendere, mollis erit.

Illudque commune Ciceronis ad Tyronem præceptum, ut uacuitudinem curet, tibi per amicitiae nostræ leges præcipere vellem

8 GABRIELIS NAVDÆI

obseruandum ; cui etiam vt lū-
bentiùs incumbas, facit ipsa per
se bona valetudo, res omnium ho-
minibus charissima , qua defici-
ente nec valent studia, nec prodest
doctrina, nec iuuat sapientia. Cur
igitur eam ita contemptui habes
vt toto virium conatu , tota men-
tis animique contentione per diu
& pernox , saltem quantum ex
tuis literis conicere possum , ei
aduersa si quæ alia Iurisprudentiæ
studia consectoris , imò sequaris.
Hanc ob rem factum esse existi-
mo, vt citiùs mihi, quàm vrgeret
necessitatis meæ ratio, libros quos-
dam remiseris , ne videlicet tibi
hæc studia festinanter prosequen-
ti, & arduum virtutis callem con-
tendenti impedimento forent , &
oneri. Hos tamen , quod obiter
monendum est, non ita squalidos,
putres-

putrescentes & à pristino statu commutatos inueni, ut tot mihi deprecatoriæ satisfactionis paginæ deberentur, urbanitatis Aulicæ, fucataeque amicitiae obsequium potius, quàm veræ dilectionis testimonium. Quod superest mandatis tuis ita morem gessi, ut quaterniones Domini le Normand, qui tunc temporis Aurelias profectus erat, eius seruo tradiderim; & Poëma non sine ope sudauit salua intactum descripsi. Hoc illud cum aliis quibusdam Beatæ Virginis elogiis ex Textore & Patribus vestre doteria, addito eleganti cuiusdam Iesuitæ versu in mille modos volubili cum præsentī accipies, quæ omnia tibi aliquid in eius laudem meditati, molientive auxilio esse poterunt, atque mea ut-

10 GABRIELIS NAUDÆI

cunque res se habeant, propensa
in te voluntatis, officijque testi-
monium, cuius ut perpetuò me-
moriā atque recordationem
feruo, ita etiam in illius obse-
quium ex multis diuersisque Le-
ctionibus publicis Tractatum Do-
mini Grangierij de Magistratibus
Franco-gallis, fortum tamen Au-
tographum Passeratij, quem tibi
describerem selegi, idem de Ora-
culis te facturum, existimans,
quem si hūc descriptum transmit-
tere velis, quemadmodum mihi
pergratum feceris, ita etiam me
non agnosces ingratum. Vale,
Tuus ex toto Gabriel Naudæus.
Parisius 20, Nouembrijs 1618.

III. Eidem

III.

Eidem.

SI vales, valeo, expectatam
 tuam, nec adhuc acceptam
 Epistolam, quæ me de bona vale-
 tudine studiisque & negotiis tuis
 certiore faceret, vehementer
 doleo; nec satis mihi notum est,
 quid in hac difficultate cogitare
 debeam, neque enim tibi nego-
 tia & studia esse puto, ut vel tantil-
 lum temporis spatium scribendis
 literis sine insigni, magnoque illo-
 rum detrimento condonare ne-
 queas, & multò minus negligen-
 tiâ & oblivione nostri, ad illud te
 adductum, puto, ut vix sumptæ
 Musæ tabellæ,

*Imponas pigras penè coacta ma-
 nus.*

Morbo igitur illud ad scriben-

12 GABRIELIS NAVDÆI
dum esse mihi persuadeo, quo in
casu nondum adhuc errori te sub-
ducere potes, cū multi ama-
nuensium vice tibi possint esse so-
dales. Quidquid sit, si negotijs ali-
quid peccasti, otium tibi imposte-
rum opto, si negligentia diligen-
tiam, si morbo, quod Deus avert-
tat, sanitatem. Hoc solum rogo
ut frequentius mihi rescribas, &
Florilegium isto vernali tempore
rerum Academicarum nobis con-
tra ignorantiae foetorem profutu-
rum instituas, ut nostris laboribus
veluti alis per acta studiorum
librati possimus nos tollere humo,
victoresque virum volitare per
ora. Quamobrem, ut æmulo, si
non pari conatu, quantum in mea
situm erit potestate, in Palæstra
desudantem sequar, Tractatum
de Sibyllis descripsi, idem de an-
tiqui-

triquitatibus feci, idemque postea de Geographia & Horographia Domini Frey factorus sum, omiſſis, quos alij tradunt, ſimilibus libris; turba enim onerat diſcentem, non inſtruit, multoꝛque ſatius eſt paucis ſe erroribus tradere, quàm errare per multos, ut rectè monet Seneca. Meteora ſi mihi ea, ut in majori charta deſcribam tranſmiſeris, poſt reditum tuum tibi cum Politica reſtuentur, quod ut facias & tibi hoc peſtilenti tempore caueas, rogo. Tuus ex ære & libra Gabriel Nau-dæus. Pariſijs 1. Iunij 1619.

IV.

Eidem.

QUod non impunè nugæ & deliramenta noſtra, literas videlicet acceperis, hoc offici,

quòd verò largiori mensura magnoque cum fœnore reposueris, illud humanitatis tuæ fuisse existimo, qua sterili & ieiunæ orationi meæ tua copiosa & vndanti acuminibus elata, Oratoriisque pigmentis & verborum lenocinijs lascinienti succurrendum esse censuisti, ita vt Catonianum illud dogma feliciter secutus,

Ne dubites cum magna petas impendere parua.

Meritò gaudeam ab illo superari dicendi facultate, cuius nuper doctrina & eruditione verè dicam mirabili & prodigiòsa, in illo virtutis & studiorum specimine publico tot ceciderint victi, prostratique Aurelianensis Academiae fautores alumni; eo, certè laudabiliore quòd à te superat, cuius in labijs Suadam sessitare quis

quis dubitet 26. annorum spatio
 partam & propugnatam huic vr-
 bi victricem palmam, vel grauis-
 simorum virorum iudicio vnica
 die præripueris. Faxint superi me
 tuis fortunatiùs insistere vestigijs
 quàm paruerim mandatis, quibus
 ob discessum domini le Normand
 ab eorum Collegio.

*Pauca quibus pullam subnectis fi-
 bula vestem,*

Vel si maior, quos atrata galca
 triplici insignis christa formidabi-
 les reddit, proh dolor! morem
 gerere non potui. Salutationis
 officia cui mihi præceperas ea fi-
 de, non qua debui, sed qua po-
 tui, parique diligentia reddidi,
 qua & mihi Metcœa reddidisti.
 Plura de bipedibus Passeratij nu-
 per indiscrimen famæ adductis &
 publico Epigrammate laceffitis.

16 GABRIELIS NAUDÆI
 simulque de Geographia, Græ-
 cæque dissertationibus Philoso-
 phicis Domini Frey hic a me non
 accipies, cum de ipsis tutus post
 redditum te nobis, Meldas pro-
 ficiences ad itineris leuamen con-
 fabulari possimus. Accelera igitur,
 festina & post tot exantlatos
 labores. Patrem, Patriamque
 evans & coronatus revise, me-
 que desiderio tu languentem &
 penè confectum, quoniam anima
 magis est ubi amat, quàm ubi ani-
 mat, mihi tandem redde. Vale,
 tibi & tuis omnibus: tuus Gabriel
 Naudæus. Parisijs 17. Julij 1619.

*Doctissimo Medico, Domino de la
 Grange.*

Indulgebis, opinor, Amico-
 rum doctissime, & negotiorum
 multi-

multitudini inceptoque & vix ad
 umbilicum perducto labori faci-
 le condonabis, si dum me totum
 sibi vendicat violenta quædam
 cogitatio de summis viris ab artis
 funestæ magisterio, Magorum-
 que contubernio liberandis, dum
 Typographorum officinæ latran-
 ti veluti stomacho pensum, dum
 amicorum vota felicem conatum,
 dum ipse laboris & tædij finem
 desidero, pereleganti tuæ & ad-
 modum comptæ hac tantum bre-
 ui & inelaborata verborum se-
 rie, voluntati verò & mandatis li-
 brorum, quos a me desideras,
 transmissione, respondere possum,
 donec eiusmodi studio piè saltem
 si non feliciter emenso, & a gra-
 uioribus curis liber & vacuus, to-
 tus amicitiaë nostræ, studijs officijs-
 que humanitatis promouendæ in-

18 GABRIELIS NAUDÆI
cumbam, méque toto pectore ti-
bi deuinctum, nec opera sequi nec
festinante calamo demonstrari.
Vale: dabat Parisijs majori nexu
quàm consuetudine, tuus Gabriel
Naudæus, die 4. Mensis Aprilis
anni 1625.

VL

*Doctissimo Viro Domino Renato Moreau
Medico Parisiensi.*

Lutetiam

IRasceris forsan, aut saltem do-
lebis, Vir Doctissime, quòd is
ego, qui tibi longos excursus &
ad tergum vsque decurrentes,
nec dum finitas Epistolas de hoc
Patruino Lyceo & totius susce-
ptæ peregrinationis negotio pol-
licitus fueram, non alias tamen
hactenus, quàm breues, jejunas,
nimia-

nimiarque festinationis & negligentiae plenas ad te destinauerim : Et adcircò timerem magnoperè ne tibi nauscam moueret & fastidium stylus iste, quo nunc lallantis aut balbutientis instar fecundæ tuę mentis & facundię flumen lacteum prouoco , nisi tua mihi satis explorata esset humanitas , summâque beneuolentia & amor in me tuus , qui hac in re , quicquid peccatum est tot diuersorum itinerum molestijs & impedimentis lubens & citiùs condonabit , quàm neglectui , aut obliuioni nostræ , maximè cum a discessu meo quatuor Epistolæ fuerint tibi (saltem vt arbitror) redditæ , quarum neque tanta erat breuitas , vt aliquid eorum , quæ te scire necessarium esset , prætermiserim , neque , etiam tanta let-

monis copia & vbertas, ut multa
 quæ scribere voluiffem, in iis ex-
 pofuerim: Quare cum in eiusmodi
 literis nihil prius aut antiquius
 femper habuerim, quàm ne quid
 te lateret eorum quæ circa libro-
 rum difquifitionem & transmi-
 fionem a me gefta funt. Superest
 ut cognofcas me pro fingulari,
 quo te profequor affectu, colle-
 giffe adhuc & emiffe ex diuerfis
 Bibliopolis, & ab octiduo tantum
 iftos omnes, qui fubiectâ poft
 Epiftolam Nomenclaturâ com-
 prehenduntur. Neque eft quòd
 eiusmodi libros aut omnes ferme
 alios, quos hactenus ad te mife-
 rim, aut volumine exiguos, aut
 parum celebres, aut denique ex
 Catalogi tui fide non effe colle-
 ctos, vel conqueri poffis pro tuo
 fingulari candore, vel debeas pro
 ea, qua

ea, qua tibi sum dominus amoris & obsequij religione perpetua, vel omninò velis aut cogites pro iis, quæ tibi nimisquam innocere disquisitionis huius difficultatibus maximis, quæ tum ex quorundam Bibliopolarum inascitia, cùm ex aliorum Barbarie aut incuria passim ubique succrescunt & quotidie pullulant: Illudque omninò indubitatum esse debeat quod,

Si res ampla domi similisque affectibus esset,

Aut non mihi potius ex rivulis aliquid delibandum, quàm ex pleno fonte hauriendum necesse hactenus fuisset. Neque Venetorum Bibliopolarum frequentes tabernæ, neque Patavinorum pauperes & aliquando Barbaræ obstitissent, quin & novos om-

22 GABRIELIS NAVDÆI
nes (qui multi sunt) & ex anti-
quioribus longè plures tuo nomi-
ne comparauerim , cùm mihi
non semel apud istos videre con-
tigerit Alberti Magni quæ tibi
desunt , Opus magnum de Bal-
neis , Rosam Anglicam , Marcel-
lum de anima , Nyphum de ani-
malibus , Dinum Sermonetam &
infinitos propemodum similes,
quos siue tuis sumptibus ne que-
dem comparari , sed nec deside-
rari posse satis ipse vides & co-
gnoscis. Quamobrem si te tuis
commodis & Bibliotheca tantum
fauentem experiar , quantum
ipse mihi semper visus es , quum
nihil defuturum hac in re nisi di-
ligentiam & obsequium meum
polliceris ; nihil est meo iuda-
cio quod de illius augmento &
singulari perfectione sperare non
debeas

debeas, dummodò præcipuè sumptibus illis præceptiones quosdam particulares & monita de libris potissimum à te desideratis subjungere non recuses, diligenterque subinde me moneas de tota illa suppellectile libraria, atque Nundinis Franco-furtensisbus vltimis, quarum beneficio libri multi jam apud vos forsàn vilescent, qui tamen hîc nouitatis gratiâ magnoperè commendantur. Colophonem denique tuis illis beneficiis addideris, si per te mihi liceat cognoscere, quæ vel acta fuerê Parisiis a discessu mei, vel in ipsis Franco-furtensisbus Nundinis, & quid in his de Apologiæ nostræ & instructionis exemplaribus, quæ Samuel Cellerier paulò ante discessum tradiderat D. Targa Bibliopola no-

24 GABRIELIS NAVDÆI
tus, idemque Amicus meus singularis, & quem idcirco peculiari nomine tibi commendatum esse velim, quod cum illius beneficio & favore Domini Chard Typographi Lugdunensis duos jam aut tres librorum fasciculos acceperis. Nihil est adhuc quod sperare non debeas de illorum industria, si tibi ad reliquos accipiendos nulla alia ratio vel securior vel promptior sese offerat. Quod tamen posse fieri vix ipse mihi persuadeo, maximè cum hac eadem via nobis uti liberum sit, quâ nuperrimè est usus amicus noster Venetus in transfectione librorum Domini de Preau, vel alia quapiam Mercatoris tibi notæ, aut ad extremum Oratoris seu Legati nostri, cujus fauorem & benevolentiam facilimo

lino negotio tibi conciliare poterunt amici tui communes, cum ipse sit non mediocriter sagax & eruditus, atque quod est præcipuum de te, tuisque laboribus & studiis toties audiuerit, ut ipse non sis illi multò minùs quàm ego tibi notus & in oculis frequens. Quantum verò ad litteras tuas atque Collegij Doctores & eorum libros, nec non etiam lectiones attinet, plura ceterè cognoscere poteris cum ex Rotulo, quem ad te breui transmittam, cum ex statutis & historia Collegij, Patavii, quàm ut alia tibi valde impedito referre sit necessarium, nisi quod Parisianum tuo nomine salutaui, senem multis laboribus fractum, & continuâ rerum curâ atque domesticis negotiis ita implicatum, ut vix illi tantum su-

p̄sistit otij, quantum ei opus est ad
 v̄itationes nonnullas aduersus
 Mandatum; quarum certe oc-
 casione factum arbitror vt nihil
 vnquam grātius aut acceptius illi
 contingere potuerit gratulatoria
 tula, cū illam promptē admo-
 dum remuneratus sit binis exem-
 plaribus primæ suæ Responsionis,
 quorum vnum accipies cum alio
 volumine in expansa similiter
 charta iustæ magnitudinis de In-
 tellectu agente, quod eandem ob
 causam tradidit mihi cum suis li-
 teris Fortunius Litterus, de cuius
 etiam beneuolentia non est quod
 dubites, cū te in amicorum &
 fautorum suorum Catalogum sub-
 sidentius voluminis peramantem
 & benignè retulerit. Habet nunc
 sub prælo librum ingentem &
 mole sua prodigiosum de animi
 immor-

immortalitate, aliúmque præterea apud se meditatur de Quæstionibus Peripateticis in vniuersam Aristotelis Philosophiam, veruntamen, si, quod ipse vidi & testari possum, ingenrè fatendum est, hæc est ipsius Cremonini celebritas, tantâque ipsius doctrinæ auctoritas & nominis amplitudo, vt ipse solus in Scholis Philosophiæ dominetur, & velut amnis monte decurrens non tantum auditorum suorum mentem & oculos ad se rapiat, sed etiam Senatorum & Nobilium omnium, apud quos tanti sit & æstimatur venerabilis istius Senis prudentia, vt non alterius iudicio stare soleant in multis contentionibus, quæ sunt inter ipsos nimisquam frequentes & periculosæ, neque aliter audiat apud reliquos om-

28. GABRIELIS NAVDÆI
nes., quam Patavinæ Ciuitatis &
totius Italiæ lumen maximum,
Scholasticorum pater, Gallo-
rum præcipuè fautor, & Aristoteli-
cæ doctrinæ veræ, German-
æque propugnator ita tenax &
acerrimus, vt videar mihi perpetuò
hisce oculis intueri, & audire
de Cathedra docentem redi-
uivum quendam in Terris Pom-
ponatium, adcò securè & intrepide
Aristotelis mentem aperit,
docet, inculcat, tuetur & defendit;
speramus propediem librum
suum de principatu membrorum,
quem cum eius altero de Calido
innato & omnibus aliis qui vel
editi sunt nuperrimè, vel eduntur
nunc a diuersis Doctoribus ad re-
dubio procul deferri curabimus.
Proficetur etiam in eodem Col-
legio Ioannes ille Collè tibi pri-
dem

dem ex numerosis suis libris satis notus, qui summopere desideraret eorum Principum minorum videre nomenclaturam, quos tuo labore & industria typis & prælo paratos esse ex me non semel audiuit & miratus est, quare pergratum omnino mihi faceres, & tibi forsitan non ingratum, si literas quasdam elegantes tuo more & gratulatorias ambobus illis, & maxime Cremonino destinares. Cum enim postremus iste multa seruet apud se elaborata, quæ non ita liberè publici juris fieri possunt, nullatenus dubito, quin eorum maximam partem mihi consequi liceret, si de mea probitate & amore in eum singulari testimonia quædam illi darentur ex mea commendatione, atque etiam ex eâ, quam si fieri posset,

30 GABRIELIS NAUDÆ

habere vellem a Domino Dio-
dati, de quo Licetus & ipse præ-
fertim Cremoninus nonnisi ma-
gnificè sentiunt & loquuntur. In-
terim si qui libelli famosi excu-
dantur apud vos vel circa ratio-
nem status, vel aduersus Iesuitas,
aut alios quorum vel exemplaria
vel summaria tantum facili nego-
tio transmittere possis; non est
quod aliquid aliud aut illis juncun-
dius, aut mihi vtilius excogitari
posse vllatenus existimes, Vale.
Patauij die 2. Nouembris anni
1626. Tuus omni nexu & copula
Gabriel Naudæus Philiatros.

VII.

*Excellentissimo Viro Domino Emilio Pa-
risano Philosophia & Medicina.*

Doctori subtilissimo

Venetias

TAnti est apud me nominis
& be-

& beneficiorum tuorum recorda-
 tio, vir Doctissime, ut nihil fre-
 quentius optauerim a discessu
 meo, quàm literas ad te mittere,
 quibus intelligeres, me nec ingra-
 tum, nec immemorem, non ha-
 bere quod antiquius vel honorifi-
 centius mihi esse ducam amicitia
 tua. Quamobrem si testimonium
 illud, quantulumcunque sit, obser-
 uantiæ & amoris in te mei, non
 statim Vrbe rediens ad te dede-
 rim; ne credas, si me ames, negli-
 gentiæ potiùs aut obliuioni, quàm
 rerum nouitati & diuersis impedi-
 mentis totum id, quod hac in re
 peccatum est, esse condonandum,
 neque enim ego is sum, qui se vi-
 rum talem; tamque a communi
 aliorum sorte remotum, silentio
 potiùs & tota veneratione, quàm
 debitis laudibus & encomiis mihi

colendum esse existimem, idem-
 que prorsus statuit etiam apud se
 clarissimus ille Medicus Parisiensis
 Dominus Moreau, qui non alia de
 causa suis literis tibi nuperrimè
 gratulatus est, nisi ut testimonium
 quod ab omnibus Doctis studio &
 mirabili tua industria deberi satis
 intelligebat, saltem quantum est
 ex se persolueret & inter præci-
 puos nominis tui fautores & faui-
 tores non postremus haberetur,
 unde rem profectò moribus tuis &
 singulari comitate atque benevo-
 lentia non indignam feceris, si vi-
 rum istum tantopere tui studio-
 sum, nec inter melioris notæ Do-
 ctiores & Auctores postremam li-
 terarum tuarum expectatione
 continua non defraudes, meque
 doctrinam & auctoritatem tuam
 tanti facere existimes, quanti quis-
 quam

quam subtilissimi & sapientissimi
viri amplitudinem & dignitatem
sibi vnquam faciendam putauit.
Vale Patauij die 4. Decembris,
1626. Tuus ex ære & libra Ga-
briel Naudæus Philiatros.

VIII.

*Doctissimo Viro Domino Jacobo Claudio,
Medicina Chymica in Collegio Man-
tuano Professori dignissimo.*

Manuum

Ingrati, aut saltem parùm grati
animi jure merito postularer, vir
Doctissime, si quod ab omnibus
singulari tuæ virtuti atque indu-
striæ deberi nullus non fatetur,
ipse tibi & communis patriæ nexu
multùm addictus, & antiqua fra-
tris tui consuetudine non medie-
criter deuinctus, & quæ his om-
nibus longè potentior est crudi-

34 GABRIELIS NAVDÆT
tionis atque doctrinæ tuæ præ-
stantiâ fermè coactus non persol-
uerem; timerémque magnopere,
ne sera nimis hæc quantulacun-
que officij mei ratio, vt extra de-
corum & urbanitatis leges intem-
pestiua adueniens parùm tibi gra-
ta foret, aut accepta, si non ex-
ploratum satis haberem, te pro-
summa, qua polles humanitatē &
beneuolentia, non tam celeritate
temporis Amicorum officia meti-
ri, quàm animi affectu & desiderio
voluntatis æstimare solitum.
Quamobrem cum non essem
nescius, quantum momenti ad
amicitiam rectè conciliandam
sibi vendicet temporis opportuni-
tas & occasio tot inter felices
euentus velut ingens & omnibus
grata sese offerens, non sum veri-
tus, Genium tuum potentem, &
non

non nisi ad egregia quæque & sublimia factum silentio tamdiu colere, & recta quadam veneratione prosequi, quamdiu rerum tuarum status nondum planè confirmatus has amicorum gratulationes non exposcebat; & nullus sese offerebat qui jejunum hunc & inanem ferè verborum strepitum sua apud te auctoritate iuuare posset, & non vulgari gratia præmunire. At vero cum jam & tuæ dignitatis firmissimè stabilita ratione, & excellentissimi Domini Droueti proximo discessu vtraque silendi mihi adempta sit occasio, non existimaui diutius cunctandum esse hanc Epistolam huic amico tuo, singulari committere, tum ut mei erga te amoris, & arrhabonis & pignoris vim habitura sit, cum etiam ut ex ista cognoscas me tibi obseruan-

36 GABRIELIS NAVDÆI
tiam illam deferre, quam præstare
doctissimos omnes Italiæ video
Scientiæ & virtuti, cæteros autem
moribus & humanitati tuæ. Gra-
tulator itaque & mihi gaudeo quòd
Gallus apud exteros, quòd novus
Doctor apud emeritos, imò quòd
novæ Medicinæ Professor apud
vetustioris & antiquæ propugna-
tores acerrimos tanti æstimeris,
quanti quisquam alius vnquam
fieri potest. Gratulator etiam Se-
renissimo Principi tuo qui nascenti-
tis. Academiæ primordia publi-
mioris tuæ doctrinæ rore & elo-
quentiæ purioris lacte fecundo
voluit irrigari, vt de illa verum
esset quod olim de Ciuitate Ro-
mana dictum accepimus,

*Quo primùm nata est tempore mag-
na fuit.*

Gratulator deinde nominis tui fa-

ma

ma & celebritati, siue præfenti
qua nunc ad inuidiam vsque satur
esse potes, siue futuræ, cuius tanto
securior esse debes, quanto tu no-
væ vel potius utriusque Medicinæ
primus in hoc Orbe nostro publi-
cus Professor reliquis omnibus do-
ctior & felicior extitisti. Sed om-
nium maximè gratulor Auditori-
bus tuis, quibus non nisi singulari
Dei beneficio datum esse arbitror,
ut te virum talem, tamque amoe-
no ingenio, tam singulari modestia
& copiosa dicendi scribendique
facundia præditum audire possint,
non quidem in Circulis loquen-
tem, sed ex sublimiori Cathedra
docentem, vel, ut verius loquar,
Oracula dictantem. Atque utinam
ita me bene amet Heliconis aura,
ut ex ipsorum numero, si fieri pos-
set, esse vellem; sed quoniam mihi

38 GABRIELIS NAVDÆ
 tot hîc impedimentis districto
 longè facilius est hoc bonum desi-
 derare quàm assequi, faciam quod
 Mercatores saluam istam Mercu-
 riale, id est lucris præsentis jactur-
 ram tacitus & merens apud me de-
 glutiam, vel potius vt amantes,
 mille votis Cursum tuum prose-
 quar, & intotum si qua tibi erit, Am-
 icisve tuis opera mea opportuna,
 efficiam profecto, vt nullum neque
 studium neque industriam meam
 in te excolendo, pro virilique mea
 exornando vnquam sis desideraturus.
 Vale, Patauij .IX. Ianuarij 1627
 Tui obseruantissimus Gabriel Nau-
 dæus Philiatros.

IX.

*Doctissimo Viro & Amico meo Singulari Do-
 mino Iacobo Iouuin Medico Parisiensi*

Extrictis

V Ellem omninò, mi Iouuine,
 illudque summopere desi-
 dera-

derarem, ut quanto animi gaudio & alacritate perfusus expectatas diu literas tuas acceperim; non mihi difficilius esset hac Respon-
sione quàm vultu, reliquisque actionibus meis testari & ad-
vium exprimere. Intelligeres profectò quanti fecerim ipse ve-
teris amicitiae nostrae testimonium tam elegans & confabulationis ibi-
lius Epistolicae grauem dictionem, quàm post tot alias, quæ nobis præsentibus frequentes extitere, adeò sapienter in commodum & utilitatem meam efformasti, ut sanctè iurare possim, non minoris apud me ponderis & momenti fuisse tot egregias præceptiones & monita, quàm semper apud antiquos Sibyllarum versus aut Apollinis Oracula: maximè cum citius veteres illi prophætiis iu-

40 GABRIELIS NÂVDÆI
perstitutionum ritibus illigati falsis
eiusmodi ductoribus obtempe-
rantes sese exhibuerint, quàm
ego tuis præceptis, si non omni-
bus, at saltem magis necessariis
& maximè studiorum curam vr-
gentibus, lubens paruerim, ita ut
nihil prorsus restaret etiam de
Academicis executioni deman-
dandum, nisi reliquæ supellesti-
lis meæ tenuitas & nimisquam
exigua portio moneret me quo-
tidie non esse de hoc itinere cogi-
tandum, priusquam expertus sim
patris mei liberalitatem, sine qua
quid facere possim aut debeam sa-
tis ipse vides & cognoscis. Reli-
quum igitur est quo mutuis offi-
ciis certemus inter nos & gratiam
tibi cum scenose reddam, ut quem-
admodum mihi viam & modum
reliquas Italiae partes breuiter &
com-

commodè perlustrandi summa
 cum ratione perscripsisti, sic ego
 te ad immortalitatis templum per
 laboris callem velut equum ge-
 nerosum sponte currentem, non
 aliis quàm gloriæ calcaribus &
 victuri nominis atque perpetuæ
 celebritatis honoribus vehemen-
 tiùs exhorter & liberiùs vrgeam:
 Neque enim tanta necessitudo
 quantam tu mihi tenuem esse ve-
 luisti desiderare videtur, vt bene
 animatum pectus tuum in verita-
 te rerum perscrutanda diutiùs
 otio torpere sinam, & ea quiete
 consumi, quæ minatur non solum
 famæ tuæ rubiginem, sed etiam
 animo tuo veluti fertili campo
 sentes & lolium nisi frequentius
 illum excolere, repastinare &
 emangonizare studeas, vt tandem
 aliquando nobis præbeat messem.

42 GABRIELIS NAVDÆI
illam auream, Tractatum videli-
cer tuum de Elementis & eorum
qualitatibus atque vniuersi natu-
ra, quem certè tamdiu nobis &
Literatorum Reipublicæ non in-
uideres, si haberes ante oculos
mortalitatem, qua asserere te hoc
vno monumento potes; cum in eo
nihil sit humile aut sordidum, aut
è medio petitur, sed omnia tam
perspicaci iudicio scripta, tam se-
dulo inuestigata, tamque firmis-
simis rationum momentis confir-
mata, vt non citiùs huic labori So-
lis & publicæ lucis vsuram con-
cesseris, quin famæ statim com-
mendatus futurus sis Cæli tui non
stella sed Sydus clarum & lumen
perenne. Quamobrem rogo te,
mi Iouuine & iisdem verbis, qui-
bus Plinius, Junior Caium Rufum,
admonco, vti in alto isto pingui-
que

que secessu studiis te asseras, hoc sit negotium tuum, hoc otium, hic labor, hæc quies, in his vigilia, in his etiam somnus reponatur, effinge aliquid & excude quod sit perpetuò tuum, nam reliqua rerum tuarum post te alium atque alium Dominum sortientur, hoc nunquam desinet esse tuum. Illud est enim Celestina, quo te in eadem naui literarum Rhemigem adhortari possum; hoc incentivum, quod igniculis gloriæ tuæ necessarium iudico, hic stimulus, qui te potenter virgere debet, ad nomen tuum, in illo flore ætatis & viuida roboris lætitia, longè latèque propagandum, hæc denique verba, quibus pro tua, quæ in me est singularis, benevolentia gratulari debebam eximia tuæ virtuti atque

44 GABRIELIS NAUDÆ I
doctrinæ, téque insuper certio-
rem facere quod toto licet ab-
strahar orbe,

*Non amico diuisus agam, prius ip-
sa recedes*

*Corpore vita meo quàm vester pe-
ctore vultus.*

Patauij, die 25. Februarij, 1627.
tuus omni nexu & copula Ga-
briel Naudæus Philiatros.

X.

*Doctissimo Viro Domino Renato Morelli
Medico Parisiensi.*

Lutetiam.

COegit tandem, vir Doctissi-
me, literarum tuarum gra-
uitas & mixta cum eximio nitore
sermonis puritas & elegantia, vt
illarum desiderium, quod ex prio-
ris meæ infelici casu paulatim defer-

deferbuerat, iterum resumere, tantoque vehementius tua in me, benevolentiae signa, non aliis, quam huiusmodi facundissimae, tuae linguae testimoniis exarari desiderarem, quanto mihi notius est nullas hactenus existisse de- & tissimorum hominum in hoc genere lucubrationes, quae cum maiori securitate, vel amicorum tuorum nomina illustrare, vel eruditionis tuae famam, cuius me studiosissimum esse non ignoras, æternitati consecrare possit, neque velim omnino existimes me tuis aut cuiusquam auri- bus ablaudiri, & verba dare, quum testes nunc habeam maximos & omni commendatione superiores, qui hanc latine dicendi laudem & miram eloquentiae suauitatem tibi adeo familiarem

46 GABRIELIS NAVDÆI
esse sentiunt & præsidentur, ut
tūc tot Recentiorum calamos
viceris, nec veterum Romano-
rum eloquentissimis te postpo-
nant, nec sperandum quidem il-
lis videtur fore aliqua in posteri-
tate, qui tibi se similes esse glō-
rientur, verū licet magna sit hæc
& paucis admodum concessa tot
celebrium virorum concursus, nec
vllatenus discrepans sententia de
virtutibus, quæ passim in oratio-
ne tua sic enitent, splendescunt.
& refulgent: major tamen illa est,
& meo quidem iudicio, nominis
tui dignitati debita commenda-
tio, quàm ex singulorum applau-
su & calculo retulisti, miratus est
enim in illa, quam omni tuo no-
mine obtulit Cæsar Cremoninus
iudicii gravitatem, prudentiam
& cum summis viris; quæ plurimum
ipse

ipse pollet, tractanti peritiam; laudavit in sua Pompeius Caimus homo certè disertus & eloquens dictionem illam nec horrentem gravitate nec venustate supra virum luxuriantem; nec ultra masculos colores quidquam rebus obducentem; sed omnium maximè placuit viro mitissimo, nec morum facilitate minùs quàm doctrina conspicuo. Ioanni Collé, singularis illa comitas & animi benevolentia, quæ tam blandè, tamque affabiliter & humane Genium illius & ingenium ad officia mortua prouocasti, mihi verò, tot interpolationis literaturæ tuæ fautores celebratissimos, nihil aliud relictum est, præterquam & eloquentiæ tuæ copiam suspicere, qua cunctis & ingenij sagacitatem qui singulis, in quibus maximè

48 GABRIELIS NAVÆI
conueniebat, satis superque spem
eorum & meam prædicationem
satisfecisti. Quare gratulor tibi
vehementer & mihi gaudeo, quòd
vuius hac tempestate plus honoris
& gloriæ retuleris ex tribus, aut
quatuor istis paginis, quàm alius
quispiam ex non minimis labori-
bus & scriptis, quorum nulla us-
quam tanta fuit, quanta nunc est
apud istos literarum dictatores, de
tua exercitatione dicendi, splen-
dore orationis & omni genere do-
ctrinæ fama constans & nunquam
intermoritura, sed prouehor jam
longius vel modestiæ tuæ fines pa-
tiantur, vel officij mei ratio postu-
let, quamlongè melius quid ipsi
deseruant & loquantur ex ipso-
rum Responsis cognoscere, quàm
ex orationis meæ tenuitate colli-
gere possis aut debeas: Illud tan-
tum

tum addo me non amplius pro reliquis exorare, sed pro me ipso deprecari & impensius exoptare literarum tuarum aliquas ad me transmitti, quoniam ex ipsarum eruditione fructum, ex elegantiâ voluptatem, ex authoritate verò summum mihi honorem conciliari posse nullatenus dubito. Vale, Parauij die 6. Aprilis 1627. Tuus omni nexu & copula Gabriel Naudæus Philiatros.

XI.

Excellentissimo Viro Domino Amylio Parisano, Philosophie & Medicinæ Doctore subtilissimo.

Venetiarum.

Non sum aded rudis & ignarus meæ, quæ summa semper esse debet erga tui nominis & eruditionis viros obseruantia, ut te a grauissimis tuis lucubrati-

50 GABRIELIS NAVDÆI
nibus & negotiis interturbare vel-
lem, nisi veniam huius erroris
mihi promitterent ea, quæ tibi
familiaris est humanitas, & do-
ctissimi viri ad postremas tuas li-
teras responsio, quam nec volui,
nec debui sine hoc qualicunque
officij mei testimonio ad te virum
percelebrem & eximium trans-
mittere. Fauentis mihi fortunæ
beneficium agnosce, quod instar
Mercurij Deorum colloquiis, hoc
est tuis & excellentissimi Domini
Moreau confabulationibus Epi-
stolicis inferuire possim, sed mei
nominis studiosæ voluntati & be-
nevolentix tuæ singulari acce-
ptum perpetuò referam, si me no-
vum licet Tyronem & ultra Me-
dicinæ limen vix progressum eo-
rum, quæ tibi nunc cum illo no-
uo Thessalo gerantur non igna-
rum

EPISTOLA

rum esse velis, dolent enim vehementer, & Scholæ Parisiensis Doctores, & huius Patauini Gymnasij Professores & omnes Scientiarum & virtutis alumni, diuinas tuas Exercitationes ob istius crabronis & fuci strepitum non auctiores fieri, augeri, promoueri, & quod vnius homuncionis peccatum fuit, in vniuersum literatorum genus redundare, quamobrem pergratum mihi omninò feceris, si vt ad Dominum Moreau copiosè, ita ad me breuiter & amicè scripseris, quibus & fidem meam liberare & studiis tuis tranquillitatem, vel aduersario silentium desiderare, & jus tibi aliquando notum & cognitum fuisse, demonstrare possim. Vale, datum Patauij die 7. Aprilis

52 GABRIELIS NAUDÆI
mus Gabriel Naudæus Philiatros.

XII

*Doctissimo Viro Domino Renato Moréau
Medico Parisiensi.*

Luetiam.

QVandoquidem præsentis
fortunæ meæ tenuitas &
nummorum, quos a te, vir Doctif-
me, nuper acceperam, id quod
apud me reliquum est, non mihi
subministrant amplius librorum
nomenclaturas, quas in præce-
dentibus meis toties inuenisti,
quoties hîc mihi aliquos illorum
offendere contigit, qui ditioris &
instructissimæ Bibliothecæ tuæ,
vel numerum auctiorem, vel ma-
jestatem augustiorem, vel fru-
ctum & utilitatem vberiorē tibi
singulisque bonarum literarum
alumnis reddere possent, cogita-
ui ne vlla mearum sterilis & va-
cua ad

cua ad te perueniret leuem quandam istius vrbis Patauinae Scia-graphiam in hac Epistola adumbrare & Professorum qui in eius Academia præcipui sunt, velut Monogrammorum Decorum ideas, & prima quædam lineamenta repræsentare, quo nihil tibi desit ad cognitionem vt librorum, sic loci & Auctorum a quibus illi quotidie proficiscuntur. Quod dum facio, velim equidem, ita me bene amet Heliconis aura, vt nihil ego veritati demam, vel addam nihil mihi, vel quicquam alteri tribuam, sed id quod est, vel saltem quod mihi notum est, sine liuore vel fauore, sine palpo vel odio in medium afferam. Picturum in Gallia qui viderit, huic facilius vt arbitror Patauij circuitus & magnitudo ex similitudine

54 GABRIELIS NAVDÆI
 innotescet, est enim Ciuitas in-
 gens, vasta, & in media camporum
 planitie non secus ac classis
 in æquore conspicua, fortissima
 quidem, & ita egregiè & ex arte
 munita, vt hostium quorumlibet
 vel Maximilianorum etiam co-
 natus facili negotio cludere pos-
 set, si quantum est roboris in eius
 situ & lateritia propugnandorum
 facie, tantum esset fidelitatis &
 obsequij in omnibus suis incolis
 & maximè in Nobilioribus fami-
 liis, quæ seu fatali quadam Impe-
 riorum cœnium senectute, seu
 recordatione pristini status, in quo
 summam fermè rerum penes se
 habuerunt, seu odiosa Campanæ
 cuiusdam maioris per singulas no-
 ctes pulsatione, seu denique alia
 quacunque de causa, parùm ad-
 dictæ videntur dominio Veneto-
 rum &

rum & omninò moleste ferunt eorum tantum Nobiles non solum Reipublicæ gubernaculis, sed etiam dignitatibus aliis tam Civilibus quàm Ecclesiasticis ad-moueri. Magnitudinem Urbis multum auget, & quasi in speciem alicuius Pagi grandioris effingit, non solum virentis graminis per vicos & plateas spontè herbescentis conspectus, & avium suauiter fritillantium, fringultientium, tintillantiumque Musica, sed ipsa etiam Incolarum paucitas, & Ciuium rara multitudo, quæ in hac spatiosa Murorum intercapedine talis quidem est, ut si in Lybiæ Desertis, aut vastis Æthiopæ Solitudinibus hæc crecta conspiceretur, tantò populosior existimari deberet, quantò inter tot alias Ciuitates Italiæ flo-

56 GABRIELIS NAVDÆI
rentissimas , minùs habetur fre-
quentata , siue id contingat pro-
pter nimiam Metropolis suæ vi-
ciniam , quæ vt alimenta sic ho-
mines & præcipuè artifices ad se
vndeque trahit , siue ob in-
gentes ædificiorum moles & di-
riorum Venetorum palatia , siue
denique ob communem Italiæ
consuetudinem , quæ Mulieres
in cameris, non aliter quàm volu-
cres in caveis perpetuò coërcet &
& reſerat. Quidquid sit dolen-
dum , est profectò hanc urbem
fortis eiusdem esse cum Paradiso
Terrestri , qui licet pulcherrimus
sit , paucissimos tamen nactus
est habitatores ; neque enim huic
desunt egregiæ substructiones &
ædificia , quæ si non ad luxum vt
admiranda Lepidi Regia , si non
ad fastum vt magnifica Pauli Ba-
siliica

felica, si non ad miraculum ut
 aurea Neronis domus, ac saltem
 ad ornatum & splendorem vi-
 deantur constructa, non desunt
 etiam sinuosi fluviorum amfractus
 rebus omnibus aduehendis haud
 inutiles, non moles piæ nobilis-
 simarum Virginum & mulierum,
 non reliquorum Ordinum è stipe
 viuentium amplissimæ. Domus,
 non aliorum diuites familiæ, non
 Sacellorum vbique miro cultu ni-
 tentium ingens & numerosa mul-
 tudo, non fora siue Themidis
 priuata, siue Palladis publica iur-
 gia dirimentium, non illis am-
 bularia, Picturæ laquearia, stro-
 mata & omnis generis suppellex
 pretiosissima, non muri & pro-
 pugnacula virentibus herbis, pro-
 ceris arboribus, atque amœno
 florum genere passim circumue-

stita; non denique altiores ex utroque viarum latere Porticus ad Solis vel risum per radios fortiores, vel fletum per copiosiores imbres pariter eluendum ex industria compositæ, quorum omnium lenociniis & dulcedine qui non caperentur, fatuum prorsus haberent palatium & pectus abderitanum veruerum in patria crassoque sub aere nati. At verò cum tot Ciuitates vnius ornamenti, imò tot Beatitatibus & miraculis, illud etiam quod in omnibus aliis maximum est ad eius commendationem accedat, Gymnasium videtur omnium Disciplinarum Stoa, Porticus & Academia, Professores ex doctissimis, qui per vniuersam Europam degunt selecti, Auditoresque ex omni feruente Mundi plaga huc veluti

Isti ad Scientiarum mercaturam
& bonarum literarum Emporium
accurrentes. Pauca tamen mihi
videntur in his duobus postremis
animaduersione digna, quæ ve-
ritatis amore compulsus non pos-
sum, quin tanquam næuos in spe-
ciosæ Virginis fronte breuiter &
modestè perstringam, & quidem
quod ad Gymnasium spectat, il-
lud cernitur vndequaque perfe-
ctum & absolutum, siue mate-
riam spectes ex quadrato lapide,
siue dispositionem ex duplici Claf-
sium & Ambulacrorum ordine,
siue ornatum ex diuersis picturis
& totuplici columnarum serie,
siue denique Theatrum Anato-
micum singulari industria & arte
mirabili constructum. Sed cum
ad Professores & Scholasticos
paululùm deflecto, non possum

in illis multa non admirari, quæ
 forsitan delicatioribus aliis stoma-
 chum & nauseam commouere
 possent; si enim ex Philosopho-
 rum ordine Cremoninum & Li-
 cetum, si ex Medicorum Classe
 Caimum & Preuotium dempse-
 ris, reliquorum omnium vix ali-
 quis ex communi sorte & litera-
 torum angulis eminere conspicie-
 tur, & horum quidem primipilo-
 rum atque Principum Cremoni-
 nus & Preuotius optimè docent
 & philosophantur, sed non multa
 scribunt, Licetus verò & Caimus
 multa scribunt, sed non ita securè
 philosophantur & docent. Mitto
 concurrentium vt vocant odio
 plusquam Vatiniano sese prose-
 quentium criminationes & male-
 dicta, mitto eorum qui secundo &
 tertio loco docent deserta ple-
 rumque.

rumque Auditoria , mitto denique Lectionum, quas habere frequentius deberent, interpolationes & nimis crebra atque longa Vacationum tempora; ut Auditorum pariter qui illic student ritus aliquos & consuetudines multo magis admiratione dignas tibi proponam & finiam, quis enim non mirabitur quòd omnium rerum lege peruersa Præceptoribus suis imperent, quòd prius sint Doctores quàm Scholastici, quòd lauream promptius accipiant, quàm disciplinam, quòd multò faciliùs excitent tonitrua in Classibus quàm striges in nubibus, quòd meliùs effingant suis grunitum quàm Parmenio, quòd acutiùs sibilent quàm fures, quòd maiorem strepitum edant quàm Cyclopes, quòd omnium Ani-

62 GABRIELIS NAVDÆ

malium voces rectius simulent
quàm circumforanei nebulones
& Agyrtæ, quodd denique non
ut in Collegium proficiscentes ca-
lâmis & atramento instructi, sed
velut in pugnam & arenam des-
cendentes pugionibus, gladiis,
fulminalibus galeis & umbonibus
armati conspiciantur. Cæterùm
ut hæc Academia non solum juve-
nibus Philologis, sed omnibus
aliis cuiuscuque Disciplinæ stu-
diosis destinata est, sic etiam ha-
bentur in ea non tantum Scien-
tiarum & Humaniorum literarum
Professores, sed alij etiam om-
nium fermè Artium, quæ ad ur-
banioris vitæ decorum & hone-
statem faciunt, Præceptores &
Magistri, ita ut si quis velit ple-
ctrum tangere, fides pulsare,
equis omni motionum artificio

insti-

instituentis incumbere, quo gestu
 lepores & quo Gallina secanda est
 videre, qua denique corporis fi-
 gura, vel gladiatorum ictus pun-
 etim inferre, vel declinare deceat,
 addiscere, horum omnium nulli-
 bi melius quàm Patauij compos-
 esse possit. Quare nisi cum Aca-
 demix cuiuslibet fama optimè
 conueniret ex communi studio-
 rum lege Citium paucitas & lo-
 corum solitudo, quæ in hac Ci-
 uitate maxima est, conclude-
 rem profectò verissimum esse de
 ea, quod olim paucis tamen im-
 mutatis. Ioannes Anneuillanus
 siue Architeuius de Lutetia protu-
 lit, quia videlicet illic sunt &
 reperiuntur bona quælibet, omne
 venustum, omne bonum, si sola
 bo. is gens multa faueret. Pata-
 uij, die 16. Maij 1627. Tuus O-

64 GABRIELIS NAUDÆI
ni nexu & copula Gabriel Nau-
dæus Philiatros.

XIII.

*Pompeio Caimo Equiti nobilissimo, Patavini
Collegij Præsidi & Medicina Theo-
rica primo Professori.*

Patavium.

NÆ tu, Pompei Caimæ, negle-
cti cultus & officij iure me-
cum agere posses, si tibi, quem to-
ties sum expertus singulari comi-
tate & benevolentia magnum, elo-
quentia maiorem, eruditione at-
que doctrina maximum, nihil eo-
rum perfoluerem, quæ vel data fi-
des ab ingenuo, vel beneficiorum
tuorum memoria a non ingrato,
vel denique tui nominis celebritas
a iuvene studioso non tantum ex-
petere, sed etiam extorquere pos-
sent; quam ob rem illud vnum mi-
hi summo opere deprecandum esse
censeo,

E P I S T O L A. 67

censeo, quòd hac officij mei ratione non me citius exoluerim. quod in ære tuo diutius quàm par fuerit hæserim, vixque est quo me ab hac ingenti culpa liberem, rî pro tua, quæ summa semper fuit, humanitate, illud non existimes serò factum fuisse, quod propter vniuersæ familiæ ex Patris jactura consternationem, propter domestica negotia quæ, mirum in hoc casu, quàm frequentissima sint, maturius fieri non potuit; nihilque aliud quàm Deum ita mihi benè fauentem & propitium expeto, vt isto luctu parùm imminuto, hoc squallore aliquatenus deteriso nihil prius aut antiquius habuerim, quàm his lineis apud te testari, quanti ego semper fecerim mentem tuam verè sublimem, verè heroicam, quanti nunc apud nostros,

46 GABRIELIS NAVDÆI
quanti apud omnes , imò quanti
apud posteros illam fieri , atque
existimari desiderem, tantumque
abest , ut reconditæ tuæ doctrinæ
debitam commendationem , tuis
laboribus assiduis referendam
gratiam , tuæque singulari & exi-
miæ virtuti reddendum honorem
tacitus apud me præteream, quin
è contrà ut statim in hunc tran-
quillitatis portum appuli, ut pri-
mùm tot Senatus literarij proce-
res, tot rediuiuos Machaonas in
hac vrbe salutaui, cœpi continuò
apud illos te summum Medicinæ
dictatorem , atque genuinum
vtriusque Philosophiæ parentem
jactare, profiteri , prædicare, tibi
vni literas humaniores, linguarum
notitiam, politioris literaturæ lau-
dem asserere, tibi bonorum omni-
um auctorum lectionem , Scien-
tia-

tiarum omnium cognitionem, rerumque omnium scientiam tribuere, a te denique paulo minùs quàm a Numine, sed multo plus quàm ab homine, idemque prorsus quod ad Heroe expectandum esse dixi, asserui, confirmaui, quare tuum est, nunc, Pompei Maxime, fidem meam tot illustribus viris datam liberare, tuum est Manuscriptis illis codicibus edendis, quos apud te typis paratos me vidisse retuli, tam sedulò incumbere, ut quemadmodum illi, qui jam ex libris tuis Politicis & de calido innato magnam spem de tuis laboribus conceperant, majorem illam adhuc ex mea de te prædicatione habuere, sic ipsi mer tandem maximam & omnium relatione atque cogitatione superiorem accipere possint, ex re-

liquis omnibus quos singulis Francofurtensibus nundinis prodituros esse sponendi, sed maximè ex duobus illis de iudicationibus Februum & de principatu membrorum, quos ut egregium eloquentiæ tuæ purioris specimen, ut refertur omni genere doctrinæ thesaurum, utque nobile capacis ingenij tui monimentum nullus est qui non summis votis exoptet, cupiat, desideret. De me verò quantum ipse possum polliceri, tantumdem etiam sperare debes, atque ita apud te statuere, neminem videlicet esse hîc vel alibi qui magnificentius de te loquatur & sentiat, neminem qui tua omnia pluris æstimet aut faciat, neminem denique qui vehementius exoptet occasionem aliquam sibi dari, qua hunc animum erga te
meum

EPISTOLÆ. 69

meum tui cupidissimum atque
 amantissimum esse declarem, id
 quod ego libenter profectò sum
 facturus, si quando tu mihi ad
 eam rem fenestram aliquam ape-
 rueris, id est tempus locumque
 indicaueris, quo id commodè fa-
 cere possim: hac enim siue per te
 oblatâ, siue per me inuestigatâ
 atque beneficio amicorum aut
 mercatorum quorundam reperta
 occasione, quam primùm acci-
 pies Domini Moreau Scholam
 Salernitanam, Ioannis Riolani
 Opus Anatomicum, Instructio-
 nem meam de fratribus Rosaceæ
 crucis, Apologiam pro viris illu-
 stribus de crimine Magiæ falsò
 postularis, & quod etiam nunc
 excuditur consilium pro struenda
 ordinatim Bibliotheca, reliquos-
 que omnes quos ex hoc refertissi-

70 GABRIELIS NAVDÆI
mo Emporio desiderare poteris,
tum ad studiorum tuorum iuua-
men, cùm ad instructissimæ Bi-
bliotheca tuæ decus & ornamen-
tum, cuius meæ voluntatis si quan-
do mihi liceat significationem
aliquam tibi præbere, tum ego
me non dedisse, sed accepisse lo-
cupletissimum beneficium puta-
bo. Tu verò voluntatem tuam
& quidquid constitueris, perscri-
be & me ama, Parisiis 1. Se-
ptembris 1627. Tuis virtutibus
eximiis deditissimus Gabriel Nau-
dæus Philiatros.

XIV.

Eidem.

Vix ego, Pompei Caimæ,
priorēs illas, quas ad re nū-
per destinaui, Lugdunensi Nun-
cio reddideram, cùm ecce obla-
ta

EPISTOLA. 71

Ea occasione viri, cum quo mihi
 summa semper fuit familiaritas
 & arctissima necessitudo in Ita-
 liam, rectaque in Academiam
 vestram cogitantis, non potui il-
 lum, nec debui sine meis ad te li-
 teris dimittere, tum ut praevenire
 occasionum, quas fors obtulerit
 exemplum tibi dem frequentis
 officij, cum etiam ut cognoscas
 Scholæ Salernitanæ & librorum
 meorum exemplaria, quæ tibi pro-
 miseram, huius amici mei singu-
 laris bonæ fidei fuisse concredita,
 ut primum & securum ex hoc of-
 ficio propensæ in te observantiæ
 suę testimonium elicere possis,
 donec reliqua non minùs sincera
 ex illis, quæ tibi de eo in huius
 Epistolæ de cursu referam, certius
 innotescant. Velim tamen in pri-
 mis existimes, Pompei Maxime,

72 GABRIELIS NAVDÆI
non fiducia officiorum erga te
meorum quæ nulla sunt, non
huius munusculis pondere quod
titivilitium est, non denique ob-
sequij mei respectu, aut alia qua-
uis nostri consideratione factum
fuisse, ut hunc apud te commen-
datum esse desiderem, sed sola
tui & ipsius ratione, tui quidem
quoniam non minùs singulari co-
mitate quàm doctrinâ conspicuus,
videris non solùm a consuetudine
factus sed ab ipsa natura fictus, &
efformatus ad urbanioris vitæ
momenta & omnem rationem
humanitatis; illius verò quia di-
gnissimus est si quispiam alius qui
in amicitiam tuam admittatur &
non postremum in ea locum ob-
tineat, cùm ab eo eximię erudi-
tionis tuæ famam primùm admira-
tionem deinde etiam amorem
expres-

expresserit, imò desiderium ardens videndi te & in tuum finem, tuamque familiaritatem penitus se insinuandi, quo largiori haustu facundæ tuæ mentis latices ebibere, doctrinæque tuæ sublimioris mirabiles effectus propius intueri atque aspicere possit. Multa tibi quæ ad illius commendationem non medioeriter faciunt referre deberem, quæ & propensiorum tuam in hunc voluntatem & affectum reddere, & meam de illo prædicationem non vanam & futilem esse demonstrare possem, sed vereor, Pompei Maxime, ne plus antiquæ & veluti fraternæ meæ cum illo necessitudini tribueres, quam ipsi met veritati, si omnia quæ in eo summam laudem & commendationem merentur, exprimere vellem; quare

D

74 GABRIELIS NAVDAI

fatis mihi erit inter egregias naturæ suæ dotes primò recensere quod mihi de te non nisi sublimia & heroica narranti promptè & in totum crediderit ; secundò quòd animula sit & corculum illustrißimi Principis Domini de Candale , cui non tantum Medici nomine operam , sed etiam Amici & magni Politici ratione suam industriam multis in rebus grauissimis accommodat , en tibi venit in mentem illius, Horatianè

Principibus placuisse Viris non vltima laus est?

Tertiò denique quòd ipse familiam ducat in certis quibusdam facultatibus & scientiis, quarum primus Princeps & primarius Professor æquissimo iure nuncupari & habere posset , nisi vir apprime sapiens & in sua commoda bene-

ani-

animatus lauream ex tali musta-
 ceo non ambiret, & summa om-
 nia, quæ in illis artibus obtinuit,
 alteri longè nobiliori, & utiliori
 videlicet Medicinæ lubens sub-
 mitteret. His ergo, Pompei Ma-
 xime, singularis amici mei meritis,
 & si quam apud te gratiam inue-
 nire possunt precibus meis, tan-
 tum indulge ut ipse te talem orga-
 se experiatur, qualem te sentiunt
 omnes qui forsan non tanto cum
 nominis tui cultu & religione,
 tantæque cum ingenij tui existi-
 matione, ad te frequenter ex om-
 nibus plagis & Europæ partibus
 accedunt, & si mihi fidem de illo
 adhibuisti, tu iterum illi de me
 tuinquàm maximè studioso & hoc
 nominis ingenium tuum grande,
 capax, diffusum per omnes artes
 in Scholis & Circulis passim affe-

76 GABRIELIS NAUDÆI
rente, eandem non abnuas', Vale
& iube, Parisiis die 16. Septem-
bris 1627. Tuis eximiis virtutibus
deditissimus Gabriel Naudæus
Philiatros.

XV.

*Doctissimo Viro Domino Iusto Hagheæ
Medico & Philosopho.*

Venetis.

Fecit exiguum illud temporis
interuallum, amicorum sua-
uissime, ex quo iucundissimæ tuæ
consuetudinis fructum nobis in-
dulgere defuisti, ut vix villam, ne-
dum breuem hanc Epistolam ad
te scribendam esse apud me sta-
tuissem, nisi mihi magno solatio
fuisset abeuntem te ocyùs & fre-
quentius literis meis saltem pro-
sequi, cum vehementer exopta-
sem ut animo & corpore posse
comitari. Quoties enim subit mi-
hi in

hi in mentem recordatio gratissimi nostri conuictus, velut ex industria ad omnes facetiarum & leporum illecebras compositis quoties obueiantur animo hilarioris naturæ tuæ Genius, morumque candor & mixta cum eruditione non vulgari tua comitas & elegantia, toties etiam iacturæ, quam absentia tua mihi peperit, toties mœtoris illius, quem tui desiderium mihi reliquit, non possum etiam non reminisci. Quam obrem patere, amicorum meorum Coryphæe, hoc fidei atque observantiæ meæ testimonio amicitiam nostram velut fecundis imbribus terram in dies magis ac magis exhilarari, grandescere, recreari; patere me hoc velut hostimento diligenter providere, ne possim abs te tardum nomen

78 GABRIELIS NAUDÆI

appellat, patere denique, ut frequentioribus tuis ad me literis & ingenti meo dolori leniens quoddam remedium in hac quæsiuiffe & focneratam gratiam videar, nec frustra quidem ambiuiffe, ut enim primùm summæ humanitatis, sic postremum facundioris tuæ mentis, doctrinæque ac eloquentiæ mihi quàm amplissimum semper erit testimonium. Vale & quo fine sequentem orationem ad te transmiserim, diligenter perpende, Parisiis 26. Septembris 1627. Tuus omni nexu & copula Gabriel Naudæus Philiatros.

XVI.

*Doctissimo Virro Domino Ioanni Colle,
Medicina Practica Professori Primario.*

Patauium.

Consilium meum, scripsit ad te

EPISTOLA 79.

te scribendi, Professor doctissimè, nolin existimes voluntate aut negligentia intermissum fuisse, cum tua communis in omnes, sed in me verè dicam singularis benevolentia, tam potentes amoris in te mei & observantiæ non vulgaris igniculos accenderit, ut priùs ipse mei oblitus quàm gratitudinis tuæ non memor, priùs in me ipsum ingratus quàm tuorum beneficiorum cultor negligens & non gratus extiterim; sed quæ plurimùm bonis conatibus obesse solet, negotiorum variis de causis quotidie succrescentium atque urgentium moles & permol: ita copia, hæc eadem sola in causa fuit, cur per totum illud tempus a discessu meo nihil ad te literarum dederim. Quare hoc abs te imprimis obvi-

80 GABRIELIS NAVDÆI

xè peto, vt si qua fortè animo tuo
obuersata est diuturni silentij mei
occasione indigna prorsus gratissi-
mæ tuæ in me voluntatis recorda-
tione suspicio, eam quamprimùm
exuas, & illud totum quod absque
mea culpa hac iure peccatum est,
non difficulter indulgeas ; ita e-
nim fors mea & rerum conditio
tulit, vt vix dum exarescentibus
lacrymis & deterso situ ac squal-
lore, quem ex Patris mei jactura
contraxeram, quæ paulò ante
reditum meum in hanc Urbem,
proh dolor ! acciderat. Composi-
tioni & editioni consilij cuius-
dam de instruenda Bibliotheca,
quod sub illustrissimi Præsidis
Henrici Memmij Domini mei &
fauitoris colendissimi nomine pu-
blici juris factum est, continuò
mihi fuerit incumbendum. Nec
multò,

multò post ea sese obtulit publicè
dicendi & differendi in Medico-
rum Scholis occasio, quæ nec il-
lustriorem desiderare ambitiosis-
simus, nec difficiliorem seligere
laboriosissimus, & ad orandum pa-
rator quilibet alius vnquam po-
tuisset. Hæc autem erat Baccha-
laureorum, qui post obitum non se-
gniter in latrio pulvere Concer-
tationes, ad pileum & lauream
promoueri debent, singulis duo-
bus annis fieri consuetæ Panegyria,
& quæ fors tunc decem Oratio-
nibus absolui debebat, instituta
laudatio, quam (absit verbo
inuidia) sic ad Medicorum om-
nium gustum & palatum exegi,
ut propter erutas in majori ora-
tione Scholæ Medicæ Parisiensis
inactas & ignotas à quingentis
annis antiquitates, illa postmo-

82 GABRIELIS NABABI
dum eorum iussu & auspiciis pre-
lo demandata sit, ut quæ multo-
rum aures inter recitandum deti-
nuerat, omnium tandem oculis
facilius subjici, omniumque ma-
nibus diutius inhaerere & detineri
posset. Nunc vero desiderarem
magno perere, ut qui me tam diu de
me ipso, deque meis laboribus &
libris dicentem, quæ tua est hu-
manitas, benevolè sustinuit, hor-
rum etiam Exemplaria, quædam
accipere posses, ut quemadmodum,
Uoluit Achilles, quæ quandam fe-
derat hastam. *Idem 2. c.*
Vulneris auxilium Pelias hasta
tulit.

Pari iure hæc opuscula, quæ mihi
occasione fuerunt, ne citius ad re-
scriberem, tempestinè & ex pro-
pensæ voluntatis affectu tibi o-
blata, officiorum meorum sunt
cunctatio-

EPISTOLA.

Statione exulecratum iure merito
 animum tuum delinirent, re-
 que iucundissimæ consuetudinis
 tuæ fructum neque apud ingra-
 tum hominem, neque apud igna-
 vum illius æstimatorem collocasse
 significarent, sed quo me transf-
 uersum agit, hæc culpæ depre-
 catio? in quod & quale vitium
 ducit me vitij fuga? quasi verò
 peculiaris ille candor in cæteris
 accersitus, in te verò genuinus
 & natiuus, quasi summa illa quæ
 cunctos complecteris beneuolen-
 tia & arcto fœdere sociata cum
 conditione prorsus admirabili
 morum comitas, non omnem a-
 speritatis nequum respuat, non om-
 nem pacati animi atque multum
 facilis & indulgentis naturæ gra-
 tiam in se complectatur & reti-
 neat. Tua certe maior est probi-

84 GABRIELIS NAVDÆT-
tas & assiduo cæterarum virtut-
um, vsu obfirmata mansuetudo,
quàm vt quidpiam subirati in me
tui animi suspicari possim; mea
autem procliuior in te obseruan-
tia, quàm vt illi satis obsequar ina-
ni quodam verborum choragio.
Quare fac deinceps, si me amas,
bellum gloriæ; Colle, vt ex literis
tuis hanc laudem cumulatè per-
cipiam, quæ semper ingenuis
adolescentibus & optimis quibus-
que ex summorum virorum cub-
tu & familiaritate non ingrata,
nec inutilis solet aduenire, & in-
credibili cupiditati, qua teneor
de rebus tuis audiendi. Hoc tri-
bue quod, de Medicina Astro-
logica, de Doctorum hominum
ad te literis & quæsiis, de Do-
ctissimis tuis in Hipocratis librum
de iudiciorum Commentarius.
quid;

EPISTOLÆ

85

quid actum fuerit diligentius in-
 quiro ; vellem enim omnino , ut
 egregia illa volumina in medio
 Musarum sacrario , ipsaque æter-
 nitatis ara extremo tuo & sum-
 mo conatu industriæ , laboris æ-
 que judicij exarata , non secus
 à nostræ gentis hominibus , imò
 verò ab omnibus effcerri possent
 & iactari , ac reliqua operum tuo-
 rum quæ felicibus auspiciis iam-
 pridem emissa ,

*Nectunt victrices circum tua tem-
 pora lauros.*

Feceris igitur rem te , id est ho-
 mine beneficentissimo dignam ,
 si me de his & de rebus aliis , in
 quibus opera mea tibi necessaria
 esse possit , per epistolas monue-
 ris , ut nihil deinceps quod ad
 declarandum meam erga te ani-
 mum pertineat , prætermittam ,

86 GABRIELIS NAUDÆI

& quàm fieri poterit vtiliter negotiorum tuorum non minùs quàm lucubrationum curam geram. Vale. Patifis die 20. Octobris 1628. Tuo nomini æternum addictus Gabriel Naudæus. Si vestra Excellentia curauerit imaginem suam ære celari, rogo vehementer, vt cum Responsione qua me dignaberis, vnum ex Iconibus accipiam.

XVII.

Clarissimo Philosopho, Doctissimoque Medico Domino Emilio Parisano.

Vesp̃tias.

¶ **S**emper equidem existimari quod tu quoque sentis, *Emili Parisano*, rerum amorem, mutuumque beneuolentiam, haud sapienter ab hominibus dijudicari, imò nec ab ipsis sapientibus recta cum ratione æstuari ex hoc vulgari

gari literarum officio, quod Tabellariorum incuria, negotiorum mole, temporum iniuria interturbari vel minimo negotio potest; alius est & potentius quoddam amicitia inter ingenuos & literatos viros semper obfirmatae vinculum, quod nec locorum distantia remittitur, nec longa temporis interea pedine laxatur; sed toties obfirmatus votis quoties non confirmatur officii, tamdiu ipsa voluntate sustentinet: quamdiu facultate non praeualeat, sed quorsum hæc miraberis forsan, Subtilissimo Parisiane, certe non contendunt ut negligentia vel oblivionis culpam deprecet, aut veniam in turpissima mihi condonari velim, neque enim is sum qui non animo magis, quam oculis Amicos

88 GABRIELIS NAVDÆF

geram, qui præcellentes viros, &
omnibus Disciplinarum virtu-
tūque luminibus illustres, meis
nugis & leuibus scriptiunculis non
audacter interpellem, qui te
beatissimæ ingenij vbertate flo-
rentem, subtilissima per nouas co-
gitationes mentis contentione su-
pra doctiorum spes emittentem,
ipsa memoria pariter mira atque
olim fideli vigentem, morūque
singulari comitate & integritate
prope diuinum, non summo opere
desiderem, inter nobiliores ami-
cos conseruare, quod honori in-
ter doctiores Præceptores recen-
sere, quod vtilitati inter Philoso-
phos præstantiores purpuratosque
salutis humanæ Principes referre
quod incredibile prope modum
voluptati mihi futurum esse, non
certius ego, quàm tu, vt arbitror.
satis

fatis ipsemet nosti, sed cūm nominis tui memoriam, & beneficiorum, quibus me cumulatum esse voluisti, recordationem, tanti semper apud me fecerim, quanti quicquam alius rem maximam facere potest, certiorēque me reddat amicorum, qui nunc apud vos degit, suauissimus Domine Linguet, illustrissimi fortissimique Ducis, Domini de Candale a Consilijs, valetudinis prius, nihil litterarum, quas ad te sæpius destinaui, peruenisse. Equidem arbitratus sum hac communi amicitie lege, tuam esse mihi retinendam cum particularibus officiis vix bene potuerit conseruari, habeo enim prorsus quod fatis meis imputem, aut verius, quod eiusmodi Tabeulariorum difficultatibus & impedimentis causæ inæstatum inui-

tus submittam. Et quamquam
 grauitè satis atque iniquo animo
 tulerim, diuersis occupationibus
 eripi mihi facultatem sæpiùs ad
 te scribendi, longè tamen gra-
 uiùs extitit, te quas non ita fre-
 quenter scripserim rariùs accepis-
 se, imò permolestum fuit nullas
 adhuc recepisse, cùm trinas sal-
 tem religionis in te meæ & obser-
 uantiæ testes locupletissimas di-
 uersis, sed quod fateor, diffici-
 limis iam & exulceratis tempori-
 bus ad te destinauerim, quem-
 admodum & postremam hanc
 licet non certiori via adhuc trans-
 mitto, vt si qua fors melior eam
 ad te detulerit, & de priorum ia-
 ctura admoneat & me ab ingra-
 titudinis labe vendicet, quam vt
 nimisquam exercere apud igno-
 tos, ita apud amicos cane peius &
 angue

lingue studui semper delectari.
Quare velim omnino existimes,
Doctissime Parisane, me nihil aliud
in votis habere, nisi ut ita mihi
optata contingant, ita me bene
ament Hygia & Panacea, ita
mihi aspiet blandior Hebconis
aura, quemadmodum memoriam
clarissimi tui nominis actius im-
pressam, sensumque candoris
eximij, quo me aduenientem ex-
cepisti, manentem fouisti, a-
beuntem suauiter prosequutus es,
medullitus apud me defixum co-
lui diligenter, & crebris usurpa-
tum Sermonibus, hac laude quan-
tum in me fuit exornavi, qua nec
maiores desiderare singularis
animi tui modestia, nec illustrio-
rem excogitare potuit mea in te
haud vulgaris beneuolentia.
Quod si nihilominus aliud etiam

92 GABRIELIS NAVDÆ
in vortis habere mihi per te liceat,
illud imprimis erit, ut postquam
singulari tua virtute, hoc labore
tam arduo, tamque difficili & im-
pedito nobilium exercitationum
de subtilitate & de materia cœli
defunctus es, quid jam pares, quid
moliaris, quæ te curæ exerceant,
subinde me moneas, hoc enim non
ego cupidius scire meo quam fa-
ciunt in hac amplissima ciuitate
tot augusti Medicinæ proceres, tot
virigraues & eruditi, qui nihil a te
nisi perfectum ingenio & summa
elaboratum industria expectan-
dum decernunt. Rumpantur licet
& crepent nonnulli Cleones, alie-
ni nominis obrectatores, sui de-
coctores seu mauis chistarchi,
quos si me non solùm audis, sed
qui me ipso sapientiores, hic de-
gunt prope infinitos, animo tran-
quillo

quillo & pacato floccifacies, scilicet ut quos velut ab omni humanitate deficientes ratio manifesta non docet, non vincit, non comprimit, velut panniceas Baucides aut rixantes meretriculas despectus ipse composcat. Demum ex venia quam mihi semel fecisti, postremum illud veterum adjiciam, ut libellos quosdam, nuper a me publici iuris factos, consilium videlicet de instruenda ordinatim Bibliotheca, & Panegirim de antiquitate & dignitate Scholæ Medicæ Parisiensis, aliqua mihi daretur occasio ad vos transmittendi, quibus & propensum in te meum animum agnosceres, & eos a te probari aut me in illis admoneri, ut honorificentissimum mihi, ita & gratissimum fore tibi certò persuaderes. Quod ut interim tibi persuadeas meque fo-

24 GABRIELIS NAUDÆ
uere & prosequi pergas enim è vo-
lunt. Lutetiae die 23. Martij 1624
Tuus ad omnia paratissimus Ga-
briel Naudæus Philiatros.

XVIII.

Clarissimo & Sapientissimoque Viro Do-
mino D. Elia Diodato.

Genua.

In hac ætate Philosopho-
rum Principis Casanis Cre-
monini susceptos ingenti animo
& felici conatu pro Aristotele la-
bores, diuinumque in asserenda
veritate iudicium, quanti semper
feceris Clarissime Diodate, vo-
minem tuorum amicorum certe
meipsum latere non potuit: quem
pro tua singulari in omnes studio-
fos humanitate, vix pubertatis
annos emensum, peculiari dele-
ctu & in eorum censum adlegisti,
& in

Scin Hercules biuio stantem atque
hoc in ætatis flexu, in quo, ut sa-
pienter monuit Marcus Aurelius
Imperator, *qui non cadit, titubet*,
constitutum, salubribus præceptis
ad hunc vitæ callem ingredien-
dum, qui me tibi quàm famili-
mum efficeret, sæpius es cohorta-
tus, & quo omnem humanitatis
& beneuolentiæ rationem in me
expoliendo ad implerè, totum to-
mihi ad vitæ & morum exemplar
exhibuisti, mentem & cogitation-
es tuas aperuisti, non vulgaris
doctrinæ thesaurum reclusisti, ha-
litus etiam & affectus tibi pro-
prios fermè omnes infudisti, ut si
te meum Socratem non agnoue-
rim, Mortalium omnium iurè vi-
dear ingratissimus, adeo quæcun-
que hic in Alcibiadem aut Pha-
edonem, tu sapientissime Diodate,

96 GABRIELIS NAVDÆY
in meipsum contulisti. Votum
quàm longè ab hoc *αχαιοῖς*
criminosum alienus, toties opinor
parebit impoſterum, quoties non
mediocribus votis exoptata mihi
ſeſe offeret occaſio, recensendi in
amicorum circulis, aut referendi
inter publica monumenta, nobi-
les tuas de præclaris quibuſcun-
que rebus exercitationes, dicta-
que, Oraculorum inſtar, æternita-
ti conſecranda, circa tot tamque
diſcrepantes inter ſe Philoſopho-
rum opiniones, exercentes ſe de
nouo tot egregias artes, excultam
magis quàm antea naturæ, mo-
rùmque diſciplinam, & rerum
omnium certas viciffitudines, fa-
talesque & Regnorum ſic Scien-
tiarum periodos, de quibus te,
non vt fictitium Iarcham Apollon-
ius ex Tantalii fonte, ſed ex int-
mis,

mis, altissimisque Sapientiæ penetralibus, incredibili cum voluptate sæpius audui differentem. Sane iuvat imprimis eorum meminisse, quæ priusquam alteruter nostrum Italiam cogitasset & maximum illum Philosophiæ Genium Cæsarem Cremoninum salutasset, de eius studiis & rectoribus hisque temporibus apprimè necessaria philosophandi ratione ex tuis confabulationibus memoriæ commiseram. Enimvero quemadmodum tunc loquebaris, quis hunc senem videre magnopere desideret, quem velut in Scientiarum vertice collocatum Mortales reliqui mirantur & suspiciunt? quis non audire? quem summi potentissimique Reges Henricus IV. & Iacobus I. de rebus gravissimis per suos Oratores, Politicorum

E

32 GABRIELIS NAVDÆI
sapientissimi Veneti per suos Se-
natores, multialij Principes per
seipfos frequenter consultaverunt
quis de mōdo non amplecti, quem
suavissima vitæ consuetudo, mo-
rum candor, & actionum om-
nium comitas, ut quā beatissi-
mè inter suorum amplexus, ho-
nores & officia, externarūque
delicias, amores ac desideria, vi-
xerit, utināque diutissimè viuaq
effecerunt. Sed quanti præterea
faciendum est, pectus illud magna
mentis domicilium? quanti mous
hæc præclara, sublimis, excelsa,
fortis & verè Philosophica quæ
velut Aquila semper in altum
contendit & supra pluvias, supra
nubes, & tonitrua, ac supra om-
ne quod mortale, est pensa-
rum remigio erecta, in quodam
puriori æthere suspensa, conquies-
cit,

Cum, humanosque casus sua virtute
aut inferiores putat, aut seipsis
longè superiorem ostendit; dein-
de verò quanta cum dignitate
munus illud docendi, quod maxi-
mi Piccolomini virtus emerita
istius sæculi vertentis initio de-
feruerat, hætenus sustinuit
quanta cum voluptate, cum fru-
ctu, imò etiam cum vbetiori ma-
nifestatione studiorum progres-
sus, Aristotelem legit, explicuit,
defendit; tanta profectò & no-
minis sui dignitate & aliorum uti-
litate hoc vnus ille præstitit, vt
grauissimam Aristotelis doctri-
nam, doctissimamque eiusdem
grauitatem, vel omnino, vel sal-
tem quàm proximè videatur af-
secutus, nec enim officij vnquam
tui esse, aut quidquam ad se perti-
nere arbitratus est orationis api-

100 GABRIELIS NAVDÆ
ces, verborumque lautitias & ve-
neres veluti larvas per se mobiles
& aurata quædam Mineræ, si-
mulacra prætere, quo suo-
rum mentes auditorum blandius
ludificet, aut in sui admiratio-
nem ficta voluptate pertrahat,
novit siquidem quod Musonius,
hoc non Philosophum decere,
sed Tibicinem asseruerit, novit
quid apud Agellium Domitius
Phaurino in hæc verba respon-
derit, *nulla prorsus bona salutis spes
reliqua est, cum vos Philosophorum
illustrißimi, nihil jam aliud quàm
verba, auctoritatemque verborum
cordi habeatis*; novit etiam tam
prudens quàm prudus homo,
Philosophorum esse componere
mentem potiusquàm dictionem,
curare ne quid aberraret ratio, non
oratio, Musas in animo, non in
labiis

fabiis retinere , nec tam verbo-
 rum luminibus quàm rerum su-
 blimitatibus inhærere ; vt quem-
 admodum de Sirenis Alcibiadis
 dictum est , *extrinsecus si aspexeris ,*
feram videas , si introspexeris , nu-
men agnoscas , & scitè admodum
atè eleganter monuerit ingenio-
rum vertex Picus Mirandulanus ,
ô delicate cum accedis chorcalas & ci-
tharædos pone te in auribus , cum
verò Philosophos auoca a sensibus , re-
ditas ad te ipsum in animi penetralia
recessus. His igitur persuasus ma-
 gnus ille Cremoninus , quid Mu-
 sum addebas ? si non orationis
 character eum floridum , vernan-
 tem , picturatum , fucatumve ele-
 git , sed utilem , grauem , reue-
 rendum & qui maiestatem potius
 ex horrore quàm gratiam ex mol-
 litudine consequatur , quique sub

expositis verbis remotissimas sententias inuoluat, plenas quaestionum, plenas solutionum, & hanc omnino dicendi legem nobis proponat, quam & Medicorum Princeps Galenus non parum laudauit, & ipsemet, tanquam Philosophorum maximus, suo satis exemplo confirmare, atque doctrinae suae praestantia, ab occultis inuidorum susurris & ineptis mullitationibus tueri ac defendere potest. Nam amabo te subiungebas, mihi Naudæ, quis inno. Cremonensis absolutius proponit? quis euidentius narrat? quis apertius docet? quis efficacius confirmat? quis acrius refellit? quis neruosius colligit? Deus bone, qui lacertis? qui vigor? quod pectus? quantubarae fiducia? nusquam cessat, minusquam jacet, minusquam restit.

tit, nimirum dormitat, sed ubique properans sequacem obtemperantemque lectorem monet, ducit, rapit, suadet; persuadet, verum aliud est præterea; cuius mihi nunc in mentem venit; & ex quo nobilioris Dignæ commendationis argumentum magno Cæmonino deberi, eumque præstantiori modo, quàm reliquos omnes Philosophos, de Sapiencia mereri, sæpius apud me contendas; etenim cum vniuersarum opinionum æstu luxuriante actum jam; conclamatumque de Philosophia videretur, & hinc Telestus Parmenidis doctrinam instauraret illinc Patricius Platonico- rum fumos sublimaret, hinc Gilbertus Philolai dogmata erueret, illinc Jordanus Democriti principia defenderet, omnes ve-

104 GABRIELIS NAVDÆI
rò conjuratis & collectis viribus
vnum Aristotelem furti, pecula-
tus, ignorantia accusarent, reum
fingerent; ad supplicium posce-
rent, ad ruinam & internecionem
raperent, vnus profectò & so-
lus extitit Cremoninus, qui cau-
sam eius tuendam suscepit, navis
Peripateticæ clauo firmiter se ap-
plicuit,

Puppique Dem consedit in alta,

Ex qua velut olim Neptunus
tempestatem ab Æolo immissam
non tantùm sedauit, sed quem-
admodum Perseus pulcram
suam Andromedem, hoc est, diui-
nam Sapientiam, non ab vno, sed
pluribus monstris liberauit, pri-
mòque ab ineptorum quorundam
& credulorum hominum nugis &
fabulis, postmodum a Scholasti-
corum triciis & affaniis, tandem
verò.

verò ab omnium nouatorum calumniis eam asseruit & vendicauit, non tam singulorum ineptias, errores & objectiones refellendo, quàm summi Præceptoris dictatorisque mentem aperiendo, doctrinam explicando, dogmata præcipua & effata illustrando, eaque firmissimis rationibus stabiliendo, confirmandoque,

*Vnius addictus jurare in verba
Magistri,*

Tantæque animi contentione in illud vnum sibi incumbendum esse existimauit, vt nusquam alibi melius, quàm in eius scriptis vera genuinæque Peripateticorum doctrina exhibeatur & graphicè delineetur, nusquam etiam aliunde tutius quàm ex eius libris doctissimisque commentariis hauriatur; vt si quàm profectò laudem

E 5

106 GABRIELIS NAVDÆI
a nobis consecuti sunt vel Ale-
xander Aphrodiseus apud Græ-
cos, vel Auerroes Cordubensis
apud Arabes, eandem omnino
sperare debeat a posteris Creso-
ninus apud Latinos, & hoc ho-
mine tertius saltem in eorum
classe recenseri mereatur, qui pe-
culiari cultu ac religione Aристо-
telem coluerunt, quandoquidem
sola vetustatis lege eorum est, ne
primus inter ipsos habeatur. Hæc
autem & similia cum pluribus Vr-
gere non cessares, factum est tan-
dem, Suauissime Diobate, ut præ-
sentis ipsius Numinis conspectu,
amplexu & quotidiano ferme
convictu, ipse quidem omnia in
illo tua prædicatione & expecta-
tione maiora esse didiceris, ego
verò te nec leuem, nec adulatori-
um, nec extra meritum quidem
quam

quam rebus affingentem depræ-
henderim, & quod maximo mihi
solatio fuit ac voluptati, hæc
minora ab ipso de te, quam a te
de ipso audiuerim, cum ille te in
oculis continuo præsentem getat,
& gratissimæ consuetudinis re-
cordatione non mediocriter ob-
reſſetur. Quamobrem facturum
me ex officij mei ratione impræ-
ſentiarum sum arbitratus, si Tra-
ctatum de semine, cuius copiam
post meum à Patavio discessum
amico meo singulari, Domino
Forget Doctori Medico, cæteris-
que Auditoribus suis fecit, & quem
velut librorum de principatu cor-
dis conſectarium ſapientiffimi
doctiffimique Præceptores &
Amici mei, Dominus Ioannes
Riolanus & Dominus Renatus
Moreau typis demandatum iri

108. GABRIELIS NAUDÆI
vehementer exoptant, tibi velut
Apollini Palatino & amantissimo
literatorum omnium reliquos so-
litus es, benivolentia suscipias &
per me tandem intelligas, haud
frustra vel tenui mercede sum-
pisse te hanc Viros probos & de
literis bene meritos laudandi, fo-
uendi, extollendique prouinciam,
cùm inde & bonorum gratiam &
non mediocrem gloriam ac com-
mendationem ab omnibus sis
consecutus, majorémque in dies
te consecuturum sperare possis &
debeas. Vale Luceiæ Parisiorum,
25. Augusti 1629. Tuus ad omnia
Gabriel Naudæus.

XIX.

*Clarissimo Philosopho, Doctissimoque
Medico, Emilio Parisano.*

Venetias.

Tributa rerum apud vos fa-
ciēs,

eies , & diuturnum Amici illius communis , qui posteriores meas tibi reddidit, silentium , in causa omninò fuere , Subtilissime Parisane , cur gratissimis & expectatissimis tuis literis hàud pari cum diligentia a me satisfactum fuerit , qua vel amicorum etiam de triuio nugacibus Epistolis semper respondere consueui , tantum abest , vt hoc , quod erga te , virum & mei amantissimum , & inter peritiores Medicos principem , hac in cessatione peccatum est , voluntati meæ potiusquàm bellorum & tumultuum occasione acceptum referre debeas ; & verò longè plura ad istud tibi persuadendum facili negotio prætexerem , nisi quemadmodum tu me ab omni culpa longè vacuum arbitraris , sic ego te ab eius vel

HO GABRIELIS NAVDÆI
minima suspicione prorsus alie-
num iudicarem. Sanè quantum
his longum tempus ab eo, quo tua
illa, de qua nunc agitur, mihi
reddita est, effluxerit, recentem
tamen eius memoriam apud me
etiamnum retineo; licet quibus
modis ex eius lectione sim affe-
ctus, dicere vix possim; saltem
ex animo exprimere non possim:
etenim ut istam primùm aperu-
i, & omnia quæ ad dextram ma-
num occurrebant perlegi, vo-
luptatis certè non minimum etiam
percepi, ob acceptum à te virò
præstantissimo tam egregium,
tamque luculentum propensa-
tuz in me voluntatis, & bened-
ictiæ signum, eadem prorsus in-
ter se animi, hoc est singularis
amicitiæ blandioribus illecebris
& non vulgaribus officiis; quibus
me

me Venetiis & Patavij degentem
 peramanter complexus, & ab-
 euntem humanissime etiam pro-
 fecutus es exaratum. Verum ubi
 ad ea, quæ sinistram implebant,
 oculos conieci, vultum statim
 contraxi, & si quod verissimum
 est, ingenuè fateri licet, vehe-
 menter dolui, quadreipitem il-
 lam Hydram, cui catenas & fer-
 rum & flammæ immittaris, re-
 tardare præclarissimum impe-
 tum, quoad Medicinæ pomeria,
 maiori, quam antehac a quo-
 quam tentatum fuerit, conatur
 promouenda, ferebaris: teque
 virum de Republica nostra, si quis
 quam alius, optimè meritum,
 quem solus Virtutis ardor exci-
 tat, quem dignitatis æ famæ eu-
 piditas incondit, quem memoria
 posteritatis inflammât, qui nihil

112 GABRIELIS NAVDÆT
orio literario dulcius, nihil doctrinis amabilius, nihil vnquam publica auctoritate prius aut antiquius habuisti, nunc ad isthæc certamina descendere coactum, quæ te prorsus iudigna videri possent, nisi qualem in iis te gerere, & quanto cum doctrinæ apparatu, velitationes eiusmodi absolueres, consueueris *Par & suauis indicium* illud tuum quod volonis instar iam apparuit, fidem omnibus faceret, vituperatio certè ac odium bonorum ægrotantis sæculi vitia sunt, quæ sufferre gloriosius est, quàm tollere, & nihil vnquam extitit in natura præstantissimum quod non inuidiam & iniuriam expertum sit, a contrario Sol, quod optimè nosti, suos habuit obrectatores, Agamemnon reprehensus est a Thersite, Homerus

merus a Zoilo, Virgilius a Ba-
 nio, & non immeritò scripseris
 Horatius, Herculem post tot ex-
 antlatoſ labores comperiffe cer-
 tamen ſibi cum invidia ſupremum
 adhuc reſtare. Non igitur mirum,
 ſi quemadmodum fuci apibus per-
 petuò moleſti ſunt, ita etiam re-
 periantur quidam homines male-
 fetiati, qui & peritionibus graues
 ſint, & cum illis paria facere
 contendunt, quamvis eodem
 ſemper euentu quo rana *Æſopica*,
 quæ bovem magnitudine ſua æ-
 quare volens, crepuit & pœnam
 tulit ex tam infano conatu: Ve-
 rum, ut quod de tuis maſtigibus
 cenſeo tandem eloquar, certè
 præter quosdam *σύνετες* & ignobi-
 les, de quibus *ἔδ' εἰς λόγῳ* & non ma-
 gis ſanè quàm de Megarenſibus
 quos *ἐν ἔδῳ ἀειθμῶ* ponit Oracu-

114 GABRIELIS NAVDÆI
 lum, duos ex illis, saltem quos
 nouerim, non indignos esse iudi-
 ces, cum quibusdam conseras &
 fortiter diuites, quos loquidem
 ipsi non casu, sed altioris cuiusdam
 prouidentie consilio aduersari ti-
 bi videntur, quo veluti ex filio-
 bus regis, ita ex nobiliū vestra
 concertatione micantes condi-
 tionis scintillæ & ipsa tandem cla-
 rissima veritatis lumina elucos-
 cant, ac nimirum vehementer mo-
 falli opinio, illud tibi in sapien-
 tiæ venatione, quod optabat
 quondam egregius iuuenis Asca-
 nius in ferarum indagatione con-
 rigit, ille siquidem venatum in
 syluâs proficiscens non timidos
 lepotes nec imbelles Damas, aut
 fugitiuos Ceruos, sed quemad-
 modum inquit Virgilius,

Opia

*Optas aprum aut faluam descen-
dere monte leonem.*

Quamobrem in hac tanta con-
sternatione & ingenti dolore,
quem ex interrupto : speculatio-
num & subtilium ac nouarum co-
gitationum tuarum curso ; antea
conceperam , illud certè non mi-
nimo mihi solatio esse potest , re-
que etiam vehementer , vt arbi-
tror , reficit & recreat , quod
ambo isti , amoli & obrectatores
tui tales sunt , vt ex eorum iecturis
gloriam nullam sane non modico-
riam , quam nobiles Exercitia-
tiones de Subtilitate tibi compa-
ratur , ampliorem omnino &
austiorē , augustiorēque red-
dere possis & valeas , atque adeo
vt de Mundano Mundano taceam ,
quod cum affectus es dudum & pu-
gnare & vincere . Certè Riola-
mina

116 GABRIELIS NAVDÆI
nus noster tantus est in rebus A-
natomicis, vt si illum de gradu se-
mel deieceris, nulla tibi restet
ampliùs amelienda difficultas, ad
principem locum in hac facultate
obtinendum & retinendum. Op-
tassent equidem, vt leues quasdam
iniurias tibi condonasset, nec sa-
tius duxisset iracundiæ quàm ve-
ritati indulgere, sed scœnum ha-
bet in cornu, & alterius censu-
ram ferre non potest, qui hoc
vnum & a longo tempore & ab
assidue labore se tandem conse-
cutum fuisse sibi persuasit, vt in
reliquos omnes Censoris egregij
personam sustinere valeat.
Quod tamen nullo doctrinæ tuæ
præiudicio, cuius apud me summa
fuit semper auctoritas, dictum
velim accipias, Eruditissime Pa-
risane, sed potius vt communis
Amici,

Amici, quàm Iudicis munere defungar & illud ambobus tribuam, quod neutri iure merito denegare non possum; quamquàm, vt ingenuè fatear, in hoc grauitè peccasse mihi videatur Riolanus, quod παρρησία illam, qua de libris eius iudicasti, contumeliosis verbis & nihil minusquàm Professore Regium, qui in optimis literis & laudabili Medicinæ studio consenuit, redolentibus exceperit, vnde si æquo iure cum eo experiri & agere velles & Poëtæ cuidam hoc monenti parere,

Maledictis si quis ceruat, audias malè,

Quam quis non prestat ne exigat modestiam.

Posses equidem & meditatum furorem in Theatrum afferre, & sellas Patroclianas & Annales

118 GABRIELIS NAVDÆI

Volusianos & cacatam chartam
in illum retorquere, & hunc etiam
si velles lutum stercore maceratum
appellare, sed vide, precor, quam
sedulo cauere debeant viri eru-
diti & literis, quæ ab humanitate
nomen sortiuntur, plenè imbuti &
instructi, vt nil de Medicina & gra-
uioribus dicam Disciplinis,

*Ne velut innati trivis ac penè forenses
Hæc immunda crepent ignominio-
sæque dicta.*

Non maledictis igitur sed do-
ctis dictis aduersus nouum istum
Diomedem insurges, nec eius-
dem si me audis villo grauiori sup-
plicio pœnas iudicij, quod de te
parùm sobriè tulit, daturum vn-
quam existimabis, quàm si ex tua
modestia cæteri cognoscant
quantum ipse ab illa communi &
honestatis atque verecundiæ fi-
nibus circumscripta,

*Quos ultracitraque nescit consistere
rectum,*

Deflexerit: sic enim & laudem
quam mereris ab omnibus bonis
referes & illud tandem ab hosti-
bus etiam & Mastigibus tuis ob-
tinebis, ut quemadmodum olim
Ægyptij pelum arcam supplices
coluerunt, in quam minxerant &
vomuerant frequenter, atque ut
Anacreon iniqua convivia quæ
despuebat in Glebulum & Sesti-
chorus in Helenam, totidem lau-
dibus repararunt, sic & ipsi non
minus gravissimis conscientie sue
testibus, quàm potentissimis do-
ctrinæ tuæ fulminibus percussi, re-
deant ad bonam frugem, & tibi
debitum honorem persoluant,
quem apud præsentis semper illi-
bati retinebis, & apud posteros
nunquam intermerituros: Manf-

120 GABRIELIS NAUDÆ
 mittes. Vale Tuus omni nexu &
 mancipio Gabriel Naudæus die
 15. Septembris 1630. Commen-
 dat se tibi plurimum, qui me
 quondam Excellentiæ tuæ com-
 mendavit, doctissimus virtu-
 tis & eruditionis tuæ fautor, Do-
 minus Renatus Morcau & im-
 pensè rogat, ne molestè feras, si
 pluribus iisdémque grauissimis
 negotiis districtus salutem, quàm
 tibi propria manu non potest,
 aliena offerat.

XX.

*Pompeio Caimo, Equiti Nobilissimo, Pala-
 mini Collegij Prasidi & Medi-
 cina Theorica Primo Pro-
 fessori.*

Pataninus

"**N**on est profectò quod am-
 pliùs dubitare possis de mea
 singu-

Singulari erga te religione & obseruantia, Pompei Caimæ, viro-
rum omnium, quos vnquam vs-
piam nouerim, eruditissime, post-
quam quaternas ad te variis tem-
poribus & occasionibus destina-
ui Epistolas, est potiùs quod ipse
non mediocriter doleam, ob in-
terceptas posteriores duas, qua-
rum vnâ tibi a Domino La-
gneau redditam non fuisse, ha-
bes meritò quod grauitè cum
ipso expostules, siquidem & in-
structionem meam de fratribus
rosacæ Crucis, & Apologiam
pro summis Viris de Magiæ cri-
mine falsò postulatis, illi insuper
tibi offerendas tradideram, quod
cur non fecerit, rogo vehemen-
ter vt ab ipsomet percuncteris &
me in totum a culpa liberes; al-
tera verò perijt in itinere cum

F

122 GABRIELIS NAVDÆI
farcinis cuiusdam Lotharingi
Dominus Forget illam meo suam
commiserat. Faxint igitur Musæ
quarum te velut Apollinem sus-
picio, ut fauentioribus Eufis ad-
potius Veredatiorū equis isthuc
postrema trans Alpes deferatur,
quam vel difficillimis etiam istis
temporibus eo potissimum nomi-
ne scribere volui, ut me quem se-
mel aureis delinificæ facundia
tux catenulis irretitum esse vo-
luisti, & eruditionis multifaria
potentioribus etiam vinculis im-
plicitum, iisdem adhuc detine-
ri, vinctumque manere & ad om-
nem obsequij rationem paratissi-
mum esse cognoscas. Certè quod
unicum in præsentia mihi suppe-
tit propensæ meæ in te volunta-
tis ex nominis tui commendatio-
ne testimonium, illo me libenter
absol-

absoluo, nec unquam per me stabit quominus illud notum & illustre reddatur, ut vobis gentium, sic maxime apud nostrates Gallos qui de mea prædicatione non amplius dubitant postquam apparuerunt scriptorum tuorum quibus videris Medicinam tanquam alteram Euridicem ab Inferis reuocasse, elegantissima & doctissima monumenta, scriptorum inquam de febrium indicationibus & de Calido innato, quæ sola si talem de te spem & expectationem concitarunt, qualem vel ambitiosissimus quisque vix sustinere posset, quid fiet, amabo, te cum illa quæ de ingenio dudum vernaculo sermone edita fuisse ab amicis accepi, aut alia innumera quæ apud te nondum edita scruantur, vel ad nos ex Fran-

124 GABRIELIS NAVDÆI
cofurtenfibus Nundinis appule
rint, vel quocumque modo pu
blici juris facta fuerint? Certe
nihil minus tunc quàm diuinis
honores tibi auguror, qui primis
tuis laboribus & scriptis humanis
fermè cultum excessisti, & hercè
tu iam tantus videris in Repu
blica non solùm Iatrica sed etiam
literaria, vt famam suam egregiè
promoueat quisquis tuæ fauet &
benè cupit, qui verò te dignis lau
dibus non effert, is iudicio & exi
stimationi suæ non minimùm de
trahat. Sanè quantum ad me at
tinet, ego de te tam libenter vbi
que prædico, vt nihil vnquam a
me maiori cum voluptate factum
meminerim non solùm quia vt
Polemo inquit multo est dicere
quàm audire vera iucundius, sed
etiam quod ex humanioris & vr
ba-

banioris vitæ præscripto plurimum semper loqui debeamus de his quæ in Amicis nostris præcipua & omni laude ac commendatione dignissima videntur, in te verò doctrinam esse depræhenderim quæ reliquis naturæ & fortunæ bonis, quibus tamen abundè cumulatus es, longè supereminet. Sed quid in hac dicendi occasione tempus frustra consumo? quæ nec tibi grata esse potest ob singularem tuam modestiam, nec forsitan alteri jucunda ob dictionis meæ infantiam & asperitatem, fatius erit, arbitror, paucis tecum de iis agere quæ magis ad Epistolam spectant, tum verò imprimis de Iacobo illo Carpentario, cuius Commentarios in Alcinoûm cum mihi instructissimam tuam Bibliothecam evoluenti

26 GABRIELIS NAVDÆI
non mediocriter commendaffes,
factum est postea vt inter illa tua
Effata & Oracula quæ multis li-
benter recensere consueui, Do-
minus Carpentarius Doctor Me-
dicus Parisiensis illud quod de
auo tuo & eius commentariis
summa cum veritate & eloquen-
tia protuleras, auida aure ebibe-
rit & obnixè postea non semel
rogarit vt illud per literas a te ver-
bis solemnibus conceptum elice-
rem, quo tua auctoritate, quæ
semper illi maxima fuit, Cresto-
mathiam illam munire & illustra-
re posset, quam ex aliorum eccle-
brium virorum similibus enco-
miis & appellationibus honorifi-
cis in aui tui commendationem
quotidie colligit, atque prope-
modum est etiam vt in lucem
emittat. Quamobrem rogo te
vcha-

vehementer, Pompei Maxime, ut
 responsionis quam ad me perma-
 nes Domini Lagneau amici nostri
 communis facili negotio destina-
 re potes, partem aliquam faciat ju-
 dicium illud tuum de Carpétario,
 nam & illud Amico meo pergra-
 tum erit, & mihi cerè non ingra-
 tum accidet, qui hactenus semen-
 tem feci absque messe & fortiter e-
 tiam pulsavi, nemine prorsus res-
 pondente; quare si quando post-
 modū fiat ut seriùs ad te scribam,
 caue tribuas hoc negligentiae vel
 obliuioni, ac ne occupationibus
 quidē plurimis, quibus distineor,
sed illud tibi potiùs persuadeas me
 quoque tuarum interea desiderio
 teneri literarum, quarum benefi-
 cio si semel cognoscam gratum &
 acceptum tibi ad illud meum offi-
 cium non committam profectò ut.

istud frustra imposterum deside-
res. Doctissimus Dominus Rena-
tus Moreau qui me tibi plurimum
olim commendavit, vix liberè spi-
rat, adeò premitur ægrorum mul-
titudine & licet molestè admo-
dum tulerit se nullam accepisse
responfionem ad hanc quam tibi
per Dominum Lagneau vnà cum
Commentariis suis in Scholam
Salernitanam reddi curaueras
mandavit tamen suo vt te nomine
salutarem, rogarémque videres
qua in re suum studium atque
operam tibi putes esse necessa-
riam. Addam præterea verbum
de Panegyri mea, in quâ de An-
tiquitate Scholæ Medicinæ Pari-
sienfis abundè disserui, ac etiam
de duobus aliis libris non latinè
sed vernaculè scriptis circa me-
thodum struendæ ordinatim Bi-
blioz

bibliothecæ & eruditionem Ludovici XI. quos tres breui procul dubio acciperes si quem nancisceremur qui illos ad te tutò deferre posset, sed nōsti quā rarer peregrinæ aues nunc ad vos transuolent, & si quæ postea casu se offerat scito me huic officio minimè defuturum. Vale Parisiis die 15. Septembris 1630. Tuus ut affectu sic effectu Gabriel Nau-dæus.

XXI.

*Nobilissimo, Doctissimoque Viro Domino
Ioanni Colle Medicina Præctica Pro-
fessori primario.*

Patavium

EN alterum adest gratitudinis
& propensæ meæ in te volun-
tatis atque obsequij certè non vul-
garis testimonium, Ioannes Colle,
Amicorum meorum suauissime,

30 GABRIELIS NAVDÆ
quod si æqui bonique consulu-
rem profectò facies & mihi quæ-
dam jucundissimam, & moribus
tuis ad omnem comitatis & bene-
volentiæ rationem compositis
prorsus non indignam, cum nihil
aliud in mea potestate situm sit,
quod tam proluxæ humanitati tuæ
& sine exemplo maximæ respon-
dere possim, præter gratam illius
in animo meo recordationem &
beneficiorum, quæ ab illa non se-
mel sum expertus, frequentem aut
in literis aut in Amicorum meo-
rum circulis & coronis comme-
morationem: Et verò cum anti-
qua Majorum Stemmata summa
doctrinæ & amplissimæ dignitati
tuæ raro ac felici nexu conjuncta
te in eorum beatissimorum homi-
num tribu constituerint, quibus
nihil a natura denegatum neque
a for-

a fortuna non cumulatissimè delatum est, ineptè omninò facerem si me quem aliter non esse solvendo optimè nōsti, verbis saltem ex ære tuo non liberarem, ut si quantum mihi difficile sit non ignorem, ea vel literis aut sermonibus illis exprimere, quæ non tantum de tua singulari doctrina, sed & de humanissimis moribus tuis & præsens cum illis fruerer & absens dum eorum suavissima recordatione delectarer, sapientiam amplissima & augustissima Amico meo concepi, atque cum deesset omnino quod scriberem, & inani te Epistola interpellare nossem mihi tamen ea satis idonea ad te scribendi causa visa est, ut existimes nullis unquam in literis meum in te animum atque amorem satis fieri posse restatum.

tantus siquidem est ut de illo magis ex teipso & ingenij tui dexterritate quàm ex oratione & infantia mea te iudicare summopere desiderem, quod sanè si tibi persuasum est, nihil amplius habeo quod me oporteat ad te scribere; libros tamen tuos de jucunda Medicamentorum præparatione & de insomniis quos ultimis Nyndinis accepimus, majori nescio cum voluptate an fructu legi, atque ipsi, tales profectò non tantùm mihi sed & Domino Renato Moreau & aliis doctioribus Medicis visi sunt, quorum frequens & continua lectio magnam allatura sit cum ingenti nominis tui commendatione Reipublicæ Medicæ utilitatem, sed illud præterea in ipsis mihi gratissimum fuit, quod expressum candoris tui vestigium
 in com-

in commendatione Amici nostri communis Domini Dellane reliqueris, ex qua ut omnes de illius eruditione & doctrina sic de tuo in homines literatos affectu & amicos præsertim singulari benevolentia conjecturam facere possint & debeant. Sed vnum est profectò quod me non mediè trahit & perturbat ex quo Mantuam a Germanis expugnatam, omniâque in ea ferro ac flammis, seuientibus permixta fuisse accepi, & obsecro qui aliter fieri posset? cum virum hunc præueritum mei certè non secus ac tui propter doctrinam & candidos mores amicissimum tantæ vastitati testem adfuisse, & fortè an cum aliis immerentem succubuisse crebris ad nos rumoribus (sed qui utinam falsi reperiantur) disseminatum sit, &

334 GABRIELIS NAVDÆI
quoties ferulis istius cladis Romanæ
mihi in mentem venit, quæ
Duce Borbonio literatos feriens
omnes qui tunc in vrbe degebant
aut crudeliter oppressit, aut istis
calamitatibus obruit, quæ licet
maximæ fuerint, non possunt ta-
men cum extremis quæ Mantua-
nos Vates & Academicos diutif-
simè exercuerunt comparari, ut
non licebit illis atque vobis etiam
qui ab hac direptione & sanè
quàm vehementi & molestissima
armorum turbatione protus im-
munes non fuistis Virgilianum
istud usurpare,

*Mantua va misera nimium vicine
mihi Cremona?*

Quare magna solitudine me
liberabis, magnamque a me ini-
bis gratiam si quod tibi perspe-
cui atque exploratum est de
præ-

presentis istius urbis & Academiæ, ac potissimum amici nostræ communis statu mihi quoque volueris esse non ignotum, sed & illud insuper si me amas, scribe ut valeat *Φιλοσοφία* & *Ἀείον* *Λικώτατος* Cremoninus, ut librorum suorum editioni incumberet, inò verò quid ipse agas, quid componas. & quid nuper edideris mone, nam utrumque me ignorare in hac literarum clade & itinerum difficultate non indignandum est. De me verò si quæras, ego varia quotidie mugior, & libros quosdam compono, multos etiam edo, quorum Iudicem habebis a Domino Lagneau donec omnium exemplaria a me ipso accipias, nam cū eiusmodi studia quibus me hæcenus exerceui, *πρὸς τὰ ἄλλα* non

136 GABRIELIS NAVDÆI
faciant , & multa sint , eaque
grauissima naturæ meæ atque in-
genitæ libertati è diametro re-
pugnantia propter quæ minus
mihi arridet , minúsque conuenit
laurea isthæc Parisiensis , ad vos
iterum cogito , nec aliud exspecto
quàm vt halcyones in Italia nidi-
ficent , quo me humanitati ac be-
neuolentiæ tuæ rursus commit-
tam & ipsis non vulgaribus ami-
citæ tuæ illecebris præsens ite-
rùm delecter , quibus me vel ab-
sentem non mediocriter refici
perspicio. Hoc autem te monere
volui vt certiorem me facias. si
quid officiorum aut librorum no-
stratium , quos mecum deferre
possim desideres , dabo enim in
omnibus operam vt necessitudi-
ne tua haud indignus judicari va-
leam , qui tuæ virtuti ac fidei tan-
tum-

tum tribuere debeo , quantum
his in locis præterea nullius. Tu
interim monumentis tuis immor-
talibus posteritati consule , hu-
manum genus devince, famę tuę
& existimationis limites exten-
de , & me quod semper fecisti,
amare perge , sed tandem Vale,
& & præsidium & dulce decus
meum & amicissimo tibi Philo-
sophorum Coryphæo silentium
meum non aliunde quàm ex sum-
ma virtutis eius ac doctrinæ ad-
miratione profectum benignus
excusa. Parisiis die 18. Septem-
bris 1630. Tuus ex animo Ga-
briel Naudæus.

138 GABRIELIS NAUDÆI

XXII.

*Nobilissimo Viro Domino D. dno Præ
Causimij Domino, Gabriel
Naudaus S. P. D.*

Causimianum

E T si mihi nunquam fore du-
bium quin singulari affectu
ducceris; cum me toties verbis
blandioribus & ad persuaden-
dum rite compositis ad amœnissi-
mas rursus tui delicias invitasti,
atque etiam non semel incredibi-
li lætitia fuerim affectus propter
singularis illius benevolentia quæ
me semper persecutus es tam
egregiam tamque luculentam
testificationem. Quisquis tamen-
tuum candorem non nouit, arbi-
trari jure merito potuisset has
voces, phaleras fuisse nugas, &
officiis, quæ sibi mutuò deferunt
homines accommodata potius

ex usu lenocinia, cum ecce tot
 precibus & votis cumulus acce-
 sit, Epistola tua tota ductilis ero-
 undata veneribus depluens, nec
 minus amoris & comitatis præ so-
 ferens quam gratiarum venusta-
 tis & eloquentiæ, quibus ut re-
 virum disertissimum & mei etiam
 amantissimum esse satis patefe-
 cisti, sic duram profectò legem
 mihi imposuisti, qui neque pos-
 sum ad te proficisci propter non-
 nulla grauissima negotia, quæ
 me hûc affixum detinent, neque
 etiam non profitisci propter ha-
 matas illecebris aut potius arma-
 tas votis non vnas rationes queis
 hoc vnum a me contendis obnixè
 & efflagitas. Vtar nihilominus
 ea libertate, qua me semper do-
 natum esse voluisti, & obsequium
 quod omninò præstare deberem

huic tam flagranti postulatione,
 cuicumque alteri me fideliter
 redditurum polliceor, si me in
 præsentī culpa liberes nec inur-
 banè factum existimes quod è re
 mea maximopere nunc est, a me
 non aliter fieri; & profectò ut
 cæteræ nos fortasse leges ad vrba-
 nitatis & decori munia obstrin-
 gant, lex ipsa tamen præpotens
 amicitia nos a reis eximit & cæ-
 teras leges facili negotio potest
 abrogare, siquidem amici suis
 mutuo commodis sua commoda
 & decora metiuntur, & inter quos
 vera viget amicitia nihil eiusmodi
 esse potest quod vni tempe-
 stium sit, alteri verò parum op-
 portunum videatur. Quamob-
 rem ego qui nusquam dubitavi,
 quin me vehementer amares, &
 qui insuper ex Epistola tua abun-
 dè &

dè & liquidò cognoui quàm altè
 radices egerit mutua illa pridem
 inter nos coalita beneuolentia,
 ingentes tam eximiæ tuæ huma-
 nitati gratias habeo, rogo vehe-
 menter vt me cùm propriis, tum
 amicorum etiam negotiis non
 mediocriter districtum non hinc
 auoces aut hûc etiam euoces, vbi-
 dumtaxat illis esse conuenit quos
 cum Lubentia, Gelassino, Pomo-
 na, Cerere, Baccho, Faunis,
 Dryadibus consuescere permit-
 tit solemne feriarum tempus at-
 que ipsa ridentis anni autumn-
 tas, nobis verò non licuit esse
 tam beatis, sed vt illi qui parie-
 tem intuentur ex leui linearum
 ductu animalia in eo & facies si-
 bi fingunt, sic nòs harum rerum
 quæ ruri summa cum voluptate
 peraguntur fuitiles tantùm vm-

142 GABRIELIS NAVDÆI
 bras spectamus, nec agnū et
 vos aut hœdum a stabulo, galli-
 nam e corte, porcum ab harā, sed
 hæc omnia a foro aut macello
 ægrè & carè præstinamus, & vni-
 tantum lauernæ ac Mercurio li-
 ramus, quorum jam incoëpta &
 inchoata sacrificia vt ex ritu &
 sine vlla interpolatione nobis li-
 ceat absoluerè, faxis oro etiam
 atque etiam, quod si a te impet-
 ro, id mihi tam gratum fore
 polliceor, quàm quod esse possit
 gratissimum. Vale Parisijs, die 21.
 Octobris 1630.

XXIII.

*Doctissimo Viro D. Petro Gassendo S. Theo-
 logiæ Doctori, & Cathedralis Ecclesiæ Di-
 niensis Canonico Theologo, Gabriel
 Navdæus S. P. D.*

Dilectum

NVdiu stertens cum iam vespere
 accubuissem & maxis hinc
 & in-

inde repetitis cogitationibus, sicut mihi moris est, somno tacitus obrepenti moras nece-
rem, venit mihi in mentem eorum omnium, de quibus sub aurora te conueneram & illius Operis maxime de vita & doctrina Epicuri, cuius te idoneum sponso-
rem & locupletem debitorem jam pridem constituisti. Atque adeo me oblectauit tum suscepti istius negotij dignitas & prae-
stantia, tum etiam Scriptorum, quæ jam apud te circa illud parata sunt, varietas & copia, ut ex injectis tam præ-
claro conatui, nescio quibus re-
moris & defunctoriis in tam præ-
claro opere cudendo lucubratio-
nibus tuis, in moerorem certe gra-
uissimum, atque ex eo paulò post in somnum etiam fuerim delapsus:
Sed quæ me vigilantem exercue-

144 GABRIELIS NAVDÆI
 rat, eadem me dormientem &
 placida quiete compositum non
 deseruit nouissima de tuis studiis
 cogitatio. Atque ipse quidem E-
 picurus vultu hilaris, veste nitidus,
 gestu decorus visus est mihi per
 vtramque Germaniam, superio-
 rem videlicet & Inferiorem citato
 ac veluti grallatorio passu ambu-
 lare & mox Basileæ, Argentorati,
 Ingolstadij, Lipsiæ, Frácofurti, pau-
 lò post verò Duaci, Franekeræ,
 Lugduni Batauorum, atque aliis
 passim vrbibus & Academiis Phi-
 losophemata sua luculenter expli-
 care; Dogmata stabilire, & Sym-
 bolum illud quod antea Demo-
 criti fuisse accepimus *ἡ καὶ μυστὴρ
 ὅτι τὰ πάντα* magnâ animi conten-
 tione in Doctorum circulis & as-
 ferere & efferre; subinde verò
 aliarum rerum, de quibus pariter
 inter-

interdiu cogitaueram, diuersæ
 species & nihil quidquam cum E-
 picuro cōmercij habentes sese ob-
 tulerunt, ex quibus & laudabilem
 corporis mei temperiem & men-
 tem a crassis ciborum vaporibus
 liberam, qualémve abstenicorum
 esse conuenit sine pondere luden-
 tem & veritatem insuper istorum
 versuum, qui inter Petronij reli-
 quias a Criticis referuntur, de-
 prehendi,

*Somnia qua mentes ludant volis-
 tantibus umbris,*

*Non delubra Deūm, nec ab Æ-
 there Numina mittunt,*

Sed sibi quisque facit,

Tu verò an vlteriùs ὀνειροπολεῖν
 debeas, aut ὀνειροσκοπον agere
 equidem non arbitror, illis potiùs
 animum aduerte, quæ hac som-
 nij occasione commotus familia-

G

146 GABRIELIS NAVDÆI
riter ad te decreui conscribere,
quo meis verbis quasi pedamentis
quibusdam fluctuantes, circa Epi-
curi tui elaborationem cogitatio-
nes componas, mentémque ful-
cias, & in summa temporis penu-
ria & intercapedine tanti, tàmque
nobilis & operosi conatus finem
& portum faciliùs assequare. Sed
papæ! inquires, nouum morem &
penitus insolentem; vt qui viva
voce & præfenti colloquio Ami-
cum iuuare & monere potest,
hunc potiùs amet ex scripto con-
uenire, atque etiam Epistola
præeunte de rebus grauissimis af-
fari, quem aliàs non infrequenter
gerris siculis & inanibus nugis pa-
tienti aure detinuerit, & ad nau-
seam vsque præfens exercuerit. At
isthuc te volo, perdocte Gassende,
téque censorem non recuso moris
istius

istius innouati, non quidem in rebus titiullitij & sermonibus floccifaciendis, sed in istis de quibus Augustus Imperator nunquam locutus est, ne quidem cum vxore sua Liuia, nisi ex libello atque meditata & composita oratione, quamuis vt notat Suetonius capite quarto, non deficeret adhibita, ex temporali facultate. Quo magis æquum est mihi qui harum neutra dicendi ratione valeo, vtriusque vsum libenter concedi, vt qua voce, qua manu præsens & absens amicorum negotia promoueam, & ea præsertim vrgeam quæ absque maximo illorum & publici boni dispendio remissiùs ac indiligentiùs tractari non possunt. Deinde verò quod summi Oratores & Poëtæ contendunt, illud etiam verissimum esse statuo, ni-

148 GABRIELIS NAVDÆI
mirum ea longè segniùs animi
irritare quæ per ares demittun-
tur, quàm quæ fidelibus oculis
patent, ipsisque quod in Epistolis
præsertim vsu venit, non semel
exponuntur. Vt igitur memoriam
eorum de quibus in præsentia te
cum agere constitui, inde vsque
repetam, vnde & tu auocamenta
illa quæ te verè ab Epicuro auo-
cârunt repetere consueuisti. Cùm
superiori æst. te vindemiales fe-
rias procul vrbe transigerem &
Romanorum more nouis tantum
diebus, non res vrbanas, sed ami-
cos in vrbe degentes reuiferem
solebam etiam te in alto illo &
tranquillo secessu conuenire, ubi
exsculpendo & bene dedolando
Epicuro, cæteris curis & negotiis
solutus, præclarè & placidè in-
cumbebas, gestiebámque vhe-

menter huic labori totum te addi-
xiffe, ex quo maxima nomini tuo
gloria & incredunda, vt cum An-
tiquariis loquar, Reipublicæ lite-
rariæ vtilitas prorsus effer redi-
tura. Sed nescio quo casu interim
factum est vt Illustrissimus Comes
& cunctis Naturæ ac fortunæ bo-
nis impensè cumulatus & exorna-
tus D. de Marcheulle cui tua sin-
gularis virtus & eruditio jampri-
dem innotuerat, ex quo Regis
nostri Christianissimi apud Tur-
carum Imperatorem Orator est
designatus te etiam voluerit,

—————habere suorum)

*In numero, dubitaxat ad hoc quem
tollere Rheda*

*Vellet iser faciens & cui concedere
curas.*

Atque vt me primum de hac re
& suscepta in Thraciam & Bi-

150 GABRIELIS NAVDÆI
zantium peregrinatione certio-
rem esse voluisti, cœpi continuò
mihi gaudere & tibi vehementer
gratulari quòd ea demùm sese ob-
tulerit occasio bene merendi de
literis & insignes progressus fa-
ciendi in rebus Astronomicis,
quarum te callentissimùm esse sa-
tis superque testantur insignes
illæ, quæ nuper cùm tua Epistola
pro Reuerendo Patre Marino
Mersenno prodire Obseruatio-
nes, atque etiam communis &
vulgata de tuis studiis opinio, quæ
te parem cum peritioribus nostri
seculi Astronomis nec immeritò
quidem componit; ac proinde
spem certè nec vanam, nec me-
diocrem animo meo concepi,
quòd ubi semel Alexandria in
Ægypto constiteris & magno illo
Gnomone Mathematico quem vr-
amplif

EPISTOLÆ 151
mum & omni arte, studio
stria elaboratissimum ha-
nullis sumptibus pepercisti,
motus observaueris; talia
de illorum natura rete-
quæ non minimum illu-
Ptolemei Alexandrini
e conducant, noménque
m egregia virtutis & eru-
commendatione in om-
item posteram transmit-
verò cùm accuratissimam
rbis Constantinopolcos,
e Bosphori Thracici To-
iam ab eruditissimo viro
illio; incolarum autem
ritus a Busbequio, plan-
aturam a Prospero Alpi-
rias denique animalium
c degunt figuras & pro-
s a Petro Bellono Pari-
medico acceperimus. Illud

157. GABRIELIS NAVDÆI
tantum cumulatae felicitati su-
peresse videtur ut perspectâ & ex-
ploratâ soli ipsius naturâ in eius
Cælum irrumpas & ex Alexan-
drina specula totius naturæ cæ-
lestis ingenium ac descriptionem
experimentorum & observatio-
num fide confirmatam literis con-
signes; eoque diligentius & per-
tinacius huic vni negotio tibi in-
cumbendum esse existimes, quo
jam inde a Ptolemei temporibus
rariores extitere, qui tam propen-
sum in publica commoda Mœce-
natem nacti fuerint, atque ratio-
res futuri sunt, qui vel sub optimi
nec non fauentissimi Mœcenatis
præsidio illud ipsum tam peritè ac
luculenter quemadmodum tu
ipse, præstare possint. Quamob-
rem urgebam supra modum ne
tibi, aut amicorum tuorum fla-
granti-

grantibus votis hac in parte non obsequeris, néve plebeias & humiles animos, quæ domi resident, & affixæ sunt suæ terræ, sed diuiniore illas imitareris, quæ Cælorum instar perpetuo motu gaudent, & faciunt nunquam quiescendo ut cætera omnia placidè semper conquiescant. Verùm & illud præterea si rectè memineras addebam atque etiam vehementer commonebam, ne dum Thraces & Græcos & ignotum Orbem cogitas, familiaris tui Epicuri obliuisceris, neve ipsum fineres tanquam Cæsarianum Aiace in spongiam incumbere vel cum blattis & araneis luctari, aut denique si non extinctum, at saltem sopitum & veluti situ ac puluere sepultum diutius obdormiscere. Laborem hunc eò per-

G 5

154 GABRIELIS NAVDÆI
 ductum esse, vnde nullo vel certe
 quàm minimo negotio absolui
 possit, extremos tantum ductus &
 ultimos colores ei superesse, qui-
 bus toti figuræ decor & venustas
 concilietur, neque temporis an-
 gustias adeò premere quin si la-
 borem tuum partiri velles &
 suum Epicuro peculiariè assign-
 nare, non hunc ipsum sensum ab-
 solueres & ante Calendas Octo-
 bris, quæ tibi supremum in Urbe
 tempus esse debeant, omnibus nu-
 meris perfectum, amicis tuis, aut
 præstolantibus illum Typogra-
 phis relinquere posses, atque tunc
 temporis,

*ἢ δὲ ἐμὸν κατὰ θυμὸν εἶναι φάμετο
 βέλτιον*

Tibi verò non item, sed partim
 nihil agendo, vt inquit Seneca,
 partim etiam aliud agendo illud
 tandem.

tandem consecutus es vt hoc totum rei bene gerendæ tempus tibi incassum effluerit, quod si prout ipse sapienter constitueras grauioribus studiis voluisses, sufficientissimum erat ad illud omne quod de Epicuro in te recepisti, feliciter adimplendum. At nescio quomodo altiùs quàm conueniat sensim prouehor, & dum Epicuri causam ago, tuam deferere videor, quam verbis seuerioribus & tibi forsitan ingratis eleuare contendo: verùm tam ardens est meus in te amor singularis vt faciem propemodùm succenderit, quam tibi velut in præsidio ad susceptum iter promptius emetiendum constitueram. Et si tecum paulò liberius ac vehementius cessationem tuam exposulaui, id eo certè factum est quod æquum semper esse duxi, vt

330 GABRIELIS NAVDÆI
qui amicorum tuorum beneuo-
lentiam ex libertate, qua tecum
utuntur, dimetiri consueueris,
mea præscrip̃tū quæ non nisi ex ve-
hementissimo affectu procedit,
nusquam offendare. Quidquid sit,
arbitrabor semper me rem laude
etiam dignam fecisse, qui non
possum in vllam aliam incidere
opinionem, nisi in eam, in qua
scilicet tua de te tibi suadere vi-
dear quod piè facere non possum.
Tu autem, mi suauissime Gassen-
de, si hæc accipies, vt siue proba-
buntur tibi, siue, quod absit, non
probabuntur, ab optimo certè
animo ac deditissimo tibi, & cogi-
tata & scripta esse cogites: Enim-
verò vt qui me Censorem & qui-
dem acerrimum satis exhibui,
Consultoris iterùm partes susti-
neam, cùm ex Medicinæ præ-
scriptis,

scriptis non tantum illi foetus vitales existant, qui octavo, sed etiam qui nono & decimo mense in lucem erumpunt; non est adhuc quod de Epicuri tui prospero successu desperes, cui videlicet poteris, vel extrema prorogationis istius lege, conuenienter opitulari, etsi perfectæ eius elaborationi atque exclusioni legitimæ præfinita hæc a Medicis tempora nondum sufficiunt. Iurisconsultorum tamen Decreta subuenient, qui non adeò strictè tempus nascendi definiunt: Sed vide, quæso, ne rursus in eundem scopulum impingas, & caueas sedulò ab istis duobus, quasi retinaculis quæ sola fecere, ut nihil omnino à tribus aut quatuor proximè elapsis mensibus circa Epicurum tuum feceris. Illa verò imprimis esse existimo quod

158 GABRIELIS NAVDÆI
Nobilissimus Orator, qui te sibi
comitem adjunxit, de successu
suo fermè semper cogitet, Do-
mesticis conscribat, sarcinas &
omnis generis impedimenta com-
ponat, Triremes conducatur, mis-
sionem denique ac abeundi licen-
tiam de die in diem expectet, sæ-
pius etiã petat & impensius ef-
flagitet. Vnde est quod tibi inter
eiusmodi temporis angustias lu-
ctanti coercitòque, satiùs fore ar-
bitraris nihil noui in Epicuro tuo
tentare, vt potè quem non nisi,

*Multa dies, vanusque labor mu-
tabilis aui*

potest in melius referre. Sed
potiùs quidquid erit istius tem-
poris incerti, interrupti, inter-
cepti, vberiori linguæ Græcæ
cognitioni, ac nescio quibus aliis
minoris momenti negotiis illud
totum

totum impendere. Ego verò contrarium quidem cenſeo, & cùm non minora ſint quibus nos demereri poteſt Epicurus quàm Ptolemæus, vtrique ex æquo tibi incumbendum eſſe exiſtimo: hoc autem facies ſi quemadmodum quando eris Alexandriæ totum te detinebit Ptolemæus; ita nunc cùm Lutetiæ degas totum te ſibi habeat Epicurus, quod certè rationi conuenientiffimum eſſe faxo ſtatim vt intelligas. Ille ſiquidem nihil aliud a te requirit quàm quod facili negotio potes illi & Alexandriæ & vbique gentium commodare, acutam videlicet oculorum aciem Aſtrolabio, Tubo Galilei aut Gnomone aliquo diligenter adductam & obſervatam. Hic verò ingentes & inſtructiſſimas poſtulat Bibliothecas, Aucto-

160 GABRIELIS NAVDÆI
res omnis generis excusos & ma-
nuscriptos Codices, & Doctorum
Virosum colloquia, quæ tu frustra
alibi quàm Parisiis conquiras, &
ne quidem totâ Græciâ, Ægypto,
Asiâ, vel Africâ possis reperire:
Quod si in reditum tuum hoc opus
differendum & remittendum esse
censeas. Næ tu parum aduertis ad
insignem illam Cæli solique muta-
tionem, ad maris vortices, pyratas,
tēpestates; ad efferam & crudelem
pestem Byzantio & toti penè Græ-
ciæ familiarem, ad victum insolentem,
mores ignotos, morbos com-
munes, sporadicos, ad latrones, si-
carios, grassatores, & mille alia di-
scrimina, mille pericula à quibus
non solum tibi & Epicuro, sed in-
super Amicis tuis vtriusque ve-
strum æquè sollicitis, continuò ti-
mendum erit; nam illud meo qui-
dem

dem iudicio de peregrinantibus
potissimū cfferri debebat, quod de
singulis hominibus dixit Seneca,

Nemo tam Diuos habuit fauentes.

Crastinum ut posse: sibi polliceri;

Deinde verò ut hæc omnia nulla
sint & nauci floccique facienda, ac
innumera species & nouæ cogita-
tiones, quas diuturna mentis circa
Philosophiam Epicuream agita-
tione concepisti & fideli memoriæ
custodiendas tradidisti intra sex-
cennium (qui legationis Constanti-
nopolitanæ communis terminus
est) prorsus enanescent, Amici tui
aliò cômigrabunt, libri distrahen-
tur, & noua omnia tibi que inuisa,
inaudita post reditū forsan appare-
būt. Noli tamen existimes isthæc
omnia quæ tibi libertiùs exami-
nanda propono velut quoddā At-
talantæ pomum injici, quo futuræ

162 GABRIELIS NAVDÆI
nauigationis tuæ cursum sistam,
aut quemadmodum propola, qui
ficus diuendebat coram Crasso in
Parthos exercitum ducente, Cau-
neas occlamem, tantum enim
abest vt etiam istius peregrinatio-
nis primum Auctorem & lauda-
torem semper habueris. Sed hoc
tantum contendo vt interim dum
Magnates illj, quos Fortunæ cal-
culus rerum nostrarum guberna-
culis admouit Clarissimo Oratori
& Patrono tuo Domino de Mar-
cheuille dies continuò protrahunt
& subinde moras innectunt, pru-
denter caueas ne tibi similiter &
Epicuro ipsæ moræ innectantur,
& cùm jam instituta ratione pro-
mouendi tempus simul excidat.
Sanè licet aliorum exempla non
supeterent, meum certè tibi deesse
non potest, quo in istis cautior
eua-

cū non semel propriā
riā didicerim nihil vn-
Legatorum discessu sta-
e, nisi vbi in viam cum
ritatu dederint se, pro-
rias comperēdinationes,
a plerumque torqueri &
solent, vt nullā aliā re
Hoc verò frustra apud te
nisi eadem animi liberta-
stantia leuiore alias oc-
es, & Græcos illos præ-
lere jubeas, qui te pha-
grammaticationibus suis
entem tandiu detinue-
verò egregiam laudem
ampla referre possis ex
Aristophanis Pluto, aut
ta ac cuiusmodi non sine
aut alterius ductoris ope
ontis Cassandra. Hoc est
nequid molestius dicam,

non rectè philosophari & præsen-
 ti grauissimóque literatorum fato
 prorsus impediri, ne cuius nunc
 hominis personam sustineas, per te
 ipsum possis cognoscere, ita ut
 etiam monitoribus egeas & istius
 linguæ intemperantiâ labore de-
 prehendaris; cùm tamen vel me-
 diocris illius cognitio satis idonea
 visa semper fuerit magnis Viris ad
 principatum in sua quemque fa-
 cultate obtinendum & retinen-
 dum. Sanè & D. Thomas & Ni-
 phus & Pomponatius quid in Phi-
 losophia absque illius auxilio non
 præstitere? Quid item in Mathe-
 maticis Peurbachius, Tycho, Co-
 pernicus eiusdem præsidio ferinè
 destituti non efferere? Sed vin'tu
 Petronianam de nouo isto erudi-
 tionis fastu parodiam patienter
 ferre? Nuper certè ventosa ist hæc
 & enor-

& enormis Græcitas Gallias & vniuersam fermè Europam ex Asia commigrauit, animósque iuuenum ad magna surgentes veluti pestilenti quodam sidere afflauit, semelque corrupta Philosophiæ & altiorum Disciplinarum regula stetit & obmatuit. Quis postea ad summam Alberti? Quis Regiomontani ad famam processit? ac ne libellus quidem sani coloris enituit, sed omnia quasi eodem cibo pasta, non potuerunt vsque ad senectutem canescere: Verùm audio quid statim obganniant hesterni illi & nuperi Hellenistæ, nimirum quod eiusmodi Philosophi & Mathematici Opera sua longè doctiora & augustiora reddidissent si ab illis auctoribus & libris adjuui fuissent,

à quibus constat eos propter linguæ istius ignorationem perpetuo abstinuisse; & sanè in eorum sententiam descendo, modò hanc litem & contestationem moueant de mediocri tantùm in hac lingua exercitatione, quam vt in omnibus laudo, sic in te potissimum magnifacio, atque vtinam ista contentus, quæ tibi viam facilem referat & iter planum expedit ad optimos quosque tum Historicos cùm Oratores & Philosophos inoffensè perlustrandos & euoluendos, vltioris in ea progressus curam Humaniorum literarum Professoribus *ἡ δὲ κορυφαία*, vt ipsimet loquuntur, *Κορυφαίᾳ* relinquas, & Cæli tantùm ac soli curam geras; quod nunquam aliter melius præstiteris quàm si,

Dnm

Dum res & alas & Sororum

Fila triumpantur atra;

Totis tuis viribus in Epicurum incumbas, cuius partim hominum neglectu, partim etiam longo sæculorum decursu extinctam famam, oblitteratam doctrinam, neglecta & malè accepta Dogmata, dispersos Sectatores, palabundos Auditores; nisi tu velut alter Æsculapius in integrum postliminio restituas & cælestis quadam animulæ tuæ particula plenius illustres: Non est profectò quod optimus ille & sapientissimus Philosophus præstantiorem alterum vindicem rebus suis deploratis & omnino conclamatis, opem unquam laturum existimet, aut aliunde suam salutem, imò resurrectionem speret & expectet. Quare macte virtute & honore

168 GABRIELIS NAVDÆI
amicorum , Eruditissime : maſte
& quod magnis auſpiciis cœpiſti,
magno animo & pari cum felici-
tate, conſtantia perage: Aut enim
meus me fallit animus, aut illu-
ceſcet tandem illa dies, quâ tu,
quod pro tua ſingulari humanita-
te & beneuolentia literatos om-
nes iuueris, non modò eos tibi
deuinctos habeas, ſed inſuper
tuam doctrinam tibi honorificam
fore, & vniuerſo generi humano
valde vtilem ac laudabilem mag-
nâ omnium bonorum gratulatione
glorieris,

*Eia age, rumpe moras, Epicuri Se-
cſta reſurget,*

*Auſpiciis, Gaſſende, tuis, longum-
que per auum*

*Ibis & immenſos fama ſpectabis
honores:*

*D:bebuntque tibi venientia ſecula,
votiſ*

Quod

*Quod damnata diu veluti contra-
ria justis,*

*Culsior hac nostro Doctrina affut-
geat Orbi.*

Vale Dabam Parisiis, die yltima
Octobris 1630.

XXIV.

*Clarissimo Viro D. Ioanni Riolano filio,
Doctori Medico Parisiensi, & Ana-
tomes ac Pharmacia Regio Professori,
Gabriel Naudens
S. P. D.*

Lutetiam.

TAnti semper fuit apud me
(Ioannes Riolane, magni Pa-
tris fili maxime) virorum Doctri-
nâ, iudicio & eloquentiâ præ-
stantium auctoritas, quanti eorum
omniâ esse debet, qui velut in
arce Musarum constituti, purioris
doctrinæ fata pro arbitrio tempe-

H

170 GABRIELIS NAVDÆI
rant, eosque literarum & Scien-
tiarum fontes nobis referant, ex
quibus post modum

*Omnis posteritas latisses in pocula
ducat,*

Nec injuriâ sanè tantum aucto-
ritatis & gloriæ præclaris suis la-
boribus consequuntur ingentes il-
læ animæ, etsi non celestis parti-
culæ plenius compotes, at sal-
tem

*Queis meliore luto finxit præcordia
Titan:*

Cum enim scriptorum laus omnis
& commendatio ex rebus & vet-
bis optima ratione simul connec-
tis repetenda sit, inde est profectò
ut omne punctum tulisse & utram-
que paginam absoluisse ipsi tan-
tum jure merito videri possint,
quorum ut in rebus doctrinæ co-
pia reperitur, sic in verbis lucet
ora-

orationis nitor, & in decenti connexionē vis illa iudiciū reperitur, quæ reliquo operi sanum colorem addit, eique nunquam intermissuros per seculorum decursus honores spondet & asserit. Hæc est siquidem triplex illa Hecate toties a Poetis decantata; hæc trina Virginis Dianæ facies, triformis Gerion, *τενέφαλος Ἑρμῆς*, aut potius trias illa Charitum, quæ licet parcè admodum literatis hominibus adblandiri soleat, nihilominus tamen Patri tuo felicitis memoriæ Ioanni Riolano in publica commoda nascenti sic fauentem se exhibuit, ut eum non suo deinceps, sed diuino ore locutum, nec Hippocratis duntaxat aut Galeni doctrinam, sed Apollinis & Æsculapij mentem assequutum fuisse, haud quisquam

H 2

172 GABRIELIS NAVDÆI
falsò sibi persuadeat : & quidem
cum omnia in eo non trita, nec
e medio petita fuerint, tum etiam
præ isthæc quæ literatorum feli-
citatem implent, præstantissima
fuere; quibus tantum veræ gloriæ
adeptus est, quantum vix in eo-
rum vnoquoque separatim non
modò recentiores sed antiquo-
rum etiam pauci sunt assecuti,
ut meritò dum inter viuos ageret,
tanquam vnicum facultatis Me-
dicæ ornamentum ab omnibus
coleretur, mortuunt verò Docti
summoperè laudent, admirentur
etiam qui non sunt quouis Mor-
gite vel Corœbo stupidiore. Sed
ne quis me velut sublestæ fidei
reum sistat aut istud tuis auribus
datum existimet. Superfunt ad-
huc eius monumenta, in quibus
præsto sese offert bonæ mentis
con-

conjuncta cum eruditione singulari felix vbertas, & illud pariter verborum lumen succedit ut nihil spectetur lubentius, nihil intentione studio legatur, aut Philia-
 tiōn omnium manibus quotidie teratur. His de causis ut primū in hunc literarium partum vel poti-
 tius thesaurum incidi, venit mihi statim eius in mentem, quod postea verissimum comperi, nimirum ab emendato & probè semper temperato Patris tui calamo, nihil defluere potuisse, nisi quod gemmis par esset, & inuestigantis labore dignum; sed quod in Galenū scripsisset, celesti prorsus aurâ ditatum ut sit, omninò esse necessum. Nec in alio conjecturâ falsus mea spe decidi: nisi quod cum eiusmodi Commentarios distasset in Schola Triquetica in

174 GABRIELIS NAVDÆI
qua annis 1578. & 1579. fre-
quenti auditorum concursu Me-
dicinam prælegebat, multa tum
suis discipulis viva voce explica-
uit, quæ vel facilia, vel minu-
digna judicabat, quàm ut in scrip-
ta, quæ simul tradebat, referren-
tur; unde etiam factum est ut no-
bis hodie suâ voce & præsentia
destitutis hæc justo breviora vi-
deri possint. Sed neque illud
etiam reticendum est quod ad
σφάλματα, si quæ in illis forsitan
occurrent, deprecanda non mi-
nimum conducet; me unicum
duntaxat eorum exemplar ha-
buisse, & illud quidem casu inue-
nisse, sed tale profectò qualem
olim pius Æneas Deiphobum in-
uenerat,

Lasiatum corpore toto;

Vt non parum mihi desudan-
dum

erit in Textibus Galeni
dis, lacunis quibusdam
is, & toto libri vultu
ormam & speciem effin-
quæ optimo cuique non
ter placere non possit.
dò & omnibus æquis re-
matoribus; vel hoc no-
ata semper erit isthæc
cula, quod naturâ ira-
tum sit, vt quos admi-
e magnificimus, eorum
el etiam minima cognos-
penes nos habere cupia-
de si lucernam Epicteti
chmis, Protei Stoici ba-
alento venditum accepi-
ultò magis summarum &
ne præstantium Virorum
et tenuia & jejuna Opus-
is in pretio non mediocri
ent. Tibi verò vt ad te

176 GABRIELIS NAVDÆI
tandem reuertar, Doctissime Rio-
lane, quod admodum accepta fu-
tura fit posthuma hæc Patris tui
foetura, quæ veluti postliminiò
propriam Domum repetit nullus
dubito; noui siquidem quo sem-
per affectu & sensu in omnia quæ
famam illius augere possunt, exti-
teris, quosve sumptus vt eius Phi-
losofiam, quam integro biennio
publicè maximo cum applausu
professus est, ab iniquis professori-
bus repeteres, non semel pertule-
ris: vobis ambobus multa debet
Respublica Medica, in qua sanè
& ordinem ducitis & tales vestris
laboribus & inuentis haberi me-
ruistis,

*Quales aëria quæ circum flumina
nota*

*Consurgunt gemina quercus, inton-
sæque Cæle*

Atte-

Attollunt capita, & sublimi vertice nutant.

Sed fruitur jam famâ sui nominis & paridus Parens tuus, & nos illum sic inter mille gratulationes & epinicia affari possumus, Aspice nunc, ô Medicinæ decus & Scholæ quondam tuæ præsidium?

Aspice, completur votum, jam natus adæquat

Te meritis & quod magis est optabile, vincis;

Tu quidem & Medicinæ Philosophiam ingeniosè conjunxisti, & vtramque pari cum felicitate diligentiam sic excoluisti, ut quod olim de Cæsare dictum est, elegantî breuitate posteros omnes a simili copatu deterneris: Sed non minus liberis quàm libris studia nostra iuuiisti, & quod adhuc in dissectione cadauerum & præpa-

H 5

178 GABRIELIS NAVDÆI
ratione medicamentorum desi-
derabatur, per filium tuum ab-
soluere voluisti. Et verò illa sem-
per fuerat votorum Patris tui
summa, Ioannes Riolane Anato-
micorum omnium Princeps meri-
tissime, vt Majoribus tuis in hac
arte palmam eriperes, præsentibus
etiam atque tecum in hoc
campo decertantibus longè supe-
rior euàderes, facem denique il-
lam posteris omnibus accenderes,
qua duce liceret per tot cadaue-
rum labyrinthos plexus, per tot
minutissimarum partium occultos
meatus, per tot musculorum, ner-
uorum, venarum meandros & an-
fractus inoffenso ductu encheiri-
sin celebrare & securè de illis
non minùs quàm doctè & elegan-
ter ad miraculum differere. Ad-
derem plura in nominis tui verè
maximi

commendationem, sed
tantum illud Symmachi;
et incogniti, ut eorum meri-
tulo sua testimonij splendor
mihi impresentiarum super-
est huiusmodi descriptione, ne
sister, si te spectatum bonis &
omnibus facundia atque eru-
ditipuler: Quare
et dilata tua, fili, in tempora
mum,

que Patris superest. successon
edis habeto.

Parisii 1. Ianuarij anni 1631.

XXV.

Viro D. Renato Moreau, Doctori
ori Medico Parisiensi ordinario,
Lutetiani Therapeutæ & saluber-
acultatis Medicina Parisiensis
ecano Dignissimo, Gabriel
Naudæ S. P. D.

Lutetiam

andoquidem is ego semper

H 6

180 GABRIELIS NAVDÆI
fui, Renate Moræ, qui neminem
mortalium ab eo tempore, quo me
tibi literarum amor conjunxit præ
te dilexerim, nullumve habuerim,
cuius rationem dignitatis atque
fortunæ, libentiùs in meo ære du-
xerim, facerem profectò rem &
honore isto quo nunc auctus es &
continuo in me amore tuo prorsus
indignam, si quod istis duobus ri-
tulis me tibi debere sentio longiùs
protraherem, aut quod jamdiu
verbis & oratione sum professus,
non etiam scriptis aliquando te-
starer. Atque illud mihi sæpius
animo reuoluenti, qua tandem
occasione votum eiusmodi per-
soluerem nulla sese mihi commo-
dior obtulit, quàm *Propædeumatis*
Collegæ quondam tui Ioannis
Riolani tibi offerendo, aliorum
morem imitari, & ea de re in hac
Epistola

differere, quæ & huic
 convenientissima videri pos-
 set omni fucò & adulatio-
 num fieri potest ab inge-
 nis probis desiderari re-
 maxime cum talis semper
 extiteris ut vel absolutis
 tuis encomiis & affe-
 cto possim & veritati simul

Hoc autem eo facilius
 exequar, quod Theo-
 critus celebrare & quem-
 dam Virgilius sub Calliopes
 omnes Musas:

Calliope preces aspirate ca-
pi?

sub nomine reliquos
 Tholæ Parisienſis Ascle-
 piorum tu in caput electus
 et mihi convenienter ap-
 proximè siquidem nostri
 ceteris Poetæ versum it-

182 GABRIELIS NAVDÆI
lum, quo dicitur si vna Musa vo-
cata sit, reliquas omnes statim
exaudire.

πασαί δ' εἰσαίσι μῖα, ὅτι τ' ὁ
νομὸς λέξεις.

Gratulor igitur tibi ex animo
nouos fasces & amplissimæ digni-
tatis insigniæ ex omnium voto tibi
delata, quibus eam nunc videris
famam adeptus, vt nec illi acces-
sio quærenda sit, nec fortunæ vis
vlllo pacto metuenda, scilicet hoc
debeatur Scholæ Medicæ digni-
tati, vt negotio publico vir lauda-
tus accederes, & industriâ co-
mite, prouidentique consilio plus
negotiorum expedires, quàm
quantum jure & potestate, moro-
sâque seueritate, qui ante te fue-
runt, potuerint certè plurimi. Sanè
in excelsa jam & illustri loco sita
est laus tua, in plurimorum & so-
ciorum

ciuium conspectu rei

*ne Natura sacris, Mundi-
vacantem*

*trabea, nil jam Morae
tum*

*animo crescas vel splen-
honore*

utrumque tenes. ———

igitur operam nauare
neri conuenientem, ex-
illam bonæ tuæ mentis,
non rectè moliri con-
it ineptè emoliri; vrget
expectatio, nec illa qui-
unis a periculo, dum ali-
per amplius quàm quiuis
estare valet, sibi polli-
d: nihilominus actutum
ido vt expectacione illa,
e magna est, maior ha-
nulla res sit tam difficilis

184 GABRIELIS NAVDÆI
quam non & consilio regere
integritate tueri & virtute con-
cere possis ; vt hunc honorem tibi
Deum fortunare vel æmuli fa-
teantur , atque a te pro tua & Sa-
natus Iatrici dignitate feliciter ad-
ministrari. At verò cùm augu-
stiori natura præditus sis quàm v-
nico duntaxat miraculo possi-
clarescere & non secus ac Mallius
ille Theodorus apud Claudia-
num.

— *duplici vitâ subnixus in ænum
Procedas, pariter libris, fastisque le-
gendus.*

Grauitè ab eo quod in hac E-
pistola mihi dicendum proposui,
aberrarem, si librum hunc tuis sub
auspiciis & grato fauore, a situ,
puluere & forsan æterna nocte
vindicturus de tot aliis, quos ab
eodem periculo quotidie redimis,
& Bi-

thecæ thesauro magnis
s & laboribus asseris mi-
nò dicerem : maior est
iste conatus , quàm ut
ous seculis obliuione; uti-
m quàm ut præsentibus
ne subtrahatur. Nempe
s qui quod olim Iulianus
or de se dixerat , ἄλλοι μὲν
ἄλλοι δὲ ὀργίων, ἄλλοι θηρίων
οὐ δὲ βιβλίων κτήσεως ἐκ
δευρὸς ἐντέθηκε πέθος. Illud
te similiter vsurpare me-
isti , & qui semel red-
enoni Ciziceo Oracu-
si beatitudinem & im-
atem consequi vellet , vi-
tuos coleret ; tibi quo-
ndem terminum non re-
ut aiunt) sed plena veli-
e contendenti , illud da-
mque fuisse semper exi-

stimasti. Nec immeritò sane cùm
 ex Arbitri tui sententia , *Neque*
concupere, nec edere partum ulla mens
possit, nisi ingenti literarum flumine
inundata. Atque illud etiam sa-
 pienter moneat Cassiodorus, quod
 Nemo justius assiduè discit quàm
 qui de humana salute tractauerit.
 Sed nec præsentis est loci in has
 rationes inquirere , nec etiam
 meæ tenuitatis conatum istum,
 cui totus adhuc incumbis meritis
 laudibus prosequi, ad quem non
 nisi Encomiastes impar possim ac-
 cedere. Quamòbrem illud tan-
 tùm exequar, quod tempus & oc-
 casio postulant atque tuum illud
 Opus duodecim annorum publi-
 cæ tradam admirationi & bonum
 seculi publicabo. Et verò si hoc
 usu & consuetudine antiquitùs
 receptum fuit, ut magnam laudem
 mere-

mereretur qui ignotum aliquod Romanis animal , Elephantem putà aut marinum passerem primus exhiberet ; si etiam longè major illis reddebatur , qui sepultos & delitescentes in auiis & ruderibus thesauros indicaret , maximam certè vel ex eo me consequuturum ab omnibus Apollinis & Æsculapij Mystis arbitror , quod illis locum indicem , vbi tota pene collecta totius orbis latrici eruditio , tota Græcorum , Arabum , Latinorum Medicorum sapientia conquiescit , vbi & omnes & singuli quotquot in Orbe degunt , maxima studiorum suorum præsidia collocata esse intelligant , vbi tandem plus librorum ad Medicinam & facultates illi succenturiatas , (Philosophiam intelligo , Astro-

188 GABRIELIS NAVDÆI
nomiam & Humaniores literas)
spectantium habeatur , quàm vl-
lus vnquam alius simul coegerit,
quàm Indices ipsi loquantur, imò
verò quàm multi aut scriptum,
aut editum vnquam fuisse arbi-
trentur. Ô Effatum ingens in-
solens hætenus inauditum : sed
adeò tamen verum vt non ipse
tantùm qui plures heic & in Ita-
lia perlustravi Bibliothecas , non
omnes qui in Gallia degunt , sed
Exteri quotquot huc accedunt,
Itali, Germani, Bataui, Angli, ve-
rissimum illud & ingenti miracu-
lo proximum esse non sine stu-
pore fateantur. Sed gradum hîc
sisto , veniet siquidem aliud tem-
pus , quo mirabunda posteritas in
Indices tuos inquiret & quod ætas
tua per me cognoscet , inter ex-
empla referet, imò verò nec re-
mere

merè dicam inter portenta narra-
bit , si quod tibi & veritati &
vtilitati publicæ debeo , plenius
ac vberius aliquando persolram.
Atque hæc ipsa erant , Renate
Moræ, Medicorum integerrime,
de quibus tibi sub initium huius E-
pistolæ meritis gratulationes pro-
miseram , addidisssem etiam non-
nullas de reliquis virtutibus tuis,
præcipuè verò de singulari erudi-
tione & librorum quos in publi-
cam vtilitatem quotidie compo-
nis maxima vtilitate, sed & ipsa
per se omnibus patent, & non de-
sunt propemodùm infiniti , qui
debitos eiusmodi honores tibi
quotidie persoluant & largiantur.
Quare hoc tantùm superest. ut
huic libro tutelam tuam non de-
neges , cùm suâ tum etiam mea
de causa , cui nihil vnquam dene-

190 GABRIELIS NAUDÆI
gasti. Vale. Dabam Parisiis, 2. Ian-
uarij anni 1631.

XXVI.

*Doctissimo Viro Domino Petro Gassende
S. Theologia Doctori & Diniensis Ec-
clesia Canonico Theologo, Gabriel
Naudæus S.P.D.*

Diniam

NON est profectò, Doctissime
Gassende, quod grauitè &
iniquo animo ferre debeas, si tibi
& mei antistissimo, & eius offi-
cij, quod inter Amicos per literas
exhibetur, studiosissimo, diutur-
nâ meâ ad rescribendi cessatione,
fel tuum illud licet columbinum
acriùs paulò vellicârim & occa-
sionem sanè non leuem injecerim
altius inuestigandi vnde nam istius
tam obfirmati & immitis silentij
causam posses elicere: Vulgatum
siquidem est, & solèmnis apud
omnes

omnes, qui Talionis legem obseruant Sanctione receptum, per quæ quis peccat, per eadem & ipsum puniri. Et verò cum me in eodem Equuleo prius ipse desti-
nueris non tam inuestigandi quàm diuinandi cur tuam illam quam D. Buchardus mihi reddidit dum Vaticanis in hortis spatiaremur, acerbiusculè scripseris, hoc sanè tibi reponendum esse penes me sum arbitratus, vt hoc tam longo tempore, quo nihil a me literarum accepisti, dubitares saltem cur nihil literarum ad te trans-
mitterem, & pene est vt dicam cur irascerer; pupugerat me siquidem nonnihil Epistola tua, meque in eam suspicionem adduxerat, vt vererer, ne quid a me antea im-
prudentius fuisset, in ipsis quas ad vtriusque nostrum delicias Tu-

192 GABRIELIS NAVDÆI
bertum Ocellam non infrequen-
ter exarare soleo, de te forsan in-
sinuatum. Hoc verò si tibi vel per
somnia in mentem venerit,
quæso, obtestorque ut somnij in-
star auolet, cum nihil vnquam
ego, quo tarditatis & negligentiz
te insimularem, non modò scri-
bere, sed ne cogitare quidem po-
tuerim: Quasi verò te non bene
nòssem, tuâque mihi virtus, co-
mitas & propemodum incredibi-
lis amicitia parum perspecta ef-
set, aut quisquam Mortalium
existeret, qui nunc auderet con-
tendere tuos tibi sensus melius
quàm mihi perceptos esse & co-
gnitos. Crede mihi, Amantissi-
me Gassende, memetipsum tur-
pissimæ inscitiz accusarem, si tibi
per me, vel minimæ ignauiz no-
tâ inureretur & grauius aduersus

to opt

τὸ ἐπίπαινον peccassem, si quod à me tibi tunc temporis erat exhibendum, hoc ineptè voluisssem & mihi à te priùs exhiberetur; Neque enim ita sum rudis vt nesciam, nec tam malendus vt inficiar hunc scribendi morem, quod sapienter monet Symmachus, à superstitione vetusta fuisse constitutum vt ad peregrina digressi priorem sibi locum vendicent cum absentibus colloquendi: Quare nescio quo fato contigisse dixerim vt quod mihi inter scribendum mera voluptas, jocus, delictum, urbanitas videbatur, tibi inter legendum non ita similiter appareret, & in hoc tantùm peccet mutui nostri consensus regula, quæ in cæteris actionibus tam firmâ est & sui semper similis, vt non immeritò videri possint.

——— *Amborum fœdere certo
Consentire dies & ab uno Sideri
duci.*

Næ tu igitur parum urbanè faci-
cias, urbanitatem hancçè meam
æqui consule; méque & tunc jo-
cosè locutum & nunc etiam cùm
me tibi iratum fuisse dixerim, non
seriò loqui apud te perpendes.
Vtor verò libenter hac non qui-
dem excusatione ad mentiendum
compositâ, sed liberâ & efficaci
ad persuadendum confessione;
quòd ab hac etiam non penitus
abscedas, & tot ridiculis casibus
diuersorum Principum in hac ve-
luti Mundi Scena histrioniam
agentium persuasum habeas bea-
tissimam illam Epicuri tui Volup-
tatem non alio rectè quàm sa-
pientissimo Democriti risu &
blandiloquio posse condiri. Sed
heu

heu ! quàm te beatum & felicem existimo , Amicorum Suauissime , qui cum Thedoro nostro & Tuberto Ocella potes ipsos libèriùs diducere , & lienidum seditionem facit locum ampliorem concedere ; mihi aut in medio quorundam Nobilium degenti , quos humor Melancholicus facientes , parcimonia grandes & siccos , Dea verò quædam nomine Lesina sibi peculiari cultu deuotos efficiunt , timerem magnopere ne quèmadmodum & ipsis , risu atque dictèriis & hilariori vitæ genere interdictum foret , nisi Eminèntissimi Cardinalis à Balneo , cui me totum mancipauì , vt deliciarum & liberalitatis , sicut morum & libertatis Gallicæ multum adhuc retineret & ea omnia suis Aulicis subministraret , quæ

196 GABRIELIS NAVDÆI
nos priscorum Ægyptiorum si-
miles efficerent apud quos

*Porrum & Cepe nefas violare &
frangere morsu*

Quod non item præstant reli-
qui Cardinales suis anteambulo-
nibus & Parasitis, quibus sportulæ
tam exilis & artificiosè in singu-
los dies commensurata distribu-
tur ut ipsos annos circiter triginta
& aliquando etiam quadraginta
locatæ suæ operæ tanquam vene-
num aliquod ad certum tempus
determinatum pauperie & miseria,
nonnunquam etiam rabie enecet;
hoc tamen utilitatis interim consequuntur
ex coacta illius & imperata frugalitate,
quod Israelitarum instar duro ac alliato
cuiusmodi victu ad functiones Au-
licas vegetiores existant, non pin-
gui aqualiculo deformes, nec lau-
tio.

tiori mensarum apparatu velut
 vtres distenti, sed honestissima
 quadam inter ipsos marcedine
 venustiores & Romana macie de-
 cori. Adderem plura nisi rerum
 istarum non profusiora narratio
 Elæo nostro seruanda esset, cui
 jampridem addicta est, vt Mor-
 talium omnium φιλοζέλωτι maxi-
 mo, Lubentiaque ac vitulix fe-
 stiuius celebrationibus non per
 annua reuerticula vt Thessali Ge-
 lasino, sed quoties à grauioribus
 curis feriari aliquantulum licuerit
 hilariter ac suauiter operanti;
 Tibi verò ista velut in promissi-
 dem attuli, quo me totum ad sales
 & facetias nunc esse compositum
 agnoscas & tunc etiam fuisse
 conjicias cum tuis Atomis, &
 ipsarum quibus inter se conne-
 ctuntur hamis, harpagonibus, &

vincinis, furcinulisque ac fibulis,
idem à Campanella periculum,
quod Pygmæis quondam ab Her-
cule, aut Pediculis à Diogene
imminere prædixi. Quod equi-
dem tam urbanè & facetè dictum
omninò fuisse velim existimes, ac
si montis istius Vesunij, qui etiam
nunc flammæ euomit, & latius
in dies grassatur quàm Chasmate,
quàm cinere, quàm torrentibus ignis
& aquæ, perdens sata læta, boum-
que labores, occasione; quot Ato-
morum millia ex tam profundo
specu erupisse & per aerem hinc
& inde dispersa fuisse arbitreris,
obnixè nunc à te contenderem;
imò verò non possum adhuc face-
re quin toties rideam effusissimè
quoties apud me cogito tam inep-
tum hoc merum & tam parum
verisimile mendacium tantum ti-
bi sol-

tudinis attulisse : cùm
 cogitationes tuas verè su-
 te solo ac Epicuro dig-
 modo damnare potue-
 si potuissem voluerim,
 enim modestia & can-
 incolumi fecissem, sed
 nij semper fui similis opi-
 ui te priori mea ut ipsas
 gatis viribus & alacriori
 impetu ad finem perdu-
 nementem sum cohorta-
 te in præsentem & aliis,
 te postea frequentius
 ere mihi est animus, co-
 non desinam. Cùm enim
 ni me, meumque singu-
 Viros literatos amorem
 nt, iidem etiam non ig-
 oc mihi semper in more
 etudine positum fuisse ut
 elut ἐργασίας novos

200 GABRIELIS NAVDÆI
subinde foetus inquirerem, elice-
rémque frequenter & in Acade-
miarum lucem ac Eruditorum
conspectum proferrem : tum verò
istud vnum mihi præ cæteris fa-
ciendum esse semper existimaui,
vt te ad hoc, quod tam laudabi-
liter incepisti, Philosophiæ Epi-
cureæ Systema perficiendum ve-
hementer stimulare. Etsi enim
tua naturalis ad mentem studio-
rum cultu & melioribus literis ex-
colendam propensio, & Epistola,
qua me de tuo progressu in hac
noua philosophandi ratione cer-
tiorum esse voluisti, fatis ipsæ
mihi persuadere valeant te qui-
dem in hoc summo otio & tanta
facultate vacui ac liberi tempo-
ris non cessare vel otiosi, multa
tamen sunt, eaque grauissima quæ
te totum inflammare & accendere
debent

debent ut quantum conniti animo potes, quantum labore & diligentia contendere, tantum omnino efficias, néve committas istud operis diutiùs expectari, cuius flagranti desiderio certum est teneri non tuos Amicos modò, sed Eruditos omnes & Orbis Academias vniuersi, quarum maxime interest te sanioris istius Philosophiæ vindicem nullis obicibus & impedimentis à tam præclaro & generoso conatu retardari. Fuit enim mea semper hæc, nec diffido quin aliorum etiam extiterit sententia, Doctissime Gassende, eos qui Scriptores veteres in Bibliothecarum situ & puluere delitescentes erunt, ac propemodum diuino Typorum beneficio, studioforum vsui accommodant, vel iniuria temporum deperditos &

102 GABRIELIS NAVDÆI
instar cuiusdam Hypoliti hinc &
inde distractos, reliquorum au-
thoritate freti colligunt, ac in pri-
stini corporis speciem restituunt,
de bonis literis, honestisque dis-
ciplinis melius longè mereri,
quàm qui aut Poëmata, aut Ora-
tiones, aut libros artem aliquam
jam antè à veteribus traditam ar-
que explicatam complectentes
scribunt & componunt, quoniam
istorum futilis est plerumque co-
natus & mediocris industria. Ho-
rum verò nunquam non summo-
pere necessarius est labor & non
vulgaris doctrina; quamobrem
si tuæ existimationi & optatæ no-
minis immortalitati rectè con-
sultum esse velis, ad Epicuream
tuam Syntaxim ociùs absoluen-
dam non tantùm accede,

*Sed quantum se homini possunt ex-
tendere passus.*

rdum accelera? — —

hic sit studium, hoc otium
in hoc somnus & quies, in
tiam labor & vigilia repo-
; nam cætera rerum tua-

*semel occideris & de te splen-
lida Minos*

ceris arbitria —————

um, atque alium Dominum
ntur, hoc nunquam desinet
um; nôsti siquidem illud al-
Poëtæ,

*itur ingenio, cætera mortis
runt.*

s igitur ego te imitari mal-
quorum nomina solo libro-
quos nobis reliquerunt præ-
adhuc vigent & habentur in
itorum sensu celeberrima,
ipsi tamen duobus abhinc
rum millibus obierint, quàm

istos, si qui sint qui te infirmis-
 mis rationibus à pulcherrimo sanè
 consilio conantur abducere, atque
 ut nihil ex istorum parte timen-
 dum esset. Vereor tamen ne fa-
 talis quædam pernicies Epicuro
 tuo incumbat ab illa terrarum
 parte, à qua nihil vnquam tale
 sibi ipse iurasset expectandum;
 nam dum huius instaurationi &
 velut Anastasi moliendæ totum
 te accingebas, & pleno animi im-
 petu vehere, quas tibi moras
 non inierit, quas casses & tendi-
 culas desiderium illud vltioris
 Græciæ sedulò perlustrandæ non
 obtulit? ut Epicuri curâ relictâ
 alterius te curæ committeres in
 has oras velut in quasdam lato-
 mias deportandum; ut verò nunc
 quas illud idem non injicit, ut
 quod tam laudabiliter incepisti

RUR-

nunquam perficias; nunquam dico & hoc tam securè quàm securum est eos omnes, qui durum istud ac fastidiosum iter ingressi sunt, aut ex ista peregrinatione non reuerti, aut longè falsos eorum, quæ sibi promiserant, redire. Sed quod Elæus tibi persuadet, absit ut dissuadeam, cùm ipso, qui sapientissimus est, impellente nihil inde non faustum, & te, qui Doctissimus es, nihil non excultum ingenio, elaboratum industria, & erutum atque illustratum incredibili propemodum diligentia sperari debeat. Faciendum tamen mihi visum est pro animi mei conscientia, proque eo, quantitate facio, ut aliquid iisdem de rebus ad te literarum darem, de quibus orta jam ante biennium simili occasione nonnullas dedi, &

106 GABRIELIS NAVDÆT
hoc vnum quantâ possum animi
contentione abs te peterem
inuisitaram hanc inuisendæ Gra-
ciæ cupiditatem, quâ te nunc fi-
grare veriùs quàm teneri ex tu
& Elæi ad Dominum Buchardu
Epistolis cognosco; tuæ enim ve-
litati & Amicorum deinde con-
modis ac voluntati lubens accom-
modes, quorum suffragiis si tan-
tum deferas, quantum par est a-
amicissimo & honestissimo quo-
que concedi, nihil prius, aut an-
tiquius omnino habebis, quàm
hunc librum suis omnibus nume-
ris absoluerè, téque mulieribus si-
mitem gerere, inter quas non ra-
rò videmus prægnantes offendere
peregrinatione & sequenti loco-
rum mutatione, enixas verò ple-
rumque iuua. i. Cæterùm respon-
sionem earum, quas sub aduentum

meum

. P. Scheiner tuo nomine
am, nudius tertius tantum.
cum præfatione tamen
quod ipsam tandiu distu-
tertio Decembris anni
è elapsi exaratam, istius
vertentis principio exhi-
hoc imprimis causatus se
n variis librorum suorum
bus & quorundam etiam
n fraudibus distractum
istolarum officio negli-
admodum vacasse, cui
n ita auris solutus est ut
inuitus accingat, atque
tum Effatum absque ulte-
claratione protulit. Ego
acile mihi persuaderem
tum tot Eruditorum misc-
commoueri & exemplo
loceri, qui tempus omne
hac literarum vicissitudi-

208 GABRIELIS NAVDÆI
ne futiliter conterunt, nisi cuius
dam alterius negotij quod mihi
cum ipso dissoluendum fuit occa-
sione deprehendissem pari ipsius
neglectu & tarditate in reliquis
omnibus vitæ officiis incedere so-
litum. Operis sui de Maculis So-
laribus quod ad D. Moreau trans-
misi iudicium tuum exspecto, meo
interim

——— *Rudis erit indigestæque moles
Nec quidquam nisi pondus iners,
congestæque eodem
Non bene iunctarum discordia se-
mina rerum.*

Tu si aliter, statim mone, ac
de Epicuro etiam quàm rectè se-
gerat & integrè, quàm seuerè
ambulet, quàm nitidè vestiat,
quos amet & inuisat; an prælo se
accommodet, vel calamo tan-
tùm, fusè admone, meque tibi

deinde verò sapientissi-
Theodoro ac Oratio Tu.

Diodato scilicet ac à *mo-*
rio) commendatum ha-
e. Dabam Romæ 13. Ia-
32.

XXVII.

Viro Domino D. Du Pré Caus-
Domino, Gabriel Naudem
S. P. D.

Lutetiam

diuersarum rerum con-
us, ac noua veluti facies
rum vtrò se nostris sen-
erentium, tumultum sæ-
et in animo, & mole-
nibeat, recordari aliquid
ibus, vt ego sanè & fre-
perspexeram in aliis &
etiam expertus sum in
non potui tamen mille
minum, rerumque for-

110 GABRIELIS NAVDÆI
mis & ante ambulationibus Au-
licis haud minimùm distractus
subcissiuis meis ac potiùs furtiuis
horis non tui tandem meminisse,
Nobilissime Pratzæ, & consue-
tudinis tuæ quæ mihi præ cæteris
iucundissima semper extitit ma-
gna cum delectatione non recor-
dar, atque hoc mei in te animi
cultu officio citiùs me per lite-
ras (quod omninò tibi velim esse
persuasum exoluisssem, nisi tua
illa, quæ satis omnibus perspe-
cta & explorata est singularis
comitas & beneuolentia nihil non
prorsus liberum esse vellet cùm in
aliorum, tum verò maximè in
amicorum negotiis. Quare reli-
gionem & curam si qui ex officio-
rum raritate perpendunt, ne ipsi
profectò grauitè peccare mihi vi-
dentur, & innocentissimis ple-
rumque

EPISTOLÆ. III
ac amantissimis homini-
um potiori iure variis oc-
casionibus deberent legationis
nuncurere, cum ipsæ mo-
do sæpius iniectant scriben-
s & honesta vota ac de-
votionis hinc vel inde suc-
cus impedimentis mo-
do continuè ac retardent, ut
ad hucusque conticuerim
num me ex Angeronæ
ut Pythagoræ discipulis
notissimum exhibuerim,
s studiis gravioribus im-
mugis meis interpellavi
uiter, voluntati profectò
non debet adscribi quæ
er similis eadem animi
one absentes iuxta ac
s amicos coluit, nec ali-
quam tanti habuit, ut cul-
m utrisque debeo ac hu-

manitas studium omitteret, sed in obsequium tuum currenti obex sese obrulit diuersarū rerum, quæ mihi vix dum Romam ingredient tanquam pedicæ & compedes fuerunt ne quas ad te de meo aduentu scribere proposueram hæc tenus transmiserim Epistolas. Iam verò si quænam fuerint pessimæ illæ occupationes haud nescire desideras, afferam imprimis eorum quos proprio vel amicorum nomine conuenire debui salutationes quæ non nisi paulatim nec grallatorio sed quasi testudineo gradu absolui potuerunt sub mortiferis æstibus appetentis iam Caniculæ, & iniqua locorum distantia ac viarum intercapedine, qua palatium nostrum ædificatum in regione Leonina prope Vaticanas ædes ab vrbe non modò seiunctum

sed hominum fermè aditu atque
cōmercio separatū existit, quan-
do quidem vix adiri potest absque
manifesto vitæ discrimine ob mo-
lis Adrianæ propugnacula Solem
ipsum in transeuntes duplicato ve-
lut ictu eiaculantia & Pontis huic
immediatè subiecti nudam ac
apertam planiciem, quæ Rosa fer-
uida Solis jure nuncupari posset,

*Semper Sole rubens & torrida sem-
per ab igne.*

Accessit longè permolestum,
ac tœdiosum onus functionis Au-
licæ quæ in eo tota versatur vt
Eminentissimi Cardinales ante
ambulorum Aulicorum frequen-
tiori numero stipati incedant dum
mutuis inter se certant officiis &
honoris ac salutis impertiendæ cau-
sa sibi inuicem vtrò citroque oc-
currunt vel ad Palatium aut con-

gregationes proficiscuntur tanto quidem æmulationis studio ac fastuoso vanæ contentionis ambitu ut plerumque videas vnius homuncionis muricem trahere post se florem delibatum-Italicæ nobilitatis & populo qui rerum quondam potitus est,

Orbem dum totum victor Romanum habebat,

Turpissimæ seruitutis iugum imponere. Has functiones tertia quædam multò gratior & magis ex genio ac ingenio meo postmodum excepit Bibliothecæ nostræ videlicet, quæ non ita mediocris est per certas classes & forulos disponendæ ut tot selecti libri quibus ipsa tanquam peregrinis mercibus instructa est non amplius cœnaculorum quod queritur Seneca sed spatiosi cuiusdam ambulacri

GABRIELIS NAVDÆI II
sacri ornamenta, imò verò Do-
ctorum omnium queis me suaden-
te mutò conceduntur oblecta-
menta essent, sed quoniam turpe
mihi & indecorum omninò fuif-
set (quod tu quoque sicut arbi-
tror, non ibis inficias) mercato-
res illos imitari qui in medio pre-
ciosæ suæ supellectilis decussatis
manibus sedent aut tubicines
quorum proprium munus est ac
officium,

*Ære ciere viros Martemque accen-
dere cantu*

Licet nunquam manus cum
hoste conferant; volui pariter &
ipse quibusdam tentamentis expe-
riri, vt mihi non iam ampliùs Pa-
risino sed Septimontano Roma-
nus Helicon arrideret, vt mihi
Musæ tot priscorum Heroum
alumnæ fauerent, vt Genius ipse

loꝝ armorum quondam ac literarum æqua laude commendatissimi sese mihi lubens accommodaret & arrepto festinanter calamo Tractatus quosdam elucubravi, qui huic mihi se non *innitura* insinuasse versauero ac alterius amicorum meorum iudicio quos in Censores adhibui, fidem, opinor, posteritati facient talẽmque de me opinionem excitabunt quẽ nihil sit inferior concepta iam a sapientissimis hominibus de *meis* Opusculis sententia. At vix mihi laboribus istis defuncto quædam alia se statim obtulit noua curarum seges istius negotij occasione de quo tu dubio procul aliquid iam audisti, cum amicis meis per literas demerenda quæ me sic exercuit & sollicitum habuit vt non modò tecum vnà suauiter colloquen-

loquendi & sermones miscendi
tempus non habuerim, sed nec
inuisendi quidem & oculis perlu-
strandi tot & tanta Romanæ ma-
gnitudinis vestigia quæ non alibi
meliùs conspiciuntur quàm inter
excelsas rupes, diruta palatia, Py-
ramidas truncas, Columnas di-
midiatas & mutantia fastigia, quo-
rum in ruderibus sic immistæ sunt
& quasi sepultæ vel nobilissimo-
rum istius temporis ædiculæ, vt
hesterni illi Quirites videantur
mihi prorsus in veteris Romæ,
quemadmodum vermes in homi-
nis aut equi cadauere, cumulatim
serpere & tumultuosè per eius
viscera flexuosis orbibus moveri,
adeò promptum est hic & com-
muni fermè omnium usu recep-
tum inter insanos antiquorum co-
natus versari & quocunque te

K

conuertas non modò templorum
 & Thermarum minas inspicere,
*Sed Curios jam dimidios, humerò-
 que minorem*

*Coruinum & Galbam auriculis na-
 sòque carentem,*

Nec mentiar sanè si dixerim
 mihi sæpiùs in mentem venisse
 quasi racemationes quasdam aut
 spicilegia post diuersos Auctores
 qui jamdudum in hac antiquita-
 tum vindemiatione desudarunt,
 instituere, & perferutari diligen-
 ter quantum vnique istorum
 fidei tribuendum sit & quid verum
 aut falsum, quid vtile vel vanum,
 quid fictum aut genuinum in eius-
 modi signis, tabulis & ædificiis
 censendum sit; præclara & facili
 methodo explicare, nunquam
 enim, sãt seio, tibi persuadere pos-
 ses Clarissime Præte, quam dili-
 genti

EPISTOLA 219.
e, veraci Xenagogo & ex-
re res istæ indigeant, quæ
ineptissimam vulgi tradi-
& innaem probis omni-
tutatis amorem, iniracu-
i penes ignaros faciunt &
is incautos ludificant ple-
e ac decipiunt, sed ova tibi
subuentanea & vota parro-
tium itinere quod nobis in-
es & Flaminiam sub Esuria-
feriis instituendum est, li-
cropta sit quidquam am-
eistis laboribus cogitandi-
igitur bene abscque qui-
isset officium hominis tibi
finitique observantissimi
exsecutus fuissim; quod
ngulari tua humanitate fre-
de tuo in me amore nihil
ngulari ratione detractum
dicaris hoc tamdiu distuli,

K 2

210 GABRIELIS NADAI
 enſiſto me & coactum & confi-
 rentem reum quo mihi facilius
 quidquid eſt peccati indulgeas &
 magna me ſimul cura ac ſuſpicio-
 ne liberet, ego ſiquidem qui tanti
 facio tuam egregiam indolem mor-
 ribus ſuauiſſimis & acuti iudicio
 temperatam, quanti foreſſe mul-
 tam aliteris tecum in gratia per-
 petuo remanere maiorem in amo-
 dum deſidero, nec aliud abſente
 præſentia peto niſi ut recentem
 ſemper mei memoriam teneas,
 atque ſerentiſſima tui in me amoris
 indicia, quemadmodum te non ita
 pridem peculiari titulo feciſſe ex
 meorum literis cognoviſti, ſendas,
 meque nobiliſſimis tuis Cognatis
 & deinceps veteribus meis Amicis
 & Dilectis Moubrant & Vellai-
 ſis commendatum habeas. Vale,
 Roma die 25. Februarij 1632.

A

Doctiſ-

XXVIII.

*Simo Viro Domino Petro Gassendo
 versis Ecclesiæ Præposito, Ga-
 briel Naudæus S. P. D.*

Luelliam

Non possum non gratulari ve-
 zementem felicitati tuæ, Do-
 Gassende, qui per tot sce-
 mel incepta, nauigatione
 æ Epicuræ portum tan-
 tigisti; sed, longè velic-
 mihi gratulandum esse
 r, quod apud te statuisti
 iter suscipere, nec in Græ-
 aut aliam Mundi plagam
 e, priusquàm totum id
 superest in Moralibus no-
 eodem studiorum impetu
 ris, integràmque Epicuri
 phiam ab hominum con-
 & temporum injuriâ lau-
 odmodum, ac strenuo co-

K 3

222 GABRIELIS NAVDÆI
natu vindicaris. Ita enim consi-
lij tui ratio, quam Elæo pariter
non displicere ex eius literis cog-
noui, non me solum hoc magno
timore ac metu liberauit, quem
ex rei difficultate, ne vnquam ipsa
perficeretur animo meo concepe-
ram: Sed mihi præterea spem
non mediocrem iniecit, priores
Epistolas meas, in quibus tam ar-
denter hoc vnum a te flagitavi, eo
tibi gratiores fuisse & magis ac-
ceptas, quòd Amicorum tuorum
consiliis & omnium Eruditorum
votis fuerint ipsæ persimiles, & ab
eodem veluti genio dictatæ.
Quamobrem finem nunc impono
Paræneticis meis sermonibus ut
tibi suppetias veniam & in tam
præclaro ad difficili negotio ani-
mosè desudanti breuiter subindi-
cem quæ vel officio meo inter-
uens,

el quis petitionibus obtem-
 tanquam huic Operi, quod
 nibus habes, maximopere
 entia in quibusdam cum
 um Auctoribus adnotavi.
 licet multa sint, eadē-
 itūs diuersa, de quibus te
 Epistola conuenire statui,
 ime Gassende, nulla ra-
 tiori iure præcedere de-
 narrationis exordium du-
 am ea, propter quæ ipsa
 istola à me suscepta est.
 s igitur vnà cum præsen-
 eris figuram Epicuri Mo-
 mam, qualem ipsum Diis
 s affinxisse auctor est Ci-
 t potius si Plinium audire
 picturam linearem & ru-
 ntum penicillo deline-
 out ipsa cernitur vnà cum
 & Diogenis ad ostia in-

224 GABRIELIS NAVDÆI
reſideris Palatii, quod eſt in hortis
Ludouifianis accuratiſſimi Sculp-
toris alicuius cælo licet non ad-
modum antiqui in albo marmore
exſculpta & nulla ſui parte, quan-
tum animaduerrere potui, mutila,
ſed integra, docentis habitu, char-
taceum aliquod Volumen manu
dextrâ complectentis, ſiniſtrâ
molliter & placidè ſuper genua
deſiſſa. Capite verò ſuâ caluitie
& protenſâ ac rugis exarata fron-
te admodum notabili. Sed quod
tamen Eminentiffimi Cardinalis
mei Pictor Henricus ab Hovven
non adeo graphicè & cum illo ſpi-
ritu quaſi latente exprimere po-
tuit, qui lapidem ipſum vberius
animare & Epicuri mentem in
oculis ac vultu repræſentare mag-
na cum delectatione conſpicitur.
Auſim nihilominus audacter affir-
mare

mare parùm aut nihil omnino differre hanc Epicuri Ludouisiani faciem ab ea, quam ex veteri gemma inter Iosephi Scaligeri curiosam Supellectilem diligenter asseruata primùm in lucem protulit Amicus tuus singularis, idémque Vir eruditissimus & seculi nostri delictum Erycius Puteanus in Epistolarum suarum reliquiis, ubi ad Maximilianum Plouuerium scribit hanc siquidem eandem esse, quam tuo mihi nomine Tubertus Ocella transmisit vtriusque diligenti inspectione & integra ac absoluta similitudine facili negotio deprehendi. Si verò postmodum aliam innenerim, quæ ab istis duabus vel tantillum differat, utar eiusdem Pictoris operâ, quam mihi libenter accommodare solet ut tibi morem geram, & bonis.

K 5

226 GABRIELIS NAVDÆI
etiam ac eruditis omnibus , quo-
rum maximè interest veram adeo
celebris Philosophi effigiem vnà
cum suis dogmatibus é tenebris in
lucem proferri , atque vt laboris
quem circa ipsorum collectionem
sustines in partes quoque descen-
derem. Quæsiui non semel à
Leone Allatio & Luca Holstenio,
qui hic præ cæteris in Græcorum
Auctorum lectione & Manu-
scriptorum tractatione versatissi-
mi sunt , num recordarentur se
quidquam vnquam aut legisse aut
animaduertisse in Vaticana & suis
vel Amicorum Bibliothecis , quo-
tuum opus locupletare possent:
Sed vterque fatum accusauit , &
pauperiem suam causatus est , nisi
forsan velis pro non nihilo ducere
fragmentum illud Græcum libro-
rum Diogenis Laërtij Basileæ
quondam

quondam editorum, in cuius margine quædam annotavit ad librum decimum Thomas Aldobrandinus, quæ non reperiuntur edita cum suis notis ad novem priores libros eiusdem Diogenis Laertij. / Hoc verè quaecunque sit, recipies cum libris quod nuper ad D. Moreau transmissi, & si quid inde cognitionis hauries, gratiam habebis Holstenio, qui me insuper admonuit Heronem initio libri de Spiritibus Tractationem instituere de Vacuo ad mentem Epicureorum, quos inter hunc non ultimum extitisse pluribus argumentis confirmat. Ad me verò quod attinet, nihil quoque haberem de quibus te monendum esse operæ pretium arbitrarer, nisi dum libros quosdam Saturnalibus istis feris perfunctoriè satis evolv-

228. GABRIELIS NAVDÆE
 uerem, casu deprehendissem Mur-
 retum nostrum cap. 16. lib. 11. va-
 riarum lectionum Agellium accu-
 sare quòd Epicurum jure à Plu-
 tarcho reprehensum frigide atque
 ineptè tutari conatus sit: Et Cleo-
 medem lib. 2. μεταρρον cap. 1. gra-
 uiter & copiosè aduersus eundem
 Epicurum inuehi, quòd Solis or-
 bem non maiorem esse quàm ut à
 nobis Tubo cernitur, asseruerit.
 Addam & hunc ipsum insimulari
 grauitè à Casaubono ruditatis &
 barbariei quam ipsi peculiarem
 fuisse passim ostendit Commen-
 tariis suis ad Diogenem Laërtium
 & animaduersorum, in Athe-
 næum cap. 2. lib. 5. 8. 12. & 13. lib.
 item 12. ubi vocem ἐπιρροήματα
 & multas eiusmodi similes in exa-
 men Criticorum more adducit.
 Sed isthæc omnia vix est ut cre-
 dam:

dam à te jamdudum non fuisse animaduerſa, quare ſi repetita diſplicant, hoc ſaltem quod te nouitate ſua delectet, accipe, Marcus Antonius Bonciarius ex Schola & institutione Mureti, Humaniorum literarum Profeſſor cum longa docendi conſuetudine, quam integro ferè vitæ ſuæ curriculo Peruſiæ ſuſtinuit, tum etiam variorum librorum, quos omnes literati mirantur ac ſuſpiciunt, editione celeberrimus teſtatur, in Operum ſuorum Catalogo, quem ſub finem Rhetorices à ſe compoſitæ & ibidem anno 1601. editæ in 8. apud Vincentium Columbarium attexuit ſe librum compoſuiſſe cui titulum fecit, *Epicurum, ſive Dialogus de antiqua Philoſophia, in quo efficaciſſimis argumentis & docto- rum Virorum teſtimoniis probatur ne-*

230. GABRIELIS NAVDÆI
*minem de priscis Philosophis accessisse
propius ad veritatem, quàm Epicurum,
contra nullos ab ea longius recessisse
quàm Stoicos. Vtrum verò talis li-
ber in lucem prodierit, nondum
liquet, quoniam ab ipso Bonciario
inter edendos reponitur & parum
abest vt credam. idem omnino
huic, quod similis argumenti li-
bro Marij Philelphi quem tibi ex
Appendice ad Trithemium de
Scriptoribus Ecclesiasticis paulò
ante discessum meum indicaue-
ram contigisse; nempe vt si editi
sint, pro non editis tamen haberi
possint, quandoquidem nec eos
vidi, nec alios vnquam qui ipsos
viderint, inueni. Verùm heus tu
semper auditor, nunquam nè re-
pones? ita sanè nolim facias, me-
que silentio eneces, qui ab elo-
quio tuo vt doctissimi & mei
aman-*

amantissimi Viri famam expecto;
en igitur ad quod respondere pos-
sis & debeas? Quærit à me fre-
quenter celeberrimus in Collegio
Sapientiæ Professor & quotquot
hic degunt Medicorum doctissi-
mus Alfarius à Cruce (quem ut
primum salutaui, Lucretianis ver-
sibus Commentario verè Philo-
sophico illustrandis occupatum
inueneram) num ex Epicuro tuo
talis lux huic Epicureo Poëtæ af-
fulgere possit, ut hic ampliori &
aliunde mutuata non indigeat,
quoniam si illud in te recipis, ipse
totum, quidquid inde sperari lau-
dis possit & honoris tibi relinquet,
nec eodem campo decurret,

*In quo magnus equos Arumis fle-
bit alumnus.*

Secus verò opus iam fastiditum
& pro derelicto habitum Alfarius.

232 GABRIELIS NAVDÆI
resumer, illudque ab vmbilico ad
pilos & vngues extremos quanta
potest fieri diligentia perducet
quare tuum est nunc, humanissi-
me Gassende, tale mihi respon-
sum insinuare, quo vt rei veritati,
sic vtriusque vestrũ beneuolen-
tiæ & comitati ex integro satisfac-
tum fuisse vnusquisque intelligat.
Sed dum ista pro Amico impen-
sius rogarem, ecce commodũ
mihi traditur ab Eminentissimo
Cardinali meo, Mundinaram
Francofurtensium Catalogus, in
quo Philosophiæ & Alchymia
Fluddanæ clauem inueni, siue
Roberti Fluddi Armigeri & Me-
dicinæ Doctoris ad Epistolice
tuam pro R. Patre Marino Mer-
senno Exercitationem Respon-
sum. Verius tamen ego dixerim
Responsionis titulum; nobis enim
qui

qui Romæ vivimus non licet esse tam beatis vt libros omnes absque metu & delectu penes nos habere possimus; sed nec mercatoribus ipsis Bibliopolis quidquam hūc aduehere concessum est quod examen ignis perhorrescat, non modò Lutheranis, sed etiam Paræcelsistis ob blasphemias vtrisque commune sæpe sæpius intentatum. Quare cū hoc illo nomine atque insuper vasto ipsarum pondere Fluddanæ compositiones, quibus nunc deferendis vix onerariæ sufficerent, communi ad nos aditu prohibeantur, fac, oro te vehementer & obtestor ne diutius ipsorum ignoratione maceret, quæ aduersus tuam Epistolam effuderit suo more ac effutierit tam obscurus & imaginarius Philosophus; nec istud tantum, sed

234 GABRIELIS NAVDÆI
hoc insuper postulo vt quid &
quomodo scripserit, quidve illi &
quomodo responderis (si tamen
homini tam impensè nugaci re-
spondendum esse duxeris) breui-
ter subindices, quod nihil est aliud
quàm sui libri & tuæ Responsionis
Synopsis petere : hæc enim non
mihi tantùm gratissima, sed do-
ctissimo iuxta ac Eminentissimo
Cardinali Francisco Barberino,
qui tuæ pridem Velitationi locum
in instructissima sua Bibliotheca
esse voluit, & R. Patri Scheiner
ac doctioribus Romanis, qui per
me de tuis laboribus & studiis
certiores facti sunt acceptissima
futura est. Atque vt de ipsorum
affectu dubitare sine culpa, tum
verò de peculiari in te & propen-
sa doctissimi Scheineri voluntate
sine flagitio non potes, ostendit si-
quidem

quidem suis ad te literis quanti te faciendum existimaret, & quum illi nuper referrem, quæ de Mercurio sub Sole die septima Nouembris à te secundum Kepleri prognosticon obseruato, mihi ut cum illo communicarem præceperas, totus præ lætitia gestiens Observationis tuæ singula verba laudauit, eoque diligentius & accuratius descripsit, quod ipso nubilo Cælo præpeditus & quibusdam negotiis distractus, nihil omnino deprehendere potuit eorum, quæ tu ad eò peritè ac subtiliter annotasti. Optaret nihilominus videre Diagrammata totius Observationis cum Solis disco & positione lineæ Verticalis & Eclipticæ & Observationis horam, itémque scire an transitûs historiam secundum omnes suas partes

236 GABRIELIS NAVDÆI
& tempora describeris, & verum
Mercurius dum sub Sole fereba-
tur, maculæ tantum alicuius, ve-
Planetæ instar apparuerit, & cum
pluribus aliis animadversionibus
quas a te dubio procùl factas fuisse,
se, pro summa quâ polles in rebus
Astronomicis doctrina, persuasum
habet. Interim verò se tibi pluri-
mum commendat & meis verbis
gratias agit, quàm fieri potest
amplissimas. Sed protrahitur sen-
sim Epistola & communes præ-
tergressa terminos in Orationis
molem excrescit, quam ob rem
hoc tantum addo, Amicorum
meorum doctissime, ut persuasum
habeas omnibus me officiis &
perpetuo quodam in te studio &
obsequio curaturum ut tuâ me
benevolentiam gratissimâ literarum
vicissitudine non prorsus indig-
num

ces, quod maximum fore
 erga me iudicium sem-
 imabo. Vale & commu-
 nicos. Elzam, Ocellam
 cum ipsos tibi videre
 it, meo nomine saluta-
 bam Romæ 6. Martij

XXIX.

, Doctissimoque Philosophia ad
 Doctore, & Professore in Augu-
 sapientie Schola Primario Do-
 Vincenzio Alfari Crucio,
 hriel Naudæ S. P. D.

Romam

eram apud me cum pri-
 Româ discessi, Alfari Do-
 Epistolam longiorem ad
 quæ & propensæ meæ in-
 matis ad obsequij signum
 me simulgrinæ ac totius
 estrarum status certiores

238 GABRIELIS NAVB **MI**
efficetet, nescio tamen quomodo
tales mihi remoræ injectæ sunt
ut istud non nisi tardius omnino
quàm voluissem, præstare potuerim;
dicam tamen ingenuè quod tu quoque
verissimum esse tibi persuadebis,
plures illas quidem & grauissimas
omnino extitisse, quanquam non est
opus nunc ut ad dicendum de singulis
aggrediar, cum vna tantum præter
cæteras me maximè ab hoc officio
abduxerit, quod statim atque Gattæum
accesi, tam egregia, tamque luculenta
narratio mihi facta est de summa morum
integritate, propensoque in humaniores
litteras animo, quo se plurimum effert
atque extollit supra reliquos ætate
te pares illusterrimos adolescens
Fabricius Comes a Balamo, Emi-
nentissimi Mecenatis mei Nepos
meritis

meritissimus, ut statim in animum induxerim tam laudabiles conatus pro eo quantum in me situm esset promouere. Quare etiam si tunc essem omni librorum præsidio, quod ad id omninò necessarium videbatur destitutus, aggressus sum Syntagma quoddam de liberali studio contexere, in quo multa quidem dixi non è trivio saltem ut mihi videtur petita, sed de quibus tamen nihil apud me statuam nisi quod postquam librum acceperis, consentaneum tibi videbitur acerrimo ut gravissimarum disciplinarum sic & humaniorum Censori. Hoc autem breui futurum spero quandoquidem liber hic qui decem vel duodecim ad summum folia implere potest, prælo jam demandatus est, illius jussu atque auctoritate, cui

240 GABRIELIS NAVDÆ
 nihil concedere non debeo. Im-
 mense ardeo incredibili quadam
 cupiditate tuum illum de Vesu-
 tanta selectissimarum rerum
 pia, subtilissimâque causarum
 dagine refertum accipiendi,
 quo & rumor jam ybique perc-
 buit & maxima præsertim & li-
 ratorum omnium, qui hîc sanè n-
 pauci reperiuntur, ac sum-
 prorsus expectatio, quam non fr-
 modò egregia creberrimâque
 nominis apud illos commemor-
 atione sicut amicitia nostra post-
 lare videbatur, sed auxi insup-
 totius operis solemni ac præcla-
 commendatione, quod verita-
 fuit omnino condonandum, ne-
 siquidem,

*Quàm sese ore ferens quàm factis
 ore præcipis,*
 Ad hoc opus, conscribendu-

acc-

accessisti ut nihil aliud de eo di-
cendum sit nisi summi illius Alsa-
rij foetum esse, cui quemquam
stius tempestatis Medicorum ac
Philosophorum æquare non li-
ceat. Mihi sanè quid aliud verius
dixerim in præsentiatum non sup-
petit, qui in te exquisitam doctri-
nam ac liberalium Artium scien-
tiam semper admiratus sum, post-
quam scripta tua suauissimo quo-
dam eloquentiæ Nectare delibu-
ta magna certè ac plenissima cum
animi mei satisfactione euoluere
cepi. Coeterum quoniam pau-
cis abhinc diebus venit mihi in
mentem duorum non postremæ
Classis Poetarum, qui illud ele-
ganter confirmant quod de cine-
ribus Vesuvianis a Procopio &
Cassiodoro dictum est, nempe
quod si quandoque accidit ut ve-

L. A.

242 GABRIELIS NAVDAEI
hemens & impetuosus quis ven-
tus durante incendio sæuiat, ita
in summum cineres illi tollantur
vt a quoquam videri non possint,
& antequam terram attingant in
loca oppidò distantia perferantur,
horum idcirco versus ad te trans-
mittendos esse duxi, vt si fortè di-
ligentiam tuam effugerint (quod
equidem fieri potuisse vix mihi
persuadeo, cum illa in omni re
pertractanda maxima prorsus esse
soleat) habeas me tanquam ipso-
rum Nomenclatorem; enim verò
primus inter illos occurrit mihi
Syllius Italicus, qui in vltimo Pu-
nicorum hunc in modum canit;

Sic ubi vi ceca tandem deuictus ad

Abna

Euomit passos per secula Vestitus

ignem

Et Pelago & terrâ fusa Vulcanis

pesum

Digitized by Google *Videre*

Eos monstrum admirabile

eres cinere Ausonio canescere

verò fuit Valerius Flac-
Argonauti non hoc idem
lo expressit,

hi prorsus senect cum forte

*ria Lethæ æquæ vix dom-
nea montem*

*hyems jamque Eas citis in-
is urbes.* XX

verò, Alfari Doctissime, si
retium existimaveris mihi
re quousque tandem Ty-
ni tui opera progressa est
quod tempus Vesuvium
Philosophia, ordinis
res cupiosa tua luce Mu-
p oculis usurpare potueris
ratam esse tibi hanc animi

Doctissime, postquam Eustathius tuus secundis flatibus in Galliam appellens Parisiense Minervium fama tui nominis sanè quàm egregia & perennè victura complevit. At verò ut primùm te vidi incredibili prorsus candore ad omnem humanitatis rationem effectum & variis quidem de rebus, sed iis præsertim differentem audiui, quarum cognitione imbutus feliciter aggredieris,

Scripta verustorum desenebuare Patrum;

Diuini certè aliquid reperisse mihi visus sum, aut potius præsens aliquod Numen intueri, ita quidquid in homine sublime est & expelsum fauente natura possides, quæ te non modò preciosissima literarum suppellectile locupletem, sed iis præterea mori-

246 GABRIELIS NAVDAI
bus exornatum esse voluit, ut cum
Romæ quidem multos salutaris
doctrinæ laude præstantes viros,
rarum profectò inuenerim qui
tecum doctrina & affabilitate pa-
ria facere possit; neminem certè
quem adeò facilem & humanum,
ac in studia & vota mea propen-
sum habuerim. Sanè iuvat me
non mediocriter illius diei memi-
nisse quo te primùm Vaticanæ Bi-
bliothecæ Græcos euoluentem
Codices aut verius thesauros a-
spexi, atque etiam cogitatio illa
non mihi potest esse non iucun-
dissima, quæ mihi in memoriam
reuocat tot blanditias & suauita-
tes, ac urbanioris vitæ officia
quibus me inter privatos hæc po-
stea excepisti & totum deuinxisti
cui enim me potius deuinctum
profitear quàm illi cui cura mihi
nulla

nulla ante intercessisset consuetudo, plura tamen in me contulit
 quàm vel ab amicissimis homini-
 bus & magna mecum necessitu-
 dine conjunctis potuissem expe-
 ctare. Quare cum partes meæ
 sint ita me in posterum gerere, ut
 tot tantæque in me studia contu-
 lisse te nunquam poeniteat ingrati
 jure merito postularer, quod non
 prius istas ad te dederim nisi me
 ab hac officij mei & grati animi
 rectificatione citius exoluenda re-
 tardatum fuisse, multis iisque gra-
 vissimis de causis ostendere pos-
 sem, quarum ut singulas non mo-
 veo, scit o tamen eam primam at-
 que præcipuam diuturni silentij
 mei causam extitisse quod statim
 a discessu meo ea sese obtulit oc-
 casio multa sanè pulcra atque
 egregia de Illustrissimo Comite

248 GABRIELIS NAVDÆI
Fabrioi, altero quidem Cardi-
nalis mei Nepote cognoscendi
quæ me vehementer impulerunt
vt edito quodam de liberalibus
studiis Syntagmate, cum me illi
gratum testarer, tum etiam præ-
claros eius conatus pro eo saltem
quod in me situm est, lubens ad-
juuarem, vt verò statim atque
mihi istius in mentem venit, cæ-
tera omnia abierunt, quæ non
modò de te viro mihi amicissimo,
sed de carissimis quoque meis pa-
rentibus iucundissima semper ob-
lectatione retinere consueueram,
addo mihi & librorum & amico-
rum quibuscum ea de re sermones
conferre possem præsidis desti-
tuto, intensissima mentis cogita-
tione eritendum fuit vt quod
Gattæi & Montiscutuli solitudo
mihi denegabat, id totum sup-
plerem

EPISTOLA D. 849
rex memoria & ingenio.
obrem æqui bonique con-
velim si toto illo quorum
um tempore, quo me non
labor ista detinuit, sed va-
ul & crebræ locorum mu-
es exercuerunt, nihil a me
um accepisti, cum aliqui
aris tua in me benevolentia
aret, ut hoc me statim a
u officij genere absoluerem,
ut facias, pluribus a te ver-
petam ne de tua comita-
itate videar, aut quanta
deratio naturæ tuæ & ani-
um mihi amicissimis, cum
simplex & apertus ignorare
ne cum proximis ad te meis.
hunc comitem sum datu-
ui tam grandi culpæ occa-
n præbuit ut acri tua cen-
enas huc & naturæ tuæ de-

L 5

30 GABRIELIS NAYDÆI
formitatis & meæ in te tarditatis
ac negligentia; heri siquidem il-
lum Typographo qui hîc vnicus
est, excudendum commisi, ita ju-
bente & quidquid ad istud nego-
tij sumptus faciendum est, libera-
liter subministrante Eminentissi-
mo meo Mecenate, qui cùm mul-
ta in me beneficia ultra meritum
contulerit, hoc in super addere vo-
luit quod esset præter spem om-
nem meam ac votum. Et verò
hoc vnum solatur me non medio-
criter & reficit, quod etiam si la-
bor iste meus non fuisset in causa
cur ad te citius non scripserim,
nulla tamen istud faciendi sese ob-
tulerit occasio, si hanc demas,
quâ meum in te obsequium &
propensæ voluntatis testem ani-
mum significare omnino debui,
cùm nihil hîc inuenissem aut in
aliis

aliis locis per quæ nobis iter susci-
piendum fuit, de quo ad te scribere
operæ pretium esse existima-
rim, nullasque adhuc responsio-
nes acceperim ad illas, quas vnâ
cum tuis in Galenum emendatio-
nibus, variisque lectionibus Lu-
tetiam misisti. Quod equidem
euenire censendum est ob retar-
datam, interceptamque vel mi-
litum incursionibus, vel Magistra-
rum edictis, qui diuersis in vrbibus
sanitati tuendæ proficiscun-
tur Tabellariorum nostrorum di-
ligentiam, non autem obliuione
tui, sed librorum, quos hætenus
feliciter elaborasti, & de quibus
certiores per me facti sunt qui il-
lic in literarum censu habentur
præcipui, ignoratione; cum in vl-
timo fasciculo literarum quas il-
lic accepi, se tibi plurimum com-

mendent cū Moræus & Burdelotius, qui suppetiās quasdam ex Bibliotheca Regia atque etiam ipsorum priuata ad illud quod de patria Homerij am antè meditatuse, se breui transmissuros profiterentur, tum Petrus ille Gassendus Vir profectò capitalis & mira ingenij felicitate qua per omnes scientias æquè se diffundit haud absque stupore spectandus, cuius ut mentem sic & verba quibus illam consignauit, non ingratum tibi fore existimaui si candidè ac ingenuè referrem, quare en illas *Saluta verò inter cæteros eruditum Albatium, de quo saepe ex Burdelario operum ipsius & demonstratore & laudatore sermonem conserui*, ex quibus quantum ipse honoris ac gloriæ & æstimationis apud Gallos nostros & illos quidem haud fatui palati,

lati, vel obæſæ nâris conſecutus
ſis, per te ipſum ſatis conſpicere
potes. Reliquum nunc eſt ut mihi
de tuis quoque laboribus ac ſtu-
diis aliquid ſubindices, tibiſque
omnino perſuadeas te a me tanti
fieri quanti alium. profectò nemi-
nem; ut ſi quando eorum ratio-
nem inibis quos eximiæ tuæ virtu-
tis admiratio amices tibi fecit,
me quoque ſi videbitur eorum
adſcribendum numero exiſtimes.
Vale ac diſertiffimo Virò G. de
Simeonibus plurimam meſis ver-
bis ſalutem dicas, cui velim præ-
terea ut ſequentes verſus, quos
inter equitandum fudi, ſi tibi prius
atque illi probabuntur, cum reli-
quo ferali apparatu, cuius ſe non
modò ſponſorem ſed auctorem
præcipuum exhibuit, edendos
committas,

254 GABRIELIS NAVDÆI
Cum Musis dilecta Cobors, Alcandra
sepulchrum (re)

Hoc tibi Phœbeia versibus extru
Obstupui varias tot in uxo funer
Gentes

Eloquia similes nobiliere loqui;
Sed tacitus dixi, Mortali talia danti
Immortalem te quid pia verba ju
uani?

Ite breues Elegi, pullate, cedite vestro
Non facit ad laudes Nania vestro
Dei?

Dabâm Urbini, die 18. Au
gusti 1632.

XXXI.

Admodum Reuerendo Patri, Fratri Tho
ma Campanella Philosophorum ac Eru
ditorum Principi, Gabriel
Naudæus S. P. D.

Roman

Si quis est inter literatos homi
nes, quibus cum aliqua mihi
neces

tudo Romæ intercedit,
 vel colendæ virtutis, vel
 andæ dignitatis summa fuit
 emper ac propemodum in-
 ilis voluntas, tu ille præ-
 solus esse potes, Reuerende
 Campanellæ, postquam ju-
 ssum tuo conuictu, erudi-
 præstantia, & meum suavi-
 ories recreatus, non equi-
 non debeo gratum ac me-
 tot beneficiorum animum
 nsecrare. Quamobrem nec
 actum nec omnino etiam
 te tibi videtur, quod me ab
 literarum tandiu conti-
 m, quas tamen velut vnicum
 tiæ nostræ solatium assi-
 u & quotidianis fermè præ-
 , dum adhuc una versare
 efflagitasti: Non est tamen
 circa quod existimare de-

256 GABRIELIS NAVDÆI
beas me amicitia tua, quam
mihi conciliarem diuino quodam
munere contigisse semper puta
fuisse obliuiscens, aut humanitate
eximia quam in me familiaritate
& peramanter excipiendo crebra
sum expertus, verum huic me cu
pae faciliorem ac maiori cum li
bertate & indulgentia obnixum
præbui, quod tantum mihi in ma
xima tua virtute & singulari be
neuolentia præsidij constitutum
esse arbitrarer ut etiam si diu ta
cerem plurimis distractis occu
pationibus, quæ me a scribendo
auocarunt, sperarem nihilominus
te meam excusationem benigne
fuisse accepturum. Nunc verò &
si nondum ab illis occupationibus
liber de quibus scripsi jam copiose
ad eruditissimum nostrum Alla
tium, differre tamen amplius no
lui

mi quin ad te literas darem, ne
 forsan te memoriâ mea excidisse
 putares, qui mihi penitus hæres
 in visceribus, cuiusque nomen ut
 in familiaribus colloquiis, sic & in
 libris meis tanquam illius genij
 quo sibi vitam atque famam pro-
 mittere possunt cum ambitione
 quadam frequenter usurpo. Quin
 imò malè me habebat dum Romæ
 tam amanter ac placidè velut in
 tuo situ conquiescerem, quod
 non istud in literis similiter fa-
 ciendi vlla sese offerret occasio,
 proptereaque torquebatur in dies
 & maximopere discruciar tam
 longa discessus nostri expectatio-
 ne persuasum habens absentiam
 meam, magnum mihi fore inci-
 tamentum ut ad te continuò scri-
 berem, tuasque responsiones al-
 tissimis præclarissimarum rerum

238 GABRIELIS NAVDÆI
cogitationibus resperfas vicissim
elicerem ; sed imprudens istud
omnino feci & rerum ignarus
tuæ mihi postea quominus gratissi-
ma hac sæpius ad te scribendi
consuetudine oblectarer non me-
diocri impedimento fuere ; cum
otium quod spe ac imaginatione
conceperam , cuiusque jucundis-
sima recordatione per tot Roma-
nas occupationes sustinebar ver-
sum sit in operosissimum nego-
tium , de cuius fine non audeo
certè quidquam adhuc tibi polli-
ceri : hoc interim sanctissimè ju-
rare possum nunquam apud me
tanti fore vel Syntagma de libe-
rali studio , quod ipsis duobus
elapsis proximè mensibus in gra-
tiam alterius Nepotum Eminen-
tissimi mei Mœcenatis edidi , vel
historiam Comitum Guidiorum,
cuius

cius a tenebris eruendæ, conscri-
 bendæque provincia mihi nuper
 ab eodem mandata est; ut quid-
 quam de meo in te amore, aut ut
 veriùs dicam de mea in te obser-
 vantia detrahatur; quæ quidem
 cum non nisi per literas se tibi pro-
 bare possit, fac, amabo te Dulce
 Decus meum, ut si hæc tardiùs tibi
 redditæ fuerint, non ingratum
 me & immemorem esse tibi per-
 suadeas, sed gravissimis occupa-
 tionibus vel aurium tenùs immer-
 sum, atque adeo ut quibus nunc
 discrucier intelligas; luctandum
 mihi est, dum editionem istius
 Syntagmatis jussu Mœcenatis mei
 argeo; non modò cum charac-
 teribus erosis & nimia vetustate ob-
 tutum pene ipsum effugientibus,
 aut cum atramento ipsâ fermè ni-
 ve candidiore, præloque diuersis

260 GABRIELIS NAVDAI
sui partibus ac velut membris mu-
tilo ; sed præterea cum duobus
inoptissimis hominibus ; quibus
horam omnium cora ad certum
tempus commissa est , ita ut nisi
certij cuiusdam in literarum plum-
bearum nexu & compositione
versatissimi subsidio adjuvaret
conclamatum prorsus foret de
eius Opusculi editione ; quæ nun-
quam tamen sic omni meo cōnatu
atque diligentia accurtari poterit
ut non turpissima conspiciatur,
pluribusque nævis ac pallore &
interjacentibus lineis deformata.
Quo factum est ut ipse tandem
in animum induxerim Exemplar
volum in Galliam ad communes
Amicos transmittere ut illud si-
mul cum elegantissimo tuo eius-
dem fermè argumenti Opusculo
elegantioribus Typis edi procu-
rent

rent; quæ sanè non dubito quin libenter ac commodè facturi sint. eum, propter te cuius doctrinam mirantur & suspiciunt, tum etiam propter me cui nihil non concedere solent quod sit vtile ac honestum: Et verò cùm sub discessum meum literas quasdam tibi tradiderim ab optimis viris tuique amantissimis Dominis Elia Diodato & Petro Gassendo ad quas nondum respondisti, poteris hac oblata occasione de tuis iterum laboribus familiariter cum ipsis per literas colloqui, simulque tertiam subnectere ad virum maximè mihi prorsus necessitudine conjunctum, omniumque quos unquam poverim sapientissimum, integerrimumque Dominum Matthæum Vayerium, cuius tunc quoque temporis Epistolam tibi

262 GABRIELIS NAVDÆI
perlegi, in quâ se tibi plurimum
commendabat & quærebat inso-
per quisnam fuerit Legislator ill-
Cinghus & 24. Philosophi na-
turales de quibus habetur men-
tio Atheismi tui triumphati pa-
ginâ 3. præterea quoniam sint 25
alii eiusdem classis quos vix ab an-
tiquissima temporum memoria
potuisti inter legendum animad-
uertere, qua item in ciuitate in-
scriptio hæc *pro falsariis* posita fue-
rit, de qua tu ibidem pagina 139.
& vnde tandem habuisti quod
Moses liberos quosdam habuerit,
quibus poterat Regnum & Sacer-
dotium relinquere quemadmo-
dum videris asserere pagina 174
queis omnibus si in tua ad eun-
dem Epistola copiose satisfeceris
non mihi tantum pergratum fa-
cies, sed virum insuper omni mea
præ-

tione longè superiorem
 incies, & cuius amicitia
 quam poeniteat, huius verò
 is vadem me tanto luben-
 bere possum, quod ne-
 habeo, qui cum majori fa-
 tis atque benevolentia
 conjunctus viam. Quare
 s tantum sed quatuor a te
 pecto, quas simul ac ci-
 rtæ folliculo inclusas eru-
 o nostro Leoni Allatio-
 tes, mihi quocumque tan-
 orum facrim transmitten-
 le præclarissimum Aetatis
 Decus, ac fratri Pignatel-
 misque iuuenibus & Fauil-
 loanni salutem impetri
 n Apł desiderare possunt
 m. Datum Vrbini die 21.
 1692.

XXXII.

*Illustrissimo Reuerendissimoque Domino D.
 Consaluo Durando Antistiti Fere-
 trano, Gabriel Nau-
 dauus S. P. D.*

Feretrum

ETSI mihi dubium non est,
 quin multis, iisdemque grauif-
 simis studiorum & Curia: Pastro-
 ralis occupationibus detinearis,
 Antistes optime, Doctissiméque,
 atque ea potissimum causa fuerit
 ut quæstionem meam de Vene-
 nis, quam ad te non ita pridem
 transmissi, vlla mea Epistola co-
 mitatam esse noluerim, non am-
 pliùs tamen continere me potui,
 quin hanc ad te darem, pectus
 ad istud temeritatis & audaciae
 summa illa benivolentia, quæ me
 tam suauiter & perhumane com-
 plexus es, dum istuc ad salutan-
 dum

dum Cardinalem meum venisti, & incredibili etiam prorsus eruditione ac flagranti literarum studio inuitatus, quo te præclara nominis commendatione florentem hac in effœta ætate, virēscen-
tēque sustines egregiè ac susten-
tas: Veritus enim sum cū ego maximè confidam, in ea me esse apud te existimatione, opinionē-
que vt te propter tot eximias tuas virtutes mirum in modum suspi-
ciam atque admirer, ne propen-
sum in te hunc meum affectum non satis testarer si diutiùs tacuis-
sem, & verò licet hæc mihi inci-
tamenta non forent, cur ad te scri-
bere deberem, ingrati nihilomi-
nùs jure merito postularer si de
tuis Pastoralibus Epistolis, quibus
me donatum esse voluisti, grátias
tibi amplissimas non haberem,

M

quando istæ mihi non modò testes fuerunt propensæ tuæ in me voluntatis, sed ita me præterea delectauerunt ut nihil ipsis dulcius ac venustius, grauiusque vnquam a me perlectum fuisse meminerim, quod idem eminentissimo quoque meo Mœccenati visum est, qui ita de te sentit ut nihil in lucem edas licet excultum summopere ingenio atque elaboratum industria, quin ex pertinacitua studiorum ratione, accerrimoque iudicio maiora in dies expectari posse affirmet. Quamobrem cum mihi gloriosum valdè ac honorificum istud munus fuerit, tuamque in me beneuolentiam conseruari meâ multùm referat, dolco sanè vehementer quòd tuis in me meritis satisfacere verbis nedum te ipsa non valeam;

semper

EPISTOLÆ 267
tamen tibi gratiam sum-
abebo dum viuam , effi-
e obseruantia & affectu
gulari vt me non prorsus
m iudices , quem in tuo-
ntelam admittas, in quam
a hoc Systema nouum in-
ei partum trado , vt te Vi-
uitatis seruantissimum, pe-
imque non mei solùm sed
n quoque fautorem , ac si
t defensorem habere pos-
le, Antistes optime, Mon-
i Guidiorum , die 10. Sep-
1632.

XXXIII.
o Vbaldis, Iuueni Doctissimo,
brich, Nandau S. P. D.
Vrbium.
ellit me vehementer , V-
line Comes , atque majo-
M 2

268 GABRIELIS NAVDÆI
rem etiam in modum exagitat ju-
cundissimæ consuetudinis decora-
tio, quæ mihi tecum non exi-
gua fuit dum Urbini commorarer,
ut hac instituta literarum vicissi-
tudine, quæ te menti animoque
meo præsentem exhibeat, sola-
tium quæram, lenimenque huic
acerbissimo dolori, quem meus
illinc discessus propter te, quem
in oculis semper habebam, abun-
dè mihi inpræsentiarum suggerit
atque suppeditat, neque enim
mentiar si dixerim, me ita fracto
& exulcerato animo tulisse quod
è conspectu tuo quasi fugiens euo-
lârim, ut majorem nulla ex re
quæ mihi vnquam acciderit, mo-
lestiam traxerim; careo siquidem
non modò dulcissimæ illius hila-
ritatis fructu quo me vel fastidio-
sis cogitationibus intentum acutis
tuis

& blandis & facile
 persuadebas, dum
 efflueret quin ad me
 leporibus & gratiis co-
 accederes, sed insuper
 congressu, doctissimis
 monibus tuis, quorum gra-
 varietate ita profectò de-
 r, ut nisi diremisset nos
 & hora, te abs me avelli
 è patienter ferre potuissem,
 tunc etiam quoties istorum
 mentem, tunc sanè mi-
 modum angor tam studio-
 uenem, adeò eleganti do-
 præditum moribusque tam
 is & excultis exornatum,
 cum ipsis præclarè omni-
 ueniret, repentè mihi fuisse
 in hanc Montiscutuli
 solitudinem cum Eminen-
 Cardinale meo redeuntis

270 GABRIELIS NAVDÆI
sed bene est quod acerrimo tuo
ingenio, pertinacique labore sum-
mam illam dicendi & scribendi
facultatem adeptus es., qua non
mediocrem huic meo dolori me-
dicinam afferre possis, si te lite-
rarum officio non impigrum
ostendas, meque subinde admo-
neas tum de studiorum ratione
& bona valetudine tua, quæ mihi
semper carissima futura est, cum
de præclarissimi Viri & omnis
meæ commendationis terminum
longè prætergressi Iulij Veterani
ac reliquorum Academicorum
restrorum statu, quibus cum gra-
tias quas illi debebam quòd me
in Academiæ tam illustris album
nec merentem, nec petentem
adlegerint, propter temporis an-
gustias referre non potuerim, per-
gratum omnino mihi facies si
amplif-

fimas illis copiosissimasque
 nomine reddideris, fidem-
 uam interposueris me nun-
 istius hōnoris quem præci-
 duco, immemorem fore,
 icunque locorum fuerim, ibi
 ademiæ Surdorum laudes &
 ris quem mihi detulit prædi-
 nem & tot Academicorum
 celebratas iri grato quidem
 mbecillo & inferiori calamo
 nulla sit in me tanta vis di-
 , nullus tam vber eloquen-
 ns aut tam redundans vena
 diæ & quæ Vrbinatis istius
 nxi famam at tot Sapien-
 qui in eo conueniunt, lo-
 o æquiparet, nedum asse-
 r eloquendo: atque vt ve-
 atear officij mei esse dudum
 xeram gratiarum istud mu-
 mpliori quadam oratione

272 GABRIELIS NAVDÆI
complecti, in qua disertius pau-
atque elegantius animi mei sen-
sum, affectumque & gratitudi-
nem in proceres Academiæ re-
stiter, fusiúsque per singulorum
laudes excurreré: At ita mihi om-
nia quæ volo in vita contingant
vt talia cogitantem ecce obruit
me ingratiſſima moles suppelle-
ctilis chartacæ fugientibus ple-
rumque ac ignorabilibus literis
aut saltem capreolatim reflexis
condensisque apicibus munitæ.
Sed mihi tamen vel hac ratione
gratiſſima quod *πρωτόμακτα*, siue
quemadmodum loqueretur Ter-
tullianus Originalia instrumenta
Nobilitatis Guidiæ complectitur,
quibus enoluendis, eruderandis-
que dum me totum Eminentissi-
mi Cardinalis mei iussu ocyùs ac-
tingo, fieri omninè non potuit
vt isto

o me gratiarum munere
 erem, quod nunc, Vbaldi-
 hi amicissime, colubentiùs
 ransfundo, quoniam & ipse
 emicus es, incredibili tua
 atque non tantùm Iulio Vete-
 ro Virò certè grauissimo, sa-
 lissimòque, sed omnibus ex-
 ratissimis, queis nihil abs te
 ctum, non statim acceptis-
 se solet; tum verò quòd
 in me beneuolantia ut illud
 denegare non debeas, co-
 affectu ut non possis. Qua-
 mi Vbaldine, procuratio-
 unus grauius, & si quod a
 icissim, officium desideras,
 n esse scias adeò morosum,
 fficile quin possis confiden-
 periri quantum me tibi tuæ
 aræ virtutis obnixum red-
 e; Sanè quod vnum coram

274 GABRIELIS NAVDÆI
adeò cupidè ne dicam ardent
efflagitasti vt elegantissimum Ba
tholomæi Riccij libellum de Im
tatione ad te transmitterem , ne
hui diutiùs expectare quàm istu
facerem. Vtere ipso feliciter , i
est liberè & modo quem recur
alias copiosè disserui cùm animo
tibi adderem vt duobus illis Fede
ricis Commandino & Bonauen
turæ qui tam præclare editis in
genij operibus de patria sua me
riti sunt , tertius accederes. Vale
& Michalorum Collegam tuum
optimum atque doctissimum senem,
Manasanguium Oratorem dis
sertissimum cœterosque literarum
& mei amantes ac studiosos plu
ribus verbis meo nomine saluta.
Montiscutuli Guidiorum die 24.
Septembris 1632.

XXXIV.

*Iacobo Michaloro, Gabriel Nau-
dans S. P. D.*

Vrbinum

Multa tibi debeo, Michalori, senex optime doctissiméque, quod me veluti parario ad Eminentissimum meum Cardinalem uti volueris, plura etiam debiturus si modestius mecum egisses, nec me in eleganti tua Epistola iis laudibus onerasses, quarum vix umbram sustineo; mentiar tamen ni' jucundissimum mihi fuisse dixerim, testem illam accepisse eximiae tuæ in me humanitatis ac benevolentiae, licet cum ipsius veritatis dispendio conjunctam, ecquid enim beatius mihi, aut ex animo magis contingere potuit, postquam nihil æquè ve-

M 6.

hementer & cupidè ac vinculum
 summæ tecum conjunctionis op-
 tati? nisi vt in animum tuum pe-
 nitus illaberer, mēque egregia
 tua & excellenti commendatio-
 ne dignum exhiberem, hoc verò
 quàm feliciter & abundè conse-
 cutus fuerim, & vidi sanè inpræ-
 sentiarum ex ipsis tuis literis, &
 antea quidem ex maximis & in-
 credibilibus officiis quæ in me
 contulisti, istud quoque percepe-
 ram. Quare cùm ipsa vsque adeò
 insolens ac inusitata propensæ tuæ
 in me voluntatis significatio me
 tibi summoperè deuinxerit, non
 erat omninò quod precibus vrge-
 res me ad officium commendan-
 dæ apud Principem meum decla-
 rationis illius, quam adeò soler-
 ter & eruditè circa Circulum Vr-
 banianum nuperrimè a clarissimo
 viro

Erycio Puteano excogita-
 lucubrasti, cùm istud mihi
 & quiduis aliud imperare
 s, & ipsa tua commentatio
 suo cultu ac nitore pluri-
 se commendet, atque la-
 se in omnium non occultos
 , sed animos etiam ac men-
 inuet, adeò clarè & facilè
 ipsius Puteani libro inuo-
 ant, euoluis, quæ obscura
 das, quæ implicita explicas;
 uic & veluti lactario foetui
 m plenis viribus confirma-
 ur non tantum atque gra-
 fferens, sed Medicinam
 ea faciens nævis suis ac gra-
 us morbis sanandis quàm
 è accomodam. Quod dum
 ea simul & Eminentissimi
 alis mei de hac tua lucu-
 e sensum ac iudicium pro-

fero: cuius lectione quam per me
 sibi integram ac absolutam fieri
 voluit quanto par sit delectatus
 vel ex eo conijcere potes quod
 hac veluti promisside allectus, li-
 brum tuum de Sphæra eodem im-
 petu fermè totum euoluit, ac ser-
 monem postea longissimum tra-
 xit, de te & reliqua studiorum
 quibus meliores horas impendis
 ratione. Qua in occasione quid
 ipse præstiterim, malo ex obser-
 vantia erga te mea conjecturam
 facias quàm ex sermonum quos
 tunc inuicem habuimus relatione,
 ne singulari tuæ modestiæ insidias
 struere videar, & officiorum, quæ
 in me contulisti, memoriam leui
 quadam assentatione prosequi.
 Interim verò quod ipse Eminen-
 tissimus Cardinalis mihi præce-
 pit, non omitтам, nempe vt gra-
 tias

nomine tibi referrem
 maximas, offerremque stu-
 anum suum ad omnia
 moda, quantum ipse ob-
 tam præclara animi erga
 gnificatione mereris pro-
 ; ad me verò quod atti-
 ntum tibi debeo, quod sa-
 ximum est, tantum spon-
 & quoties tibi opera mea
 erit, agnosces, opinor, ac
 mmemori, nec ingrato be-
 m contulisse. Salutem meo-
 e plurimam dices egregio
 Marco Antonio Tossio
 nasanguio, Oratori facun-
 o, Vbaldino autem optimo
 umanissimo iuveni eandem
 et dico, ita enim sibi me
 it præstantiâ ingenij & do-
 e, integritate morum, suavi-
 e sermonis ac consuetudi-

280 GABRIELIS NAVDA
nis suæ vt ad nullum ferè lib
tiùs quàm ad ipsum scribam. C
terùm quæ de exotericis Mac
subindicas, quandoquidem el
tionis ipsorum spes decollau
amabo te, Michalori senex o
time, obstringere me potes m
moria beneficij sempiterna,
præterea sumptum quidquid fa
ctum erit statim reddi tibi dil
genter & cum fide curabitur. V
le & me vt cœpisti amare per
Dabam Gattæi die 3. Nouembri
1632.

XXXV.

*Baldo Baldi Medicinam Professori
præstantissimo, Gabriel Nav-
daus S. P. D.*

Roman

CUm utræque tuæ literæ mihi
gratissimæ fuerint, Eruditissi
me Balde, tum verò posteriores

co c

eo etiam gratiores extitere, quod intercepta meæ ad priores tuas responsione, singularem tamen in me benevolentiam recentibus officiis declarasti, meque iis laudibus exornasti, quas etsi pudor meus non agnoscit, summopere tamen mihi gratulor ob istum amorem, qui tibi homini tam acuto & perspicaci tenebras offuderit, eaque de meo Syntagmate sentire ac prædicare coëgerit, quæ nec tu quidem quanquam disertissimus es alij cuiquam facile persuadere possis. Sed video tandem quid causæ sit, cur in me tam multa officiosissimè simul & amicissimè contulisti, nempe & animum mihi facere voluisti ad præclarius aliquid aggrediendum, quæ tua est summa humanitas, & eadem veluti fidelia maxima tuæ

282 GABRIELIS NAVDÆI
in dicendo facultatis & eloquen-
ciæ specimen aliquod exhibere,
quod est omninò industriæ &
præstantiæ ingenij tui tribuen-
dum. Neque verò frustra vel in-
cassum vtrumque præstitisti quan-
doquidem orationis tuæ majesta-
ti, mirificæque suauitati tantum
nunc ab omnibus tribuendum
esse censeo, quantum antea qui-
dem doctrinæ & eruditioni tuæ
ab illis concessum est, qui seu Bla-
cuodæi nostri hominis prorsus a li-
teratorum plebecula semoti judi-
cio, seu lectionum quas habes
quotidie in prytaneo Romano
subtilitate, seu librorum quos con-
tinuò scribis dignitate, seu deni-
que artis ipsius quam tot ægrorum
commodis indulges amplitudine
nihil vnquam de te nisi præclarè
aut magnificè locuti sunt; laudi-
bus

bus verò quas veluti per saturam in Opusculum meum coniecisti, tales profectò ad gloriam igniculos in me accendisti, vt oblata mihi sub id tempus ab Amico occasione, qui de libris politicis pleniorẽ aliquam informationem sibi transmitti postulabat, aliud subinde accurrandum, continuandũque susceperim, cui vni dum meo more totus incumbo, facultatẽsque animi omnes acriter sollicito memoriam vt tot librorum titulos mihi repræsentet, imaginationem vt singulos disponat, iudicium vt de cunctis sententiam aut veriùs censuram pronunciet, sanè factum est propterea vt nec gratissimis tuis, nec aliorum Amicorum frequentioribus literis respondere potuerim, priusquàm ardua ista & difficili *Bibliographia*

294 GABRIELIS N. R. V. D. A. E.
Politica compositione fuerim c
nind subleuatus, quam equid
si tibi gratam aliquando fu
cognouerim, non erit profe
- cur operæ me pœniteat in ea
locatæ, aut temporis etiam in
renui Lemmate diligenter ex
liendo consumpti, præsertim c
nullum vnquam mihi maiore
fructum vigiliarum ac laboru
meorum proposuerim, quàm v
tui similibus probarentur. Qua
si quemadmodum etiam eni
contendo æqui bonique cons
lueris quod eiusmodi negot
præpeditus tardiozem me in
spondendo exhibuerim, nihil e
certè cur de felicitate mea co
querar, aut de summa tua & i
credibili humanitate non eximi
sentiam. Cœterùm cùm Episto
lam quam ad priores tuas rescrip
docti

Clarissimus Alfarius noster vnà cum suis receperit, quemadmodum in iis, quas ad me postea dedit, testatus est. Amabo te Doctissime Balde ne peccatum istud mihi imputes quod alterius culpa fuit commissum & si quid in animo tuo opinionis de meâ in scribendo negligentia fortè iasedit, eam vt protinùs ejicias mea causa, nec pristinam tuam humanitatem mihi claudas rogo te etiam atque etiam. Vale, Dabam Massæfiscagliæ die 5. Martij 1633.

XXXVI.

*Clarissimo, Doctissimoque Medico Domino Petro Serui, Gabriel Nau-
dus S. P. D.*

Romani

SI quantum tibi debeo, Petro Serui, ob literas quas ad me nuper dedisti, non minùs incredi-

285 GABRIELIS NAVARRE
bilis tuæ in me beneuolentiæ te-
stes , quàm opinionis quæ in te
semper de meis laboribus eximia
fuit plenissimas , tantum ipse per-
soluerem non Epistolam hanc re-
nuem & natiua sua macie penè
languentem reponere , sed me po-
tius panegyrim instituire , opor-
teret , in qua mutuatis hinc & in-
de leporum illecebris , vernanti-
bûsque elegantiarum flosculis, in-
genij tui vim , atque præstantiam
efferre, doctrinæ varietatem com-
mendare & operum etiam , quæ
per improbos labores industria tua
sensim elucubrat , modestia verò
premit & scriniis suis mancipat,
dignitatem summamque grauita-
tem exprimere possem. Hæc enim
de tuis studiis vera constansque
fama est bonorum & eruditorum
omnium , qui te continuo diurnis
noctur-

nocturnisque chartis impallescentem mirantur atque suspiciunt, & quorum nunc vel maximè fidem eleuare deberem, quos tuis officiis prouocatus & laudatus etiam impensè nullum præclarius mihi suppetat declàrandæ meæ in te gratitudinis argumentum, & quod Græci dicunt *ῥοὴ ῥοῶ* referendi, quam prolixæ tuæ humanitatis & illustris doctrinæ, quas Romæ quidem paulò ante meum in flaminiam discessum præsens sum expertus & nunc etiam absens in literis tuis conspicio vadem me, imò vero præconem & tibicinem constituere vt sic paria tecum omninò fecisse viderer, & nomini tuo ac amico pectori meritæ laudis, encomium appinxissè; sed cùm istud potius esset virtuti tuæ injuriam facere, quæ longè major est

288 GABRIELIS NAVDÆI
quàm vt priuata mei, vel cuius
quam alterius prædicatione au
geri possit, & virilior etiam quàm
quæ desideret veluti quodam
adulationis colludio æqua leg
cenferi? Sanè ita est, vir præ
clarissime, & quoties me abs
laudatum esse profiteor, toties
etiam video me ineptum fore, quod
tuas ampliùs laudes sermonibus
æquare debeam, ne vel fœnerat
tam gratiam retulisse videar, a
verecundiæ tuæ repagula perfre
gisse. Quamobrem satiùs, opinor
erit vt indicto mihi de præclarissi
mis animi tui dotibus silentio hoc
ipsum quod de qualicunque me
ingenij facultate, & quam equ
dem optimè sentio quàm sit ex
gua, dictum esse voluisti, totum
humanitati ac beneuolentiæ tu
acceptum referam, offerámque

me promptum ad omnia quibus ingrati animi suspicionem commodiùs possim effugere, tibi que pro tuis in me singularibus officiis gratiam saltem aliquam obsequio referre, dum me imparem esse ingenuè profiteor, qui hoc ipsum præstare possim eloquio, atque ut ab illis jam exordiar, de quibus te in gratulatoria tua sollicitum esse nuper ostendisti; fama equidem fuit varijs etiam amicorum sermonibus & literis huc & illuc disseminata provinciâ illam explicandi Medicos auctores quæ tẽ *peru-
eire* Lampagnani aliquâdo minus extitit in Sapiencia Romana, ab Eminentissimo Cardinale Barberino fuisse in me collatam, sed quam omninò gavisus sim talem exitum nactam fuisse qualem tu graphicè quidem adumbrasti, ne

N

290 GABRIELIS NAVDÆI
tibi fortissimo Athletæ, aut doctis-
simo Zacchiæ ceterisque Medicis
tamdiu jam in studio Medico de-
sudantibus facem hanc præcipuisse
videar, cùm vos omnes lucem &
nouum splendorem conciliare
potestis, ego verò non nisi nebu-
las ac caliginem & meras tene-
bras effundere. Quod verò de
annuo stipendio quod propter of-
ficium Medici naturalis accipie-
bat a Rege Ghristianissimo vtrius-
que nostrum quondam amicissi-
mus Dominus Thrullerius, sub fi-
nem tuarum quærebas, ego, do-
ctissime Serui, gratiam illam ex
integro sum consecutus, multum-
que cùm eo nomine. Eminentis-
simo meo Mecenati me debere
fateor, tum verò præcipuè quod
dum eiusmodi pedicas iniecit,
quæ me per complures annos Ro-
mæ

mæ detinerent, occasionem insu-
 per mihi præbuisse videtur, pluri-
 mum sanè antea a me desideratam
 jucundissima tua consuetudine
 diutiùs perfruendi, ex qua tantum
 me utilitatis, suauissimæque volu-
 ptatis accepturum confido, quan-
 tum vnquam sperari potest ab ho-
 mine doctissimo, simul ac moribus
 ad vrbaniore vitæ rationem com-
 positis prædito, quibus te præser-
 tim de causis ita admiror, tantí-
 que facio vt ad summam meam
 erga te obseruantiam vix quid-
 quam addi posse non sit quod im-
 posterum existimes. Vale, dabam
 in Castro Giaggioli die 20. Se-
 ptembris 1633.

XXVII.

*Doctissimo Viro, Domino Petro Gassende
 Doctori Theologo & Dimiensi Ecclesie
 Theologo dignissimo, Ga-
 briel Naudæus S. P. D.*

Dimia

BInas à te nuper accepi, do-
 ctissime Gassende, cùm vn-
 tantùm expectarem literas, se-
 quæ tamen plura mihi significa-
 rent de te, de Luillero vtriusque
 nostrum deliciis & Corculo, de
 Epicurea anastasi, & de singulari
 illo certamine, quod paulò ante
 meum è Gallia discessum cum Ar-
 migero Londinensi suscepas
 quàm vnquam vsquam ex illi
 duobus & geminato vrbani-
 tate officio excerpere potuerim
 adeò nempe occupatus es in oti-
 ut mecum jam laconicè quædam
 tantùm insusurres ac veluti furtim

citulam effutias, de quibus
 teā simul effemus, prolixos
 sermones miscere con-
 . Papæ ! quæ tanta muta-
 hominem Philosophum
 otio diffuere; Dinæ verò
 uis sextijs, aut potiùs ruri
 ē, temporum angustijs vr-
 egotijs premi, & nondum si-
 n vnum vindicasse, quo vel
 i amicissimo, nobilissimâque
 um & opinionum commu-
 leuincto, pectus suum denu-
 vel datam fidem liberare
 fidem enim si nescis, aut po-
 oblitus es, quam superiori-
 me tuis oppignerasti de ju-
 z censura Respōsionis illius
 fensionem tuam pro R. Pa-
 arino Merfeno Fluddus
 t, nunc requiro. Nec tan-
 interpello vt bonum no-

254 GABRIELIS NAVDÆI
mē esse non desinas, sed hoc
super abs te peto, vehementer
contendo ut me vel de nugis
iam & titiullitiis tuis certior
facias, & omninò quæ mihi, si c
adesses, exponere velles, ea ne g
ueris in chartam cuiuscunque m
di fuerint conjicere. Probè siqu
dem nosti me quoque istud fac
re solitum fuisse, ac sæpiùs qu
præsenti vix narrarem ea perscr
pisse, nempe charta meo judic
minimè est inter Amicos præscin
denda, aut quod Orationis noste
Tabero Religioni sibi esse dici
prima tantum facie depingenda
quasi Sinensium more nunquam
ab aduersa membranarum part
nobis scribendum esset, vel litera
ipsas ex Demetrii præcepto turp
foret sinistram legentis manus
adimplere. Quare si me audias
quod

quod tibi dabitur, à seueriori Musarum cultura, subcisiui temporis, hoc totum in gratissima literarum cum Amicis vicissitudine tibi esse impendendum arbitrabere ; sanè quantum ad me attinet, non committam villo modo vt occupationes meæ, quæ non magnæ illæ quidem, sed interdum tamen multæ sunt, cogunt me vnquam minùs erga te officiosum esse quàm velum : Imò verò quod Mercatoribus interdum vsu venit vt si merces vasa non explent, fœnum atq; canabem & scruta inferciant, ita ego cùm non suppetent scriptione res dignæ quæ fors ipsa tulerit & obuia quæque arripiam, ne tecum paria fecisse non videar, aut aliquid ex antiqua mea consuetudine liberiùs cum Amicis meis confabulandi remiùsse, sed ne te, qui

296 GABRIELIS NAVDÆI
fatis tuapte natura rerum cæter
rum memores, de hac vna qu
tibi forsan altiùs quàm vlla cor
semper infedit, admoneam, ag
mi Gassende, paulatim ad ear
quæ magis me versat & coquit su
pectore curam descendamus, a
demum illis tuarum literarum ca
pitibus respondebo, quæ mihi vi
dentur maximè responsionem fla
gitare. Recordaris igitur, opinor
quanto quàmque incredibili desi
derio non te solum, qui mihi sem
per non minùs quàm tibi ipsi caru
extitisti, sed omnia tua & egregia
præsertim, quæ tu subinde litera
rum monumentis consignare soli
tus es, animi tui sensa fuerim ve
ab inualecente jam inter nos
mutua necessitudine profecutus
quare postquam mihi cuncta illa
quæ dum adhuc suauissimæ tua
consue

consuetudinis fructu oblectarer, scriptis mandaueras, vel post meum à Gallia discessum publicæ hominum luci commisisti, reddita mihi cùm a te ipso, tum etiam ab Amicis fuerint: Sola autem quam te verisimile est omnino nuper ad R. Fluddum exaudisse Responsio diligentiam hanc meam fefellerit. Amabo te, Amicorum suauissime, quoniam istud fato, vel potius errore factum fuerit, parumper apud te dijudica; & si nihil quidquam vlla mei in te officij ac obsequij cessatione commerui, si nihil peccavi, quod mihi tam graui & acerbæ poena luendum fuerit, fac, oro te atque obtestor, ne istius tuæ Responsionis expectatione diutiùs macerer, aut quod ipse Fluddus ad primos tuos volones reposuerit, ignorem, quod equidem si me

hactenus laruisse dixerim, res tibi erit non admodum creditu difficilis, qui sacris Ecclesiæ Sanctionibus damnata pridem aduersarij tui volumina, nonnisi difficulter & cum summo vitæ ac fortunarum discrimine isthuc à mercatoribus deferri posse, etiam si vastissima mole non præpedirentur, aut aditu reliquis etiam omnibus propter contagij metum intercluso, satis ipse jam intelligere potuisti. Deinde verò cùm me quasi testem assiduum habueris eorum omnium quæ sub initium istius velitationis à te gesta sunt, nunquam, opinor, cogitatione consequi posses quantum me pruritus quidam vrget quo tandem modo ipsa composita fuerit, intelligendi, vix enim adducor vt credam quod

Hi motus animorum atque hac certamina tanta. Licet

Lis et inter apes verò Palladias
& mollificēs enata

*Pulveris exigui jactu compressa
quiescant.*

Verum postquam mihi semel
frontem perfricui ut tecum auda-
cius de multis rebus, quæ ad stu-
diorum & otij tui literarij ratio-
nem attinent, pertractarem; age
currente jam atque incitato cala-
mo ut valeat Epicurus tuus, ut a-
dolescat, ut ratiocinetur, ut se ab
improborum & ineptorum ca-
lumnijs defendat, ut tibi atque
Amicis placeat, ut Typographos
urgeat, ut publicum denique fauo-
rem expectet, paucis exsequere?
Ista siquidem de quibus attentus
nonnunquam cogitare soleo, ani-
mum mihi haud mediocriter sanè
perturbant, tot difficultatum in
dies succrescente materiâ, sed hoc

præ cæteris me sollicitum detinet
quamobrem fiat, quod in alto illo
tranquillo successu, quo nunc per-
frueris, in hac profundissima pace
& quiete quæ tibi stimulos acres
ad istud Operis perficiendum ad-
dere debet, cessas nihilominus &
inducias quæris, quasi aliorum ne-
gotia tractare deberes, non tua,
aut corporis potiusquam animi
laboribus tibi foret incumbendum
quod certè quàm iniquè facias
aut parum in rem tuam & litera-
riam consultè tum demum intelli-
gas, cum forsan non erit amplius
huic morbo remedium. Neque
est quod Venerijs istud commo-
dius quàm Aquisextijs absolui
posse tibi persuadeas; nam si tibi
nunc in solitudine viuenti deest
otium, deest tempus, quod eius-
modi cogitationibus impendatur,
qui

qui precor superesse potuerit in hoc celeberrimo tot mercium, totque nationum Emporio, ubi nec Argus sat oculorum haberet rebus speciosissimis perlustrandis; nec Briareus sat brachiorum pertractandis : Sed Petauium fortè cogitas urbem illam Academicam si quæ alia vnquam in vrbe extiterit, & studijs florentem ignobilis, verùm quid opus est tot maria tranare, tot pericula subire ut otium illud quasi fugitium persequaris, quod ipsa Philosophia tecum vnà nasci voluit, tecum manere, tecum vel in medijs ciuitatibus habitare, modò istud ipsum amplecti velis quoties vel vnus Senecæ, vel Epicteti, vel ipsius etiam Epicuri consilij se tibi obuiam facit, nec ægrotantis aliquius instar fastidiosi toties lectu-

302 GABRIELIS NAUDÆI
lum commutes, quoties tibi opere
ræ pretium erit quietem aliquam
inuenire. Sed hoc dices, nimis
acerbè mecùm agis, mi Naudæe?
Verùm quî mitius istud facere de-
beo, aut potius.

*Quis Cælum Terris non misceat,
aut mare Cælo?*

Cùm tu qui meritò Philoso-
phorum huius æui κορυφαῖος æsti-
maris, qui vacuitatem affectuum
& negotiorû tam eleganter prædi-
cas, qui nos omnes ad pileum vo-
cas libertatis philosophicæ nondû
tibi viuere potueris, quem negotia
quotidie distrahunt, necdû etiam
Amicis, qui Philosophiam hanc
Epicuream continuò requirunt,
inter quos si pro ea libertate quâ
me jamdudum aliàs pro ipsomet
Eplicuro perorâtem sustinuisti, aut
paulò etiam vehementiore quod
cessatio

cessatio tua postulat, reliquorum tibi mentem ac animum explico. Rogo te etiam suauissime Gassende, ut quidquid hac in re peccatū est, affectui meo potius, qui in te profectō singularis semper extitit, quàm tua alia studia improbandi desiderio condonandum esse existimes. Cæterum quod amplissimas condiciones iam antea tibi ab Eminētissimo Viro & nunc etiam ab eo, quem ut rectè dicis optimè noui, oblata vltro tantā animi cōstantiā, tantāque amoris in Luillerium nostrum significatione recusaris. Est sanè quod plurimum tibi gratuler & mihi etiam vehementer gaudeam quandoquidem si hunc qui te sibi junxit raro & indissolubili beneuolentiæ nexu, qui te vix Lutetiam appulsum tanquam in sinu proprio fouit & re-

cepit, qui tibi bonorum omnium auctor esse potest, quorum aut philosophari liberè, aut suspirare familiariter, aut joculari securè possis, quem denique & in vrbe hospitem & in peregrinationibus comitem & in priuatis omnibus cōscium ac testem semper habuisti, si hunc virum, inquam, qui toties non tibi diuitias modò quas amplissimas possidet, sed seipsum obtulit angustioris fortunæ tendiculis irretitus reliquisses, grauitèr in Philosophiam ipsam peccasses; mihi verò & cæteris omnibus Amicis, qui in te continuè velut in ipsius modestiæ, probitatísque & temperantiæ viam, spirantemque imaginem oculos conijcimus, præclarum istud fortitudinis exemplum ademisses, quod vt indies illustrius reddas perpetua & constanti.

stanti in Luillerium nostrum voluntate, me suatore, credo, non indiges, qui seu ad Epicurum tuum conuertare, statim audies præcipientem naturales diuitias facili negotio parabiles esse, quòd paucis natura ipsa indigeat, si ad Lucretium, nihilo secius decentem inuenies, quòd

*Non calida citius decedunt corpore
febres*

*Textilibus si in picturis, ostroque
rabenti.*

*Iactaris, quàm si plebeia in veste
cubandum est.*

Si denique ad Senecam & ad Ciceronem, quos præ cæteris etiam plurimum semper æstimare consuesti, ille nihil sibi magnum interris videri asserit præter eius animum qui magna nec accipit, nec desiderat; hic verò consulit

omnia quæ videntur vtilia, honores, diuitias, voluptates & cætera generis eiusdem nunquam esse amicitiaæ anteponenda. Sed vbi tot monitores non adessent, adesset tamen vera illa & germana Sapientia, cuius ductu atque auspicijs, postquam talis euasisti, vt vnicus fermè nostri Seculi Sapiens habere; rationi certè consentaneum est nihil quidquam de te cogitare quod non hominem deceat vt ab omni fastu & ambitione ac cupiditate alienum, ita recti ac honesti maximè studiosum, aureæ libertatis amantem, libertatis tenacem, nobilissimisque rerum altissimarum cogitationibus penitus immersum quibus in studijs dum ipse totus es, vitæque degis suauiter & tranquillè quid vnquam tibi deesse possit modò Luillerium
tuum

tuum non deferas, equidem non video. Quare si me audis, abigeos illos longum valere jubebis, qui liberos homines aureis quibusdam catenulis suas in casses sensim pelliciunt, & studia cū Philosophica, tum etiam Astrologica diligenter ac vnicè vt tui moris est, excoles, propter quæ non Schikardus modò, aut Hortensius, sed Scheinerus, Galileus & quicumque rerum cælestium peritissimi habentur, te ita admirantur & suspiciūt, vt etiam hoc dicant à pereleganti & subactò in istis Obseruationibus ingenio tuo nihil nisi absolutum, perfectumque proficisci, quibus ego libenter sanè assentior & vehementer lætor, te quem vnum præsertim colo & in oculis fero, mirum etiam in modum ab omnibus coli & existimari. Vale.

3. 8 GABRIELIS NAVDÆI
dabam in Castro Giaggioli Ro-
mandiolæ 22. Septembris 1633.

XXXVIII.

*Iacobo Michaloro Philosophia & Sacra
Theologia Doctore præstantissimo, Ga-
briel Nandæus S. P. D.*

Vrbium

VT primùm exoptatam toties
Antaponisim tuam accepi,
Michalori doctissime, in qua aded
luculenter & copiosè vindicias
agis pro tua Crisi & censura Vrba-
niani Circuli p̄per a clarissimo
Puteano subtiliter, vt te rectè qui-
dem conficis potiusquam verè ex-
cogitati non potui sanè mihi vsque
temperare vt non statim ipse vel
nocturnæ quietis dispendio quin
de dierum inter nauigâtes ad Or-
tum aut Occasum compendio vel
iactura tandem aliquando sta-
tuendum foret, sedulò quidem
atque

diligenter explorarem, ve-
 rum gemmam tantum aut
 m, quod, inquit, quero,
 elaurum reperi, tot abstru-
 gis, tot implicita explicas,
 cura illustras, tot ardua &
 a demonstras, variaque de-
 ingentis doctrinæ, perspi-
 ingenij & suauissimæ con-
 inis ac candoris tui monu-
 ; quibus haud equidem mi-
 si quos non modò testes
 um tuorum accepisti con-
 ac præsentis Vbalinum
 o Iuvenem doctissimum,
 onium ingentis spiritus
 n, Mana sanguinum Orato-
 fertissimum, Battiferum so-
 ariter ac unitæ dictionis
 florentem, Veteranum Fa-
 m Gallum & alios Urbina-
 s, externos etiam omnes qui

310 GABRIELIS NAVDÆI
tuam Crisim præ manibus habent
& Antaponisim summis votis ex-
pectant, dudum ipse rapueris in
tui amorem & desiderium: Sanè
quantum ad me spectat gratulor
tibi ex animo studium in hoc ope-
re cudendo insumptum, gratulor
simul doctrinam, ac currentem &
eloquentem calamus, quo tam
breui hebdomadam giro, tam an-
gusto meditandum & legendum
spatio, monstrum hoc ingenij at-
que eruditionis Puteanum tuas in
Classes non pellexisti modò primâ
illa tua indagine, sed cùm se in om-
nes formas velut alter Protheus
conuerteret, seque ab illis quacû-
que tandem ratione expedire ten-
taret, etiam retinuisti. Gaude nunc
ista gloria, quæ nemini forsan antea
tam cumulatè concessa fuit, gau-
de fama tui nominis hoc certami-
ne

ne per vniuersum Literarium orbem diffusa & manubras Aeternitatis templo victoriæ tuæ testes appende. Vale ex Arce Giaggioli, die 29. Octobris 1633.

XXXIX.

*Domino Scipioni Claramontio Philosopho
ac Mathematico Celeberrimo, Gabriel
Naudæus S. P. D.*

Pisæ

ACcufo tandem literas quas a te amoris plenissimas accepi, vir doctissime, simulque vnâ impensè flagito, vt mihi libenter condones si non statim ad illas responderim quod te equidem haud inuitante factururum esse confido, postquam semel intellexeris, non mea sanè aut Amicorum negotia, quæ mihi quàm tua altiùs ipse cordi potuerint, sed Operum tuorum catalogum & succes-

312 GABRIELIS NAVDAEI
fus illorum quos me vehementer
vrgere voluisti, hæc meæ citiùs ad
te rescribendi voluntati morulas
quasdam & impedimēta attulisse,
neque enim te vsque adeò sollici-
tum esse ac impatientem compe-
rendinationum vnquam existima-
ui, vt hanc a me responsionem po-
stulare velles, priusquam ipse tibi
referre certò potuerint, quid tui
causâ Eminentissimus meus Mœ-
cenas cum Typographis non Pa-
risiensibus modò sed Antuerpia-
nis, Batauis, Germanis ac Lugdu-
nensibus actum esse voluerit, qua-
re cùm istud ipsum perbelle nunc
& vero præstare possim, qui tuum
illum catalogum quinquies ex-
scripsi, vt ad hos omnes seu potiùs
præpotentes amicos trans mitte-
retur, qui negotium istud maxima
tui nominis & operum editorum
commen-

EPISTOLÆ. 313
ndatione illecti velut in
erent absoluendum, rectæ
rationi consentaneum fo-
ni huius te rei quampri-
ertiozem facere, nempe
inde concipias non leuem
idem iudicio, aut incertam
is satisfactum iri breuiter
an cumulatè atque etiã
as quanti te semper fecerit
issimus iste Princeps &
as meus dum hac oblata
ne vadem se ac sponforem
rbis præcipuas nationes ex-
non dubitauit summæ tuæ
& prorsus etiam incredibi-
rine. Verùm quoniam tan-
ipse modestia præditus vt
cia sua nolit, nisi cum ipsa
s celari non possint, in lu-
ferri,

O

*Nec summum ex fulgore sed ex
fumo dare lucem*

Cogitet,

Hoc te præterea minimè celare debeo quod ille mihi non semel injunxit ne quidquam ad te de hac sua diligentia perscriberem, satis esse subiudicans postquam responsiones ab amicis acceperis, quid tandem ipsi facere velint aut possint tibi haud cunctanter nec frustra significare, atque ea propter monitum te vellem omnino, vir præclarissime, ut cùm deinceps ad illum scribendi recurret occasio, de his tantum gratiam illi referas, de quibus in suis ad te literis sermonem habuerit, reliqua verò omnia, quæ tibi furtim & clanculùm subindico velut indicta infectaque prætermittas, sed quæcunque de illis in posterum statue-

re

s mihi solùm atque diligen-
tè committas, de qua non
multùm laboro ut nouas
nificationes proferam cùm
in te animum & eximium
affectum jamdudum ipse
expertus, quem ut si nunc
esse & perpetuò futurum
habere, non fallam certè opi-
niam tuam nisi ipsa me priùs
meritis atque etiam deseruerit
fidelitas mea, quâ maximos
homines & celebres viros, inge-
nium & doctrina tui similiter
in omnibus modò studiis profe-
ctum tacito cultu, atque admi-
rari soleo. Vale ex
Plazzoli die 11. Nouembris

XL.

*Hieronymo Angelino Iuris utriusque Do-
ctori & Professori meritissimo, Ga-
briel Naudæus S. P. D.*

Pisæ

Multos quidem semper ha-
buit Cæsena tua, Angeline
doctissime, ingenuarum artium
studijs & omni fermè disciplina-
rum cultu præstantes viros, qui-
bus se inter præclaras Flaminiae ci-
uitates ad istud supremæ laudis &
gloriæ decus, quod illustres viri
patriæ suæ conferunt, non postre-
ma efferet, sed nullum ego cre-
diderim inter ipsos vnquam exti-
tisse qui te ipso majori cum hu-
manitate & beneuolentia sum-
mam vim doctrinæ atque erudi-
tionis conjunxerit, præsertim cum
te vnum videam sic in humanio-
ribus literis tractandis & Legum
ænigma-

ænygmatibus soluendis versatum
 esse ut pauci ~~scilicet~~ inter eiusmodi
 scientiarum principes quibus cum
 paria facere non possis aut debeas;
 adedò verò ciuilibus etiam officijs
 exultus habere ut neminem co-
 mitate ipsa & honesta vrbanitate
 non longè post te reliqueris,
 quem admodum ipse & abundè
 quidem antea tuis ex familiaribus
 colloquijs deprehendi, & nunc et-
 iam ex Epistola, quam ad me nu-
 per dedisti, satis superque cogno-
 sco; cùm ipsa non minùs castiga-
 tissimæ dictionis venustatem ex-
 primat, quàm amoris & suauitatis
 illecebras spiret, quibus me totum
 tibi multis jam nominibus addi-
 ctum, vberius etiam deuincire stu-
 disti, neque enim aliundè possum
 ego suspicari causam habuisse tam
 propensæ in me tuæ voluntatis

318 GABRIELIS NAVDÆI

magnificam prædicationem, qui
dum ipsius occasionem in me re-
quiro & me totum diligentius ex-
cutio, eo magis intelligo omnia in
me aut mediocria esse aut etiam
infra mediocritatem, & nihil
prorsus me habere eximium vel
singulare, nihilque quod non vnus
aliquis ex literatorum plebecula
me adæquet, aut etiam multis pa-
rasangis exuperet, quo fit vt tuum
istud in me studium tuæ tantum
humanitati acceptum omninò re-
ferre debeam, quod etiam vna fa-
ciunt Slingelandus & Torræus,
viri quidem optimi nec minùs spe-
ctatæ probitatis, quàm doctrinæ,
quos vt antea semper tuæ virtutis
famitores ac admiratores præci-
puos habuisti, sic impòsterum eos-
dem ita tibi debitos esse còspicies,
vt tuæ in illos susceptæ humanita-
tis

beneuolentiæ nunquam te
 t. Cæterùm de Syntagma-
 od nudiũ ~~bestiũ~~ tantũ ac-
 fidem meam libero tardiũs
 quàm voluissẽ , aut tui de
 , qui hoc ipsum vehementer
 isti, aut mei etiam, quĩ omnia
 a quæ additissimo tibi expor-
 ossunt præstare desidero vt
 in me amorem magis indies
 cem, meque dignum ex-
 m quem tuo studio ac patro-
 nunquam fouere desistas.
 atque excellentissimum fra-
 uum plurimũ meo nomi-
 nere iube. Cerniæ Kalendas
 tij, 1634.

XLI.

*Domino Scipioni Claramontio Philosopho ac
Mathematico Celeberrimo, Ga-
briel Naudæus S. P. D.*

Pisas

CVM postremæ tuæ mihi, pau-
lò quàm soleo esse, occupa-
tioni, redditæ fuissent, libenter
vñus sum venia quam mihi facis
non continuò ad te scribendi, vt
tardiusculè ad illas responderem.
Addo etiam quod dum in vnus
aut alterius diei mora nihil esse in-
commodi viderem, faciliùs hoc
vñum naturæ meæ indulgi, qui per-
spectam satis habeo facilitatem
tuæ; quanquam nec vsque aded
officium quod a me petebas, distu-
li qui statim atque tuas accepi, in
quibus mirum in modum te dis-
cruciari asserebas ne doctissima
tua ad Galilei objectiones respon-
do.

is reddita fuisset, Clarissimum
 filium tuum, Dominum
 othum, præsens admonui,
 iusmodi metu liberum esse
 simulque certiore facer-
 ninentissimum meum Moc-
 m officio suo minimè de-
 qui literis paulò post ad te
 & se librum tuum ab An-
 ostilio accepisse & gratias
 àm maximas de illo habere
 us est, quod iterum ut suo
 mine significem, & quan-
 terea ex eius lectione vo-
 s perceperit, ipse mihi in-
 tiarum auctor est. Sanè de-
 t ipsum supra modum sin-
 illa modestia, quâ tam fa-
 m blandè & comiter Achil-
 nc, non tibi modò, sed Peri-
 is omnibus gloriosè insul-
 excepisti; delectâunt et

Q 5,

jam argumenta tua & ingeniosè
 quidem excogitata & densa, ac
 viuo, vt ita dicam, spirantique ora-
 tionis genere expressa: mihi verò
 dum elegantem hunc atque accu-
 ratum mirè fœcundi ingenij tui
 fœtum curiosius peruoluerem,
 idem quod olim de tuis operibus
 iudicium feci, in mentem venit
 cùm perspicerē te eadem ἀκριβεία
 qua cuncta alia solitus es ipsum ab-
 soluisse, & nihil omnino intactū in
 eo reliquisse quod vel ἀποδείκνυς
 cùm res ita postulauit, vel saltem
 ἐλαχικῶς non excussū, exami-
 natūque diligenter fuerit, qua-
 re gratulor tibi has vindicias tam
 faustè, feliciterque peractas, gra-
 tulator simul & nouum honoris ac
 gloriæ cumulum partæ jampridem
 immortalitati tuæ fuisse additum.
 Neque vt indies nouus aliquis post

Kēplerum.

Keplerum & Galileum aduersarius tibi suborietur, quo tuis eruditissimis laboribus res literaria auctior fiat, & ornatior, veritasque ipsa liquidior appareat animitus voueo. Cæterum postquam Syntagma meum de studio liberali nuper ab Ariminensi Typographo recusum fuit, huius pridem exemplar domino Hyacintho commissi quod tibi reddendum curaret vnâ cum quæstione Philologica, cuius ob editionem quam in se totam recepit, me plurimum illi deuictum esse profiteor, vtrumque verò si a te probari intellexero præclare mihi operam conflare arbitror, qui nullum vnquam maiorem mihi fructum vigiliarum ac laborum meorum proposui, quàm ut tui similibus placerem, quemadmodum rectè isthæc tibi.

324 GABRIELIS NAVDÆI
placitura nullus dubito, non quod
valde bona sint, sed quod a me,
quem jamdudum propter opti-
mum meum Mecenatem tuendū,
honorandūque suscepisti, quod
ut semper facias, tibi que etiam
pro certo persuadeas te ita à me
obseruari ac coli, ut paucos ad-
modum habeas tui quàm sim stu-
diosiores, impensè efflagito. Vale
& doctissimum Alfarium Cru-
cium mei quoque amantissimum,
meo nomine plurimum saluere
jube. Cerniæ ix. Kalendas Mar-
tij, 1634.

XLII.

*Domino Ioanni Vesslingio Equiti & Anato-
mie Professori prestantissimo, Gabriel
Naudæus S. P. D.*

Patavinum

BEasti me, Ioanni Vesslingi
Eques & Anatômice prestan-
tissime, suauissima hac & percle-
ganti.

quam ad me nuper dedisti,
 la; neque enim si meam in
 uestionem ventilare instituisti
 uctis in contrarium graui-
 ationibus omninò conuelle-
 oterea tamen minoris hanc
 fieri velim existimes, qui
 e tuæ ac propemodum in-
 ali beneuolentiæ acceptum
 quod me dignum existimā-
 cum certamen istud Lite-
 inire deberes, & in cuius
 e diligenter excutienda
 am illam vim eruditionis &
 atia profunderes, qua nisi
 moperè, eohonestatum a-
 tear, ineptus sanè censeri
 & merito etiam ingratiſſi-
 ne tibi propterea non me-
 r deuinctum asseram; ma-
 m ab omni memoria hæc
 obos & veritatis amantes.

326 GABRIELIS NAVDÆI
viros recepta consuetudo inualue-
rit , & quemadmodum inquit
Poeta ,

*„ Diversum sentire deos de rebus ijs-
dem*

In columi liceat semper amicitia,

Vt in eiusmodi concertationi-
bus plerumque contingat vt qui a
doctiori prouocatur , vberiore
inde fructum cum ex beneuolen-
tia singulari , tum etiam ex magis
accurata & subtili disquisitione
refere soleat. Quamobrem tan-
tum abest vt meas a te rationes
tam soliter & accutè impositas,
fuisse , moleste feram , quod potius
me tibi plurimum debere profi-
teor ob eximium istud amoris in-
„ me tui argumentum , quo sane per-
fecisti , vt cum doctrina & facul-
tate dicendi plurimos præcedas
ne officio quidem aut amore a
quoquam

quoquam te vniri posse intelligam. Verum vt de quibus ad me rerulisti sermonem aggrediar *πρὸς τὰς ἐρωτήσεις* quæ magis distincte scire cupis, commodius opinor & facilius tibi patebunt cum *αὐτοψία* ipsa & nerui sectione, quam me coram breui celebraturum recipio, difficultates omnes expediatis quæ vix vnquam per literas probe enodari possent, quamuis vt quod, è re ipsa est ingenue profitear nec te diutius vana spe lactatum detineam quidquid in hoc secreto præsidij repositum videbatur ferme jam apud nos decollauerit, ob istud vel frustra in quibusdam animi speciebus vel saltem non æque feliciter in omnibus tentatum, quod verò in quæstionem meam non minùs sane prudenter quàm doctè & eleganter objecisti, istud

profectò totum eiusmodi est ut accerrimum studium ac perenne in quo te contines, ostendat, magno rerum usu, multâque nostrorum temporum & celestis orbis varietates confirmatum, potiusquam sententiæ meæ nervos infringat aut labefactet: Nam quod primum asseris providentiam *scilicet* ~~ægrotantem~~ ita Mundum gubernare ut insitum rebus ad mutationem genium minime tollat, hoc item unâ contendo, sed ita tamen effectum explico ut mutatio illa totius in se perfectionem includat, per temporum nempe vicissitudines, syderum ortus & occasus, perpetuasque individuorum successiones, non autem perniciem & exitium ex specierum omnium senio & prorsus inevitabili contabescencia, secus enim ludibrium nobis;

nobis deberet Aristotelis Schola
certè quam maximum dum cōfi-
denter asserit Nullū Ens in se pos-
se agere actione destructiua, sed
ea tantum quā se ad meliorem sta-
tum reducere, aut aliquid vltorio-
ris perfectiōnis acquirere potest;
Deiade verò cum Zeno, Chrysi-
pus, Cleanthes totāque Stoicorum
porticus, vt apud Ciceronem varijs
in locis consignatum est, Deum a
Mundo ipso, aut quod idem est,
Mundum a deo non sejunxerint,
quum Academici vnā cum Plato-
ne ipsum voluerint esse sempiter-
num, & Peripatetici quotquot in
Magistri verba iuraverunt eternum,
silentium ipse decrescit & mutatur
si ad interitū tendit, valeat Porti-
cus necesse est; labatur Academia,
nec ampliùs in Peripato veritas
Philosophica, sed Atellanarum po-

330 GABRIELIS NAVDÆT
 tiùs exordia apud Moroniam &
 Cynofarges inuestiganda vltro se
 nobis offerent, sed neque magis
 vrget quod ex psalmo 101. in me-
 dium depromis ad Cælorum cor-
 ruptionem exemplo veterascentis
 vestimenti stabiliendum, quando-
 quidem expressè docet totius
 Christianæ Religionis & Doctri-
 næ jubar ac decus eximium diuus
 Augustinus capitibus 2. & 3. de
 Genesi ad literam, Regium ibi
 Prophetam de Aere locutum fuisse,
 non secus profectò atque alij
 Scriptores ἀνόρετοι fecerunt
 apud quos volucres Cæli, panem
 de Cælo, rorem de Cælo, & va-
 rias phrasas eiusmodi sæpiùs vsur-
 patas nullus non videt qui paulò
 saltem in sacris Codicibus versan-
 dis diligentior extiterit, vt hic mi-
 nimè opus sit aliorum responsione
 qui

ba hæc non de corruptione
 li, & quæ omni tempore
 gere possit, explicanda con-
 nt, sed de illa tantum quæ
 eorum naturam & senium
 gere debet in hac vltima
 Orbis conflagratione, quæ
 am a prophanis Varum car-
 is ita videtur fuisse celebra-

*quoque in fatis reminiscitur
 fore tempus.*

*Mare, quo Tellus connexaque
 Regia Poli.*

*at & Mundi moles operosa
 bores.*

nam verò postea recurris ad
 anomalias, Plantarum-
 centricitates & Satellites
 imè quidem a Galileo in-
 circa Solem atque alios
 deprehenso. Næ tu

332 GABRELIS NAVDÆI
doctissime Vessingi, tuæ causæ ni-
mium indulges, qui tot phœnomena
de quibus ne quidem inter se
Astrologi conueniunt ad istud
quod per se manifestum est con-
uellendum attulisti. Patere igitur
vt postera sæcula, quæ præsentibus
dubio procul sapientiora erunt,
dubia isthæc reserant, ad quæ non-
dum cognitio nostra penetravit,
aut consuetudo quamuis diuturna
viam monstravit certæ observa-
tioni, & tunc, opinor, patebit ma-
nifestè hanc esse rerum etiam cæ-
lestium continuam vicissitudinem,
vt quæ jam interitura judicamus
non secus atque Sol & Luna re-
nascantur iterum, iterumque per
labentes sæculorum anfractus, si-
bique mutuò succedentes perio-
dos, motus suos replicent & Cæ-
lestium scientiam auctiorem effi-
ciant.

ciant præclara , certissimâque sui
cognitione, sed ecce quod a Cælo
me ad Gygantes retrahis , qui il-
lud quondam oppugnare ausi sunt
& Patagonas ac Luneburgensem
tuum in aciem producis , qui pri-
scorum omnium , quos vnquam
fama jactavit aut potius nimia cre-
dulitas finxit & admisit, decus ac
nomen sustineant. Verùm amabo
te domine Veslingi , sunt nè eiuf-
modi tui Gygantes vt turres altissi-
mas æquare possint magnitudine,
vt robore ferocientes tauros atque
Elephantes superent, vt saxa &
lapides vibrent ,

*Quos vix solertibus sex Cervice le-
narent*

*Qualia nunc hominum producis
corpora Tellus,*

Si enim ita est , herbam statim
tibi porrigo, si secus quidni tu mihi

334 GABRIELIS NAVDÆ
 ipsam debebis? qui homines
 tantum aut altero pede reliquos
 altiores pro Turno ac Pallante
 in exemplum profers. At enim
 utcumque illi tui non aliter probantur
 Et atque Poetarum fabulosi Eury-
 lion Ossæ rursus imponere val-
 rent, vix tamen unquam inde co-
 ficias primævos illos Orbis in-
 las staturâ corporis fuisse Gygæ-
 teâ, non magis certè quàm partem
 olim monstrosos omnes fuisse
 quoniam aliqui etiam nunc hodie
 dierno die tales euadunt ἀλλὰ
 γλαῦκας εἰς Ἀθῆνας qui de istis c-
 ram te dissero, quæ jam vsque
 crepundijs tibi nota sunt atque
 pso vsu & continua exercitatione
 probè cognita, sed postquam
 istud quodcumque est te jubent
 disserui, velim etiam, Eruditissimus
 Vessingi, ut officium istud, gra-
 tūmque

e mei in te animi & propen-
 ntatis significationem & qui
 e consulas, méque tandem
 m loco habeas, qui omne
 ficium, omne studium non
 timè modò, verùm etiam
 time ad colendam eximiam
 rtutem sunt colaturi. Vale
 munibus Amicis Liceto,
 o, Thomasio, quos me
 iem amplexurum lætor
 bere, salutem mēis quo-
 bis plurimam indulge. Da-
 tassæfiscagliæ die 3. Apri-

XLIII.

o Doctissimòque Philosophia ac
 Dētori & Professori in augustis-
 sentia Schola Primario, Domino
 io Alfario Crucio, Gabriel Nau-
 dani S. P. D.

Romam

o mei recordaris, Alfari

Doctissime? & tot occupationes studiorum, tot jactationes vitæ atque fortunarum, quibus tandem velut alter Vlisses ex alto tempestuosoque mari in Pheacum delicias, hortosque virentes & amœnos euasisti, Naudæum tuum tibi e pectore excutere non potuerunt, ô raram hominis fidem! ô candidum pectus! ô mirabilem atque incredibilem pene beneuolentiam! Sed quid tum me de te sensisse, quid scripsisse arbitraris? ita me saluum profectò fortunatúmque velim vt de te tuisque laboribus & studijs atque abdicata, receptaque ampliori & angustiori dignitate vel Patauij cum Liceto, vel Romæ cum Baldo, vel Parisijs cum Moræo vel etiam hic aut alibi cum Eminentissimo meo Mœcenate sermones prolixos cùm ore, cum calamo

calamo frequenter immiscui, sed etiam si quotidie istud fecissem, quid hoc tamen ad officia, quæ in me contulisti? quid ad obsequium, quod propter illa me tibi debere profiteor? verum enim verò quidquid a te proficiscitur magnum est, quod verò possum aut valeo, tenue, propterea quæ si pares tuis meritis gratias non habeo si non refero, tua potius fors supra reliquorum virtutem elatior accusanda est, quàm mea gratitudo culpanda, quæ quantum in se est & summæ illius necessitudinis recordatur, quæ me tecum Romæ familiarissimè conjunxit, & Vesuvij tui in quo me supra spem atque votum honorare voluisti, & prolequij denique istius Pisani, elegantis certè supra modum venusti, quod etiam cum ad me unè

338 GABRIELIS NAVDÆI
cum suauissimis literis transmissis
sed qua tandem ratione se ab
tuo expediat; nondum ipsa pro
intelligit; interim verò gratias
tibi adeptum nuperrimè cū
sanitate recuperata, tum verò
noua dignitatē adepta votorū
cumulum, cuius postquam certum
rem feci optimum meum Canonicum
nalem, ipse pariter de felici
statu summopere lætatus est &
ad consueta erga te officia paratissimum
obtulit, simulque ut illud
tibi quamprimū significare
imperauit. De eius autem statu
si quid scire desideras, idem
omnino qui semper ab discipulo
nostro ex Aula fuit, nempe de
torius & crebra locorum mutatio
ne sibi, atque nobis omnibus
facilis, neque tamen quem finem
tot errores habituri sint, adhuc

ne quo minori tardio me af-
 , denuò Patauium ire medi-
 tor doctissimorum homi-
 qui illic continuò degunt,
 cōsuetudine melior indies
 doctior euadam; si quid illic
 causâ facturum jubes hoc
 periris quantum etiam tuâ
 velim, ipse quantum possim,
 o. De Cathedra verò quam
 sapientia consecutum fuisse
 ras, rumor fuit, & is quidem
 rebre & longè dissemina-
 me tamen inscio & nihil
 am simile poscente, ac ne
 te quidem, nempe quia,

am habito & nosco quàm sis mi- 77
curia supellex.

em ad istud muneris post
 s aut Lampugnagnos ob-
 a feliciùs longè se res ha-
 ca officium Consiliarij &

P 2 Mc-

340 GABRIELIS NAVDÆI
& Medici Regij quod biennium
ante Romæ sustinebat Dominus
Thuilleries, istud enim Eminenti-
ssimi mei Cardinalis studio, curæ
beneuolentia cum omnibus stipen-
dij & emolumentis adeptus
sum, atque jam propè est ut urbem
cogitem eius exercendi causâ, a
quam ut statim appulero Leonem
Allatium conueniam, nec desinam
interea ipsum eius erga te officio
litteris meis admonere. Tu vero
Vir doctissime, quam tibi meo nomi-
nina Clarissimus Eques Scipio
Claramontius salutem antea dixi
eandem nunc si placet verbis me
eidem redde, & quæ tua erit summa
humanitas atque beneuolen-
tia, ut me semper fecisti ama-
perge. Dabam Massæ Fiscaglia
die 4. Aprilis 1634.

XLI

XLIV.

Rara indolis 'adoloscenti Dn. Renato Moreau, Renati Moreau Doctoris Medici filio, Gabriel Naudæ S. P. D.

Parisiæ

Summus ille & incredibilis affectus, quo me dudum Clarissimus Parens tuus complectitur, omninò in causa est, Renate Moræe, adolescens optime, suauissimæque ut nisi velim ingratus merito censi quantum ipse semper in me benevolentia contulit, tantumdem etiam in illum, sed verò in te potissimum refundere debeam, qui egregia & præstanti tua indole non eius modò curam omnem & sollicitudinem, sed omnium, qui te nôrint, vota ac desideria in tui cultum & amorem conuertisti. Et sanè quantum ad me spectat, qui te rō in cunis mo-

342 GABRIELIS NAVDÆ
dò blandè vagientem; sed in
perastris etiam ac arundine lon
ingeniosè ludentem sæpiùs ma
maque cum voluptate sum amp
xatus, vellem omninò nascer
pariter tuæ virtutis primos imp
tus & exercentes se ad omne c
cus ingenij flosculos præsens i
tueri. Quod equidem licet mi
honestissima de causa minimè c
cessum sit, gaudeo tamen majore
in modum varia de studijs tuis a
dire, quæ spem non modò confi
ment quam antea de illis conce
certè quàm maximã, sed ulterio
rem præterea injiciant te in viru
doctrina non minùs quam virtu
spectabilem aliquandò evasurum
Quod certe ut faciliùs consequ
ris magnum profectò atque inf
gne prorsus adjumentum repo
tum habes in doctissimo tuo Pa
rente

rente , eodémque mihi eximia
 semper veneratione colendo Do-
 mino Renato Moreau, qui præter
 raram Artis suæ peritiam, qua tan-
 quam sospitator in Vrbe Genius,
 omnium sibi vota mentesque con-
 ciliat, nullam prætera eloquentiæ
 nullam politionis literaturæ par-
 tem non perfectissimè tenet , vt
 seu prodesse medendo, seu dele-
 ctare dicendo & vtile dulci mi-
 scere velit, vtrumque sanè cumu-
 latissimè & mirò atque insolito
 omnium applausu præstare possis,
 vnde si hunc tot jam ingenij doti-
 bus , totque præclaris vitæ mun-
 ribus illustrem, tibi ad imitandum
 proponas, audeo jam in animum
 inducere meum , qui tuum etiam
 vel ab incunabulis exploratum
 habeo, quod ,

— *Non ocyùs haufit Achilles*

*Semiferi praecepta Senis, sen Cuspi-
dis artem*

*Sine Lyra cantum, Medicæ seu
disceret artes,*

Quam ipsa per omnes paternarum laudum vias ibis pròptissimè & inoffenso pede singula percurres, quibus se ad præclarissimum gloriæ decus extulit, ingenium dico, mores, orationem, comitatem probitatem, fidem, constantiam, imò verò hæc omnia & ita jam assidua inspectione, quotidianaque consuetudine tua effecisti, ut quemadmodum ab illis audio, qui te non ita pridem viderunt, rerum signa in tuo vultu haud obscurè se prodant, quem honestus pudor rubore suffundit, in fronte quam grauitas exasperat, in oculis, quos lenitas exornat, in labijs, quæ nunquam

nunquam nisi ad seria se diducunt, in incessu qui sedatus est, in gestu qui compositus, in toto deniq; habitu qui nihil præ se fert puerile, nihil quod r.ō in se demonstret urbanitatem naturæ vel præstantiam educationis vel diligentiam paternæ sollicitudinis, ut propterea non operæ pretium videri possit hunc foetum non magnum certè, sed maximi tamen Auctoris genuinum ad te transmittere, qui jam in primo illo ætatis tuæ flore, in hac vividæ indolis lætitia cuncta complexus es, de quibus Cardanus filios suos primum etiam ætatis suæ flexum subeuntes monendos adduxit, verū enīnuerò quoniam ut præclare a Symmacho dictum est, *Quoties parentum beneficijs obligamur necesse est ad hæredes nexum officij pertinere*, istud certè munusculum

P S

346 GABRIELIS NAVDÆI
tibi vel eo saltem nomine ha
ingratum , injucundumve f
confido , quia nexus erit quo
Gordiano nodo firmior huius
mei officij quod tibi totum deu
ueo & propensæ etiam volun
tis, quam æternum in tua studia
commoda fouebo , non leue sa
argumentum. Interim, mi R
nate, stadium hoc virtutis & d
ëtrinæ, quod tibi emetiendum se
offert , alacriter ingredi, per
vt coepisti feliciter ea tantum co
gitare quæ excelsa sunt; quæ an
pla, ac dignitatis & gloriæ plen
& quo te semper a prima tua in
fantia mea vox incitauit, quò Am
ci quorum ad te cogitationes, cr
ræque referuntur, quo omnes aff
duè cohortantur, quò denique
vocat illustris ac peruulgatâ fam
meritorum optimi tui Parenti

qua

quam nulla dies vnquam extinguet, nulla obscurabit obliuio.
 Dabam Massæ Fincagliæ die 15.
 Aprilis 1634.

XLV.

*Clarissimo Doctissimoque Medico Domino
 Petro Seruio, Gabriel Naudæ S. P. D.*

Romam

EOUSQUE ab officio me continui quod tibi debebam, Petre Serui, decus & præsidium Medicinæ ob transmissum nuper ad me elegantissimum tuum libellum de fero lactis, donec meum hunc quem Reuerendus Pater Puteanus tibi reddendum curabit, possem quoque hostimenti loco ad te transmittere. Sed ô præclaram, inquires, gratiarum vicem cum pro ære lupini rependuntur, & gemmarum loco quisquiliæ! Verum

P 6.

348. GABRIELIS NAVDÆI
amabo te, Vir disertissime, me
ne ita suffrenum arbitraris ut te-
cum paria facere velim aut de-
beam? Apage, precor, si quod vn-
quam de me tam grande nefas in
animū induxisti, sed potius quā
in me voluntatis tuæ significatio-
nem egregio illo & facultatibus
tuis apprimè conuenienti munu-
sculo declarasti, permitte ut alio-
ex tenui & angusta mea supellecti-
le renumerari possim; dum interea
pauperiem meam ex opulentia
tua dimetior, teque vnum habeo
qui non modò præclara quæque ac
optima docere possis, sed artem
præterea Medicam eruditis tuis
laboribus auctiorem indies ac il-
lustriorem efficere. Vale. Dabam
Patavij die 26. Iulij 1634.

XLVI.

XLVII.

Doctissimo Viro D. Petro Gassendo, Theologo, Philosopho & Mathematico celeberrimo, Gabriel Naudæ S.P.D.

D. niam

Vlvis igitur, doctissime Gassende, nec de te splendida Minos fecit arbitria? ô me felicem qui te mortuum omnino, conclamatûmque putabam! Sed quæ hæc ista tua mens aut potius vafricies & astutia, ut qui hucusque Epicurri ritu vixeris, tunc etiam Pythagoræ silentium instituas? nempe vis, opinor, omnes Philosophorum Tribus perceptare ut quidquid in vnaquaque tibi commodum verterit, tunc cum eo tibi opus est, usurpare possis & quories læutè, atque opiparè cænandum erit, Epicuri te de grege pinguem, & bene curata cute porcum; cum.

350 GABRIELIS NAVDÆ
etiam ab opere & molestia f
bendi vel dicendi cessandum,
nam te non ex Seryphia, sed
thagorea palude mutam exh
re. At amabo quid istud rei
nisi cornicum oculos config
idemque à Philosophia quod m
catores Horatiani à pulchra
uerna flagitare,

*Da fallere, da sanctum. iustum
videri.*

*Noctem peccatis & fraudibus o
ce nubem;*

Aut potius ritu pessimi ist
Sicophantæ vivere, qui se c
Esuriales feriæ imminebant,
theranum profitebatur, cum n
mis indigeret ad Anabaptistas
uertebat, & quoties Philopo
nauseam illi ac fastidium att
rat Diuos omnes maximos,
dioces & patellarios vnà c

Catho

Catholicis venerabatur, sicque rem omnium opinione sanctissimam priuatos in usus flagitiosè detorquebat; sed heus, inquires, hydropata dicatule, istàne joco ac seriò tam aculeatè in me contorsisti? At istud equidem est, optime Gassende, de quo non ita faciliè deliberare possum; si enim molestiam, quam mihi diuturnum istud silentium tuum attulit, si officium probi & diligentis Amici, quo minimè defunctus es, si oblatà a doctissimo Claramontio tesseram, cui te adeò tandem nouum exhibuisti, si Peireskij crebras adhortationes, quas tu pertinaciter & obstinatè neglexisti, in consilium vocem, seriò profectò dicta velim ea omnia: verùm si ex alia parte oculos, animúmque reflecto ad optimam tuam & suauissimam na-

32 GABRIELIS NAVDÆI

turam, quæ mihi probe perspecta
est; ad leges Amicitiae, quæ libera
esse debet, ad literas istas, quibus
tam ingenuè reum te sistis, & ad
munuscula etiam librorum, quos
vnâ transmisti. joco sanè ac mœrâ
illâ, quæ mutuè semper nos con-
juxit urbanitate prolata sunt
oportet; quemadmodum certè &
me nunc illa protulisse velim om-
nino existimes, cùm præsertim
Deo omnium gratissimo Gelasino,
vitulinæque Lubentiae probè cum
ferijs Martinæbus, quibus hæc ad
te scribo conueniat, & nihil aliud
mihi suppetat in antiqua ista & tē-
dij plenissima solitudine, quo pa-
ginam hanc absoluam, quæ claris-
simi Scipionis ad te literis comi-
tem se præbeat. Cæterùm vbi
Romam peruenerim, quod breui
futurum spero, excusserimque
veternum

veternum hunc qui me tandiu ist-
 hic oppressum detinuit, plura ad
 te de rebus urbanis & Academicis,
 Fluddauisque perscribam, quam
 ut diligentiam meam desiderare
 possis aut debeas. Tu interim
 idem etiam solito frequentius pre-
 stabis & me ut antea fecisti, ama-
 re perges. Vale. Dabam Gattari,
 1634.

XLVII.

*Eminentissimo & Reuerendissimo Principi
 Cardinali Barberino. S.*

Romæ

EMinentissime & Reuerendis-
 sime Princeps,

Vellem omninò ut illustrissimus
 Vafionensis Antistes, qui mihi nu-
 per tuas literas reddidit, & proli-
 xæ illius beneuolentiæ, qua me vel
 immerentem prosequeris, signifi-
 cationem tam facundè explicuit,

354 GABRIELIS NAVD
tibi quoque præsens referre po
quanta hanc obsequij venerat
exceperim: Neque enim du
quin pro ea, qua summa apu
póllet gratia & auctoritate fi
huic Epistolæ assereret quâ i
nunc a te quam enixè conten
vt illam existimes prorsus fuisse
credibilem. Verùm vtcunque
ratio illo destituar, qui grati
mihi tuam atque beneuolenti
ampliùs conciliet, non desponde
bo tamen animum in tui cultu
sponte currentem, sed precat
veniam audaciæ, illum apud
testaturum efficiam hoc poti
mum officij genere, cuius mihi
bertatem nuper fecisti, & quod
longiùs differam, ingrati mer
postulare. Gratias igitur hab
Eminentissime Princeps, & il
quoque si possem, vellem refe

maximæ tuæ & singulari humanitati qua me semper complexus es, magnanimitati etiam qua leuifere munus adeò jucundè amanterque excepisti, & voluntati denique quam ut antea quidem habuisti in me valde propensam, ita nunc præclaris omnino & magis quàm ipse sperare potui illustribus verbis declaras te summopere desiderio teneri angustæ meæ suppellectilis rationem, studiorumque conatus promouendi. Quod equidem si quis alius mihi promitteret spem tantum inde conciperem boni alicuius venturi, verum dum te eiusmodi pollicitatio auctorem habet, cuius voluntas non differt a potestate, nec beneuolentia a liberalitate, injurius sane tibi non minimùm videre ni gaudiū illud præme ferrem quod voti compotes

356 GABRIELIS NAVDÆI
solet afficere, maxime cum duabus illis Cathedris quæ in Collegio Sapientiae suis Professoribus orbatae silent, tertia jam accedat ob discessum clarissimi Petri Castelli, quæ nouum quoque desiderat Medicinæ Interpretem. Quæ certe in occasione ut te Mœcenatem experiar, Princeps Eminentiissime, rogo te, obtestorque majorem in modum daturus etiam ipse postea operam ne beneficium istud, cuius fama in omnes Europæ Academias peruadet, aut in indignum aut immemorem contulisse videaris, sed in illum potius qui omnino suum tempus in literarum studiis cupit infumere, omnemque operam & industriam in hoc præsertim impendere ut literati omnes, qui probe jam cognouerunt qualis sis, sciant etiam imposterum

posterum qualem me esse volueris dum summi istius beneficij magnitudinem verbis quantum potero solemnibus efferre nunquam desistam, & liberalitatis tuę insuper atque munificentię aram,

Sape tener nostris ab oculis imbuet agnus.

Vive igitur, Princeps Eminentissime, tam felix, quam tua meretur probitas, tam carus tibi & Orbi, quam tua in omnes beneficentia & liberalis natura postulat, & tam diu denique ac tam inculpata valetudine quam ego voce Eminentię tuę cliens & cultor æternum addictissimus Gabriel Naudæus. Dabam Gattzi 7. Kalendas Decembris, 1634.

XLVIII.

Paulo Zacchia Medico Celeberrimo, Gabrieli Naudæo S. P. D.

Roman

STatim atque a viro integerrimo & vtriusque nostrum amantissimo Baldo Baldo literas tuas vnà cum exemplo tibi septimi & postremi tuarum Quæstionum accepi, Paule Zacchia Medicorum consultissime, eodem atramento, quod in calamo meo reliquum erat ex ingenti illo & laborioso Opere de studio militari, quo nunc dijs vt spero benè fauentibus defungor, has ad te literas exarare mihi visum est, quibus hoc vnum etiam quod jamdiu præ manibus habebis, gratuler tibi tam præclarè feliciterque absolutum vt præsentis tuæ gloriæ viuis inter sis & futuræ etiam conscius nihil
ultra

ultra mereri possis vel optare. Paucorum est meo quidem iudicio tam rara & inusitata felicitas, multos enim quos ingenium comitatur deserit materia, & quibus illa fauet, parum istud propitium est, aut si utrumque consentit ad laudem, aliquot tamen aliud officit ad æternitatem; tuę verò Questiones cum incerto sint variae sine nobiles, usu ipso necessariae, tantum insuper illis ornamenti ab ingenio, tantum soliditatis a iudicio, tantumque ab improbo labore eruditionis conciliaſti, ut superbiam meritis tuis quæſitam haud iniuria sumere possis & ita de te ipso sentire & loqui quasi monumentum exegeris ære perennius.

*Quod non imber edax, non Aquilo
impotens.*

Possis diruere aut innumerabilis.

Quandiu enim diuinæ & C
 lis prudentiæ leges ad Hippoc
 auctoritatem prouocabunt &
 peratorum iuxta ac Summ
 Pontificum Sanctiones, Me
 rum consilia tam lubenter au
 quàm honestum semper erit &
 le vt illis multum concedant,
 diu, Paule Zacchiæ, nomen
 in immensæ gloriæ sudo conc
 scet, tamdiu, quod nunquam
 ri contigit arbiter eris eorum,
 bus de reliquis arbitraria fac
 concessum est,

Atque eris in triplici par tibi
tuo

Et sanè cùm huius tui lab
 quo nullum censeo vel Reipub
 a grauissimis difficultatibus e
 candæ conuenientiore, vel
 strandis Legum ac Medicina

dijs, quæ plurimum jam prouecta sunt aliorum industriâ, maiorem aut meliorem afferri potuisse, tales Encomiastas nactus sis, quibus præstantiores non in Vrbe inuenias. Miror profectò maiorem in modum vestram omnium fortunam, qui ita simul opportunè conuenistis, vt quod tu omnium optimè fecisti, illi etiam optimi omnium non probarent modò, sed laudarent. Ecquis enim pangendis versibus felicior Lelio Guidicione, accuratior & tersior in Oratione Gaspare de Simeonibus, fecundior in vtrisque Bartholomeo Tortoletto, & vberrimis artibus ac scientijs ornatior Leone Aflatio? Dispeream, mi Paule, si quidquam magnis illis animabus venit quod statim Melpomene non respiciat, quod Venus quinta

Q

362 GABRIELIS NAVDÆ
parte sui Nectaris non imb
quod Charites suis amœnitati
non exornent, quod Apes ipse
perfundant melle, non intex
floribus, non compleant omni
uitate? sed nolo hîc viris suffra
ri, quorum fama extra iudicio
aleam constituta suis & aliorû
boribus p̃retium addit & c
mendationem, nec virtutes
tibi prædicare, quarum cûm i
diam feras, illas profectò ignor
non potes. Miror potiùs qu
dam homines esse tam fatuo pa
to vt parciùs laudatum velint i
Opus tuum præclarum & imm
tale, quod eiusmodi tamen c
drum viris rei litetariæ proba
est, quod Gallos in sui amorem
admirationem pellexit, quo
Germanis semel atque iterum
cufum est, & quod omnibus,
q

quam si Phrysiæ simulacrum esset, simul aspectum fuit & probatum. Sed non ista mihi res videtur quam graui & iniquo animo ferre debeas, multis enim displicent Rosæ & balsama, quosdam Sol offendit, alios vita ipsa, quibusdam etiam pluuium ac sudum æquè molesta sunt. Quid igitur ad te si in quosdam Timones ac Zoilos incideris qui non eodem sensu tuos labores excipiant, quo boni omnes & eruditi, quorum vera est & cōstans opinio, omnia in his tibi ita pulchrè & ex voto ac merito cecidisse ut nec maleuolorum inuidia, nec quidquam aliud interuenire possit quod tantam felicitatem interturbet. Cæterum dabis veniam incultæ doctrinæ quam festinans exaro, ne eadem animi promptitudine gratias tibi

364 GABRIELIS NAUDÆI
retulisse non videar, qua & librum
hunc tuum ad me transmisisti per
munere nescio an aliud vnquam
fuerit mihi gratius, aut iucundius.
Vale, Dabam Reate die 23. Decembris 1635.

XLIX.

*Clarissimo & Eruditissimo Viro Domini
Iacobo Philippo Thomafino, Cano-
nico Sanctæ Mariæ in Vantio, Ga-
briel Naudam S. P. D.*

Patavinæ

ADed suaues & omni generis
Leporum exculti videntur
mihi esse tui libri, Iacobe Philippo
Thomafine, & cum illos in manu
sumo, etiam si cuncta circum me
gelu concreta sint, & hyemis quæ
nondum hîc remittit languore a
sæuitia penè dicam deformata, in
amœnissimis tamē ac vernantibus
hortis versari mihi videar; vbi non
modum

modò oculos reficere gratissima
specie Typorum & totius volumi-
nis elegantia, ac nitore sed men-
tem insuper pascere liceat elo-
quentiæ tuæ Nectare suauissimo,
quod singulari illa eruditione tem-
peratum, in qua tu vnicus fermè
hac tempestate præcellis, ita se in
omnium animos molliter insinuat
vt huic etiam displicere possint
Rosæ & balsama, quem tua elogia
ob mirabilem tunc purgatissimi
sermonis & exquisitæ doctrinæ
consensum non incredibili qua-
dam voluptate delectant & affi-
ciunt. Sanè quantum ad me spe-
ctat ita mihi arrident cuncta quæ
scribis vt nunquam meminerim
me in hoc genere legisse meliora;
etenim si cultum in illis & oratio-
nis, quas vocant Veneres, ac or-
natum considero, hausisse mihi.

stylum tuum videris & penitus il-
 lum effinxisse ad eius imitationem
 quem in Iouio Sammarthano Fo-
 glieta & Pignorio communis et-
 iam num laudat hominum benè,
 sapientérque de rebus existiman-
 tium sententia. Si verò narratio-
 nis tuæ varium & locupletem ap-
 paratum intueor, etiam illum esse
 depræhendo, vt cùm cæteræ lucu-
 brationes quas dudum antea Pa-
 tauinorum omnium, qui in literis
 eximij fuerunt asserendis honori-
 bus consecrasti, te mirè sollicitum
 fuisse declarent in historica veri-
 tate disquirenda, hoc tamen præ-
 terea sic & abundè & magnificè
 testantur Franciscus Petrarcha &
 M. Antoninus Peregrinus quos
 nuperrimè tuis vigiliis & laboribus
 renatos esse voluisti, quasi in me-
 liorem lucem, vt cùm ipsi vitam
 traduxerint per varios casus & ho-

nones actam non minùs profectò ingeniosum te, solertémq; in eorum omniũ memoria ad posteros transmittenda quam varia semper fuit fortuna, quæ illis occasionem præbuit. Enimerò cùm amarem te majorem in modũ, de his singulis accessit etiã quo nunc te suspiciam & admirer Cassandra tua, quæ eo rectiùs a te in lucẽ à situ & pulvere vindicatur, quod eius exemplo, quæ formam corporis & ingenij auspicabilem, summa cum honestate & perpetuo vitæ decore conjunxit, non minimũ accedet momenti contra Inuenalem & alios Mulierum osiores, qui catas & ingeniosas fœminas promptiores & acutiores esse arbitrati sunt adstruendas machinas, quibus viros suos decipiant; ita enim hic liberimus vitiorum Censor,

Q 4

*Non habeat Matrona tibi quæ
Et recumbit*

*Dicendi genus, aut cultum sermone
rotato*

*Torqueat Enthymema, nec histore
sciat omnes,*

Quasi verò vna Sapho, et
magis ingeniosa fuit, quàm puella
reli quarum studiis officere debet
ac honestati; sed facies, opinor
Thomæ sine, tua innata ad res co-
munes exornandas propensione
qui Epistolas tuæ Cassandræ leg-
rit, eruditionem quidem, ac
cendi vim & peritiam in Virgilio
stupeat; qui verò consumptam a-
de illius vita historiam evolu-
non etiam in tanta eruditione
stus pudorem requirat, quàm
quam hac in controuersia suffi-
gari quoque posset Virgini Pa-
ui.

Christina Parisina nobilis op-
 z rectissima doctissimaque
 , quæ ante ducentos annos
 sermone quidē vernacula,
 men, prout tempora fere-
 mirum in modum terſo &
 ti conſcripſit, æ inter cæ-
 eidem librum de Pace edi-
 Ludouicum Caroli VI. qui
 in Gallia rerum potiebatur
 natu maiorem, & alium de
 bus Mulierum, ac tertium
 , in quo Iacobi magni Sen-
 rum collectionem, quæ vul-
 phologi nomine innotuit, in
 eum ſummam contraxit,
 ditque ex lingua Latina ver-
 è; cū interim libros illos
 es de Pace & ſegnioris Sexus
 oritate ea ſententiarum præ-
 ſimarum copia, & quaſi exag-
 a altius oratione illuminarit,

Q. S.

370 GABRIELIS NAVDÆI
vt quoties eius libros in Eminen-
tissimi ac munificentissimi Car-
nalis mei Bibliotheca conspicio
nondum typis exaratos , to-
doleam apud me fatum tam ca-
didæ & eruditæ Virginis , quæ
benter se comitem præberet ex-
unti tuo beneficio in lucem C
sandræ , verum ipsæ aliquan-
meæ partes erunt pulchram ha-
Andromedem a blattis & tina
vendicare , & tu in præsentia e-
ternis exemplis non indiges c
vel iudicio & censura Martia
abundè suppetūt Patauina. Quan-
obrem reliquum est modò ,
de vita M. Antonini Peregrin
quam per communes nostras d
licias & virum antiquæ probita-
ac doctrinæ Leonem Allatiu
mihi reddendam curasti , grati-
tibi habeam ingentes & quant
anim

animus capere potest maximas, simulque ut gratuler tam præclaris tibi fœliciterque cessisse hunc conatum, quem in exornanda quoque tua Cassandra demum tibi iterum fortunare velim & voveo ex animo. Vale. Dabam Reate postridie Idus Martias 1636.

L.

Celeberrimæ, præstantissimoque Philosopho Fortunio Liceto, Gabriel Naudæus S. P. D.

Patavium.

Q Vanquam a decennio, quo primum, Fortuni Licete, tuam in familiaritatem, ut admitterer, ingens me & illustris ac peruagata compulit virtutum tuarum apud bonos omnes & eruditos admiratio, nihil prius in votis habuerim, quam ex libertate qua me donatum voluisti, tecum

Q. 6

372 GABRIELIS NAVDÆI
agere cum præsens Patauij ade-
ram & absens postea tractare per
Epistolas de iis rebus , quarum
me cognitio non orationem mo-
dò, sed meliorem etiam efficeret,
multaque ab illo tempore vicissim
inter nos dicta & scripta sint, de
quibus ad te continuò, quem do-
ctissimum & sapientissimum esse
cognoueram, referendum esse tum
arbitratus, ita vt vel reipsum non
dubitem, adhibere testem maxi-
mopere idoneum inter tot Episto-
las, quas mutux nostræ necessitu-
dini conseruandæ per singulos
fermè Tabellarios ad te dedi fre-
quētissimè nullam excidisse mi-
hi, in qua munus istud assumpse-
rim docendi te, ac commonefa-
ciendi de te aliqua quasi per te
fatis illam scire & perspicere non
posses. Nostio tamen quomodo

ita nunc impellor frequentibus literis & vocibus eorum, qui tuo præ cæteris honori ac Reipublicæ literariæ commodis consultum volunt, ut mihi a te necessariò impetranda sit, istud semel & hoc præsertim tempore quod sanè conuenientissimum est faciendi. Cupio igitur si fieri potest propitijs auribus tuis quid homines eximie periti, & in tuis rebus non minùs forsan quàm in suis oculati censent hùc afferre, & accurrimò tuo iudicio relinquere discutiendum. Considerant autem ipsi & apud se perpendunt diligenter te in eo statu collocatum esse, ut quam olim de se hominum expectationem concitarunt Cremoninus, quam ante illum Zabarella & hoc antiquior Pomponatius, ac Niphus & alij excellentes Philosophi, qui

exa.

extilantem & tantum non extin-
ctam Barbarorum incurfionibus
Philosophiam in celebriora Italię
Gymnafia reduxerunt, eandem
nunc folus in Europa factam te-
ctamque fuflineas qui per impro-
bos labores & eruditionem quam
fupra humani vim ingenij ad eius
ftudium & illuftrationem attulifti
iftud tandē confeutus es, vt cū
hi, quos antea nominabā Philofo-
phorum Coriphæi plurimum lau-
dis & exiftimationis in ea discipli-
na grauter excolenda retulerint;
nullus tamē eo felicitatis pro-
greffus fit vt feu multitudine li-
brorum editorum, feu ipforum va-
rietate & elegancia, aut docendi
facilitate paria tecum facere poffit
vel debeat. Quare fi te jam in
Æternitatis fudo conftitutum effe
dixerim quo pertingere non pof-
fint

improborum voces, non liuor
lorum; non calumniæ aut te-
uerfariorum, a quibus certè
magis timere debes quàm
apijs à ventis, quos excedit,
mari tempestuoso rupes Cia-
in quam delati fluctus suo se
dissipant & infringunt Ni-
quidem mentiar aut quid-
dixerim quod mecū omnes
entiant Viri quotquot sint in
celeberrimi, quorum adeò
ans est de præclaris tuis ac
js virtutibus sententia vt nul-
re, quàm de ipsis lubentiùs,
maiori inter se consensu sta-
non esse dubitandum. Hæc
cū mita sint, molestè ferunt
ac ægerrimè tibi inter gra-
eiusmodi studia senescenti-
s quosdam ac veluti remoras
a maleferiatis quibusdam

376 GABRIELIS NAVDÆI
 hominibus, qui dum te minùs for-
 san exploratis rationibus vsum
 contendunt in quæstionis alicuius
 disceptatione, & gloriam sibi quæ-
 runt non vulgarem ex eiusdem ac-
 curationi & magis dilucida expo-
 sitione, minùs quidem culpandi
 essent si operæ pretium illis esset
 solidis & grauioribus argumentis,
 quàm tua sint, hoc vnum quod in
 se recipiunt, præstare: Sed horum
 loco cum rationes ita leues affe-
 rant, vt eas dum refellis, videaris
 mihi cum Ænea Virgiliano per-
 sequi tennes sine corpore vitas, aut
 auras potiùs inanes confectari, quæ
 tandem in scommata & *νεκρὰ κενά*
πνίγματα, vt loquitur Aristophanes
 se resoluunt, non secus profectò
 quàm nubes in pluuiam facebat &
 minus aëris tepor definit in fulmē
 & tornitrua. Quis jam nō videat
 ambi-

ambitione potius illos duci atque
 ut tecum certasse ferantur, tot li-
 tes & furores serere, quàm ut Philo-
 sophiæ subueniant aut opitulen-
 tur veritati. Quamobrem oro te
 obtestorque, Doctissime Licete,
 ut me tanquam ab omnibus ami-
 cis tuis, viris certè prudentissimis
 & optimis delectum patienter
 audias, dum vnixè & quan-
 tum in me fitum est à te con-
 sendam, ut etiam si calamo
 semel aduersus vos coniecitato,
 qui te quasi scopum habent suæ
 maledicentiæ, & vnum fermè de-
 liquit è multis, quem impudenter
 laceffant, temperare tibi admo-
 dum difficile sit, non tamen agas
 cum illis nimis acriter, & inposse-
 rum sis minus de stulta illorum
 garrulitate sollicitus. Quid enim
 Lunæ deperit, etiam si canes il-

378 GABRIELIS NAVDÆI
lam allatrent ? Quid Soli quando
integræ gentes & nationes comi-
nus illum insectantur ? Quid Cæ-
lo si sputis aut luto appetatur ?
Quid Herculi si magno tumultu
Pygmæi in ipsum mouent ? Quid
Diogeni si furens aliquis cæco
impetu in eum incurrat ? Quid
denique virtuti noceat, imò quid
tibi si ignari æmuli inuidi, qui ne-
minem eminentium virtutum abs-
que contumelia appellant, eorum
quoque splendorem ac expressam
effigiem ferre in te non possint !
Permitte igitur illos suo genio li-
benter indulgere, & libros quos
facis in dies novos me hercle, &
elegantissimè, rimentur ac explo-
rent non ad Critolaj modo lan-
cem, aut Demosthenis lucernam,
sed eorum etiam more qui no-
dum in scirpo quærunt & magnas
cre-

crebrasque tempestates excitant
in simpulo; etenim tantum abest
ut quidquam his rumoribus &
μωρολογίαις tuo nomini detractum
iri arbitrandum sit quod ex ad-
uerso non minimum ei dignitatis
accrescet, eo ipso quod unusquis-
que faciliè judicabit oportere li-
bros tuos magni pretij esse, cum
quibus sic agitur ab illis, qui se
alicuius forsan adumbratos eru-
ditionis opinione quam de se ha-
bent, aliorum operum Censores
constituunt, & hunc præterea
singularis tuæ humanitatis & be-
nevolentiae fructum percipies
vberimum, quod uti nullo tuo
periculo aut incommodo pote-
runt suam sibi scabiem ac pruri-
tum defricare: Nam etiam si to-
ties in te jaculando aliquando
collineent, & tu ipse leuiter in

380 GABRIELIS NAVDÆI
minutiis offenderis, in quibus ex-
plorandis mirum est profectò
quàm diligentes & sint & supra
modum ingeniosi, oculatique; non
propterea tamen minori eius apud
bonos omnes & eruditos in æsti-
matione, cùm illis abundè per-
suasum sit τὸ ἀναμάρτητον majus
quiddam esse quàm vt ab homi-
ne præstari queat, & sanè cùm
illud Floratio visum itidem esset,
frequentes versus protulit in gra-
tiam Poëtarum, quibus tunc
scribebat, quos si me audis, Eru-
ditissimo Licete, in tuum quoque
aduersus obstrepentes æmulos
vsurpabis,

*Verùm ubi plura nitent in carmi-
ne, non ego paucis*

*Offendar maculis, quas aut incur-
ria fudit*

*Aut humana parum cæpit natura,
Si*

Si verò tantum nugantur & παρρησιασιν ineptiunt, licet ætate decrepiti, satis tibi debet esse repositum præsidij contra illorum morsus & aculeos in ipsa veritate, quæ seipsa facile in oculos omnium incurrit, ac similiter in doctrina tua, quæ adeò excellens est, ut neminem latere possit dum nouo quotidie partu Philosophiæ campos fecundat & tam facile Nemesis vibrat in zoilos quàm ex Apennino præcipitantur flumina. Enimverò cum ex illis quidam sint rupices & improbæ diacitatis homines, qui nullo sensu ducuntur honestatis, nec alia intentione in σφάλματα tua inquirunt, quàm ut literas rem omnium sanctissimam malignantis suæ ministras habeant, atque ex floccis & nauis, qui tibi serias inter medita-

382 GABRÆLIS NAVDÆ
tiones occupato humanitùs
dunt, famæ sibi accessionem
imperitos faciant,

*Vilia vendentes tunicato
popello;*

Alij verò tam præclarè
natura & continuis laboribus
ornati ad doctrinam ut in
& aliorum opiniones tantum
licere arbitrentur quantum
tibi, cæterisque in suas po
tunt. Vellem omninò ita te
poneres postea ad omnium
tus excipiendos, ut illorum,
niam sunt prorsus inanes, &
apud te ratio haberetur non
gis certè quàm fucorum &
brorum, qui circum ali
bombilant & strepunt inco
interea dum in illis suauiss
mel apes conficiunt & elabo
horum verò æqui bonique

fuleres libertatem , quando quidem ignis ille & feruor contentionum , qui inter vos nonnunquam exardescit Philosophiæ & Scientiarum consultos non eius est similis , quem Tacitus in quibusdam Germaniæ locis è terra erupisse , atque villas , arua , vicos omnes peruassisse & corrupisse , scribit , donec Rustici ira tantæ cladis & inopia remedij commoti periculos , scruta , purgamenta & vilia quæque eminùs in foueam proijcerent , quæ quanto magis profana erant & vsu polluta tanto etiam incendium faciliùs , citiusque restinguebant , sed quemadmodum hiatus qui Romæ in medio foro , terra subsidente , apparuit , ea re tantummodo compleri potuit qua populus Romanus plurimùm valeret , ita vos
 — procures

proceres literarum non est quod
 vestras contentiones vlla alia re
 sedare posse arbitremini quàm
 ea qua plurimùm valetis, nempe
 libera veritatis censura atque acri
 inuestigatione facta sine reliqua-
 rum opinionum præjudicio, aut
 eorum, qui illas defendunt con-
 tumelia & vituperatione. Quare
 postquam maleuolos homines &
 ineptos rerum tuarum censores,
 quos suis moribus vlciscendos
 multi reliquissent, tot jam editis
 Responſionibus castigasti, vt ne-
 mini ampliùs dubium sit quin
 alias prioribus istis addere &
 quoties opus fuerit, defensionem
 tui ac decretorum tuorum susci-
 pere nullo negotio possis. Reli-
 quum est modò vt disceptatores
 habeas reliquarum controuersia-
 rum, quæ inter te & probos alios
 ac

ac eruditos scriptores exoriri
possunt, æquissimos illarum le-
ctores. Quod equidem si facis,
præterquam ea, quæ summo tuo
candore digna sunt, & communi-
bus nostrum omnium votis ma-
jorem in modum concupita præ-
stabis, illud deinceps tempus o-
mne lucri facies quod antea qui-
dem ab illo tempore quo primum
tua virtus aliorum cœpit lumini-
bus obstruere & æmulorum in se
concitare vehementiam tam per-
tinaciter in contentioso illo scri-
bendi genere consumpsisti, ut fa-
teantur etiam qui nihil de te nisi
magnificè sentiunt & loquuntur
te paulò quàm par erat defenden-
di tui cupidiorum esse; quanquam
non tam illos dicere istud arbi-
tror, quod minùs probent quid-
quid hætenus defensionum a te

R

386 GABRIELIS NAVD
conscriptum est, quàm qui
rentur ne si in eodem co
perstiteris $\tau\omicron\omicron\nu\iota\sigma\omega$ referendi,
ea sit nominis tui celebritas v
uos quotidie tibi censores &
los excitare possit; totum in
tempus tibi effluat, quod gr
ribus alijs & vtilioribus studi
etiùs concesseris, in quibus
quemadmodum antea feli
coepisti, exercere pergas no
mirationem tui modò quam
dum apud nos excitasti, sed
porem etiam posteris relinq
Vale, dabam Reate 13. Kale
Apriles 1636.

LI.

*Clarissimo Viro Scipioni Claramontio
Philosopho & Mathematico celeberrimo
Gabriel Naudae S. P. D.*

¶ I perinde vt Sapientes

neat, Eruditissime Claramonti, ad repetendos veterum amicorum congressus & fructus intermissæ consuetudinis regustandos, satis est occasionibus ad istud faciendum compelli, quæ cum per se sint illustres aut necessariae, pluris etiam in mutua necessitudine conseruanda faciendæ sunt, quam molestum plerumque aut inane literarum officium. Audeo incœptos jam antea tecum sermones cùm in Flaminia essemus, nunc quod in Sabinis dego renouare non quidem deprecandæ veniæ causa, quod tamdiu cessauerim ab Epistolis, sed proponendi potius quæ studiorum tuorum intersint magnopere; atque vt in cæteris, quæ tibi dicere habeo, nulla esset vrgentior interturband te a consuetis studijs & compel

388 GABRIELIS NAVDÆI
landi ratio, certè non possem ta-
men absque flagitio diutiùs apud
me premere quæ de te non ita diu
est cum Eminentissimo Principe
Francisco Barberino multis vi-
trò citròque sermonibus dicta
sunt, cùm a me qui libenter ipsis
occasionem præbui, tum verò
etiam ab illo, qui mihi certè visus
est, plusquam ipse tibi facilè per-
suadeas de te, tuisque studiis &
commodis admodùm esse sollici-
tus. Ad hinc igitur proximè postea
in Sabinam discessurus cum venis-
sem & ipse quæ summa sua est &
incredibilis humanitas blandè
mecum de literatorum studiis co-
rumque novis operibus confabu-
laretur; nescio sanè vt injecta sen-
sim de tuis mentione eò tandem
sermo noster se reduxit, vt me de
illis tantum compellaret, quænam
scilicet

scilicet illa essent , quot ex illis edita, quot edenda restarent, & an breui atque hîc in Italia, aut alibi gentium prodirent , quibus cum appositè quantum in me fuit respondiſſem & ingenuè præterea subiunxiſſem Virum te eſſe inter paucos excellentem , & in tantum laudandum in quantum virtus ipsa & doctrina laudari poſſunt tam hîc quaſi plena velificatione deferri vellet in tui cognitionem plura alia de iis rebus, quæ ad te pertinent quaſiuit, num ſemper Piſis doceres, quo ſtipendio, quàm commodè in loco ita diſſito a Patria, ab Amicis & voluptatibus domesticis, quàm laudabili & inculpata ſanitate in ætate adedò prouecta & ingraueſcente , qua etiam gratia Principis, quàm celebri conſeſſu audito-

390 GABRIELIS NAVDÆI
rium, qui certè nisi tua de causa
frequens esse non debet in ditio-
ne breuibus. admodum terminis
circumscripta, quo denique ani-
mo, an metam iterandi in eodem
circo, aut quiescendi ea absolu-
ta, quæ nunc decurritur, vel aliò
migrandi quò te forsan summo-
rum aliorum Principum liberali-
tas & beneuolentia inuitare pos-
sent; enimerò tot quæstionibus
obrutus hæsitauī dubius, anceps-
que, & cū aliud non haberem
in promptu, illud tantum Emi-
nentissimo Principi responsum de-
di, Dauum me esse, non Oedipum,
vt in hisce rebus tam acutè cer-
nerem multa esse in illis, quæ for-
san intimo tuo pectore conclusa
seruantur, tantū abest vt in ami-
corum & me præsertim qui a te
diliunctus viuo cogitationem per-
ue-

rint, & de quibus antequam
quidquam haberi possit, prius
ad te referendum, annuit
ille & tantum non impera-
id facerem, sed interea sua-
& multum risit nouum hunc
stuporem, a quo ut me
primùm fieri poterit, com-
responsione liberares, ora-
te velim etiā atque etiā.
rum cū me hactenus mo-
tuleris de iis rebus scriben-
quæ tibi non summopere
ac allubere non possunt;
operæ pretium nunc est ut
tenter quoque feras in non-
quæ nisi jam vsque ab ado-
tia motus tuos reprinere &
m rebus in arduis tranquil-
idicisses tumultum in ipso
excitarent ut studiis suis
ribus inimicum. Hæc au-

R 4

tem de quibus in præsentia te volo eiusmodi sunt quod Camillus Gloriosus cuius antea sententiam de altitudine aëris & de modo inuestigandi distantiam Crinitarum Stellarum a terris ex perspecta earum supra horizontem mora tuis in libris rejeceras non modò , sed in secunda sua decade Mathematicarum Exercitationum a tuis argumentis vindicat, sed opus illud tum de tribus novis Stellis & tot nobiles observationes quas in illo accurraueras adedò callidè subtilitèrque in angustam summam quatuor foliorum contraxit ut etiam ex illa concludat nihil hucusque certi de loco Cometarum a te vel ab ijs qui tecum de illo non conveniunt in medium allatum fuisse ; quod tamen eo candore facit ut si libertatem hanc
 illi

illi condonaueris aduersum te
sentiendi, nihil aliud habeas quod
te ab illo læsum, violatúmve fuisse
conqueri possis, sed præter hunc
qui ferit, alter est etiam qui mina-
tur Hugo Sempilius è Societate
Iesu Mathematicus valdè insignis
qui in opere de Mathematicis di-
sciplinis, quod anno proximè cla-
pso Antuerpię prodijt, varię omni-
nò ac penitùs iuncundæ doctri-
næ flosculos velut in antecessú protu-
lit nescio cuius doctri-
nam Mathematici, cuius editionem breui pol-
licetur, atque vt in illud omnes
fermè grauiores nodos & difficul-
tates rejicit, quæ illi ad amœniora
festinanti negotiũ afferre possent,
sic quas tu nuper de Parallaxi &
hæc Cometarũ doctissimè cõcita-
sti ipsimet verbis, quæ sub finẽ Epi-
stolę proferam se hoc loci tracta-

R 5

394. GABRIELIS NAVD
turum spondet, sed minæ illa
hominis, vt arbitror, iuuen
multa de se liberaliter pollic
quæ cùm ita facilè præstare p
valde dubito, vtcumque tamen
se habeat, officij mei esse p
te de his omnibus facere q
primùm certior, vt si quic
Camillo Glorioso responder
duxeris, homini proflus non
gno qui cum in arenam ru
descendas, vel Sempilij min
ludere ac frangere priusquã
apertam vim erumpant, vtrum
commodè & tempestiuè fa
possis, atque vt mei in te a
propensionem, quando præ te
tate mea alijs officijs, illam de
rare non licet ex istis saltem
præhendas & æstimes. Vale,
bam Reate 10. Kal. April.
Hugo Sempilius de Mathema

linis lib. 9. loquens de Come-
 n loco, *Solum unicum argumen-*
quod solidioris doctrina viti con-
re arbitrantur ex observata eorum
taxi desumitur quod integro vo-
re Claramontius conacillere nitè-
sed quo successu in Dictionario
ematico dicemus. Idem libro
e doctrina parallaxeos agens,
no in campum descendit Scipio
montius, qui Tychonem, Keple-
Diggesium parùm feliciter in
laxeos natura versatos fuisse o-
ere conatur, sed quo exitu nos in
onario Mathematico dicemus.

LII.

Clarissimo Domino Ioanni Rbedio
 philosopho & Medico Eruditissimo,
 Gabriel Naudæus S. P. D.

Patavium

mihi per occupationes licuit
 citius ad tuas literas respon-

R 6

396 GABRIELIS NAADÆI
dere quibus ostendebas teneri te
vehementi desiderio intelligendi
ex meis qualis mihi videretur hic
libellus Figueræ, quem nuper ad
me Pataviò misisti, non commis-
sem profectò te istius iudicij mei
expectatione tamdiu macerari, ut
si quid antiquæ tuæ humanitati
silentij mei confidentia detractum
sit irasci mihi iure tuo possis, etsi
minùs officij neglecti saltem diu-
tinæ meæ tarditatis pœnas repo-
scere; verùm quid Aulico Romano
cum literis, quæ præter secessum
otia quærunt & cessationem a
muneribus, quorum hîc nulla dies
immunis anteambuloni nostro.
Beatum hunc inexpertus clamas,
sed quæ tandem, ô Bone, felicitas
est surgere ad tinnitum æris crepe-
ri, & penduli, descendere in Au-
læam colluic gentis otiosę refer-
tama

ic deambulare cum ignotis,
nere gressus ambitiosè, ge-
strionicè, nutus parasiticè,
ngere, qui citra risum vide-
possint, Ardealionatus licen-
oties petere vt ipsum presta-
ercere sine licentia, effutire
ridiculum aut maledicū al-
in aurè, & palam quod gra-
loqui, non item quæ honesta;
verò sedere in rhombū aut
ciclum cum aduenis, ibique
prius accersito & erudito ad
atem, quærere vt optimus
in quo singuli degunt. Quid
pices de summi Pontificis
te referunt, quæ Mula Car-
um sit minùs ceruicosa, quis
co pulcerrimus, quæ Palatria
magis commoda, quæ forni-
iam minus suburanæ, &
licui palpare minutum opus

398 GABRILLIS NAVDÆI
est, calceum illi nouum aut ritè
fenestratum gratulari, vel Perisce-
lidis crispantes Fimbrias, Laciniaë
follicantes sinus, capillitium equa-
liter utrinque discriminatum, bar-
bam puniceè nouiter expolitam &
eius generis nugas & affanias re-
ferre, donec qui Dominum saluta-
tum veniunt excipiendi sint itioni-
bus obuiam & reditionibus con-
tinuis, quæ statim alias longè mo-
lestiores pariunt, ac non ampliùs
Aulæ parietibus, sed ne septem
quidem illis Montibus aut Ciuita-
tis pomerio terminatas, cum nem-
pe Dominus cælestem illam ve-
stium tenuis nobilium Aulicorum
urbam aureato curru deferens
alios pariter ad istud negotij spor-
tula conductos per longum fasti-
diosum iter trahit nonnunquam
ad sacras Ceremonias Pontificis.
quandò.

eoque etiam ad salutationes
eorum, sed frequentius tamen
publicos Conuentus Purpura-
Antistitum. Vides igitur,
time Rhodi, quæ sunt Aulicæ
zona, quorum me pauperri-
me in maxima semper feli-
cite parte duxerim, eoque faci-
nosces mihi si nescio quo fa-
hos vltimos menses in tale
detrusus nihil interim ad
alios Amicos scribere potui
um, nunc verò quod iniquo
inere defunctus ad solitum
ge gratissimum redire, Prin-
nei indulgentia mihi con-
a est, videor prorsus tan-
ex longa peregrinatione
de nouo, Licetum ample-
nomasium, Argolum, Vef-
m, Farhacium & quotquot
atauij mei amantes viros sa-
lutare.

400 GABRIELIS NAVDÆI
lutare, ad quos omnes, vt scribam
deinceps officij mei esse intelligo;
a te verò vt incipiam, amoris et-
iam & communis illius necessitu-
dinis, quæ tanta inter nos est,
quæta potest inter duos esse maxi-
ma. Quod igitur de libello Figue-
roæ toties a me postulasti, en tan-
dem accipe ipsum profectò non
cunctanter euolui semel atque ite-
rùm non minùs certè tuo iussu ad
id inductus, quàm illectus etiam
quæstionis nouitate & opinione,
quam animo pridem concepi de
summo iudicio Hispanorum in re-
bus tractandis & ea etiam subtili-
tate, quæ tanta sit vt eorum omni-
nò videatur esse propria; nec me
quidem mea fefellit expectatio,
quid enim in tanta breuitate non
vidit Figueroa, quid non attulit vt
suæ sententiæ non minùs patrocini-
paretur

naretur, quàm veritati? Sanè ita de eius argumentis conseo vt inter bonos & prudentes viros, qui solo veritatis amore tenentur, nec par-tum studio callidè ac veteratoriè quicquam fingunt tam facilè pro-bent *Aciam* fuisse ex filo cannabri-no, aut alio simili, quàm peni-tùs difficile est vt ijdem rationibus Chiffletij assentiantur illam ex fer-ro fuisse contendenti; nempe il-lius ratiocinio torosa est mascula diligens accurrata multum habens ex docto illo & ingenuo candore qui suo se ambitu continet, nun-quam excurrentes extra proprię Ar-tis orbitam, vt litem in alieno foro contestetur, quam in proprio po-test dirimere. Huius verò subti-lis est arguta multum lex varia non apertè sed clanculum & ex insidijs pugnans, totaque dum per amœnio-

402 GABRIELIS NAVDÆI
amœniores literas rem ipsam illu-
strasse videri vult ad amico potiùs
quàm veritati fauendum composi-
ta. Enimuerò quia nullus, opinor,
tam alienus est a communi sensu
quin statim videat vocem hanc
non ex solo vsu quem inter Medi-
cos obtinet, explicari debere,
quemadmodum facere satis ha-
buit Figueroa, sed istinc præterea
accescedam esse eius significa-
tionem, vnde primùm in Medici-
næ & aliarum Artium riuos deflu-
xit, nempe Grammatica, quæ do-
ctissimo Chiffletio pro palestra est,
in qua continuò palmas sibi legit
eruditionis & gloriæ nunquam in-
termorituras, minùs propterea
mirum videri potest si vox ipsa
Acia quæ velut in confinijs jacet
Grammaticæ & Medicinæ, ac v-
triusque opis indiga est, nondum
perfectè

perfectè explicari potuerit, vel a Figueroa, qui Medicinæ soli confusus; veritatem quidem offendit, sed tanquam in media nocte nudam, spoliatamque suis vestibus & ornamentis; vel a Chiffletio qui vestes & ornamenta istius vocis quæ ab humanioribus literis petuntur penes se quidem cum haberet, hæc tamen non dicam Medicinæ ignorance, sed obsequio forsan in Amicum, aut aliquo alio errore deceptus non induit veritati. Quamobrem, Doctissime Rhodi, cum præclara tua indole raptus & sapientissimorum Virorum consilijs, quæ tu semper maximi fecisti persuasus, eo usque ab illo tempore, quo egressus ex angustijs tenuioris literaturæ ad grauiorum disciplinarum limen penetraſti animum semper intendens ut hæc

hæc politioris Sapientię cortices
 literulas, in quarũ sinu Philosophię
 robur olim concreuerat, quantum
 fieri posset ad Medicinę cultum
 & ornatum reuocaret, tum erat
 profectò controuersiam hanc,
 quemadmodum doctè & eleganter
 fecisti cum mutis simul harum
 præclarissimarum disciplinarum
 adiumentis componere, sed ama-
 bote, cui bono! tanta tui ipsius
 diffidentia, tanta dilatio & pro-
 crastinatio librorum, quorum edi-
 tionem etsi præ tua modestia nec
 laudes, nec vrgeas, omnes tamen
 Amici, quos habes plurimos &
 valde celebres, illam a me tan-
 quam ab Ergodiotæ tuo repetūt,
 non arbitror alia de causâ, nisi
 quòd optimè norint quantum
 conuenit inter animi mei propen-
 sionem & merita tua; sed nec illi
 qui

qui tibi prorsus ignoti sunt ab eiusdem sollicitatione parcunt, apud quos frequenter narrare soleo latere Patauij hominem ex ultimo Septentrione illuc delatum excolendi animi gratiâ, iudicio exquisito, doctrina rara, morum candore & facilitate mirifica præditum, qui eruditus ipse ab optimis, eruditos alios & optimos faciat, quem honores, quos fugit, inuitum sequuntur, cuius suasu præclara multa fiunt & singulis rebus splendor & decus accedit: dum ipse interim tacita meditatione nominis suæ gloriæ elaborat per literarum monumenta propagandæ. Hoc verò elogio quantum putas in illorum animis accendi desiderium videndi aliquando non Celsum tuum, quem, ut inquis Vaticanæ Codices manu exarati remoran-

406 GABRIELI NAVDÆI.
remorantur, non Tractatum de
Ponderibus, cui nondum extre-
mus color additus est; non suaues
& amœnos versus, quos simul co-
gere operis esset immensi, sed dis-
ceptationem tuam de Acia, quam
nescio equidem cur tamdiu pre-
mis & occultas, jam biennium est
quod spe proximæ eius editionis
Moræum nostrum lactasse videor,
atque utinam non decepisse, qui
mecum antea sæpissimè conque-
stus est se ab illa dissertatione,
quam inceptam habebat, non
alia occasione temperasse cala-
mum, nisi quod illa de tua jam
confecta & tantum non edita
toties renunciaueram. Quid pu-
tas etiam me responsurum Claris-
simo Peyreskio qui non minùs vi-
detur esse, quàm cœteri de causis
tam diutinæ comperendinationis
sollici-

Sollicitus, profectò vrgent me vehementer tot sponſiones, quas audacter feci de re, quæ mihi videbatur omnium eſſe certiffima, te verò difficultates multæ non minùs premunt, ingenuus pudor, liuor Ronchi, Obeli Aſteriſci, & cõcitata de te, tuiſque virtutibus & præclaris animi facultatibus in omnium animis expectatio; verùm quoniam hæ non ſunt tanti vt longè grauiores non ſuccreſcant continuò ac velut pullulent ex tui libri retardatione, quæ iam incipit omnibus admodùm difficilis & moleſta eſſe, oro te per quidquid eſt in Amicitia ſanctum & inuiolabile vt eius editionem quam citiſſimè fieri poterit, maturare velis & tuo ſimul ac honori meo conſulere. Vale, Dabam Reate Idibus Martij 1636.

LIII.

Clarissimo & Eruditissimo Viro Lucæ Holstenio, Gabriel Naudæus S.P.D.

Romæ

Circumspicienti mihi diligenter cuinam ex Amicis potiori iure committendus esset insignis hic Philosophus, quem velut effracta naui in littus expulsum, & picta se veste tuentem, summus equidem vir Leo Allatius, jam dudum hospitio suo exceperat. Tu profectò, Eruditissime Holsteni, vnus omnium mihi visus es summo opere idoneus, quem præ cæteris ad istud negotij deligerem, siue enim studiorum quæ te pariter ac illum exercent, oblectantque suauissimè mutuam inter te consensionem attendo, tales omninò vos esse fatendum est, vt qui vestram amborum industriam in eruendis
a situ

à situ & puluere antiquorum Auctorum monumentis non estimet esse singularem & meo quidem iudicio parum intelligere videatur quantum intersit Reipublicæ Literariæ naufragium istud ingens omni ope & consilio reparari, cuius occasione factum est vt quæ olim a doctissimis Viris magno labore elucubrata fuerant, ea nostram ad ætatem peruenire omnia minimè potuerint; siuè necessitudinem considero, quæ præclaris ac illustribus officijs arctissima dudum inter vos coaluit & nouis quotidie confirmata, indissolubilis deinceps futura est; Næ ego qui vtriusque vestrûm amantissimus semper extiti haud satis ex munere meo facere viderer, si hanc occasionem nactus, quam inter nos sumus animi propensione at-

S

410 GABRIELIS NAVDA
que affectu omnibus significat
hanc ad aliquem alium conu
effluere mihi ac elabi permitte
Siue denique in Salustium ip
respicio, qui incredibili qua dā
tute de rebus arduis & sublim
dicendi non omnium quidem,
doctissimorum manibus attred
gaudet, ne quemadmodum g
mis & vnionibus contingit, si
inter *κειμήλια* afferuetur, conti
vilescat, quī meliūs, amabo,
luntatem eius exhaurire pot
quàm si dum Leone Allatio disc
dit homine supra vulgus litera
rum noto, eam ad te transmitta
qui non postremus quoque in
scientiarum proceres cluis, &
potissimū nomine Princ
Eminentissimo tuo Francisco. B
berino maximo ac vnico Litera
rum fautori & ingeniorum cen
acerri

accerrimo gratissimus merito, acceptissimusque haberis; enimerò præter has causas, quæ me in tui cultû & obsequium sponte currentem impulerunt, ut acceptum aliquot jam annos ab homine mihi amicissimo & fidei meæ atque diligentia concreditum hunc libellum in tuo nomine apparere vellem, accesserunt etiam aliæ, quæ satis per se, mihi ut istud facerem, in animum inducere potuerant, linguę siquidē Græcę peritissimus es non minùs certè quàm decorum veteris Philosophiæ, cuius noster hic Salustius ἐκλεγκῶν omnium qui a Parmone fuerunt, vnicus quod sciam, ac sapientissimus qui ad nos peruenit, aded variè frequenterque suas ut opiniones fulciat & illustret meminisse deprehenditur, ut qui hanc assidua

studiorum contentione ex singulis
Philosophorum Scholis perspe-
ctam, multumque antea cogni-
tam usu & exploratam non haber
is multum ex illa voluptate remit-
tat necesse est, quæ tibi absque vl-
lo obice quosuis auctores euoluen-
ti liquidissima plerumque ac sua-
uissima contingit. Quare cum de
istius præstantia dubitare non pos-
sis, haud magis profectò quàm do-
meo vel integerrimi doctissimique
Viri Leonis Allatij in te amore ac
propensissima voluntate. Reli-
quum modò est vt. & hunc Philo-
sophum cui longa jam series tem-
porum emensa & doctrinæ vis, ac
maximorum Virorum Damascij,
Suidæ, aliorumque testimonia
non minimum suffragantur ad lau-
dem tuam pariter cominendatione
aut aliorum velis & nos præ te rea-

c c

qui

ibi tuisque eximijs virtutibus
 mus impensè , mutuo etiam
 mes, eoque affectu prosequa-
 quem hætenus in te sumus
 erri valde cumulatum & con-
 tem. Vale , Dabam Reate,
 e Kalendas Apriles 1636.

LIV.

*Federico Ubaldino suo Gabriel
 Naudæus. S. P. D.*

Præbium

Isperâ, Vbaldine suauissime,
 ni tuæ me literæ ea volupta-
 rfuderunt, qua nusquam in
 nere officiorum optavi, aut
 majorem. Scis enim quàm
 nsè tuo senio faucam etiam
 co, etiam irato, blandienti,
 ati, tardo, sollicito, tot enim
 s Vertumnum inter Amicos
 as & ludos aliquando facis
 ensæ eorum in te voluntatib.

verum quia æquali semper gratia
& lepore in hanc te morum va-
rietatem induis, ut me tua om-
nia mirificè capiunt & dele-
stant, sic ista prorsus jucundissimæ
tuæ consuetudinis diuersa ratio
majorem mihi in modum persua-
des ut te arctiùs complectar juue-
nem liberum, eloquentem, amœ-
num, Nobilem, & quod inprimis
duco mei valde studiosum; quare
amo te, mi Vbaldine, quantum
homo hominem potest & si rursus
non afferuerem gratissimas mihi
fuisse tuas literas, non quòd mihi
præter expectationē reddiræ fue-
rint, sed quòd humanitatis, elo-
quentiæ, & benevolentiae plenif-
simæ sint, minus equidem quàm
vellem, imò quàm debeo putarem
officio meo a me fuisse satisfactū;
interim verò ut earum potissimum
capitibus

capitibus respondeam, quæ mihi videntur maximè responſionem flagitare. Reatinus ille qui tam ſerus fores tuas pulſauit, homo eſt optimus & honeſtiſſimus, quem ab alio viro mihi amiciffimo fouendum modis omnibus ac ornandum ſuſcepi, is monumenta quædam Reatina cùm priſcæ, tum recentis memoriæ typis parata habet quibus vt lineas aliquas ac veluti ſimbrias adderem, rogauit me enixè; eum igitur quibuſdam meis conſilijs adiutum volui, & opportunitate inſuper operæ tuæ, quam ſi illi commodaueris, præterquam rem mihi gratiſſimam facies, tui præterea nominis commendationi prouidebis egregiè, ſanè cùm penes te habeas antiquarum Inſcriptionum collectionem inſtitutam olim Sebaſtiano Maccio Du-

416 GABRIELIS NAVDÆI
rantino per singulas Italiæ Ciuita-
tes, putauī non minimum ponde-
ris & momenti istiuscæ mei Amici
laboribus accessurum, si earum illi
copiam faceres, quæ hîc quondam
ab Antiquariis inuentæ fuerunt
& exscriptæ, quod etsi te com-
modi publici de causa facturum
certò scio; velim tamen ipse intel-
ligat nullam rem sibi majori vsui
aut ornamento apud te quàm
meam commendationem esse po-
tuisse, sic enim rem & tua con-
scientia & nostra amicitia dignam
facies, mihiq; in animum in-
duces vt etiamsi jam pridem vi-
deatur mihi meæ erga te beneue-
lentiæ meoq; studio asserri non
posse incrementum, eo tamen pi-
gnore tuæ in me propensionis ac-
cepto, impensius adhuc te dili-
gam. Vale dabam Reate 3. No-
nas Iulij 1636.

LV.

*Tri & Excellentissimo Viro Domino
Beuerouicio Medico Dordracensi
celeberrimo, Eruditissimæque
Gabriel Naudæus, S.P.D.*

Dordracum.

Eque tu prædicanti de me
Slingelando nostro tam faci-
e debuisti, Beuerouici Erudi-
e, nec ille satis ex æquo fe-
ui me nunc in ruborem dat,
dicam ornandi me & extol-
antiquissima voluntate, an
volentia & humanitate tua
ines literatos; vtriusque cer-
tes mihi sunt & literæ tuæ &
es addita literis Medicina
logica, quam si nisi accepti-
m fuisse dixerim, non equi-
mentiar, etsi dissimulare illud
m, non tamen possum nec

S s

418 GABRIELIS NAVDÆI
debeo, qui sæpius in animo habui
easdem versare glebas antiquioris
doctrinæ, vt copiosa illius & ele-
ganti melle latifundia Artis nostrę
ditarem. Cogitabam enim quàm
exsucca illa sunt & ingrata suis
cultoribus, quàm dumetis & senti-
bus horrida, quàm barbarie fœda-
ta, quàm nullo ornatu peregrino
nulla sententiarum varietate, nul-
la, quæ ex humaniori cultu petitur
suauitate distincta, nec aliud desi-
derio meo obfuit nisi quòd *supra*
vires erat, quas nondum ad istud
opus planè confirmatas habebam;
quare non artem integram sed ex
Arte Quæstiones aliquot Iatro-
philologicas hætenus emisi, quas
si tu videris, Beuerouici humanis-
sime, non equidem dubito quin
me tecum in eadem cogitatione
fuisse tibi pro certo persuadeas, &
ita

ita me Deus amet pro candore illo eximio, quem in te sum expertus verba tibi narro candidè & sincerè. Gratulor igitur tibi primum quidem mea de causa, quem Aulæ addictum, & nouis subinde laboribus, quanquam non illiteratis distractum hoc grauissimo subleuasti, quem Spartæ nostræ excolendæ causâ suscipere agitabam quotidie in animo. Deinde etiam tui causâ lætor, qui vir magnus clues, imò maximus hoc edito Opere tam arguto, tam docto tam eleganti, tam vario, tam jucundo & utili; nam si Lipsio a Ciuili doctrina tantus honos, qualis tibi sperandus est ab vniuersa Medicina, eruta, aucta, exculta & gemmis ac vnionibus donata pretiosis; equidem immensum illum tibi auguror & voueo, Amicissime Be-

420 GABRIELIS NAVD
ueronici, téque nunc in oculo
beo, quem suspiciam, quem a
cui me, meaque omnia p
imposterum velim, utque a
beneficio me tibi deuinxit S
landus noster, cuius opera f
esse intelligo ut ego te ista c
na ornatum, ea facultate sc
di pręditum, tanta beneuo
& humanitate donatum, no
dò cognitum, sed amicum
& laudatorem habeam, sic
ambobus me totum offero &
dico paratissimum ad omnia
que oro onixè & obtestor ut
tuis habere non dedigneris, &
rò plura adderem ex affectu &
ficio, sed Typographi obstre
& interturbant egregij aliàs
craftinatores, nunc verò me
in vrgendo Syntagmate me
Studio militari, quod si quā po

breni accipies, sed fermè despero
nisi ipse etiam aliquid de transue-
ctiōe monueris, Nautæ siquidem
aut mulionis onus est, non Tabel-
larij. Vale. Dabam Romæ pridie
Kalendas Martias 1637.

LVI.

*Doctissimo Viro Domino Petro Gassendo
Doctori Theologo & Philosopho (ele-
berrimo Gabriel Naudæ S. P. D. ?*

Luteriano

PRouozatus non semel Obser-
uationibus Astronomicis, qua-
rum per me copiam fieri voluisti
celeberrimis hominibus Fortunio
Liceto & Scipioni Claramontio,
ac literis tuis insuper ad officium
mutuæ necessitudinis, quæ dudum
inter nos arctissimè coaluit, solli-
citratus; peramanter omnino te
facere intellexi, qui me tandiu si-
lentio vsum fuisse, quæ tua est sin-

422 GABRIELIS NAVDÆI
gularis humanitas & benevolentia
non moleste tulisti; satisque amori
nostro & singulari meo in te ob-
sequio factum fuisse existimasti si
dum vrgebam Syntagma meum
de Studio Militari, hoc interim
spatio nihil ad tuas responsi dede-
rim, nisi quod amantissimo vtriuf-
que nostrum Clarissimo Peireskio
frequenter significabam me, cum
per otium liceret talem habiturum
rationem eorum omnium, de qui-
bus egisti mecum per literas ut ne
quidem de suauissima tua vrbani-
tate queri posses, quod illa non si-
milibus a me jocis ac salibus exce-
pta fuerit, & facetiarum colludio,
gratissimæque vicissitudine com-
pensata. Sed heu rerum vices!
heu fata infanda! heu mors acer-
ba & infensa bonis omnibus, quæ
gestienti lætitiæ intercessit Viro
illo

incomparabili Peireskio , tunc
cùm nihil minus quam de eius oc-
casu timebatur, è viuis sublato.
Vbi enim Crinitum Sidus effulsi-
t? vbi de Cælo intonuit? Vbi Terræ
motus & fragores insoliti; spectra-
que & portenta apparuerunt in
eius Viri omniū maximi, omnium
optimi, sapientissimique interitu?
Sanè ludunt nos & fallunt suauiter
Historici cùm nullos Principes abs-
que ijs signis interijisse referunt, ex
quibus hariolationi de eorum im-
pendente fato locus esse potest.
Nam amabo te, Gassende, quî fie-
ri potest, si Mundus non casu regi-
tur (vt certè diuinæ illum proui-
dentia arbitrijs gubernari certissi-
mum est) quòd Cælo curæ sint
homines, non plerumque meritis,
sed fortunæ cæco impetu, rerum
gubernaculis admoti, nec vlla re,

424 GABRIELIS NAVDÆI
quàm suis opibus & potentiâ (quâ
sapientissimè in hominum perniciem, per summas vitæ turpitudines & flagitia abutuntur) commendati, & ipsi interim silentio Cœlo, non curante Luvâ, nemine quidquam novum aut insolens in Elementis, atque venturi (û quæ sunt) præscijs Animalibus observante, mortem oppetant, qui virtute Regnum sibi amplissimum honestissimûmque inter homines compararunt, qui mortalium omnium commodis nati, omnes operâ, studio, industria juvant, omnium conatusurgent, promouent, extollunt, quique Orbem vniuersum in sui admirationem trahunt famâ & commendatione meritorum? Huiusmodi verè laudem si Peireskium vnum nostris, elapsisque ab omni ævo temporibus

poribus cumulatissimam tulisse dixerim, non est quod aliquis reclamet, nisi aut virtutis hostis, aut laudis invidus, aut ignarus rerum, de quibus boni omnes & Eruditi consentiunt. Ecquis enim ipso unquam aut peritior extitit Antiquitatis, Naturæ, Temporis, Historiarum, Linguarum? aut promptior iuvandis Studioforum laboribus quâ voce, quâ literis, quâ libris, quâ signis, plantis, animalibus, Picturis, Numismatis & antiquæ, recentisque memoriæ similibus monumentis? Aut aptior denique qui istud facere posset voluntate, opibus, auctoritate, scientiâ, providentiâ, cæterisque virtutibus, quarum mutuâ consensione ornatus sit oportet, qui instar Clarissimi Peireskij Orbem Literarium suis nutibus & votis tempe-

426 GABRIELIS NAVDÆI
randum suscipit. Quod equidem
facere quàm arduum sit, tu verò,
Gassende, istud conicere potes,
vel inde quod si in priscorum He-
roum exempla recurras, qui istud
similiter fecerit, inuenies prorsus
neminem: Atque vt elapsa pro-
ximè tempora Vincentium Pinel-
lum & Dominicum Molinum tu-
lerint non multùm fortasse studio
& voluntate iuuandi Litteratos in-
feriores Peireskio; nescio tamen
quomodo adiumenta varia illis
defuerunt quæ huic nostro & cõ-
muni omnium Mæcenati, vt plena
velificatione cursum hunc à prima
statim adolefcentia institutum, ad
affectam vsque ætatem perduce-
ret, in causa fuere. Enimerò
quanta etiam facilitate istud præ-
stiterit, nemini obscurum esse
potest nisi qui Solem non videt
Meridie

Meridie pleno. Quis enim nescit os eius non hominis, sed Apollinis Delphici fuisse, ex quo Oracula de rebus omnibus abstrusis & incognitis quotidie reddebantur? Domum verò instar celeberrimi Emporij, mercibus pretiosissimis ex utraque India, Æthiopia, Græcia, Germania, Italia, Hispania, Anglia, vicinioribusque Prouincijs repletam extitisse? nullamque nauem Galliae Portus intrasse quæ non aliquod animal peregrinum, non plantas exoticas, non marmora priscorum cœlo sculpta, aut exarata, non Codices Samaritanos, Coptos, Arabas, Hebreos, Sineses, Græcos, non erutas ex Bosphoro, aut Peloponeso Antiquitatis penitissimæ Reliquias, in vnius Peireskij Cimeliarchium inferret? Quem denique latere potest non

428 - GABRIELIS NAVDÆI
conquisitas ab eo fuisse tot op
in propriam tantum oblectati
nem, aut Musæi sui ornamentu
in quo laterent ipsæ tantum in F
uissis Capitolinis, aut Sepulchr
vnde nefas esset quidquam erue
ac depromere in aliorum con
moda; sed Peireskium hanc s
legem statuisse ut si quos in Orb
Literario suis consilijs, opib
libris, statuis, marmoribus iuua
posse intelligeret, non expectare
ipse ut morosè precibus illud à
efflagitarent, sed ultro offerret, in
ferretque in eorum ædes, ac pen
dicam Literatos omnes obruere
beneficiorum suorum magnitud
ne, & frequentia? Verum qui
opus est, optime Gassende, ut hæc
ad te scribam, qui plura oculis
ipsis in maximo illo Heroe obser
re potuisti facinora, commenda
tion

tione omnium hominum , ac memoria , æternitatéque temporum dignissima, quàm quivis alius, nisi tu ipse qui amore in eum, ac dicendi, scribendique lepore nemini concedis, manus istud in te recipias, scriptis vnquam consignare possis ? Profectò cùm nulla eius vitæ pars miraculo caruerit , cùm nullus vnquam exortus sit cui plura , aut meliora debeant studijs, doctrinisque præstantioribus dediti homines ; cùm eorum omnium, quæ pulchrè, eleganter, doctè per antea ctas aliquot annorum decades scripta , aut observata sunt pars maxima fuerit , nec ipse mortalis existimandus sit nisi morte ipsa , proh dolor ! immaturâ, atque immiti in eum, qui nunquam occumbere debuisset : Certè non cuiusvis esse intelligo me-

430 GABRIELIS NAVDÆ
 ritorum eius famam transmittit
 ad posteros, nam vulgari ore id
 facere piaculum est; parem vo-
 tanti viri, inusitatis, incompa-
 bilibusque meritis inuenire O-
 tionem, videtur mihi omnino
 ficile. Quamobrem istius *Ma-*
rum curatoris, siue ut cum Atheni-
 loquar: ὀπιμελητῆς τῶ μυστῶν v-
 summam ex Orbe vniuerso, p-
 quem diffusa illa fuit; in angustis
 aliquod volumen contrahere
 Hoc equidem vnum est, quod n-
 tu, doctissime Gassende, præstiti-
 ris, qui sermone vales puro, el-
 ganti, castigatōque & assueto r-
 bus Diuinis ac cælestibus cel-
 brandis, cuiusmodi omnino P-
 reskium fuisse nemo non bon-
 existimat, quique supremos ill-
 Orbes, eorūque miracula, qu-
 profectò non latiùs patent, quā-
 Peir

skij fama & merita, in exi-
 lobum solertissimè reducis;
 rre alium inuenio, qui de-
 hoc munere adeò commo-
 icitérque possit. Nam et ti-
 s qui Peireskio amici fue-
 ingenio, facultatéque dicen-
 cant, & omnibus illis non
 atque tibi, negotium incum-
 elebrandi Virum, cuius re-
 tio sanctissima illis esse de-
 licet etiam multa, quæ de
 nti eius ingenio, laborum
 atione & mirifica voluntate
 um omnium conatus suble-
 , dici atque afferri in me-
 possent, ea cuius ex præstan-
 is illius facinoribus æquè ac
 gnita esse potuerint; faten-
 amen est quęcunque maiora
 x eius laudibus, ista propter
 am, quæ tecum illi fuit con-

432 GABRIELIS NAVDÆI
suetudinem, & assiduum multo-
rum annorum conuietum atque
vsum, & faciliùs animaduersa a te
& prospecta certiùs quàm ab alijs
fuisse. Quare age, mi Gassende,
calamum sume, inseruire solitum
maximis Viris aut tuendis, aut ce-
lebrandis, non minùs sanè quàm
Cælorum, Naturæque miraculis
explicandis? Et cogita apud te
fore ex vñ omnium, qui literis
dant operam & dignitate Patriæ
nostræ communis è Principū atq;
Magna tum gloria & splendore ut
eius Viri imaginem, qui omnibus
incitamento & adiumento fuit ad
Virtutem, non solùm ad intuen-
dum verùm etiam ad imitandum
pro tua in viuentem, defunctum-
que pietate, quæ prorsus egregia
fuit, exprimas. Ego verò qui cla-
rissimum Peireskium eius loco
semper

r habui , in quo vires suas
 ra potissimùm experta est, ut
 nem produceret , cui nihil
 et , quod eximium , hone-
 que Mortalibus concedi in-
 ita possit; illūque pro eo,
 oeo, verbis ornare non pos-
 quorum me pauperem reddit
 meritorum. Propterea hos
 a ut faciās enixè à te coc-
 o, arbitraborque meæ & ru-
 rum pietati, qui Peireskia-
 nanes æterno cultu, gratissi-
 ne veneratione prosequi de-
 us, factam esse satis si non
 o eruditissimum atq; munifi-
 ssimum, quod Orbis vniuer-
 licio comprobatum est, sed
 ue exemplo maximum ac op-
 m Virum fuisse Peireskium,
 nūmque Literatorum fauto-
 , & cū prudentiâ, tum eru-

T

434 GABRIELIS NAUDA
ditione, ac omni Virtutum ge
re excellentem, eoque nomine
rer Seculi nostri miracula hab
dum, colendumque per te & p
sens ætas & futura cognos
Vale & nisi luges adhuc, lege
lugins & ingenti, subitò
mœrore perculsus scripsi Ro
17. Kalend. Augusti 1637.

L VII.

*Casari Crinellato Medico Viterbiensi
Etissimo, Gabriel Naudæus S. P. D.
Viterbiensi*

AMo tuum Genium, Cæ
Crinellate, imò amplecti
& suspicio noua quotidie molic
tem, noua depromentem in tui
aliorum commoda, velimque o
minò ita me Deus amet vt illū
pissimè oro & obtestor quo æ
tem qua te prouectiorem esse a
dio in longos annos. producat,

muni hominum salutem bene
 velit, quam non opera modo
 his diebus promoues felicissi-
 sed quatenus in posterum sal-
 etâque seruari possit scriptis
 oppidò præclarissimis nos
 edoces; sanè cum multorum
 orationes non vna omnes, ea-
 que de causa pretium sui fa-
 t apud ingenuum Lectorem
 commendari potissimum vi-
 b admirabili quadam facili-
 quæ seu breuitatem quis re-
 t, seu dicendi narrandique
 tatem & aperta atque com-
 ta omnia quæ minus erudi-
 morari possent, & quasi obi-
 tandere, tanta profectò in il-
 t, vt illecebris quibusdam
 nes alliciat & non vulgariter
 tos afficiat summa prorsus
 tatione. Certè quantum ad

me pertinet, ita me dudum coepit
 quidquid tuum est , vt cum libros
 de Vino , de febribus , de Ther-
 mis , de Musica, de Chaldeorum
 officijs , de Generatione , & de
 primi & secundi Physicorum ex-
 plicatione , tandemque nouissi-
 mum de optima medendi ratione
 Commentarium pridem euolue-
 rim , cupiam nunc intelligere si
 qui præter hos publici a te juris
 facti sint , auditurus tam libenter
 num & quidam alij futuri sint in
 hominum votis & expectatione.
 Quamobrem si me hominem non
 ita forsan tibi notum , sed maxi-
 mopere tamen studiosum tui , il-
 ludque non aliquo meo merito
 exposcentem , quod satis mihi
 quam apud te nullum sit explora-
 tum est , sed partim oblectatione
 quam ex tuis libris capio , profec-
 to

Ad maximam, partim etiam voluntate promouendi atque illustrandi bonorum omnium conatus, non indignum habueris cui pro tua egregia humanitate & beneuolentia morem hac in re geras, efficiam omninò ne te pœniteat exarati ad me librorum tuorum Indicis, fructusque ex hoc meo voto constabit, ut opinor, imò verò ut certis de causis audeo tibi polliceri utrique nostrum quàm amplissimum Vale, dabam Reate 9. Kalendas Septembris 1637.

LVIII.

*Petro Baptista Burgo Viro Clarissimo,
Gabriel Naudæus S. P. D.*

Genuam.

T Vis literis, Petre Burge, ita sum affectus, ut si eas incredibilem nisi voluptatem attulisse

438 GABRELIS NAVDÆ
non profitear, indignus me
sum, qui a tui similibus, hoc
viris omni laude cumulati
ornari possim aut debeam,
enim amicè prorsus atque ele
ter scriptæ, ut non difficili
tuam ex illis in me beneuolentiam;
quàm insitam tibi recte
sendi, scribendique facultatem
agnoscere. Quamobrem et si
quenter ab aliis audiuerim quod
tu vir & quàm mirificus esses a
corum cultor, iuxtaque libera
ribus studiis deditus, hoc tamen
indiciū animi tui præstantissimi
ingenui non modò confirmat
apud me tuæ literæ, verum et
auxerunt perfectæ scilicet atque
elaboratæ illæ in omnem partem
& de quibus statuere vix possum
vtrum elegantius scriptas putas
illas, an amantius. Ecequis enim

non videat quàm disertè laudem
verbis extenuēs , quæ tibi ob
Commentarios de recenti Go-
thorum incursione in Germaniam
pari certè facundia & veritate
conscriptos tibi non vulgaris ob-
tigit , vt beneficium augeas quod
a me in ipsorum honorifica ap-
pellatione collocatum in te fuisse
existimasti. Ego verò Clarissime
Burge, si is apud aliquem benefi-
cium posuisse dicendus est , qui
ex animo loquens virtutem ex-
tollit etiam in ignotis sibi homi-
nibus, in quibus singularem illam
fuisse animaduertit , sanè non re-
cuso quin istius officij recordatio-
ne obstrictus mihi sis, deuinctus-
que in posterum. Historiam enim
de bello Suecico elegantem voca-
ui , non vt tibi ablandirer homini
tunc vix dum mihi de facie noto,

T 4

440 GABRIELIS NAVDÆI
sed quoniam illa eiusmodi planè
est vt a nemine citra elogium
quod eius eximiis virtutibus tri-
buatur, appellari vnquam de-
beat: verùm cùm tu mihi ante-
hac nulla quidem necessitudine
quæ internos extiterit, sed sola
tua virtute amabilis fueris, cogi-
tandum nunc tibi relinquo quan-
tum amor in te meo accedere de-
beat incrementi ex officiosa tua
Epistola in qua mihi non modò
gratias agis beneficij accepti, sed
etiam refers cumulatissimè eum
significatione tuæ erga me volun-
tatis quam profectò maximam ef-
se ex verbis tuis cognosco, tum
& iudicio de meo Syntagmate,
quod tam præclarum atque excel-
lens facere voluisti. Quare dabo
imposterum sedulò operam, ne me
officij istius, quod mecum nuper
inire

inire voluisti, parum memorem
 esse intelligas, & cum Amicis,
 quos hætenus colui certè non
 paucos Syntagma illud meum aut
 per me offerendum, aut per aman-
 tissimum mei Leonem Allatium
 curauerim. Non committam om-
 nino te, qui adedè benignè, aman-
 tisque me complexus es, & de
 hoc Syntagmate mihi gratulan-
 dum esse duxisti, eadem mei, in te
 amoris atque officij significatione
 diutiùs frustrari, agamque proxi-
 mis literis cum doctissimo Alla-
 tio, ut & librum hunc in eo tibi no-
 mine offerat & sponsorem se ex-
 hibeat eius voluntatis, quam nus-
 quam non fore in tua commoda
 maximoperè propensam, addi-
 ctamque tibi promitto & spon-
 deo. Vale, Dabam Reate 8. Ka-
 endas Septembris 1637.

T S

*Ioanni Beuerouicio Medico & S
Dordrechtano Amplissimo, Consulti
moque, Gabriel Naudae S.P.T
Dord*

INtellexeram dudum ex
tua Epistola, Beuerouici
tor Amplissime, quàm mu
valeres in scribendo, nunc ve
binis posterioribus, quas au
dedisti, cognoui planè qua
etiam in amando & qualis
existimandus sis, qui non satis
buiſti me in vna illarum de tui
boribus & studijs familiariter
monere, sed præterea voluisti
etiam me ex illis capere vbi
mum, dum alteram mittis,
securus famæ, certus immorta
tis & gloriæ tuæ socius ac p
ceps vitam in posterum agan
liciter & iucundè. Neque e
B

uerouici, tam augustè sentio de
 lucubrationibus vt non per-
 etum mihi planè atq; explora-
 m sit futuros in maxima homi-
 am opinione eos omnes, quorum
 ominibus inscriptæ feruntur in
 publicum, sed eam præsertim de
 culis in homine eiusmodi esse
 mihi persuadeo, vt cum mutæ
 obstræ necessitudinis auspicio præ-
 ara quædam & valde illustri be-
 euolentiæ tuæ significatione fir-
 ando destinata fuerit, tum & au-
 endæ gloriæ & stabiliendæ im-
 mortalitati meæ plurimum condu-
 ere debeat; credet enim posteri-
 as aliquid iudicio de me tuo, &
 uem tu in amicum adlegisti
 quem Operis tui censorem vocas,
 ui probati & placere desideras,
 am omninò supra commune Li-
 eratorum fatum extitisse tam fa-

444 GABRIELIS NAVDÆI
cile secum ipsa reputabit, quàm
verum est me hactenus tui simi-
lium adorasse vestigia & reuereri
solitum eas dotes, quas Heinſius
& Barlæus ac reliqui Academix
vestræ proceres literati, penes
quos merito videtur extare litera-
rum imperium, admirantur in te
quotidie ac suspiciunt. Quam-
obrem vereror maxime, Beucro-
uici ne magnifice prædicanti
meam eloquentiam & doctrinam,
quam in me nullam aut certe per-
quam tenuem agnosco, illud om-
ninò tibi contingat quod Ægyptijs
olim accedit, qui Bouem pro Osy-
ri, & felem pro Venere opinione
fua falsi diutissime coluerunt, sane
cùm me totum ad vnguem explo-
ro, vt quæ mihi apud te vel fami-
liaritatis vel gratiæ illius singularis
causa fuerit, attente perspiciam,
nihil

nihil profectò aliud occurrit nisi candor eximius, quo ea, quæ de me Slingelandus noster amice retulerat multò grandiora, quàm reuera sint tibi fore persuaseris, auxerisque ea pro innata tua bonitate ferme in immensum; nempe hoc modo facere voluisti ut singularis tuæ doctrinæ magnitudo, cùm per se clara esset, tum beneficij istius accessione, quod in me contulisti, prorsus admiratione digna perueniret ad posteros; & quidem possunt de tuis virtutibus ita existimare, qui præstantiam illarum auditione tantum accipient; ego verò qui fructum ex ipsis supra spem omnem & expectationem percipio, tantas orationis tuæ diuitias, tot ingenij dotes, tam exultas de rebus Medicis cogitationes, nouasque sanctiones, Mu-

446 GABRIELIS NATA
his ipsis quæ te rore & a
aluere, laudandas relinqua
autem humanitatem qua t
& reliquos omnes superas
nisi ad affectum quem pia
num referre debeo, vel
non modò tecum antiqu
ciorum necessitudine con
sed immerentibus quoque
sola beneficiorum tuorum
datione tibi deuinctis, be
hunc ego arbitror esse ha
quem veteres Sapientia
stri extra supraque omnes
bitum virtutum in heroib
statuebant. Maacte igitur, B
uici, hoc animo quo non p
teris in te ornamentorum
gnitatis à fortuna esse, c
virtute, nec alios ita despi
tecum se in literis human
& Medicinæ studiis confe

nulli sunt, ut non me peramanter
appellare, candidè complecti, &
eruditissimæ tuæ Disputationi &
Calculo præficere volueris, licet
neque officiis, neque vitæ cultu,
neque splendore nominis tibi no-
tum, atque ut verum fatear, indi-
gnum potiusquam tua approbatio
tot insignibus meritis cumularet;
quis enim ego sum? quo ingenio?
qua doctrina? quibus ornamentis
præditus, cui ab homine doctissi-
mo, celeberrimôq; tantum & ho-
noris ad gloriam & officij ad cul-
tam & laudis ad commendatio-
nem tribuatur? hoc igitur nomine
quantum tibi debeam, agnosco,
utinamque mihi ut in hac immen-
sitate beneficij tui cognoscenda
non deest ingenium, nec in æsti-
manda voluntas, ita par daretur
facultas in persolvendo quidquid
pro

pro illa me tibi debere profiteor;
 verum quando ita jam tibi obstri-
 ctus sum, ut qui magis tibi tua de
 causa debeat, habeas neminem &
 nullum aliud vinculum tuis in me
 officijs addi possit ad me deuin-
 ciendum, potentius profecto istud
 etiam fuerit eximiae tuæ humani-
 taris argumentum summa de me
 omnia tibi polliceri, si beneficium
 illud tuum exequare possem offi-
 ciorum meorum magnitudine aut
 frequentia, & cum præstare hoc
 vnum minimè possim, voluntatem
 hanc referendæ gratiæ, quæ in me
 profecto summa est, pro relata
 gratia accipere, nam quod breui
 spero oblatam iri ex studiorum
 meorum ratione occasionem ali-
 quam declarandæ meæ in te pro-
 pensionis & existimationis, quam
 de tua incomparabili virtute &
 doctrina

doctrina facio, hoc verò tantum abest ut beneficio alicui in te meo tribuendum sit, quod potius ut ex tuo nomine sæpius, aut in fidem, aut in patrocinium appellato conciliare mihi liceat hunc scriptis meis honorem, quo nullum majorem fore confido, oro te, Beuero- uici, atque obtestor enixè. Cæte- rum gratulor tibi ex animo liber- tatem, quam tibi facis de Rebus Medicis ac Philosophicis tuo mo- re sentiendi & loquendi; est enim abjecti animi nihil existimare, ubi a natura relictum quod propria industria excolat, ignaui etiam illud cum sciat non huic negotio se accingere totis viribus promo- uendo, maximè cum munus Rei- publicæ maius & mortalium ge- nere commodius afferri non possit, quàm si optimarum Artium disci-

plinis eruditi homines omnem operam suam concertant in asserenda & proferenda veluti ex tenebris in apertam lucem rerum veritate, scilicet multa nondum in artem redacta sunt, multa in sinu suo natura recondit; quæ longa dies extrahet nec ulli vnquam præcludetur occasio aliquid adijciendi eorum, qui nos præcesserunt, quique nobis crudiendis elaborârunt, diligentia; quemadmodum, tu Beuverouici, rectè conficis exemplo Haruæi & quidni etiam Sanctoriij Pisonis Vlmi, Fabricij ab Aquapendente & Aselli ac eiusmodi similium, ex quorum libris,

Omnis posteritas latices in pocula ducet,

Cùm fors tulerit vt de Medicina Statica, de Ichoribus, de nouo licnis

officio, de valuulis venarum
stiolis ac demum de lacteis
sermones in eruditorum cœ-
bendi sint, quod autem fieri
non possit absque libera ani-
uersione in multos scriptores,
um sententiæ necessariò tibi
anda sunt, quo meliori tua
esse possit; neque etiam hoc,
erouici, absque exemplo fa-
qui seu in veteres scriptores
cias; qui videntur leges im-
sse nobis, seu in posteriores
er illorum vestigia suas ratio-
irexerunt, comperies omni-
os non ea inter se fuisse leui-
ut sibi mutuò pepercerint; hos
animos gestasse adeò plenos
ratis, ut cùm antiqui illi sibi
entur in studio veritatis non
a desudasse, negarent tamen
icquam ab illis tam valido

452 GABRIELIS NAVDÆF
tubicine stabilitum fuisse vt euer-
ti sua opera , atque conuelli penitus
non posset ; quo circa patere tibi
eundem libertatis aditum tam
æquum est, Beuerouici doctissime,
quàm honestum tibi erit , atque
hominum saluti conducibile si
cum Dei optimi; Maximi cōcessu
& munere tam multa, tamque præ-
clara ad scribendum adjuventa
sis adeptus, elaborandum his om-
nibus , eritendūque tibi per-
suadeas ætatem vt nostram scri-
ptis illustres & celebres tuis, quod
equidem vt facias, Licetum tuum
eundemque meum tibi ob ocu-
los pono , a quo vt me arctius
complectendi desiderium accepi-
sti , ita maiorem in modum cupio
vt exemplum ab eodem sumas ju-
uandi perpetuò Mortales præcla-
ris tuis cogitationibus , quas vt
imposte-

imposterum communicare possis cum hoc incomparabili Philosopho, recipio in me futurum breui, nec tantum in hoc sed in omnibus alijs, quæ tua causa potero, dabitur a me sedulo opera nec te vel amoris in me tui, vel honorum, quos mihi tribuisti pœnitere vnquam debeat. Vale, Senator Amplissime & Syntagma meum de studio Militari, quod non quarta Luna natum fuisse magna mea cum voluptate ex multorum iudicijsprehendo, ea quoque fauentia apud proceres vestros Academicos, prosequere, qua & eius Auctorem soles, certè vnus Heinsij nomen quod mihi prope diuinum est in ea nec parte, nec minùs sæpe laudaui idque tibi haud ingratum fore existimo; sed ridebis puto meam infantiam dum hæc ad te scripsi de

454 GABRIELIS NAVD
libro, quem aut fortasse nunq
aut tardissimè saltem peruentu
ad te suspicari potes ; verùm
precor, meliora quàm vt te au
ste istius mei laboris aut cen
carcam sanè liberum me f
ab hoc metu Slingelandus , qu
bonis omnibus & literatis, qui
acceptissimus est, tibi verò præ
tim , mihi que bene cupit , ita
lum in præsentia non mouet la
dem , quo Syntagma meum
Amicos , quos hîc certè plurim
reliquit, quàm commodissimè f
potest deferatur. Vale iterum,
bam Reate 3. Kalendas Sep
tembris 1637.

LX.

*Bartholomæo Tortoletto Viro Clarissimo,
Gabriel Naudæus S.P.D.*

Romam

Abebas me dudum in ære
tuo Bartholomæe Torleette
ornatissime, qui πολυμαθὲς αὐτῷ
his Allatij Græcos versus de
mea mea Patauina Latinis to-
ijsq; cultissimis ac elegantis-
s, quo me tibi immortalī ali-
beneficio devincires reddē-
utasti: sed cū expedire me
o quibus verbis satis honestè
m, non assequer in hac po-
um orationis meæ infantia,
riri placuit occasionem ali-
non conatu solum aut vo-
te, sed re & factis declarandū
tum eius honoris recorda-
s, quo nullum vnquam opta-
nt sensi maiorem, obstrictum

456 GABRIELIS NAVD
me tibi, deuinctumque pro
Quamobrem statim atque
meus de studio Militari Typ
phorum vinculis feliciter eluc
asserunt se in publicam libert
antiquius penes me atque pr
minind nihil fuit, quàm vt
mitteretur, non modò vt gra
dinis in te meæ ac obseruant
gnum aliquod haberes, sed
pignus esset arctissimæ eius m
situdinis qua me tibi deuin
fore in reliquam ætatem polli
sanctè atque voueo. Tu v
Tortolette, pro ea beneuole
quæ prorsus in te semper ex
fuit, præterquam affectum n
laudas, nec me indignum
cui tam prolixè operam, stud
que tuum pollicearis, adeò m
fica quoque de Syntagmate
prædicas, vt tuæ me in rub

coniecerint, peramantes o-
dō & officiorum, humanitatis
plenissimæ ; & sanè vix vn-
a ipsas in manus sumo, quin
totus pudore suffundar dum
in hac lucubratione mea re-
quamobrem lauder tãtope-
nde licet intelligam satis su-
ue iudicium illud tuum non
ab industria quæ in me aut
tis meis aliqua sit, quàm ab
cissimo tuo animo profectum,
eo tamen summo perè me abs-
e diligi, tuamque istam præ-
tem atque egregiam erga me
ntatem permagni facio, da-
ue in posterum operam ut si
venerit; quo meam in te pate-
re penitus possim, non sis ma-
m erga te cuiusquam beneuc-
iam aut fidem in amicitia inte-
rem cogniturus. Hac autem

egregia & illustri significatione amoris in me tui, etsi haud mihi possit quicquam esse jucundius, fatebor tamen maiorem in modum mihi placuisse quod liberè significas, nihil propius fuisse quam ut fauciauerint te aculei illi, quos aduersus homines studijs doctrinæque deditos in Præfatione mea contorseram; etenim cum occasio inde oblata tibi fuerit patefaciendæ tuæ circa literarum vsum sententiæ, quam valde probo, tum verò mihi eadem ratione licentiam fieri existimo declarandæ tibi quibus de causis adductus & in Præfatione mea & non paulò etiam remissius cùm de Imperatoris scientia disputo tam acerbum me & quod alicui forsan videbitur infensum literis omnibus, literarumque Viris præbuerim; hoc verò,

Torto-

ette sapientissime, caue
 o factum putes inuidencia
 n, vel leuitate, æstuquo
 ut a seipso aut a cæteris o-
 alieni, quem ne satietas
 um rei literariæ, eorumque
 n, qui disciplinis operam
 cœperit. Nam Deum mi-
 ene propitium oro vt do-
 mines admiror, vt ipsis be-
 , cupiôque feliciter & ex
 ista omnia procedere, sed
 os video nulla de re inter-
 enire, de qua semel digla-
 eptum sit, non eas virtutes
 e de quibus in Scholis dis-
 non rectiùs loqui, aut sen-
 rebus quàm pueri & vetulæ
 nullis denique commodis
 Mortales, quibus ipsi non
 no animo carere possint;
 nouo proferre, quod opes

pretium haberi debeat, nec adjuncta ea, aut ornamenta moribus addere, quæ cultiores illos, aut sanctiores efficiant; quin imò literas ipsas, naturam potius omnem offucijs, pietatem contemptu, mores turpitudine, leges scrupulis, hæitationibus *ἁμαρτία*, vitamque occupationibus inertissimis, & quæ nullo fermè vsui sint, corrumpere atque deprauare, exploratum sit. His profectò de causis quas in sinum tuum effundo, Tor-tolette, temperare mihi non possum quin omninò interdictum vellem hominibus vsu literarum, quarum ea nunc est frequentia, ea corruptela, is excelsus & abusus ut nulla magis hodie quàm ipsarum intemperantia laboremus; quod equidem etsi tibi secus videri possit, non tam ex eo rem ita se habere

u quidem conijcis arbitror
naturam tuam & moderatam
laudo ferre potes ea &
simulare quorum continua re-
datio maxima me & incredibi-
liquet molestia, seu quod ani-
mus meus nondum planè confir-
mus sit paribus exemplis jacturæ
molumentis quæ ab literatum
tura vicissim proueniunt, seu
quod ille plus ex Stoa in ortu suo
quam ex Academia duxerit, aut
quod eadem assueuerit singula quæ-
dam Critolai lancem expendere
nihil propemodum inueniat
scientijs & historia quod non
olutum sit mille difficultatibus,
obscuro mendacijs, non eius-
dem denique tricijs & apinis de-
latum, quas faciliùs sit vnà cum
his damnare, quàm perpetuò
lari in earum vanitate dece-

452 GABRILLIS NAVDÆI
genda. Quod equidem non ita
loquerer, Tortolette, si quem-
admodum tu facis, ita cæteri sum-
mo cum judicio literis ab bonam
mentem vterentur; verum tamen
vt intelligas quo loco fit apud me
commonefactio tua, & quanti fa-
ciendum duco quidquid prius a te
factum viderim, mitiùs inposte-
rum agam cùm literis tuâ quidem
de causâ, qui tam amanter postu-
las istud vt faciam, tuam verò meâ
etiam qui nolim bellum suscipere
aduersus eos, quorum me in tribu
censeri & tua, optime Tortolette,
& quorundam aliorum opinio est
vtinam sanè falsa nec inanis & sa-
ne quo faciliùs abripi me patiar
communi illo & valde amabili
multorû errore, qui totos sibi dies
excolendo ingenio, doctrinæque
rudimentis infumendos putant
non

non equidem nego impelli me,
vrgerique natura mea, quæ libe-
ralis otij, si quæ alia, percupida
semper fuit, sed vehementiores
mihi deinceps stimulos addet
exhortatio a te profecta homi-
ne inter grauiora studia versari
consueto, qui multa jam singularis
doctrinæ monumenta dedisti, plu-
râque in diem proferes digna tuis
studijs & ingenio quod habes ad
illud omne quod tangis expolien-
dum, ornandumque, parato si mo-
dò Deus Immortalis ætatem tuam
pro meo & Allatij nostri ac bono-
rum voto, qui tibi fauent impensè,
quique non pauci sunt, in longos
annos prouehat quemadmodum
certè quin hanc tibi gratiam fa-
cturus sit, non est apud me dubium.
Vale. Dabam Reate 14. Kalendas
Octobris 1637.

*Petro Baptista Burgo Viro Clarissimo,
Gabriel Nandani S. P. D.*

Gemma

EGO verò; suavissime Burgo
nunquam putassem mihi
nuò luctandum esse cum tua
manitate & benevolentia, quæ
semel expertus cumulatissimam
nihil ampliùs erat quod nouo o
ciorum genere onus mihi impon
re fanè perquam molestum & d
ficile, aut omninò tacendi *de tu*
eximijs virtutibus, aut saltem l
quendi de ijs, non ut maximè v
lem & deberem, scilicet quo me
cuiusmodi angustias conijceres n
fatis habuisti binas ad me lice
dare, omnium quas vnquam acc
perim officiosissimas elegantiss
masque nisi & Commentari
tuos rerum Germanicarum ad
dis

munus oppidò mihi carissi-
 sua cum puritate sermonis,
 narrationis præstantia & quod
 mum fuit, te ipsum quoque
 entem & Amicum obtulisses.
 igitur felicem cui tot bona
 ngunt & ab homine præfer-
 quem ut antea in maxima
 er existimatione habui, sic &
 tæsentia exsuperior illa laude
 taxim opere dignum esse, quæ
 no cuique & honestissimo
 absque furo & adulatione
 euerit. Sed quid amplius di-
 n me miserum cui summæ tuæ
 tatis & prolixa benevolentia
 nitudinem intelligere concess-
 est, illud verò negatum ut ver-
 xprimere possim quantum te
 is amo, quantum me tibi de-
 um profiteor & quâ animi
 ensione offero me paratissi-

466 GABRIELIS NAVDÆI
mum ad omnia quæ tua vnquam
de causa me posse intelligam:
Nam etsi non ignoro officium il-
lud quo me prosequeris magis a te
ex humanitate tua susceptum esse,
quàm quod ego de te vlla in re be-
ne sim meritus, istud tamen mihi
non modò accidit gratissimum,
sed curam præterea iniecit vt si
qua se offerat occasio significandi
quantum me tibi tuæ literę deuin-
xerint, in quibus meam erga te
voluntatem probas & par mihi
studium ac officium polliceris
hanc veluti non casu datam, sed è
Cœlo oblatam mihi, summiſque
votis concupitam celeriter arri-
piam, hoc enim postulant cùm
mea in te antiquissima propensio,
quæ sanè non obscura fuit, etiam
eo tempore quo nulla mihi tecum
intercesserat consuetudo, tum &
cuius

eius necessitudinis, quam nunc auspiciamur feliciter sancientiæ ratio quæ prorsus diuturna esse non poterit nisi mutua ut voluntatum sic & officiorum conspiratione, quam de me si quid spondere possum, tibi integram præstabo quoad vi-
uam, & si fortuna mihi non suppetat unde paria tecum facere possim in bene merendo, non committam tamen ut me in amore & beneuolentia ullo vnquam tempore superior existas. Vale. Dabam Reate 14. Kalend. Octobris 1637.

LXII.

*Ioanni Beuerouicio Senatori & Medico
Clarissimo, Gabriel Nau-
dus S. P. D.*

Dordracum

Priusquam tuas acciperem, ad doctissimum Licetum & ad me

V 6

468 GABRIELIS NAVDÆI
scriptas, salutem illi tuo nomine
dixeram, quam iusseras, & ijsdem
omnino verbis tuis, quibus itare
spondit ut ex suis cognosces, nunc
verò opperor responsionem, quæ
ad te dabit proculdubio magni
cæ, eaque una cum meis vel p
Slingelandum vel opera cuiusda
Bibliopolæ Romani, cui maximè
intercedit cum Elzevirio vestro
te negotiorum communicat
tibi ut reddatur, efficiam, ago enim
cum eodem Bibliopola qui tibi
foran ex historia Belgica Flamini
Stradæ cognitus erit non modo
literas, sed libros etiam vicissim in
ter nos dare & accipere possimus
quod equidem quin consequatur
impedimentum video nullum,
modò noster Hermannus qui li
bros frequenter ab Elzevirio recipit
non presenti potius pecunia, quam
æqua

æquali mercium commutatione cum illo agat & libros identidem ad illum transmittat, tunc enim ut ego committere illi possem quidquid hic noui creditur ut vna cum Elzeuirianis mercibus ad te perueniret, sic tu, Bæuerouici, Elzeuio tuo credere posses quæcunque velles mihi, postea per Hermanum meum ut redderentur atque hoc modo cum opera vtriusque nostrum propria, tuum & reliquorum varia quæ quotidie hic & apud vos prodeunt vicissim commeari & transmitti possent, quod herclè maxima fieret vtriusque nostrum voluptate & commodo. Cæterum licet hac via nondum pateat Syntagmati meo ad te aditus non despero tamen quin alia & fortè breuiori sis illud accepturus, quandoquidem

470 GABRIELIS NAUDÆ
Slingelandi nostri Amicus, qui
Romæ degit, quique non om-
ninò ineptus est, de quo spem
cuiusmodi concipiam, istud in se
muneris recepit omnia eius ex-
emplaria ad eum transmittat,
quod utinam faxit tutò celeri-
terque, ita cupidè desidero ut
nihil supra, Vale Bœuerouici ca-
rissime, & me ut cœpisti orna-
re & amare perge. Dabam Rea-
te, festinante nec satis accurato
calamo, quod mei moris est post-
quam cum Amicis arctiorem ne-
cessitudinem contraxi, 10. Ka-
lendas Septembris 1637.

LXIII.

*Petro Baptista Burgo, Viro Clarissimo,
Gabriel Naudæ S. P. D.*

Genuat

PEROPPORTUNÈ omninò excidit
quod mihi varijs occupationi-
bus

bus implicito, quæ me certis quibusdam temporibus nescio quo casu magis quàm reliquis vrgent, veniam concedis scribendi ad te sine vlllo verborum aut elocutionis apparatu, sed amabo te, Suauissime Burge, quid hac licentia opus est homini inculto, rudi, barbaro qui nihil vèquam suavi coloris emisit, ac nequidem adjumenta nouit quæ ad eloquentiam ituris viam faciunt, statim ergo apud me cogitaui num hoc illicio pellere me velles in quasdà insidias, a quibus forsàn non sine pudoris mei iactura possem euadere, verùm quia istud arbitrari de tua egregia in me voluntate quæ satis mihi perspecta atque explorata est flagitium esset, quod nulla re possem nisi meo ipsius supplicio expiare amore te adiutum potius

472 GABRIELIS NAVDÆI
fuisse vt istud de me proferres fa-
cile adducor vt credam ; soles
enim nonnunquam & mea de cau-
sa tantum ei tribuere vt ex iudicij
tui alioquin recti & boni solito
munere non parum egrediaris, sed
quacunque tandem ratione libe-
ram a me solutamque omni cultu
& morosa cogitatione dictionem
requiras, profectò decretum est
mihi hanc vt antea semper sic &
in posterû gnauiter præstare, cùm
vt intelligas quo loco sit apud me
significatio tuæ voluntatis, tum
etiam vt culpæ, quam defugere
etiam si maximè vellem, tamen
nullo modo possum, minus videar
obnoxius postquam tuo insuper
iussu ad hanc me non modò inui-
tari, sed trahi quoque ostenderim,
sed præter eiusmodi causas, quar-
um nulla non satis legitima est,
videtur

videtur etiam amicitia nostra, quæ præclaro voluntatum consensu, gratissimaque officiorum necessitudine confirmata est, non amplius egere verborum lenocinijs, quibus pro parario vtendum est, sancire inter se ac conglutinare familiaritatem volentibus, sed eum sermonem postulare, qui conjunctissimè viuentes potissimum afficit & recreat, id est incomptum enatumque sub acumen calami, siue vulgaris ille sit, siue Latinus imò verò quoniam huiusce dignitati multum deperire censeo quoties ad domestica negotia pertrahitur, quorū tenuitas inferior semper est Romani eloquijs Majestate & difficultas etiam plerumque major, quàm vt ex voto loqui de singulis facundè, elegantérque possimus, cum inter in istud inqui-

natè facere, nec vtile cuiquam sit, nec honestum: Propterea hoc mihi in more positum est vt priores literas ad Amicos si præsertim illi literarum studijs dediti sint, fermè omnes Latinas faciam; quæ verò postea ad eosdem mittendæ sunt, eas aut vernacula mea, aut communi Italorum lingua in qua minori cum offensione Musarum peccare licet, mihi exarandas esse putem, & certè qui aliter faciunt, omniâque domesticæ consuetudinis arcana, omnes minutias & nugas, de quibus frequenter in Amicitia sermo est Latinè conscribere volunt, etiam si istud purè & emendatè facere possint, arbitror tamen eos minùs conuenienter, minùsque ex æquo & decore facere, quia non abutendum est eo sermone, qui omnium præstan-

Simus habetur ad eas res si-
 andas, quæ omnium abjectis-
 sunt, aut indignæ prorsus quæ
 aliquo cultu & nitore profe-
 ctæ; quamobrem, Suavissime
 mihi, si jucundè frui nostra fa-
 cultate volumus, cluctandum
 est ex his eloquentiæ serpe-
 ntibus, prorumpendumq; in aper-
 tam & liberam facundiam
 quæ quisque a parentibus suis
 lacte hauserit aut ab Italici
 mellis, accipit incredibili prorsus
 facilitate, huius enim solius be-
 neficio possumus de rebus ob-
 varijs loqui absque tædio
 vel molestia. Quod verò sub
 tuarum addebas Burdelo-
 nostrum profectum fuisse
 vias, hoc sane minus novum
 operatum mihi accidit, qui
 impridem Gallias cogitare
 ex

476 GABRIELIS NAVDÆI
ex literis suis didiceram , mi-
ror potius cur me in iisdem non
admonuit de negotio tibi com-
misso vt imaginem meam ab ami-
cissimo Buccardo recuperes , si
quid enim de illo rescuiissem
non equidem mora vlla per me
injecta fuisset vtriusque vestrum
desiderio , licet nimisquàm in me
meaque studia honorificemissi-
mum sit ; nam ecquis ego sum cu-
ius de causa tantum oneris susci-
pere debeas , Clarissime Burge,
aut quem Burdelotius gestiat ha-
bere in Musæo depictum, nisi for-
san inter tot Eruditorum tabulas,
quas studiosè conquirat, mei quo-
que vultus imago eadem prorsus
ratione cerni debeat, qua apud
optimum & eruditissimum Poë-
tam ,

Intexti tollunt Vultus Britannici.

Sed

Sed viderit ille quo jure mihi tantum tribuendum existimet, ego verò quia facilè eius cupiditatem intellexi, deesse illi nec possum, nec debeo, ac vellem omninò ut artifex, qui nihil fermè quod meum esset in ea expressit, affectum quo te, doctissime Burge, Burdeloriùmque nostrum complector, depingere saltem in vultu meo potuisset; non enim dubito quin tum multò magis ab utroque vestrum diligeretur, veruntamen quia de vestra communi in me benivolentia nullus dubito, etiam si imago mea testificatione meæ in vos voluntatis caruerit, quam a penicillo vobis non secus atque ab officio meo constare voluisssem, non propterea dubito quin multùm vobis accepta esse debeat, scriboque

478 GABRIELIS NAVD
bóque ad eruditissimum Bu
dum vt hanc quæ diu in an
meo Conclauī appensam
tibi vtendam tuo modo , &
volueris mittendam tradat
que enim pro ea fide , qua
per in Burdelotium fuisti ,
cam destinabis quàm ad eu
in Galliam , quod vt quan
mum facias , neque tui mi
studiosum ac peramantem in
habere velis , ne videar hu
nitati tuæ diffidere , pluribus
bis petere a te non debeo.
le. Dabam Reate 30. kalc
Octobris 1637.

LXIV.

*Baldo Baldi Medico Clarissimo,
briel Naudæ S. P. D.*

QVod mihi summis a te
cibus flagitanti , vt disp
tio

tionem tuam in locum Hippocratis de Calculo diutiùs apud te non premeres, morem gerere voluisti; Doctissime Balde, est omnino cur me tibi non mediocriter deuictum profitear. Noui enim quantum præ tua incredibili modestia alienus sis a communi illo plausu, qui viros studijs optimarum Artium non addictos modò, sed rectè quoque de maximis illarum difficultatibus sentientes cōsequi vel inuitos solent. Neque præterea sum nescius quoties mihi de tua præstanti doctrina eo prorsus modo coram te differendum fuit, quo solitus es signa eius valde illustriata apud ægros medendo feliciter, cum & in Scholis facundè subtilitèrque docendo exhibere, toties te non secus ac Eleusinia sacra, his sermonibus proderentur silen-

480 GABRIELIS NAVDAI
silentium mihi induxisse , aded
nempe optimum ducis latere in te
ipso & aliquid de gloria tua remit-
tere, vt minus etiam inuidia pa-
tiaris ! Denique possem ego testi-
monio esse quàm vehemēter sub-
dubitaues cum de hac contro-
uersia scriberes ex cuius discepta-
tione non omnes forsan in ani-
mum suum inducent solam veri-
tatem, quæ præclaris, sapiētibusq;
viris odio & amicitia antiquior
esse debet , tibi pro scopo fuisse
propositā. Sed ô factum bene quod
plus mihi de te quàm tibi ipsi tan-
dem aliquando credendum duxe-
ris ! præterquàm enim mihi, qui
tuum ingenium amo , doctrinam
laudo, sententiisque omnes ma-
iorem in modum probo & admi-
rot , nihil accidere potuit honori-
ficientius , quàm si & ego intelli-
gerem

quantum mea de causa vo-
 leriam cum te ab affectu il-
 licando tam multa revoca-
 rant, & omnes Medici
 mihi debeant acceptum
 quem ab asserta, illustra-
 magni Hippocratis senten-
 cepturi sunt in posterum.
 etiam non mediocri tibi e-
 mento fore quod Commen-
 tunc Tatrophysicum, quem
 ex cæteris tuis lucubrationi-
 bus non paucas, nec vulgares
 publica luce dignum iudica-
 mplius supprimeendum non
 est. Nam cum ea diligentia
 status a te fuerit, ut nec
 cinæ studium præstantius,
 erum copia vbetior, nec ora-
 subtilitas maior desiderari
 quam alio possit. Reliquum
 quod ut postquam in ma-

482. GABRIELIS NAVAR-
nus hominum pervenerit, ipse
quoque fruaris liquidissima et
voluptate, quæ ex conscientia
recte factorum ex publicæ salutis
procuracione, ex consensu & ap-
probatione bonorum solet hono-
rissima semper cumulatissimæque
in auctores suos reducere. Quam-
obrem sicut in eo fecisti quod
tua cum humanitas, tum verò
morum integritas & eximia do-
ctrina postulabant, ita ego qui me-
torum bonis Artibus excolendis
qua opere, qua consilio, adhor-
tationeque deo, cum te & cre-
bris sermonibus præsens & ab-
sens postea frequentibus literis
ad istud consilij impulerim, meæ
tandem ut persuasioni gratificari
velles, nihil equidem me facere,
quod ex officio, institutóque meo
non esset, arbitratus sum; ac pro-
pterea

— EPISTOLA 48
ea nullus etiam dubito quin
usque nostrum optime, san-
ctaeque voluntati talis exitus
inagat, qualem & tu merito,
issime Balde, sperare debes &
tibi voueo, polliceorque futu-
rum, quod penitus idem est, atque
elicissimum dixerim. Vale &
munibus Amicis Paulo Za-
e, Petro Seruio ac Domino
letto, quorum in me bene-
ficiam ex mea in ipsos fidei
voluntatis constantia meritor
arimam meo nomine salu-
tem dico, Reate Nonis
Octobris 1637.

X 2

L'XV.

*Ioannis Beuerouici Medico & Sena
Dordrechtano, Amplissimo, Consu
sinoque Gabriel Mantlem S.P.D.*

QUod, seriùs responder
tuis literis, Beuerouici C
rissime, non vlla mea occupat
fuit in causa, quàm tua ipsius
incomparabilem Licetum
strum Epistola, cuius responsion
dum opperor, mora interim sa
quam vellem, longior effluxit,
obsequium in te meum, quod pe
la mea voluntate retardari pot
nescio quomodo, obicem inu
pit in eo ipso, quod mihi fuit a
demandatum. Quamobrem
lentij istius, quo tecum diu sa
usus sum, non deprecabor venia
pluribus verbis, sed Epistolam, c
me istud vt commitem impu

At certe remittam, non nisi quidem
 tam facile te, vel etiam iratum
 credere possit, siue in mei amo-
 rem, qui grauiter exhausti manda-
 ta tua, siue in eius cultum & ob-
 seruationem, qui te in ea perbeni-
 gnè amantemque omnino comple-
 titur, atque ita de te sentit, ut de
 nullo alio magis honorificè nem-
 e is est Fortunius Licetus, om-
 nium, quantum est hodie, qui vi-
 ant, Philosophorum maximus,
 solus quod sciam, cui merito
 aliquorum turba,

*Submissis deberet fascibus impe-
 tium;*

Nam si me tecum & loqui libe-
 re, & signatis etiam tabulis agere
 permittis, neque tu, Beyerouici,
 nemquam habes Lugduni Bata-
 rum, nec ullos ego Lutetiæ mee
 minare possum, qui paria cum

486 GABRIELIS NAVARRA
eo facere possint, aut debeant,
rem ut nunc tempora sunt, &
minum ingenia humanioribus
dijs, linguarumque varietati ac
quentia multò plus illic genti
addicta, quam Peripateticæ v
tati. Neque si Libertus From
dus qui Louanij docet, aut T
mas Giamixus, quem Ferraria
spicit maximâ, honestissima
cùm eruditionis laude & perua
ta Carminis commendatione
in studio versati sunt & nunc
jam versantur felicissimè, non p
pterea tamen existimo viros i
præstantes grauitè aut inio
animo lauros, si quem aliquat
principatum in Philosophis Sci
lis obtinebunt, is nunc absque
iusquam injuria ac ne inuidia q
dem totus qui Licetò conceda
homini videlicet quo nemo ma

rem vnquam operam Philosophiæ
 studijs impendit, qui cuncta nouit,
 quæ in Peripato cognosci ab ho-
 mine possunt, qui plura scripsit &
 meliora, quàm celeberrimi omnes
 ætatis nostræ Philosophi, licet si-
 mul componantur, & quem eo no-
 mine amplioribus ad se stipendijs
 pellexerunt subinde Nobilissimæ
 Ciuitates Genua, Pisæ, Patauium,
 vnaque omnium solita cum acer-
 rimo delectu suos Professores eli-
 gere Bononia, in quam summus
 ille vir non ita pridem concessit ijs
 conditionibus accitus, quæ præter
 salarij amplitudinem non mini-
 mum etiam honoris admistum ha-
 beant tum ab eminenti titulo,
 quem nullus vnquam nisi certissi-
 ma, spectatz, incredibilisque do-
 ctrinæ fama consequutus est ab eo
 qui Philosophiæ suggestum ea in

1788 GABRIELIS NAYDAR
 Academia postremus confecendit,
 nimirum Federico Pendasio, cuius
 locum multos annos vacuum, non
 potentis alicuius Amici suffragio
 sed quadraginta sapientissimo-
 rum virorum gravi censura &
 exquisitissimo iudicio occupasse, istud
 omnino est ad eum ouehi gradum
 dignitatis, unde virtus ipsa cum se
 liberaliter in hominem effuderit
 spectari ab omnibus tanquam ex
 altissima specula; laedi autem a
 nemine possit. Sed quorsum hæc,
 inquires Beuerovici doctissime;
 nempe ut quem Virum tuat binet
 ipsi virtus amicum fecerit, intelli-
 gas, eumque necesse & ceteras non
 minus pro communis nostrae studiæ
 quæ inter vos ex meritum repi-
 usque præstantia auctior in poste-
 rum futura est, quam pro Libri
 ipsius fama quæ hactenus tanta est,

etiam in Amicos suos non exi-
 a redundet. Sanè quantum ego
 zata in bonis meis honorem
 o me continuò afficere solet
 rijs de rebus ad me familiariter
 ibendo, verbis exprimere non
 sum qui careo satis, ad hoc pro-
 neficij magnitudine faciendum
 neis, sed optimè tamen velex
 vno cognoui quantum mihi ad
 oriam Licetus contulerit, cuius
 exemplum in me ornando tibi se-
 endum proposuisti, forsitan quodd
 beuerouicio placeret, quem Li-
 us, qui vir, Deus bone, & quan-
 sua non indignum familiari-
 re duxerat. Sed postquam in
 ismodi sermonem deueni, oro
 atque obtestor, Vir doctissime,
 si minus amori in me tuo par-
 ndum ducis, saltem pudoris,
 em omnino non exigam, Patre-

nem habcas & in posterum minus mihi negotij faceſſas ab immodicis laudibus, quas in me velut perſaturam congeris aſſiduè, nam eſſi nihil mihi eſſe poteſt, non dicam hōneſtius, ſed glorioſius quàm a te viro omni genere virtutis excellenti, ſummaque indignoſcendis hominibus iudicij acrimonia prædito, nullum officiij genus quod quidem ad meam ſive utilitatem ſive laudem pertineat, omitti; vereor tamen ut in perpetuo quodā gratulationū & encomiorum coludio nobis verſandū ſit, ſi quoties liber aliquis meus ad te deferetur, idem de eo iudiciū facere velis quod in poſtremis tuis de Synragmate tulifti, in quo neſcij quod olim præcipiebā de ſtudio liberali ad Comitem Fabriçij; nam præterea quam nihil magis ex officiij mei

ratione

ne facere possim quàm co-
modo de tuis judicare quo-
illi ad manus meas peruenient
verò facit singularis corun-
præstantia, vt etiam si nihil
ad aliud ad hoc impelleret, de-
m tamen ipsos pro meritis or-
e & laudibus in cœlum effere-
si possem. At vide, Beuero-
i, quam tecum agam liberè,
fidentérque, qui non de lau-
us ipsis, quoniam prorsus sunt
modicæ, sed de solo affectu,
em in illis expressum voluisti ad
peruenire, tibi gratias habeo,
ue vt de tuis lucubrationibus
modo vicissim agam, quem &
ritati Amicum & tuo etiam pu-
ri non molestum fore confido,
uæstionem si nescis nuper a Bi-
opola Romano accepi, quæ de
æ termino fatali an mobili inter-

492 GABRIELIS NAVD
te & præclarissimos alios
Theologos, tum Philosophos
Medicos maximo utrimque
ætrinæ apparatu, incredibili
mentorū varietate & su
prorsus orationis lepore ag
sunt ut omnia sint tam in
quā in Vandermilij & alijs
Epistolis distincta ingenij lū
bus omnia utriusque lingue flo
lis ornata & sententijs creber
quasi gemmis & vñionibus va
gata. Vnde si quis te, vel de
tantum opere non amet medu
tus, is profecto nec elegantis
ætrinæ illecebris percelli, nec
humanitatis sensu affici debet;
me verò quod attinet, dicam v
bo vno, sed efficaci fecisse libri
hunc ut amicitia tua non min
deinceps apud me futura sit, qua
Liceti. Vale, Beucrouici car
fin

meque & in tenui mea for-
 quæ nunc est, & in maiori
 ua me tuis votis bene sperate
 s, tui amantiſſimum fauctorem
 te adeo quantum in me perſi-
 licatorem dignitatis tuæ ſu-
 m exiſtima. Reate 13. Kalen-
 Nouembriſ 1637.

LXVI.

ino Ioanni Veſlingio Equiti, & Ma-
 nes in Gymnaſio Patavino, Profeſſori
 reſtaſiſſimo, Gabriel Nauadeu.

S. P. D.

Patavinum.

E mei memorem atque a-
 mantem eſſe literæ tuæ oſten-
 Veſlingi Doctiſſime, me ve-
 cum Syntagma Militare,
 ad te perferendum, Romæ
 quæ ea vrbe diſcederem apud
 em Allatium reliqui, curæ
 officiorum, quibus inter

494 GABRIELIS NAVD
deuinciri solent homines
planè mirificum, tum & sal
quæ tibi meo nomine, vt a
dio nostro exhiberetur, nu
cessau non contendere in
bus quas ad illum frequen
psi. Quamobrem sicuri no
sum prolixæ tuæ in me hum
tis & beneuolentiæ signu
elegans non suspicere maio
modum, maximè qui consc
hi sum illud aliquoties in te
misisse, vnde me non tate
modò, sed negligentia acc
si tuo iure mecum agere
meritò possis, ita prorsus ex
tui magnitudine & constan
cies; si diuturni silentij mei
non in voluntatem meam
ris, quæ semper in Amicos
est, erique quamdiu viuam
vnum, quem mihi præ cæ

uas animi tui dotes colendum
pi propensissima, sed potius
inaueris amore in te meo, at-
fiducia, quam habui de tua
edibili comitate, quæ nihil ab-
ici nisi quod æquè illis atque
commodum sit, desiderat fa-
uisse, nam cùm integro bien-
permolestæ, continuæque oo-
ationes exercuerint non ani-
tantum, qui vix alibi frequen-
quàm in castris & tyronum
icis per totum ferme tempus
versatus est, sed corpore et-
quod me Aulicis muneribus
commodare ex officio & mune-
to oportuit; ad te verò quod
berem nihil aliud in promptu
præter actionem gratiarum,
ob præclarum & amicitia
æ summo pere consentiens
cium, quod de postrema Quo-

426 GABRIELIS NAV
stione mea Iatrophilolog
leras, & tunc quoque
nunc etiam profiteor lube
non mediocres tibi a me
His de causis quamquam
morem, institutumque
quo literis saltem colege a
Amicos consuevi, jucunda
mihî consuetudinem inte
re, & in officij cursu langu
coactus. Enimverò cùm
negotij magis quam antea
nunc essem, & reuocare ino
ficium meum erga veteres
eos, præsertimque aliquid a
terarum dare cogitarem, ecce
impit me tuæ, quæ si multis
tribus gratissimas mihi fuisse
im, non quidem mentiar.
sas enim in ipsis perspecta
atque explorata, penitus
meam in te observantiam

Epistola. 497
recto libera confessione nihil
honestius proficisci, aut sucu-
audiri a me poterat. Licet
præterea mihi facis non ex
sed nature meæ modo, que in
forſan teipſo moroſior adeo
& ſpartana quaſi nobilitate
requeret, diuagandi extra præ-
tos a Demetrio Epistolarum
& animum meum explendi
aciffima tecum, eademq; gra-
uiffima conſabulatione. Adde in-
ter cetera meo compulſum
iſſe monumenta quædam in-
ſui in apertam proferre,
ſterile vnum eſt ad quod ſo-
go creberrimis ſermonibus &
ſolis Amicos meos omnes ad-
ari, quoniam mihi non modo
e, ſed etiam flagitiis arque ja-
e proximum videtur, ceſſare
ſtudii, cuius præmiuſ longe

498 **GABRIELIS NABDAE**
 maximum est nominis sui memo-
 riam reddere immortalem. Deni-
 que occasionem mihi præbes
 ostendendæ industriæ & volunta-
 tis erga te meæ, qua nullam re-
 cordor accidisse mihi in omni vita
 iucundiorē. Videris siquidem
 de singulari illo affectu, quo Ami-
 corum meorum negotia procura-
 re soleo, tam confidenter sentire
 ut etiam si in hac Civitate Reati-
 na procul a Musis & eorum con-
 sortio qui vel à limine Porricum
 aut Academiam salutarint, vitam
 degam, tantum non insuavem &
 molestam non dubitaveris tamen
 istud oneris mihi committere ut
 Textum Avicennæ ex Arabicis
 eius Codicibus, quos si Venetia &
 Patavium non habent, Reate sci-
 licet habebit; tibi in celeberrimis
 illis Civitatibus aut potius libro-
 rum

emporij & doctissimorum
 num frequenter vincenti ex-
 ndum curarem. Neque tu,
 gi Clarissime, falsus opinio-
 a fuisti, quandoquidem &
 onestissima, summaque fide-
 plena postulatio, & ardens
 tudium, quod in me semper
 azclaros Amicorum conatus
 ope & industria subleuandi,
 asa tandem fuerunt ut Codi-
 principis illius Medicorum il-
 i a Principibus viris custo-
 atur, inuenerim, & eiusmo-
 uz non vulgaris bene peri-
 mines impulerim, ut sche-
 quam ad te mitto non rudi-
 cis, aut infida, mendosaque
 ne exararent. Tu modo
 illa feliciter ad Diatriben
 Anatomicam de Aurium vſu
 diuitijs ut video, a. ac in

400 GABRIELIS NAV
Oriente comparatis oia
suscepisti, & cum hac, tu
observationibus in librum
de Plantis Aegyptiorum pro
tra communes terminos
na latifanda, ac omnia
tem auge, quæ tuncquam
excellentia doctrinæ,
plissima nominis commen
separata. Ego vero qui
ingentem quotidie percipi
sordatione laudissimorum
nam, quos Patavij recam
dam, & ex morum tuorum
tia quæ mihi adhuc sum
delectatione ante oculos
tur, non possum etiam non
nisse quantum tibi debeo, &
æquum est me virtuti &
tuæ favere quam plurimum
que si qua in re alia obse
quod tibi devotus, prestare

Epistola. 504.
in posterum studia vel
mea ad tuam laudem aut
modi partem aliquam spe-
intelliges, tuum erit quod
haec sint, facere me certio-
Dabo enim, actutum ope-
ex diligentia & fide mea
, quantum mea scum erit
testate evolvendis, mani-
cognoscas me in Amico
numero neminem habere,
virtutis nomine plus colam
amen, quam te ipsum. Va-
bebam Reate pridie Nonas
bris 1617.

LXVII.
Rhodio Philosopho & Medico Em-
ine, Gabriel Naudae S. B. D.
Patavium
tuas posteriores comme-
mili hesternae die reddi-
nt cum angetur adhuc ani-

402 GABRIELIS NAVARRI
mo & malè precabar Tabellario-
rum nationi, quorum culpâ fa-
ctum putabam vt primo folio Ob-
feruationum exoticarum Doctif-
simi noſtri Veſlingij, quod te jam-
dudum ad me tranſmiſiſſe, cùm in
his vltimis, tum & in prioribus li-
teris tuis ſignificas, carendum mi-
hi hæcenus fuerit; ſed moerorem
illum abundè deterſiſti quinque
foliorum conſequentium tranſ-
miſſione, de quibus ſiue diligen-
tiæ tuæ ratio habenda ſit, ſiue ob-
lectationis illius, quam ex eorum
lectione incredibilem percepi, eſt
omnino quod vobis ambobus plu-
rimum me debere profitear. Ti-
bi, inquam, Eruditiffime Rhodi,
quoniam ita ſemper affectus in me
fuisti vt amantiorem mei, quàm
tu ipſe ſis habere fanè poſſim ac-
cipiem; Clariffimo autem Equiti
Veſlin-

Veslingio, quia etsi illum amabam
 antea non vulgariter, gaudebám-
 que majorem in modum, mihi
 per te conciliatorem aditum olim
 paruisse ad eius Viri amicitiam,
 qui famâ peregrinationum, artis
 Medicæ, linguarumque cognitio-
 ne & honoribus tam in Oriente
 quàm Patavij, atque alibi gentium,
 in se collatis, omnium esset in ore
 celeberrimus; fatebor tamen con-
 stanter & liberè plus accessionis
 factum mihi fuisse ad illum aman-
 dum, & officijs omnibus perse-
 quendum, statim atque observa-
 tiones eius in libros Alpini de
 Plantis Egyptiorum beneficio tuo
 tuo perlegi; quam his dotibus
 enumeratis licet raræ & præcel-
 lentes sint, factum antea fuisset
 quis enim sermonem adeò venu-
 stum, elegantem, castigatum, ar-

504 GABRIELIS NAVI
gutum, grauem, etiam
opus est & ingenij doctri
luminibus creberrimè disti
qualis est ad linguam quo
gius noster in his. Obscurat
usus est, non miretur, ac si
profectò dicam tibi libent
time Rhodi, & eo confi
dicam quod tunc ipse v
deliora siue amabiles oper
modi melius dignoscere
quisquam alius potes, me il
netu. putetrimo, & in M
rum scholis nouo infestati
affectum fuisse, vna quoq
positum sit praefari, quàm
Vestigio, ad metas nostras
per eloquentiam & recon
rorum ac linguarum studi
mandas hoc tempore ag
propterea nullum. Quamob
illius nati facti quo ad argu
b

bendum, efflorescentis ad eloquentiam & rara ingenij indole summa omnia de se pollicentis virtutem osculor ex animo, gratulorque illi laborem tam eximium, tam compertum, plenissimumque tot voluptatum, & illecebrarum, quibus sic equidem mihi videtur reliquis suis laboribus præluisse ut nihil tam horridum sit & incultum, quod expolire puriori facundia nihil adeò latens & obscurum quod labore a solerti diligentia erueret ac in apertum profert non possit. Utinam igitur fructus alios suæ peregrinationis, suorumque studiorum diutius apud se non premat, sed absoluta plantarum exoticarum digniorum, quem ut nobis ornatiorem & elaboratiorem daret, video illum non jam ad Alpini, sed ad Melchioris illius Guilj

506 GABRIELIS NAVD.
landini plenissimum exemp-
tum se composuisse, pullor-
um, ac imperatorumque calo-
plusquā Dodala in Aegyp-
tū, ex clusionem, & ling-
quatuor Orientalium r-
Diatribenque de aurum, v-
romico, ac si quid aliud hab-
clurum, atque ut rem in-
verba contabam, se digni-
tam istud ex Mulzo in ap-
lucem, ac seculi sui gloria
promat, qua in re, Doct-
Rhodi, et illic quod in dem d-
dicoque persequam, ut doc-
stum, quod ego in te de Ac-
solicitando, munere funga-
est ut si quid esset, in nobis
et si plus indulgentia, si uiguit
in steriles agros, et uolens
inde potentioribus, gloria
his urgeas, neque unquam p-

hominem quiescere, cuius vi-
s & sudoribus Medicina, non
dò auctior, sed cultior quoque
dipotest, quæ duæ res sunt om-
nino ad eius perfectionem, atque
solutionem necessariæ. Cetero-
m ut gratitudinæ tuæ, quam sin-
is diebus magis in me propen-
dæ expetior cuiusdam muneris
latione, quod non omnia tuis
uersum sit, debitas vires repen-
m, cum mihi primum aliquis
nici copia erit, qui Romam Pat-
m contendat, tradam illi duo
emplaria eius dissertationis,
am Baldus Baldus, composuer-
entis & solidæ doctrinæ Medi-
is nuper edidit in Textum illum
ori de aëre, locis & aquis, qui
stantissimos Medicos non me-
pexer exercuit, variæque & in-
erta prorsus in huius membri le-

508 GABRIELIS NAADAE
atione dum in his *χολωδίσαι*
alijs verò *θολωδίσαι* reperiri
nempe vnum ex illis meo non
offerres. Clarissimo Vessino
cuius mandatum de integro co-
te, quod aurium descriptionem
continet, & Arabicis Auicennae
codicibus exscribendo, jam
dem exhausti; alterum verò
seruabis in eorum, quae saepiùs
me transmissi, hostimentum.
le & doctissimo Patri Philippi
Thomasino quem libris suis, tibi
que redditum gratulor et
commenda me verbis quam
poterit amplissimis. Reate 6.
lendas Ianuarias 1638.

LXVIII.

*Francisco Perla Medico Clarissimo,
Gabriel Naudem S.P.D.*

Romam

Quali, tu Franciscæ Perla, &
quàm mirifica sis in Amicos,
proque alios præclare de te suis
fictijs meritos benevolentia mihi
nè dubium esse non potest, qui
ulla tibi necessitudine deinctus
uictum tamen ex ea pereipio,
ut si me dudum in tuis haberes,
illum vberiore optare, hone-
rioremve possem. Neque vn-
quam existimaui inter officia qui-
us se mutuo devincire solent, op-
marum artium studiosi homines
iud vllum tam gratum ipsis, ac-
ceptumque fore ut cum eo con-
tri merito debeat, quod ex pro-
riorum operum munere, gratissi-
aque inter ipsos vicissitudine

Y 3

10 GABRIELIS NAVDAM
 declaratur; & hercè bonor
 quæ extra nos sunt, æstimatio
 vulgaris est, quam ipsa parat
 cile ab omnibus casu, aut hu
 aliqua arte & sordida possunt,
 sed quæ præclaras animi vires
 præ se ferunt, quæ a continuis
 diorum laboribus prosciscunt
 ex quibus quantum quisque
 cio, doctrina, perspicacitate va
 statim dignoscitur. Horum e
 dem pretium eiusmodi est ut
 que certum statui possit, ne
 gratiarum quantumvis amp
 maius actione compensari. Qu
 obrem vides, Doctissime P
 quas in angustias me coniec
 dum mihi per utriusque nost
 amantissimam Baldum Bald
 commentarios tuos in Hippoc
 librū de fœcis in homine red
 dos curasti, nam & illi qui
 in

EPISTOLA. 511
tibi ex animo fauet, quàm
coniunctissimus est pluri-
bus vel eo nomine me deuin-
gi profiteor quod putauit non
se ex officio diligentis paratij
rum nisi me, quem apud te
commendabat, ornaret etiam ijs
bus, quæ tua me dignum ami-
ci redderent, ut tibi cum ho-
minum humanissimo, cultissimo
primum quod tam honorificè
te sentias, deinde quod hunc
tui affectum munere cum
tissimo significandum mihi
eris; tandem verò quod tu me
ad iungendâ inter nos amici-
am prouocaueris tantum equi-
debeo ut par pari referre, vel
omnia tua causa præstem non
ar. Atque hoc eo lubentiùs
ne tu Clarissimo Perla, cum
agmâ meum de studio Mili-

912 GABRIELIS NAVARRI
sari accipies, quicquam arbit
ris præstari a me hoc hostimen
posse quod propius gratiarum
actioni pro simili a te munere ac
pto, quàm testandæ meæ in te
servantiæ, quæ ut singularis an
fuit, cum mihi non tam ex fa
quàm Baldi nostri prædicatio
notus esses, ita deinceps quonia
urbanitate tua pellectus sen
quoque illam in se habere plu
mum ingenij, doctrinæ, eloque
tiæ, quibus homines ad tui cultu
& amorem nullo negotio conu
ris. Dabo profectò operam qua
tum enixè potero ut hæc eade
perpetua futura sit, & verò si a
ter facerem non ingratus mor
atque immemor tanti benefici
quo me nuper prosecutus es, si
parùm æquus esse tuis egreg
meritis viderer quorum cer
splend

splendor in Commentarijs tuis
 nitus elucet ut qui te ab eorum
 actione prolixius non amet, pu-
 tem esse nullum; est enim scriben-
 di genus illud tuum æquale & ni-
 dum facile quin etiam subactum
 elut exercitatione multa, spar-
 imque optima fruge Medicorum
 principum, quam in tuum non
 modo sed Hippocratis sensum
 acutè solerterque conuertisti
 et ex nobili isto opere tuo perspi-
 ci sanè difficulter possit, quantum
 bundes ingenio, quanti homo sis
 studij, quanta tibi & quàm in nu-
 merato rerum Medicarum sit co-
 pia, quibus denique præsidijs ar-
 tem omnium præclarissimam ful-
 gere, atque ornatiorē reddere
 possis, si tam pronus es in eius
 commoda, quàm honestum tibi
 sit laudabiles tuos conatus nun-

314. GABRIELIS NAVD A
quam aliò conuertyre. Q
equidem vt facias puto te inf
matum iri non mediocriter
di nostri Medici consultissimi
emplo, qui & ipse præclaram
tidie nauat operam in profere
Medicina finibus, atque vt est
tus in illis, & ingenio factus
natura non minus sedulo, qu
perspicaci, ita sanè non comi
ter vt in eo quod ipsi facere de
rum est, diligentia sua requira
ego verò qui bonorum omni
excitare industriam pro more
beo, vestram amborum, quæ
binde mihi lætitiā incredibil
attulit, ita complector vt n
maius voueam maximo Medi
rum ac Naturæ peritissimo H
pocrati & ob innumera benefi
quæ sua incomparabili doctri
hominum generi peperit, quan

EPISTOLÆ. 515
dicinę proceres in eiusdem
proposito velitis con-
pörmanerę, sic enim vobis
obcrati consultum satis erit
lem, mihi verò ad felicitatē
iam abundē, cui nihil vn-
ariius aut antiquius esse po-
am, & amicitia vestra per-
tissimē & eiusmodi libro-
estrorum muneribus cre-
is donari. Quod desiderium
rogo te, eruditissime Perla-
o nostro, cum tibi commo-
it, significes, atque ad me
es non secus ac de eo, qui
in te, & officijs omnibus,
mori debentur, concedet
Vale., Reate pridie No-
vembrijs 1638.

que
Y 6

LXIX.

*Francisco Slingelando Viro Clarissimo,
Gabriel Naudæus S.P.D.*

Dendracus

SYNOPSIS emaculatæ historiz
Concilij Tridentini, quam a
me postulas huius amici tui sarcu-
nulis adjungi, qui propediem Ro-
ma discessurus est, satius esse duxi
Tabellariorum operâ ad te trans-
mittere, quoniam neque liber hic
tam prægrandi mole est, ut absque
illorum incommodo fieri non pos-
sit etiam in ultimâs oras, ad quas
parum abfuit quin multorum cal-
culis relegaretur, nec Amicus ille
tam faciliè se ab negotijs suis expe-
diet, ut cum biennium sit & eo
jam amplius, quod eius discessum
opperiris, non aliud item bienniũ
tibi expectandum sit; priusquàm
ab eo quidquàm rerum tuarum
accipias.

accipias. Tu vicissim quando-
quidem libros novos non potes,
saltem eorum titulos & lemmata
transmitte, ac nisi forsan tibi gra-
ue sit, partem illam Epistolæ Ven-
delini, quæ de Michaloro est, sene
optimo, doctissimoque & tui iuxta
ac mei amantissimo. Cæterum
quod de Beueromicio nostro sub-
jungis adeò non me commouit, ut
etiam laudarem impensè humani-
ssimi viri modestiam, dum apud
te tanquam defraudati creditoris
reum se sistit, & de sponse mi-
hi facta alteri verò soluta purgat
se eo sermone, quem non est pu-
doris, aut amoris mei in Beuero-
micium, libenter audire. Quamob-
rem amabo te Slingelande, cer-
torem illum facias tantum præsi-
dij mihi esse in eius amicitia repo-
situm, ut etiam si posthac, nec li-

48 GABRIELIS NAVD
terras, nec aliud suæ in me ben
lentia signum ederet, futu
tamen sit eo semper apud m
loco, quo sui similes & præ
de literis memiti homines o
esse solent, cuius rei puto
apud illum fore binas meas p
fiores Epistolas, quas si iusto
dius acceperit, casum profecto
cusare debet, & itinerum in
locorum differentia, ac tempo
hominumque malitia difficul
non animum meum, qui nulli
teris non respondere quantum
occupatus solco, quique Beu
viciu tanquam virum in pa
probitate atque doctrina sing
prestantem, mihi amandum o
que studio & obsequio colen
proposui. Vale, Dabam Rea
Nonas Martias 1638.

LXX.

Joanni Vessingio Medico Clarissimo,
Gabriel Naudæus S.P.D.

Patauium.

Quam Liber tuus de Plantis Aegyptiorum mihi redditus, Vessingi Doctissime, tam intellegere ex officio meo ut gratias, si haberem de singulari illa gratia me animi tui significatione, tam molestissimis occupationibus implicatus, quæ mihi quotidianè in tabulario maioris Templi, utini ab imminente pernicio indicando exorbendæ fuerunt, non potui pro eo certè ac debuissè illi munere defungi, cuius, si non tantummodo liberalitate tua occasionem, sed literarum, tam incredibili comitate & eloquentia necessitatem imposuisti. hercè nisi tanta conjunctio,

520 GABRIELIS NAVDÆ
quantam tu mihi tecum esse
luisti caritatis meæ culpam
uaret, dum tu nihil in rebus
honestum ducis, quod non
sit cum Amicorum commodis
veritate cōiunctum, purga
me prius ab offensa, demum
effunderem in candidissimum
ctus tuum quidquid laudis &
riæ tibi merito tribuendum
confectum tanta felicitate di
& exculci ingenij tui lepidum h
& elegantem libellum, cuius
participem esse voluisti. Sed
humanitas tua, quæ summa
& conscientia mea nullius apu
delicti conscia in causa sint
ut a te nullam cunctationis
deprecer, tum verò faciunt ea
dudum ex inspectis prioribus
quot libri tui folijs de eo ad
rissimum Rhodium scripseram

par

arcius omninò mihi nunc in tuo-
rum meritorum commemoratio-
ne versandum sit, ne vel assenta-
tione quadam magnitudinem co-
rum corrumpere videar, vel quan-
tum eiusmodi fūco commendatio-
is alienæ non indiges parum in-
telligere. Dicam tamen quod in
Epistola ad Rhodium nostrum
dictum a me non memini & quod
ne maximo flagitio reticere non
possem, librum tuum scilicet ad-
euntes eruditorum omnium per-
disse his voluptatibus & illece-
bris, quibus ad miraculum usque
fertus est, ut qui tantum stude-
as in lectissima Medicorum par-
te censeris & Æsculapio non mi-
seris sordida vel arreptitia gleba, qui
liquorum mos est, sed pulcerri-
mis & suaueolentibus Herbis cul-
tum ac religionem tuam probare.

AE GABRIELIS NAVD
Dignus præterea habitus sis
vicissim & Esculapius & diu
præfides Literarum magni
decus repositum esse cognosce
non morò tu quoque Cur
Medicæ carceribus coepisti
pergas Ingressus per reliqua
tes, quæ liberto hominè dignæ
& Philosophiam, Linguas,
quæritatem, ac Obiem insuper
sciplinarum omnium, in quibus
non perperam haftenus doctus
Observationes illas tuæ satis
que ostendunt, pari cum fac
te conatu excolere pergas.
ne mihi propter amorem
meum, qui proest etiam singula
quantum habeat fidei, qua
fortè satis sit ut adhortationem
ad ulterius benemerendum d
dijs communibus quasi si
quodam concitari valeas;

P

m litteras ad te mittere testes
 iſſimę commédationis, quam
 iſſimus Eques Caſſianus a
 o, vir non modò famâ ſuarum
 tum Orbî notus, ſed discipli-
 tiâ ſua excellens vt cûm di-
 loqui, tum & prudenter ſen-
 te rebus omnibus poſſit, ex
 tuis primitijs tam lucu-
 er tulit, nihil vt magis aſſerat
 m te & vèrborum elegancia,
 electû rerum, & ſelectioris do-
 æ cõpia, dignitateque ac ni-
 totius ſcriptionis, nemini, qui
 iam ſimili in materia verſatus
 cõcedere. Quamobrem Veſ-
 i ſuaſſime, parum è reſtita fa-
 e mihi videris dum naſtus præ-
 um illum ſententiæ in erudi-
 um Senatu ferendæ principem
 laboribus tuis impendio facit
 ſtarchum, me vt Catouianum

524 GABRIELIS NAVDÆI
judicem habere desideras, cùm
ego potiùs rumoris secundi fautor
& tuarum maximarum virtutum
affecta, perpetuùsque laudator es-
se debeam. Enimerò ne tuas pre-
ces fastidire videar, faciam quod
jubes in proferenda judicij mei
summa, quam, ita velim, me Deus
amet, & pro votis cuncta mihi suc-
cedant, ut ex animo facio quan-
quam non ita fœverè ut candidè.
Debes igitur imprimis tibi persua-
dere, Vessingi, jucundissimum mi-
hi fuisse librum tuum, non minùs
ob animadversiones, quæ in eo
sunt prorsus illustres & exquisitæ,
quàm quòd a te profectus, qui eo
in loco apud me es, quo solent es-
se qui mihi sunt omnibus benevo-
lentia officijs conjunctissimi, rectè
siquidem ab Ouidio dictum est

Sic

— *Sic acceptissima semper
Munera sunt, Auctor qua pretiosa
facit.*

Deinde vero ita mihi videris
confidenter viam illam ingressus,
quæ recta ad immortalitatem du-
cit, ut nihil æquè copiam quam
te in ea pergere alacriter, & quan-
tum in te situm est bonorum om-
nium studia præclaris tuis & im-
mortalibus inuentis adiungere;
quemadmodum sanè fecisti jam
his laboribus tuis adedò feliciter,
ut cum docti homines plurimum
illis faueant, aduersetur tamen ne-
mo, quod equidem argumentum
est cumulæ virtutis & gloriæ cer-
tissimum. Tandem verò ne tu qui
me creberrimis officijs deuincire
soles, pudori meo negotium facias
si ossequij in te mei ac obseruantiz
vices tamdiu apud me premam,

velim scias nullum me non mouisse lapidem, quo Syntagma meum Militare quàm celerimè fieri posset, tibi redderetur; & erarpenè quòd spes omnis decollaret, cùm Deus adfuit ex machina Iustus nimirum ille noster Bibliopola Venerus, qui istud in se munus recepit ut tu & hodie atque Tomasinus, quæ dudum vobis Exemplaria destinaui, opinione, vestra citius acciperetis, quod equidem si tam facile quàm ipse pollicitus est fieri possit, putabo mecum optimè ac felicissimè actum esse, multoq; adhuc magis gaudio triumphabo si vos id nominis & doctrinæ homines, offensi non fueritis muneris mei leuitate. Reate A. Idus Martias 1438.

XXXI.

LXXI.

*Hippolito Vecchiauello, Parritio Reatino,
Gabriel Naudem S. P. D.*

Reatens

PUtarem ego, Hippolite Vecchiauelle, non satis ex officio erga te meo fecisse si Ludouici Canalis elogium, hominis inter Reatines tuos fama cōspicui nunquam interrimitura, tibi qui in eorundem quoque lectissima parte censendus es, absque literis meis transmitterem. Etenim preterquam neglectæ dignitatis tuæ postulari merito videret, & quæ omnium in te cultus esse solet, parum intelligere, tum verò queri de me non iniuria posses, & in homine humaniorum Artium studioso vitæ morumque humanitatem desiderare. Nam si quis est, hodie qui præclarum industriæ suæ fructum ab homine sibi propem dum

528 GABRIELIS NAVE
ignoto tulerit; si quis bono
& sapienti viro nedum in
placuit, & rarum inusitatum
suis benevolentiae testimoni
eo consecutus est. Talem
me vnum esse profiteor, qui
non modò peramanter co
xus es, appellentem illuc vi
que te viro doctissimo & lib
que officijs tuis fuisset, non p
sem satis jucundè & ex vot
vitam traducere; sed in
adèd te liberalem & muni
erga me præbuiſti ut quotie
neris illius, quo me post Sy
matis mei lectionem proſe
es, venit mihi in mentem
profectò miraculum tui ap
faciat nobilis illa indoles pro
jam & inclinantis ætatis tua
tantum abest ut aliquid de
na studiorum contentione

as, quod etiam morum in te
 lerium crescat in dies, ames-
 singulos, qui aliquid in literis
 antur, atque illis factor sis præ-
 us rumoris secundi. Quæ fa-
 ra si quis tanti non faciat,
 nti reipsa fieri ab omnibus de-
 t næ profectò hic satis intelli-
 e videtur quàm pauci hac tem-
 ate præclaras artes, literales-
 studio ac patrocinio suo tueri-
 suscipiant, quàm pauci infra
 nium diuicias habent, aut veri-
 am generosi sit, quàm fortu-
 Ego verò cum illud abundè
 noscam bene precari soleo
 prinæ tuæ singulari, fortunæ
 e amplissimis, quarum præcla-
 bonfensione factum est, ut in
 bus istituras quasdam bonæ
 ntis deprelendis, vos statim
 eficientia tuos facias, & sanè

Z

530 GABRIELIS NAVDÆI

vt in istius Epistolæ angustijs de
me ipso tantum loquar, ita me
cœpisti præclara illa significatio-
ne tuæ in me volūtatis, qua herclè
nescio quomodo honestior ex co-
gitari a quoquam alio potuisset, vt
dictu sit incredibile quantum de
illa te amem & quam mirificè cu-
piam tibi acerrimo eiusmodi re-
rum censori non displicere quæ-
cunque in posterum studijs meis
expolienda suscipiam: Nam de
hoc præsentī elogio certum est
mihi bene sperare cū affinis tui
memoriæ dicatum sit, & Cana-
lium familia tam coniunctè cum
tua viuât vt nihil ipsorum sit, quod
etiam Vecchiaueli suum, tam san-
guinis quàm officiorum necessita-
te reputare non debeant. Vale
Vir Clarissime, meque & Anto-
nium nostrum a Turre virum op-
timum

EPISTOLÆ. 31

titulum, quem tui Reatini mihi
nec certè invito fratrem esse vo-
lunt, fouere ut cœpisti non desi-
nas. Romæ 8. Kalendas Iunias
1638.

LXXI.

*Viro Maximo & Celeberrimo, Fortunio
Liceto, Gabriel Naudæus S. P. D.*

Patavinum

Postremis ad te meis, Fortun-
i Licete, Philosophorum præ-
stantissime, comites esse volui
paginas quasdam Operis illius *de
natura luminis*, quod Bullialdus,
homo, ut Moræus noster, & Pu-
teani fratres significant præclarè
in Mathematicis & Philosophia
versatus non ita pridem Lutetiæ
typis demandavit. Nunc autem
venit ad te Salustius novus scilicet
hospes è Stoicorum Portica in La-
tinum receptus operâ Leonis Al-

latij & meâ, quorum etiâ consilio factum est ut is te audire debeat, non eius tantum officij de causa quod omnes quicumque sunt in Europa doctrinis melioribus exculti, tibi qui gloriam ipsorum auctiorem in dies facis præclaris tuis lucubrationibus, exhibere debent, aut nostro amborum priuato nomine, qui ob summos honores, quos nobis habere non vno loco voluisti tantum nos prolixæ tuæ humanitati debere facemur, quantum persolvere omnino difficile est. Verum cum ea sis auctoritate præditus ut non modò rebus tuis patrocinari facillimè possis, sed alienis quoque si præsertim tibi non displicent laudis alicuius & dignitatis opinionem conciliare: Profectò hanc ob rem factum est ut Salustium Philosophum

phum, de quo me tam sæpe prædicantem audiueras cognoscei nunc a te & amplecti quàm fieri potest humanissime voluerim. Et certè ne quid tecum dissimulem, maiorem etiam in modum cupio iudicium de eo tuum accipere; quandoquidem si doctrinæ illius faues, non proletariæ, mea quidem & multorum sententia qui Romæ non postremi in eruditorum censu numerantur, spero magnam inde commendationis accessionem fieri posse Salustio eumque testimonio & approbatione tua munitum longè acceptiorem ijs omnibus fore qui tanta sis eruditione & ingenij sagacitate præditus, non ignorant, quique ab effatis tuis haud secus quàm a Prætoris edicto pendent, a quo scilicet nulli aut honestum

fit, aut tutum prouocare. Sanè
 mecum egerunt diligentissimè A-
 mici mei quàm plures, ijdémque
 tui & virtutis ac doctrinæ tuæ be-
 ne conscij vt præter iudicium illud
 de Salustio, notas insuper & expli-
 cationes in illum tuas si fieri posset
 elicerem; neque me præter rem
 aut decorum quicquam facturum
 censebant si istud a te contende-
 rem, quod mediocri tuo labore,
 non mediocrem tamen ipsi Salu-
 stio auctoritatem, nobisque om-
 nibus vtilitatem procul dubio in-
 signem afferre posset. Quid enim
 dicebant, labori afferet homini
 demerendo posteritati nato, im-
 butoque Græcarum Literarum
 scientia, & ad miraculum vsque
 versato in omnibus Philosopho-
 rum Scholis, post explicatam
 abundè tot in libris & lectionibus
 Aristo-

Aristotelicam doctrinam, Salustianæ nunc quæ de rebus præstantissimis est, aut si mauis Platoniorum simul & Stoicorum Philosophiæ lucis aliquid & ornamenti ex sua luce propria fœnerari? Possitne Salustius cui priscorum Theologia quam explicat, & vita quæ innocentissimè ab eo traducta est, & lingua tempusque ac celeberrimorum hominum testimonia multum famulantur ad laudem, ab alio quoquam dignius explicari, quam ab eo, qui veteris Philosophiæ gloriam nobis ita refert hoc tempore vt priscos illius auctores quorum habentur in honore scripta partim exæquet, partim etiam vincat & omnia cum illis & Salustio præter ætatem habet communia? Ecquis præterea celeberrimi Liceti in scribendo fa-

536 GABRIELIS NAVES
cilitatem non agnoscit, aut
plicandis Naturæ, scientiarum
arcanis felicitatem longo ias
stiorum vsu ita confirmat
docendum, non modò vt et
in Philosophia, sed quacun
re proposita vt subtilissimè
tet & Salustium propterea
mentationibus eruditissim
strare tam facilè possit, qu
de rebus a communi ho
cognitione remotis & oppi
ximis solertissimè differere,
que non remoto aut comp
obice solitus est. Denique
veteribus Philosophis null
exiguo, breuique libello e
scriptus ad Literatorum n
peruenerit, quin præclar
quem ex illis & memorabi
rum nactus sit Cogitation
rum explanatorem, & C

Pythagoræ, quæ aurea vulgò
 ntur, commendationis non
 m acceperint ab Hierocle,
 madmodum etiam Ocellus
 anus a Nogarola, libellus de
 ndo ad Alexandrum a Ioanne
 gio, Epicteti Enchiridion ab
 ano & Simplicio, eiusdem
 Responsa a Corrasio, Cebetis
 ula a Velfio & Mascardo, Al-
 iis denique a Carpentario.
 um herclè videri posset si Sa-
 us, qui tam exquisitè de Dijs
 Mundo philosophatus est, ut
 um qui suprà commemorati
 , nulli doctrina, iudicio & elo-
 ntia concedat, non ab eo quo-
 lumen aliquod & ornamen-
 susciperet, qui reliquos eius-
 li Interpretes longo præuer-
 interuallo, & gloriam eam
 dignitatem literarum augere.

Z 5

538 GABRILLIS NAVDÆI
non mediocriter ex eo labore pos-
sit. Nempe his rationibus aggre-
diuntur me & tantum non expu-
gnant ex Amicis nostris commu-
nibus quàm plurimi vt quod a te
factum iri summopere vellent, eius
me suaforem faciant apud te,
quem mea de causa non has tan-
tùm commentationes, quæ tibi
pro ludo sunt, sed grauiora multò
facturum non dubitant maximè
cum exploratum habeant qua
semper in amicos & quàm pro-
pensa voluntate fueris, adeoque
constanter fœuere pergis quos se-
mel in arctissimo tuæ familiaritatis
consortium admifisti. Verùm quo
tu, Vir Clarissime, liberalior es, &
amantior mei, eo me maiori studio
sauere oportet ne potiore alio-
rum commodi quàm studiorum,
aut virium etiam tuarum ratio-
nem

habuisse videar, etenim ut te
in verbis, quibus Augustum
carius, compellam,

*num tot sustineas & tanta negotia
solum,*

Et hinc auditorum tuorum stu-
publicè legendo inseruias, il-
Amicorum Epistolis, quæ nun-
m de rebus grauissimis non
t, diligenter respondeas, ex vna
m parte absolutos de pietate
stotelis, de Hydrologia Peri-
etica, de natura Luminis Com-
tarios velut arida pumice mo-
polis & exornas, ex alia verò
os inchoras de lapide Bono-
nsi, qui lucem in se recipit &
quandiu continet, de Quæstio-
us Peripateticis, de mirabilium
entuum causis, totiusque in u-
versaris in propositionibus
lialdi de Lumine, quemadmo-

540 GABRIELIS NAVDARI
dum nuper ad me scribebas, explorandis, his, inquam, de causis nunquid ipse in publica & priuata tua commoda peccarem si nouo aliquo argumento tibi ad me ditandum proposito iniquæ Iunonis instar non modò tua tempora morarer, sed studia & animum tuum adedò varias in partes distractum fatigarem; quamobrem non urgeo ego Amicorum postulationes quæ tibi molestæ sint, sed hoc tantum enixè a te contendo vt cum animi a grauioribus curis laxandi causâ in Salustium nostrum respicies, quædam in eum strictim animaduertas, quibus ornatior exire denuò possit in publicum; noui enim quàm multa tibi sub acumen calami veniunt, in quibus præferendis plus herclè satis reliquorum munium desudaret industria &

Philominus tamen istis me &
 stium beare potes, cū vtriq;
 rum satis sit. iudicium tuum
 ecunq; tandem illud fue-
 & nullo magis sit nobis hono-
 um promeruisse. Vale, vir Cla-
 ne, & eruditissimum Colle-
 tuum Ioannem Argolum, cui
 ter temporis angustias non
 o, Aulicósque supra morem
 æ, singulari iudicio præstantes
 tūq; literis humanioribus
 ltos Vincentium Nogheram
 Donatum Lintellum, verbis
 n fieri potest humanissimis at-
 amicitia & obsequio meo di-
 gnis saluta. Dabam Reate

6. Kalendas Decem-
 bris, 1638.

LXXIII.

*Clarissimo Viro , Scipioni Claramontio,
Gabriel Naudæus. S. P. D.*

Pisa

CVM maxima & prorsus incredibilis doctrina tua, Scipio Claramonti, tam præclaro jam & illustri apud omnes in loco posita sit, vt famæ quam meretur securæ omneque reflantis inuidiæ ventos prætergressa in æternitatis sudo cōquiescat; possem equidem nullo nominis & gloriæ tuæ periculo temperare a præsentī scriptiōe calamum meum, & laudibus tuis eloquenti silentiō fauere potiusquàm earum immensitatem rationis meæ culpa deterere; verùm quia non minor officij mei cū dignitatis tuæ cura mihi habenda est, permitte, quæso vt in hac occasione percommoda mittendi

tendi ad te Salustium Philo-
 phum & respondendi tribus aut
 quatuor Epistolis quas ad me de
 tuis occupationibus peramanter
 scripsisti, non illas voces apud me
 comprimam, quas etsi maiorem
 in modum tuo pudori molestas
 fore nullus dubito, non possum ta-
 men præ virtutum tuarum admi-
 ratione, etiam si maximè velim;
 diutiùs retinere. Ecquis enim non
 miretur te in illa prouecta & in-
 grauescente ætate constitutum,
 ad quam si quis alius peculiari na-
 turæ indulgentia peruenerit, tum
 demum conquiescere solet, veluti
 redintegratis vocibus alacriorem
 reddi ad novos & te vno maximè
 dignos labores, quorum ego nu-
 merum & difficultatem cum ex
 te audio, non possum sanè non
 grauiter Plauto & Turpilio Co-

544 GABRIELIS NAVD
mico succensere, qui senectū
malam etatem appellarunt,
Symmacho, qui *lentos ad ca-*
dum labores senes fieri existimant
cum tu vir doctissime, qui re-
aut minorum vocationem
tatis prouectus non postula-
oblatam non admittis, satis ex-
plo tuo doceas non omnes de-
tamos esse, qui sexagesimum
octogesimum etiam annum
sint, & longè vberiore esse
Symmachi, aut aliorum Vi-
sententiam asserentis quod in-
ne compositis excellentium
rumdam hominum naturis.

*Non tarda Senectus
Debilitat vires animi, non
vigorem.*

Eiusmodi verò tuam esse no-
to vllum adeò rationi adue-
existere vt inficiari possit au-

. Nam quid aliud loquuntur
sedula modò opera , quam
tidie nauas in expoliendis, re-
noscendisque lucubrationibus
quas toto antea vitæ tuæ
ursu typorum beneficio publi-
cè omnibus fecistis sed medita-
tes assiduæ, quib. incœptos de
Moralis philosophia, de rerû na-
turalium causis, de morborum di-
agnitione & remediis, de Mathe-
maticis corporibus, de Sphæris &
astrationibus nouis sermones
audis; tandèmq. pertinax illa
indomita docendi voluntas,
te incensum, inflammatumque
studiorum amore sensim impellit,
prouocatus cum illis in certa-
mina descendas, qui te eam in are-
nam vocare non dubitant, in qua
pugnassimos jam Athletas susti-
ti, atque etiam vt natalis soli

546 GABRIELIS NAVDÆI
dulcedine captus patriæ tuæ, a nullo, quod sciam, hætenus pro ea æmeretur, celebratæ hистoriæ condas, vt vasta & capaci mente tua vniuersi naturam complexus, eandem per nondum a quoquam exploratos superiorum corporum motus oculis nostris exponas, tandémque vt certissimæ rationis & viæ, quam in scientiis rebúsque tractandis adhibuisti, reliquos etiam participes esse velis mirifica illa & typis prope iam expressa de Methodo tractatione. Quæ omnia cùm attente mecum replico, hæreo propemodum in admirationem defixus, & hercle nescio an ingenium tuum extollam, in quo disciplinæ omnes, omnesque scientiæ & artes tanquam in delubro quodam continentur. An voluntatem mirer, qua tibi omnibus aliis

aliis voluptatibus interdiciis , ut huic te præclaro juuandæ posteritatis officio totum indulgeas , An denique naturam tuam , quæ tot laboribus & vigiliis parem se præbet, aut fortunam ac teipsum , vel in te quidquid est tam rarum & eximium suspiciam. At enim quia spatijs iniquis disclusus non possum *Encyclopediam* illam , qua solus hoc tempore, aut vnus potissimum excellis pro merito celebrare ; reliquum est ut de Methodo tua tibi valde gratuler & mihi ac omnibus qui eius gratissima lectione præpediem fruemur , summopere gaudeam ; futurum enim spero ut magnos atque vberes ex illa tractatione fructus eruditi omnes percipiant & in his præsertim, quicumque experti sunt omnes difficultates, quas illa sustinet, nondum

548 **GABRIELIS NAVDÆI**
compositas fuisse a summis viris
Leonicensi, Trincauello, Fiera,
Montuo, Zabarella, Piccolomini-
neo, & innumeris alijs qui de tri-
bus doctrinis scripserunt, aut satis
pro rei ipsius dignitate explicatas
a Carpentario, Ramo, Turnebo,
Perionio, Thaleo, Leodegario,
nec non etiam Arnaldo Ossato
non certè postquam inter purpu-
ratos Ecclesiæ Principes adlectus
fuit, sed multum antea cum inter
Academicos Parisienses & in hu-
miliori longè fortuna versaretur.
Quamquam ijs omnibus cura fue-
rit ut de Methodi natura viribus
ac differentijs & ad scientias om-
nes rectè tradendas, percipiendaf-
que maxima utilitate non minùs
diligenter, quàm eruditè, elo-
quentèrque scriberent, nimirum,
Vir doctissime, parum tibi vide-
batur

Batur in scientiarum latentes recessus descendisse, nisi viam omnibus sterneres, qua in eisdem pari tecum facilitate penetrare possent; nisi filum illud Ariadneum explicares, cuius ductu in doctrinarum triuio & quouis alio difficultatum labyrintho vestigia tua sequerentur, nisi denique Cynosuram ostenderes, ad quam respirationem haberent, qui Pelagus Scientiarum vastum quidem illud & incertum sulcare aggrediuntur. Et sanè quis melius potuisset de Methodo scribere, quàm ille qui Methodi beneficio nihil vnquam nõ solide, non prudenter, non clarè & perspicuè scripsit, qui praeceptos Auctores Methodi, Galenum, Hippocratem, Euclidem, Theophrastum, Aristotelem sic euoluit, ut cum omnes horum sententias tan-

450 GABRIELIS NAVDÆ
quam ungues & digitos tene-
tum & libros ope Methodi sc-
bat, quos non præfixo Aucto-
nomine si quis euoluat, possit
injuriam veteribus illis acceptos
ferre, Quamobrem,

*Vi esse Phæbi dulcius lumen
Iam jam cadentis,*

Sic tua illa scripta, quæ si n-
a iam cadente, quod Deus om-
auertat, saltem extrema sunt &
homine, quem in grandi illa
consecrata penè ætate tantum lab-
ris non suscepisse modò sed abs-
uisse mirum est, bonis omnib-
maiores in modum grata fore
accepta non dubito, mihi ce-
omnia quæcunque facis ita a-
dent, sic me capiunt, & oblect-
libri tui, ut eius postremi desi-
rium non patienter feram. Cæ-
rùm de Castigatione Cam-
Glori

Gloriosi, hominis valde quidem præclari & eruditi nuper a te castigata nimium est quantum te amant vrbis Mathematici quibus summopere placuit tantum modestiæ, cum tam perspicua & usque adeo certa & accurrata doctrina fuisse conjunctum, libentèrque propterea curavi ut exemplaria illius, quæ ad me transmiseras aut in eruditorum manus ex tuo munere deuenirent, aut per libreriorum tabernas distraherentur, atque ut jubebas vnum seruavi Doctissimo Gassendo, quem nobis fermè ereptum fuisse mensibus proximè elapsis dira & peruicaci febre, a qua cum ad me scripsit, nondum planè conualuerat, non est quod te qui virum hunc maximi semper fecisti, celare debeâ. Si quod præterea obsequij in te mei

periculum facere velis , jussis tuis
 confestim obsequar , volo enim
 tibi persuadeas adeo mihi cordi
 fore , quæ tua sunt , ut ne mea qui-
 dem illis anteponam. Salustij
 Philosophi exemplaria fratribus
 Angelinis non mitto , quia mihi
 ab eo qui sumptus editionis fecit
 perquam pauca concessa sunt , Ju-
 dicium interim de vilo tuum op-
 perior , sed ea lege ut scribas cum
 voles , idest , cum per occupatio-
 nes tuas licebit , homini enim
 quem sibi tot negotia vendicant
 molestiæ quicquam procreant mea
 de causa nollem. Vale Vir præ-
 stantissime , & quos antea dice-
 bam Fratres Angelinos , homines
 cum de litteris non mediocriter ,
 tum verò præclare de me meritos
 & quod libenter audio rebus tuis
 fauentes impensè meo nomine sa-
 luta-

dabam Reate pridie Nonas Decembris 1638.

LXXIV.

*Comiti Federico Vbalduino suo,
Gabriel Naudau S.P.D.*

Urbium

Multa sunt, Vbaldine suauissime, de quibus hodie tecum expostulari volo, non quidem utringaris, sed ut rideas & hominis jocos excipias, cum ad te præsertim scribit urbanioris solito & omnem animo nubem deponere soliti. Mitto igitur quod me tam veterem amicum nunquam ad prandium inuitasti; nam vos Sorices Vaticani pro more habetis rusticos mures quantumvis olim paupere suo tecto vos exceperint, non ita libenter in felicitatis vestræ participationem admittere:

A a

554 GABRIELIS NAVES
Et ego quem Natura siccu-
nuit, atque utinam fortuna
aut Roma vestra non ex-
faciat, nondum imperauit
omnia assentiri vobis ut pa-
do ventrem pascam meum
queror præterea quod me-
bilibus calamis, qui ex ebo-
argento scite admodum e-
térque penes vos confici-
nunquam donaueris quia
nigellæ filiæ parum elegan-
iusmodi curant, & arundine
uis modò firma sit & suffic-
diducta tam commodè p-
quàm aliqua vestrate facta
num vel libellam exarare, s-
sunt de quibus habeo tibi
festino & sine felle didacu-
cam scribere: Recordarisque
ties ante meum ex vrbe disce-
fores tuas pulsaui, & fidem

amicitiā nostrā sum ob-
 us ut sancti Damasi opera,
 e paratio nuper edita sunt,
 habere liceret, tu verò quod-
 tandem officiarum genus
 njecisti voto meo, aliquando
 exemplaria penes Compagi-
 rem erant, nonnunquam le-
 no foliorum numero destitue-
 ur, fuit etiam cū ipsorum
 nulla emendatione quædā in-
 rent, & mille denique modis
 a mihi dare studuisti, cū
 im Amici tui omnes Damasi
 plaria acciperent, & eādem
 urbanitatem laudarent, qua
 in te vehementer desidero,
 pe quemadmodum priores a-
 as postremæ deiciunt, sic ve-
 s Amici deteriori apud te lo-
 unt quā noui, verū quā
 ac in te diuersus sis ab omni-

556 GABRIELIS NAVDÆI
bus aliis, quibus ob studiorum &
morum similitudinem necessitudo
quædam mecum intercedit, ama-
bo te ex hoc vno disce quod her-
clè nescio an absque pudore tuo
referre possim, veniunt mihi quo-
tidie ab Amicis libri, Holstenius,
Allatius, Donius, Mascardus,
Bucciardus Guidicciorum, Tor-
torcellus, Simeonius, Seruius &
qui non alij statim atque pepere-
runt aliquid ea copia & facultate
quæ plurimum valent instructum
eo me pro humanitate quæ in ipsis
quoque singularis est, donare fe-
stinant, denique nullus jam in vr-
be liber ab aliquo eleganti ho-
mine excuditur, qui confestim ad
me lubens & inuocatus etiam non
accedat, Tu verò quasi nihil ad te
pertineret inter bonos aut ele-
gantes viros recenseri Naudæum
tuum

tuum. similibus donis non afficis, sed Damasum ita premis ut eo nifu quem perperam fieri, ad hunc ipsum è cubiculo tuo eliciendum erigere profecto jacentem obeliscum potuissem. Quare nisi te ipsum & existimationem tuam deseris; non permittas quæso ut obtrectionibus in illum meis ulterior præbeatur occasio, sed Damasum mitte, nudum aut indutum parum quidem refert ad naturam meam, quæ satis blanda & facilis est ut utrumvis mihi equi bonique consulat. Quanquam si ad culpam tuam respicias, quæ non nisi testificatione quadam eximia tuæ in me voluntatis obliterari potest, convenientius esset ipsum non indutum modo communi lacerna, sed aureis filis circum oras intercurrentibus distinctum, minióque

558 GABRIELIS NAVD
foliorum extrema circum
ac probè sericis vinculis fasc
transmittere. Hæc igitur ill
litate tuæ dica debebantur,
rest nunc alia, quam nisi m
feras inhumanitati tuæ di
sum, octennium est, si nescis
dine carissime, quod Roma
ni, cùm vt optimo meo Mo
ti famularer, tum etiã vt
meis paulò quàm vellem
stioribus inseruirem, his aute
tis supra quàm sperassem
multoties fortuna sed illa qu
Britannica togatos inter vu
sedens,

*Qua semper habet lites, alte
jurgia secum.*

Quapropter enixè vellem v
nentissimus tuus Princeps E
cus Barberinus Romanam
tota ipsius & purpuratorum

stitum est, summamque animis
hominum pacem conciliat, mihi
semel propitiam faceret, hoc enim
modo perfacili beare me ipsum
posset & a molestis etiam meis
interpellationibus seipsum libera-
re. Verum quia Principibus id
moris est quod Mercatoribus di-
tissimis, qui proxenetam, quam vos
quorum nomine venit lubentius
admittunt, rogavi te propterea
non semel ut eius munere defun-
gi pro me velles apud tuum simul
& urbis Romæ Principem, sed tu
quasi non ille fores, quem ante
sexennium Urbini tam facilem,
suavem, lepidum, humanum, mihi-
que in omnibus fauentem & be-
neuolum expertus fueram, moras
in dies noctis, parumque de me aut
rebus meis videris esse sollicitus.
Ego verò quem Annibal non per

560 GABRIELIS NAVD
vrget sed bona mens delectat
ius ut dicebat Petronius for
Paupertas, aurem tibi vello
moneo te sed secreto ut a me
ri possit tam importunam for
amoveas iniiciendo sensim
ram Eminentissimo Principi
sermões, qui cum aliqua
mentionē delectare ipsum
minùs quàm monere possint
iùsque pectus naturā festiuium
jori adhuc festiuitate distendit
quod postquam tuo more feceris
hoc est argutè, prudentérque
verò quasi ex insidijs proficiat
hæc, aut similia verba ore tuo
nidenti & ingenuè libero pro
res, Naudæus, Eminentissime
ceps, vir optimus est, non igno
multarum rerum, non moro
non asper, non sordidus, sed li
apetus, frugi, moribus antio
vivi

Epistola. 561.
s, tibi que vni potissimum
s nominibus deuinctus &
tus etiam quantum vix tibi
adeas; hoc illi tantum vitio
potest, quod licet vxorem
mi sui non concupiscat, di-
illius non inhiat, domum non
eret; ancillam non amet, bo-
at asinum non abigeat, li-
tamen eius habere quærit, &
li honeste proferantur, sta-
ad historiam Pogij Floren-
ai vt Titum Liuium emeret,
m suam vendidit, sermonem
dustria flectit, additque se
domum, quam vendere pos-
non habeat; horologium ex-
sse pro Roma subterraneas;
le Mensariorum his tempo-
exulceratis difficultates cau-
Patriæ tumultus rebus suis
tis multum officere subindi-

362. GABRIELIS NAVDÆI
cat, & aliquando etiam omni p-
dore deposito se non habere vnde
illos emat asserit, rogat idcirco
angustijs suis vt consulatur & in
summa liberè petit, vt sibi quem-
admodum alijs ficus & Melope-
pones solent, concedantur, atque
hac tantùm in re Amicis suis mo-
lestus est, quamobrem Cardinalis
Eminentissime, nœuum hunc qui
hominem deformat, tibi jam pri-
dem probatum & alioqui specie
eleganti a natura donatum, ab-
stergere facili negotio posses, con-
cesso illi tenui aliquo in vrbe sa-
cerdotio, quo non tantùm viuere
decenter, sed libros emere, & li-
bellos etiam omnes, qui prostant
in Agonali Circo posset. Nempe
consilij eiusmodi apud Princi-
pem tuum mihi opus esset, & in
his suggerendis operâ tuâ potissi-
mum

num quam si tu mihi libenter accommodaueris, meum Cor eris in posterum, mea colostræ, meus mollis caseus, imò meus Onofander ab ope scilicet, quam mihi feceris. Vide sodes quàm pulchrum sit hoc nomen & quàm aptum ut Epistolis quos ad te postea frequentes scribam, præfigatur; sanè non Atticus Ciceroni, non Lucilius Senecæ, non Tranquillus Gromenæ, aut Cardanerus Mureto vnquam ita dilecti fuerunt, ut tu mihi carus eris & inter Amicos interioris admissionis præcipuus. Quid plura? tecum diloriscabo pectus & cor disclupeabo meum, nec erit aliquis, qui plura de Naudæo sciat, aut maiora apud ipsum possit, quàm Vbalдинus, de cuius doctrina & moribus ad omnem Elegantiæ rationem compo-

564 GABRIELIS NAVDÆI
fitis plura dicerem, nisi mihi tot
in Epistolis quas postea ad Ono-
sandrum scribam, de præstantis
ingenij tui dotibus dicendum fo-
ret magis cumulâtè, & ego non
minimum vererer, ne si quid volu-
ptatis præsens hæc Epistola nugax,
ridicula non elaborâta, atque ut
sponte, quod te rogo, facias, spon-
te etiam & a properanti calamo
veniens, tibi instillarit id ipsum
lôgitudine ipsius exhaustiam. Va-
le mi, nondum Onosander, Ad
Vbalaine, & si Damasum tuum ad
nos perferri desideras, illum Buc-
ciardo nostro trade cui me plu-
rimùm quoque commendabis.

Dabam Reate 7. Idus

Decemb. 1638.

LXXV.

LXXV.

*Petro Seruio Medico Clarissimo,
Gabriel Naudæus S. P. D.*

Romam.

MVsas meas, Petre Serui, Medicorum disertissime, iratas omnes mihi habeas, si non tuæ, hæc elegantes & amabilissimæ supra quàm dici potest, miris profecto modis & quod suspicor etiàm flagitiosis a Typographo Auenionensi violatæ fuerunt. Sane ipsum Castelloni valde amicum fuisse oportet, qui in sumenda de eius Censore vindicta nihil eorum omisit, quæ deturpare librum tuum, etiam cum ipsius Castellonis, si viueret, miseratione possent. Quid enim ingentes lacunæ sibi volunt de industria relictæ ad fœditatem, cum minimo

566 GABRIELIS NAVI
sumptu expleri potuerint
tot plagarum vibices, &
variis modis lacerum signa
quid denique tam crebra
& turpitudines infinitæ
rant, nisi aut immaniter
in te fuisse, aut oppidò ne
tem Typographum? Sa
opus est rem maximè co
ingratam tibi, atque m
verbis ab arte tua desump
plificare, cùm ego potius
quæ tota ferme in exc
præstantium virorum a
posita est, fidem tibi facere
ad animi tui solatium, qu
entissimus Antistes Vasio
qui hunc factum è domo t
lut Altonem de columna
rat, tam grauitè de hoc
fortunio mecum conquest
ut nihil unquam sibi magis

EPISTOLÆ 557
e contendat, quam eiusmodi
inum, qui prælis Auenionen-
s præfunt, non incuriam mo-
aut indiligentiam, sed socor-
m meram, quæ eò iam perdu-
erat, ut huic euellendæ ex eo-
n animis non studium omne
m, nec auctoritas, qua plurí-
am tamen apud omnes valet,
is esse potuerint. Vnde si ma-
mos etiam dolores lenire pos-
nt Amicorum officia cum re-
ntibus illis tempestiuè admo-
entur, existimo ego, Petre Scrui,
ultum iam fomenti iustissimo
o accessisse ex incredibili mole-
ia, quam optimus ille & doctissi-
mus Antistes Suarelíus se ex illo
percepisse, ut postremis ad me suis
iteris, ita etiam & in illis quas ad
te frequenter, ut opinor, scripsit,
testatus est. Sanè quantum ad me

568 GABRIELIS NAVAEI
pertinet; doleo maiorem in mo-
dum iuueniles illas ferias, quas
tam eleganti & arguto stylo, tam
varia & accurata doctrina, iudi-
cio tam maturo & exquisito com-
posueras, vt nihil in illis sit non
summopere tersum, & emenda-
tum, natus eiusmodi Typogra-
phis tulisse, qui de natua earun-
dem pulchritudine licet nihil de-
trahant, multum tamen operis to-
tius perfectæ & consummatæ fe-
licitati videntur officere. Et her-
cule cum Beuerouici nostri, aut
aliorum Auctorum libros euoluo,
qui ex Elzeviriorum officina pro-
deunt, non secus ac de Palladis
Arcula, aut Darij scrinio & vsque
adeo culti, ac diligenter elaborati
sunt vt rudes etiam & nedum ca-
lamo, sed ligonum assuetos homines
in sui amorem pellicere valeant,

non

non possum profecto non iniquo animo pati, & maxime per te rursus non dolere quod huic tuo, cui cuncta per te ad summam laudem abundè suppeditata sunt, nihil aliud quominus ipsam consequeretur, defuerit, quàm Elzeviriorum fratrum, aut id genus Typographorum qui libros tam scitè exornant diligentia. Sed querelarum plus est fortasse quàm oportuit, maxime cum remedio non desit locus & quidem certo, ultimo, expedito & cum amicis tuis multum conducibili, tum verò etiam tibi non valde molesto expectationem scilicet, quam de laboribus tuis apud Bibliopolas Romanos, qui tuas Institutiones Medicas placere omnibus & celerrimè distrahi vident, magnam hercle & prorsus singularem concii-

570 GABRIELIS NAVDAMI
casti. Hoc autem est ut ferias illas
Iuueniles Romæ ex autographo
tuo rursus excudi cures. quem-
admodum antea librum *de sero &
lacte* fecisti, nam cum huius nova
expolitio tibi feliciter cesserit,
audeo ex ea futurum quoque ti-
bi, si polliceri quod licet Symma-
chus dixerit, *Patres auaros esse voti,
nec vlla filiorum bona putare esse per-
fecta desiderio & cupiditate potiore,*
nihil tamen in hisce feriis tua cu-
ra & sollicitudine purgatis relin-
quetur incommodi propter quod
illæ minùs imposterum tibi place-
re possint, verè enim tibi dico, Pe-
tre Serui, optimæ sunt, elegantes
sunt, argutæ sunt, accuratæ sunt,
& ex ditissimo Antiquitatum pe-
nu depromptæ, nec dubito Me-
diusfidius quin si te in hoc scri-
bendi genere, in quo plurimum
vales,

vales, exereras, breui reuiuiscen-
tes in te visuri simus Mercuriales,
Cagnatos, Iunios, & eiusmodi Me-
dicos omnes qui in vtraque illa
Medicinæ simul & humaniorum
literarum palestra, maxima cum
nominis sui commendatione ver-
sati sunt. Quæ quidem verba si
quis a me non tam veritati, quàm
auribus tuis data fuisse existimet
ne hunc ipsum valde in Musarum
castris peregrinum esse oportet.
Cum Exercitationes tuæ de fero
lactis iam pridem editæ Parisijs &
Romæ postea, ac recentes feræ
de rebus ad Antiquitates Roma-
nas spectantibus, breuésque illæ
Institutiones, quibus Tyrones ad
Medicinam informantur, tam fa-
cilè possint facundiam tuam dele-
nificam & lectissimæ doctrinæ ac
cruditionis præstantiam ostende-

572 GABRIELIS NAVDÆI
re quàm propterea est unicuique
facem videre in tenebris aut So-
lem intueti pleno meridie. Quam-
obrem perge si me audis in illis
te studijs grauitèr exercere, in qui-
bus non opinione tantummodo
quorundam hominum, sed publi-
cæ Urbis testificatione, quam ne-
mo bonus eleuare possit, jam ma-
gnus es lingua & calamo; quibus
adminiculis vt Spartam nostram
ornare non desinas, orant te do-
cti omnes quisumque in spem a-
liarum obseruationum veniunt,
quas tu proferre in lucem, quo-
tiescunque velueris, minimo ne-
gotio potes obtestantur quoque
fidem & industriam tuam in rebus
Medicis, qui dilatari illas & auge-
ri quotidie lucubrationibus tuis
vident, & ego pariter vt omnium
illorum vota secundare non recu-
ses,

ses, postulo, quantus est amor in me tuus, quem certe non esse mediocrem præclara illa Prolusio latrophilologica, quam in nomine meo non ita pridem apparere voluisti satis superque declarat. Vale vir clarissime, & cum obuios habebis Baldum & Zacchiam tui iuxta mei amantissimos & eruditissimos homines, complectere illos quæso meo nomine peramanter, ac utrinque etiam principium ⁴ Anni quod ingredimur felix precare. Dabam Reate 9. Kalendas Ianuarias 1639.

LXXVI.

Viro Clarissimo Iacobo Michaloro,

Gabriel Naudæus S.P.D.

Urbium

Mus tuum verè literarium, ⁷ Michalori Senex optime, doctissimèque, tum quia a te ho-

mine mihi summa necessitudine
 conjuncto profectum est, cùm et-
 iam quia præter spem, & expecta-
 tionem meam venit, non potuit
 mihi non esse gratissimum. Amo
 enim te, Michalori, quantum ho-
 mo hominem potest, aut potius
 quantum ipse amari abs omnibus
 ob morum tuorum suavitatem &
 ingenium bonis artibus excultum,
 fidemque & constantiam tuam in
 amicis tuis non observandis mo-
 dò, sed demerendis nouo semper
 officiorum genere. Tuum verò
 munus quod literas doctissimo-
 rum hominum ad Maccios scri-
 ptas complectitur, adeò rempesti-
 ue mihi redditum est. ut si paulò
 tardiùs accidisset, tu quidem ista
 liberalitate tua satis opportunè
 vsus fuisses, neque ego fructum ex
 ea ullum percipere potuissem.

Quamoz

Quamobrem rogitaui multoties
 autem tibi de literis eiusmodi vel-
 lere & admonere te confidentiùs
 ut Macciorum honori cum aliquo
 etiam negotiorum tuorum dis-
 pendio consulere, sed duo impri-
 mis fecerant ne tibi de hac re mo-
 lestior fuero; vnum quod ex tar-
 ditate tua facilè mihi persuade-
 bam nihil a te repertum fuisse in-
 ter concreditas fidei tuæ Maccio-
 rum chartas, quod ditiolem fa-
 cere posset collectionem illam,
 quam agitare dudum animo cœpi
 præstantium aliquot literarum ac-
 cessione; Alterum verò quod no-
 lebam a te crebriùs exigere pro-
 missa, ne quod liberalitatis tuæ
 erat, id videret fidei velle tribue-
 re; licet vtrique tamen pariter
 considerem, sed tu Michalori non
 passus es diligentia & humanitate

576 GABRIELIS NAVDAI
tua incredibili me in angustijs e-
iusmodi versari diutius, pluresque
litteras & a præstantioribus viris
misisti quàm optate etiam si ma-
ximè sim illarum audus potuif-
sem. Vnde non modò maiorem in
modum acceptæ illæ mihi fuerunt
sed omnes animi mei partes tanta
voluptate perfuderunt, vt nihil vn-
quam mihi iucundius accidisse
meminerim, aut propter quod de-
beam te cõplecti lubentiùs & om-
nia tibi quasi iure optimo debita
studia officiâq; mea polliceri. Atq;
hæc cum ita sint, potes jam per te
fatis intelligere qua voluntate cu-
raturus sim negotia tua apud Ven-
ælinum & Melchiorem Imhofer
homines ætatis nostræ qui om-
nium felicissime Mathematica stu-
dia cum Theologicis conjunxe-
runt. Quanquam de priori verear
ne co

ne eo nuperrimè profectus sit, quo nobis omnibus semel deueniendū est, siquidem vltimæ literæ, quas ex Germania Aulicus quidam noster accepit disertis verbis nunciabant præfectum quemdam nonnullis Sacerdotiis nomine Vendelinum fatis concessisse; proptereaque dubius hærebam cū tuas accepi num de hac morte certior absque Slingelandi nostri literis fieri à me deberes, ne istius nominis ambiguitate in maximum te incomparabilis illius desiderium frustrā conjicerem, Slingelandus verò noster propter summam gladiatorum licentiam & volitantem passim illic locorum vbi degit profligatissimorum militum cateruam tam rarò scribit ut cū antea patienter tuleris illius aut Vendelini tarditatem non

578 GABRIELIS NA
debeas nunc ægrè ferre
aliquod aliud tempus' e
tibi sustinenda sit, sed fa
nor, erit quid Patri Ima
rapocrisi tua opus fueri
Puteani fautores confes
rum debeas, ab eodem
telligere modò tamen i
adventum in urbem me
sanam non discesserit, e
profecturum esse diu mu
est cùm ab amicis qu
meis accepi, verùm si fo
lerit, vt conuenire ipsum
sim curabo tamen meis
rum ad ipsum Patrem
voti tui compos quàm e
fieri poterit reddare.
quod anxie sub finem tu
tebas vt Cardinalem m
nomine salutarem, eique
sim Natalis dies festo

longè multos consequentes fortunatos augurarer, illud præstiti eo modo quo maximè debebam & longos cum eo de tuis rebus sermones habui, quas identidem felicissimè tibi procedere desiderat, & eam præsertim oculis tuis sanitatem restitui, quam vel assidua librorum tractatio, vel ætas ipsa ad omnes corporis molestias procliuior his ademit; & ego pariter qui tibi in literis meis propter ineptas earum formas & properanti semper calamo exaratas cruciabiliter laborandum esse scio; illud ut pro Cardinalis mei votis succedat magis quàm quisquam alius opto & voueo. Ceterùm quo molestia literarum mearum gratissima, alterius facillimæ & jucundissimæ lectionis vicissitudine subleuari possit, mitto ad te

B b 2

580 GABRIELIS NAADAN
Salustium Philosophum magis
ter antiquos nominis, propter
que dignus, qui typis quàm ma-
ma diligentia fieri potuit Vo-
stissimis expressus prodiret, de-
si quid non vulgare aut protri-
sentis, rogo velim, præstan-
me, vt istud ad me scribere no-
bi sit molestum; iudicium e-
de hoc Auctore tuum tanti fac-
quant & amicitiam tuam, &
bro a te compositos, & reip-
ac omnia tua mihi semper faci-
da putavi. Vale vir clarissime,
teranus noster Petri Seruij b-
quæstiones, quarum vna Lic-
altera mihi inscripta est, ne-
cet Soli & vmbre non bene-
ueniat, tibi legendas com-
bit, tu vicissim illi Salustium in-
ge & cultissimo etiam Poëta
strati Leoni Sempronio, q-

velim a me saluere plurimum iubeas. Dabam Reate Kalendas Ianuarij. 1639.

LXXVII.

Viro Maximo Fortunio Liceto,

Gabriel Naudæus S. P. D.

Patauium

PRæstantium Philosophorum
atque tui, Fortuni Licete, &
Gassendi nostri similium, vt magna
nusquam copia reperitur, ita
maxima semper laus apud omnes
esse solet. Quamobrem multum
me vobis ambobus deuictum esse
profiteor, qui occasionem mihi
per literas vestras omnis doctrinæ
reconditoris plenissimas frequen-
ter exhibetis, vt iter illud magno
& confidenti animo ingrediar
quod eo me ducere possit quò vos
dudum feliciter & publica totius
Orbis confessione peruenistis. Ve-

582 GABRIELIS NAVDÆI
rūm cū is ego non sim, quem
vos forsan ex quadam de me con-
cepta hominum opinione suspica-
mini & nondum industriæ meæ si
qua tamen illa sit, periculum fece-
rim in eiusmodi Quæstionibus
tractandis, quas nullus explicare
meo iudicio rectè potest, qui in
naturalibus iuxta & Mathemati-
cis speculationibus non fuerit ma-
xima cum animi contentione ver-
fatus. Propterea non committen-
dum esse mihi putavi ut difficilem
illam observationem de Sole qui
cū horisanti vicinus est, non so-
lū major nobis apparet, sed ma-
jores etiam umbras projicit, quā
dum in Æthere puriori & ab o-
culis valde remotus conspicitur,
meo proprio Matre excutiendam
fufciperem. Nam si quid est in
Scientijs, quod mihi per carum
amœni-

EPISTOLARUM 183
itates diuaganti minùs ex
meo tractandum esse du-
, & in quo ut ingenuè lo-
acilius, decipi ac errare pos-
sunt profectò Mathematicæ
disciplinæ sunt, quarum cognitio-
nem magis admiror in alijs, quàm
in ipso desiderari molestè fe-
re. Maximè cum totum sibi homi-
nem requirant, me verò siue pro-
prie, siue aliorum etiam
studia vnius tantùm rei studio
hactenus fuisse minimè
conferunt. Cum igitur pen-
sa animi qua tandem ratione
me ab illis falebris, in-
quit Doctissimus Gassendus
cerat dum amorem in me
magis quàm iudicium con-
ferunt, nulla mihi conuenientior
est, quam si pro licentia, quam
ab ipso met. Gassendo condece-

186 GABRIELIS NAVDAI
expecta. Dabam Romæ 9. Kalen-
das Iunij 1639.

LXXVIII.

Eidem.

Iudiciũ de tuis Operibus meum,
Fortuni Licetẽ, tam verum esse
in dies deprehendo, quàm quod
verissimum esse potest; dicere
namque de illis solitus sum quòd
etiamsi omnes libri a te publicam
in lucem remissi, extra commu-
nem reliquorum aleam existant,
nihilque plebeium habeant,
aut incultum vel è medio peti-
tum, ita vt nullus profectò illo-
rum sit qui erudita ingenia mora-
ri non debeat. Quidam tamen a-
død feliciter elaborati sunt vt ni-
hil in eo genere fieri possit absolu-
tius, nihil quod curiosum lecto-
rem potentioribus illecebris ad se
trahat

at seu voluptatem cupiat aut
tum aliquem ex istis percipe-
Quos autem velim innuere, nec
modò nec alios latere potest,
eiusmodi sint Meditationes tuę
reconditis Antiquorum lucer-
de spontaneo viuentium ortu,
Monstris, de Cometis, & de ijs,
æ sine cibo viuunt, vt nemo sit
ulò diligentius in Literis amoc-
oribus versatus, aut Scholastici
lueris minùs amans, qui has
in admiratione quadam tuę vir-
is semel iterumque non euolue-
imò verò quamdiu erunt ho-
nes, qui fauere præclaris co-
tibus velint, tandiu non defutu-
s spero, qui maxima cum ratio-
e dubitent num maiorem illæ
det/rati fructum, aut famam ti-
apud non tuos modò, sed exte-
s homines attulerint; certè ve-

588 GABRIELIS NAVDAI
niant mihi nonnunquam in manus.
auctores valde boni, qui illas
compositiones, quarum supra
mentionem feci, impensè lau-
dant, earumque singula propè
verba in suarum illustrationem
derivant, iidem etiam in causa
sunt ut huic iudicio de te meo lu-
bentiùs acquiescam. Cæterum
quoniam omnes hîc recensere vel-
le, qui tua Dogmata aut laudanda
penitùs, aut saltem cum honorifi-
ca nominis tui commendatione
paulò modestiùs exequenda, ven-
tilandâque sibi proposuerint, non
esset mea quidem sententia istius
vel loci, vel temperis, cum ad te
præsertim scribam cui notiores il-
li quàm alteri cuiquam esse de-
bent, obtestabor potiùs fidem at-
que humanitatem tuam ut horum
omnium σύνταξιν si fortè hunc
quem-

quemadmodum Cardanus & alij fecere, in aduersaria tua retuleris, exscribi per amanuensem tuum, & ad me cum tibi commodum erit, transmitti procures, hoc autem eò impensius flagito quòd non tantum illius lectione recentem ex gloriæ atque honoris tui commemoratione voluptatem percipiam, sed insuper hunc tuum Iudicem euoluendo, si quosdam alios conditionis tuæ fautores obseruare mihi contigerit, qui nondum ad notitiam tuam peruenerint, istis locupletatum eum, auctiorémque factum ad te remittam, sanè commouit me desiderium illud casus valde singularis, qui mihi nuper accidit, nam eum in Musæo meo sedens Renati Moræi Doctoris Medici Parisiensis, quem apud te laudare su-

peruacaneum existimo, doctissimas in Scholam Salernitanam Animaduersiones euoluerem, moxque Pauli Zacchiæ & Baldi Baldij virorum in hac vrbe celeberrimorum libros de rebus item Medicis, tandémque Danielis Sennerii hypomnemata percurrerem, & maxima, incredibilique cum voluptate per eiusmodi doctas nouitates non consilio aliquo, sed casu volitarem, nescio quomodo in omnibus illis ita tuum nomen obuiam mihi factum est vt si quisquam alius idem sibi contigisse referret, proculdubio ludere hunc, aut fucum mihi ex composito facere, persuasum haberem, sanè res ipsa mihi omnino visa digna est, quæ earum literarum partem faceret, quas ad te de nonnullis difficultatibus Aristotelicis scribere

re constitui, præsertim cùm tantus vir, qualem Sennertum esse omnibus in confesso est ex libro de spontaneo viuentium ortu & alijs tuis lucubrationibus maximam partem Hypomnematum suorum confecisse videatur, nec aliter præclarum istud Opus absoluisse conueniendo tecum in plurimis, & in nonnullis etiam ab opinionibus tuis dissentiendo. Proptereaque videtur mihi operæ pretium fore nisi jam librum hunc Sennerti videris omninò curare vt ad te quamprimùm siue Bibliopolarum, siue Amicorum ope perueniat, multum enim ex eo voluptatis percipies, gaudebisque, opinor, cùm huius præclarissimi viri tui & aliorum de causa, qui te velut Oraculum suspiciunt, & eo in loco tuam virtutem habent, qui

maximè conuenit Philosophicæ dignitati, quam tu hac tempestate solus non aliter libris & sermonibus tuis fulcire videris, quam Atlas & Hercules dicuntur a Poëtis Cœlum olim suis humeris sustinuisse. Profectò quantum ad me attinet, gratulor tibi ex animo hanc nominis tui famam, quæ cò jam vsque prouecta est vt nemo fermè de rebus Philosophicis scribat, qui te in patronum aut æmulum habere tuæ sententiæ maiorem in modum non desideret, & herclè certum est eos opinione sua non decipi, quandoquidem alios tui similes non frequenter gignit natura, nec producit industria, sed sæculis opus est priusquam aliquis reperiatur qui exemplo tuo multorum in se vim & felicitatem sæculorum multorumque

que simul excellentium ingeniorum præstantiam repræsentet. His igitur quæ ad te præsertim & com-
moda tua attinēt cū factum sit a
me satis, reliquum est, Fortuni Li-
gete, vt meis quoque studiis con-
sultum esse velis enodatione, quam
a te peto, duorum locorum Ari-
stotelis, in quibus fateor me non
satis assequi quomodo ipse aut ex
mente propria, aut ex Interpre-
rum suorum sententia explican-
dus sit. Nam cū in libris de Cœ-
lo rationem quærat cur Cœlum
ipsum perpetua conuersione ab
ortu potius & a dextra parte fera-
tur ad Occasum, quàm contra
hæc demum verba subiungit,
quibus videtur quâsi purgare se
ab eorum calumniis, qui ipsum
temeritatis accusare possent, quod
cuiusmodi aut inanes, aut perar-

duas quæstiones ventilandas suscipiat, *de nonnullis igitur atque de omnibus euiti quidpiam dicere, nihilque prætermittere, aut insignis stultitia forsitan, aut valde parati animi videbitur esse, non tamen omnes similiterque increpandi, sed dicendi causa quanam sit videre oportet, ἐτι ὃ πῶς ἔχον τῷ πρῶτῳ, πότερον ἀνθρώπινως ἢ κερτερώτερον. I. & quo pacto se habeat in medendo vtrum humano modo an validius. In Politicis autem dum contemptum principis inter causas recenset, quæ ipsorum imperia pessundare solent, illudque exemplo Sardanapali hunc in modum confirmat, alia autem ob contemptum vt Sardanapalo quidam conspecto telam texere cum mulieribus. Postea subdit εἰ ἀληθὴ ταῦτα μυθολογουῦντες λέγουσιν, quod Heinsius & omnes alij verunt, ὡς
vera*

*ant qua fabularum scriptores
morant.* Quæro igitur à te,
Stiffime qua tandem ratione
rum-scriptores vera referre
t, si quemadmodum, inquit
*is fabula est in qua nec vera, nec
fictiles res continentur*, & si hoc
habet cur Aristoteles ea lo-
di forma vsus sit, quæ vel im-
ia, vel saltem Poetica nec-
dum grauitati sermonum,
tunc habebat conueniens
merito potest; nam licet fa-
em passim diuulgatam non
certè quàm hominum in-
excogitatam significet, &
ntius dixerit *postremo iam nos
sumus*, frequentius tamen a
s quàm Oratoribus usurpa-
n hac significatione vocem
memini, tantum abest vt hi-
i scriptores rumorum passim

§96 GABRILLIS NAVDÆI
 disseminatorum conuenienter ab
 Aristotele vocari possint aut de-
 beant. Pari modo subit etiam mi-
 rari quod in illo textu libro 2. de
 Cœlo voce tam ambigua sit vsus
 vt ab Interpretibus licet doctissi-
 mis variè potiusquàm perspicuè
 reddita sit; etenim siue illa verba
 cum Ioanne Argyropilo vertas.
*Quomodo se habes in medendo, utrum
 humane an ita vt asserat aque persistas,*
siue cum Vatablo utrum in meden-
do humano modo se habeas, an vali-
dius, siue cum Lucilio Philalteo
utrum hominum more aut constantius
se in asserendo, vel quod vult Petro-
nus in assentiendo gerat; semper
 tamen æquè dubium est apud me,
 quæ Latina vox Græcæ huic *μεδ-*
ειν commodior respondeat, &
 quid Aristoteles intelligat per di-
 uersum hunc medendi, aut assen-
 tiendi

tiendi modum, hoc vero nisi tu, vir doctissime, mihi perspicuum facias non est quod de hac aut alia superiori difficultate petam ab alio responsum, cum nota magis nulli demum sit tua quam tibi Aristotelis mens & doctrina perspecta est, meque etiam adeo humane peramantemque complectaris ut molestum tibi fore non putem eorum beneficio cumulare, cuius recordationem nulla unquam apud me dolebit obliuio. Vale, salutant te Petrus Seruius, qui nescio quid elegantiarum suarum nobis ambobus offerre cogitat & Allatius noster, tu vicissim Ioanni Argolo Noghuera Donato meo nomine, quæso, plurimam salutem impertias. Dabam Romæ 4. Nonas Iulias 1639.

*Emilio Parisano Medico celeberrimo.**Gabriel Navdæus S. P. D.**Venetia.*

QVandoquidem, Parisane doctissime, ita nostrum utriusque fortuna comparatum est ut ægrorum cura, qui sese Veneriis fidei tuæ atque doctrinæ singulari committunt aduentum in Urbem quotidie remoretur. Ego verò paulò magis quàm ex consuetudine mea fieri solet ab occupationibus molestissimis feriatus existam, non mihi diutius cessandum esse putavi ab ea gratiarum actione, quam tibi me ob acceptum nuperrimè tertium volumen Exercitationum tuarum de subtilitate & pluribus aliis maximis de causis valde prolixam debere satis intelligo; facissèque
 vtinam

utinam Deus immortalis ut pro
tua in me perpetua & constanti
voluntate, cuius illustre testimo-
nium mihi semper præbuiti, si-
gnum etiam aliquod meæ, quod
expectationi de me tuæ satisfac-
ret, exhibere tibi potuissem, sed
cuiusmodi sunt beneficia in me tua
ut ipsa non officiorum meorum
vicissitudine compensare, sed ne-
quidem sermone complecti om-
nia mihi posse videar. Quid enim
commemorem affectum illum
prope incredibilem quo me à de-
cennio & amplius cum ego te vi-
rum iam antea scriptis tuis cele-
brem adeundum esse mihi duxis-
sem, peramanter complexus es?
Quid factam a te toties tamque
libenter cum Gaffarello nostro
mei commemorationem? Quid
litteras quas a te non semel accepi

600 GABRIELIS NAVE
beneuolentiæ, fidei & cont
in me amando plenissimas ?
præsidium quod a meis ali
grauissima conflictatione
tentibus æmulis tibi sum
putasti ? Quid munera d
quibus me cum præsens es
absentem quoque prosecu
sanè quoties hæc ipsa cogi
replico, replico vera & sæp
benter, toties pudet me ni
ctenus tui de causa fecisse
meam in te obseruantiam p
teri meo instituto declara
fit; verumtamen execution
beo cessationis meæ, quæ
ab illa purgare velim, non
Parisane etiam si maximop
res iratus non admittit
prorsus legitimam. Qui
mihi, quem hûc vsque in
locorum mutatio frequen

tecum qui Venetiis degebas
 terquam literarum potuit esse
 mercij ; & aliquas scripti &
 res adhuc missem si tantum
 im explere mecum potuissent
 am ego maiorem in modum
 piebam præsentitibi obsequium
 obare meum & eos honores ti-
 habere quos cum eximia tua
 rtus & doctrina merentur, tum
 iam arctissima necessitudo no-
 ra postulat. Quamobrem gratu-
 r tibi votum quod habes refe-
 endi te ad domesticos tuos Lares
 que ut ipso damnari quam pri-
 um velis, oro te, Vir Clarissime
 btestor quo quantum in me situm
 st, non quod Venetis inuideam
 ummum illud bonum quo te so-
 pite & curam sanitatis illorum
 habente fruuntur, sed quia non
 debes aut negotium tuum si vireas

602 GABRIELIS NAVDÆI
tibi suppetant, aut etiam si vaca-
tionem postulas exteris potius
concedere quàm patriæ tuæ,
quàm Amicis, quàm Ciuibus Ro-
manis, qui te vnum his temporibus
extitisse, quem reliquis in Orbe
Christiano celebribus Medicis
opponant, non in postrema felici-
tatis suæ parte ducunt; ego verò
priuatæ meæ acceptum feram
quod mihi te complecti peroffi-
ciosè, te crebrius adire, tecum de
rebus gratissimis sermones misce-
re, ac, insuper Amicis meis para-
rium me præbere concessum erit
si nobis omnibus tuo in hanc vr-
bem reditu copiam feceris adeun-
di te nonnunquam, & doctissima
facundæ senectutis tuæ responsa
tanquam si ab Æsculapio veni-
rent, accipiendi. Interim verè so-
labor me lectione Exercitatio-
num

am tuarum , quibus haud inju-
a nomen a subtilitate positum
t adeo enim scribendo imple-
ameros omnes subtilitatis ut
am difficultatem nullam quæ ad
Medicinam attineat intactam re-
nquas, tum verò eam conuellere
uam tuis argumentis propugnā-
am susceperis, aut quam conuel-
re ijsdem voces defendere ne-
o possit. Quapropter reliquum
t, Parisane , ut replicata tam fe-
citer hominis natura, cœlestium
uod te facturum recepisti secre-
peruadas , eaque nobis ob ocu-
s. ponas , quæ nec Aristoteles
dit; nec Ptolæmeus inuenit, nec
rsan ex recentioribus Astrono-
is quisquam vel Galilei tubo fa-
us oculatiores assecutus est. Vide-
s enim mihi prorsus multa per-
cri tuo iudicio a innata solertia

604 GABRIELIS NAVDAI
excogitare posse supra ingenij no-
stri modum & captum, ex quibus
fama tui nominis, licet ipsa per se
jam amplissima sit, multùm tamen
illustrior reddatur; tantùm abest
vt Mundinus vel Gallego; dum
molestissimis tuis occupationibus
interueniunt humilisque serpunt
inter nugas & iuuenilia, aut nomi-
nis aliquid sibi tam improbo co-
natu parare possint; aut honori &
celebritati tuæ vel minimùm offi-
cere. Qua de re jubeo te secu-
rum esse, vt similes aliorum ron-
chos imposterum negligere, &
Cœlo, quod nunc in Museo tuo
voluis, liberiùs incumbere pos-
sis. Valensdabam Romæ 4.

Nonas Maias 1639.

LXXX

LXXX.

*Viro Clarissimo Nicolao Borbonio**Gabriel Naudam S.P.D.**Lutetiam*

N maximo rubore, quem mihi
versus tui non elegantissimi mo-
do sed humanissimi injecerunt,
non potui, Nicolae Borboni, non
difficiliter apud me constituere
quid tibi causæ tandem fuerit cur
me horum singulari & diuino pro-
prium munere, efficiendum
sic duxeris, nam si ad meum ex-
tra te studium quod certè peranti-
um est me conuertere, scio qui-
am illud tam ignotum hætenus
habuisse, quam ego non sim, ut
opinor, verè de facie notus, si verò
renominis mei fama causam istius
mentis tolerantia tuae quaero, non mi-
nus profectò ridiculus eo nomine
videri possim, quàm qui maximè

606 GABRIELIS NAV
desipit , quoniam hac in m
fus nulla est, si denique Sy
meum de studio militari p
simis tuis auribus placuisse
vereor statim ne iudicio tuo
excellens in paucis ac li
est , injuriam fecisse videar
summa postquam me tot
vnguem exploraui, nihil in
meis inesse depræhendo qu
viro omnis egregiæ virtutis
cumulatissimo commenda
merito debeat. Quamobre
liquum est ut tuum illud ing
immortale beneficium exim
luntati , quam habes in lite
ceptum feram, cùm ea sit i
deo conspicua & præcelle
non tantummodo studeas
ratoris optimi partes in c
Musarum sustinere , sed tyr
conatus exemplo simul & co
ta

tatione tua promoueas, impellafque ad aliquid in ipsis, quod expectationem tuam non fallat suscipiendum; propensum autem hunc in omnes Literatos affectum, ut peculiari quadam mecum significatione testatum faceres, non dubito te ea prædicatione de studiis meis inductum fuisse, quam eruditissimus noster Guido Patinus cùm apud Amicos communes magnificè, tum verò penes te non tam pro merito meo, quàm pro incredibili sua in me beneuolentia facere solitus est, & sanè quamuis testimonium illud quod de meo Syntagmate tam honorificum protulisti, ut nullum vnquam luculentius acceperim, eiusmodi sit, quod me totum tibi vendicet, fateor tamen non minimum illud esse quod paratio huic: apud te.

608 GABRIELIS NAVDÆI
meo debere me ea de causa intel-
ligo ; nam absque illo fuisset , ne-
que tu, vir clarissime, qui solus aut
precipue majestatem antiqui Car-
minis hac tempestate sustines,
quique Memmios tantum & Ri-
chcelios Regisque nostri, victorias,
ac maxima quæque tuis carmini-
bus celebras, adductus vnquam
fuisses vt mei quoque in æternis
tuis monumentis extare velles
memoriam , neque ego oble-
quium tibi probare meum , aut
opinionem quam de tuis incompa-
rabilibus meritis præclaram sem-
per habui, declarare aliter quàm
tacita veneratione potuissim, tan-
tum abest vt me eorum albo , qui
tibi multis nominibus deuioti
sunt adscribi aliquando debero
speraui : Atque his de causis
habuissim prius vtrique vestrum
gratias,

gratias, quas debeo si istud facere
 tam mihi pro voto meo concessum
 fuisset, quàm diuersę occupationes
 non ita quidem illæ aut leues, aut
 paucae mihi impedimento fue-
 runt, ne hoc apud vos munere de-
 fungi tempestiùs potuerim, ve-
 rùm cum in literis meis ad doctis-
 simum Patinum satis superque
 tarditatis huiusce culpam in me
 nullam fuisse declarauerim, super-
 est tantum, Borboni Clarissime,
 ut beneficij tui magnitudinem,
 quam nunc verbis conuenientibus
 exprimere non possum memoria
 colam sempiterna, tibi que pro
 certo persuadeam eiusmodi fore
 meum in te obsequium ut si qua
 in re opera mea tibi deinceps esse
 usui possit, facile quidem ex ea co-
 gnoscas te paucos admodum ha-
 bere tui, quàm ego sim studiosior.

Cc 5

610 GABRIELIS NAVDÆI
res & quod in te amando, colen-
dóque modis omnibus præter-
quam vni Patino concedam ne-
mini Vale, dabam Romæ 10. Ka-
lendas Apriles 1639.

LXXXI.

Viro Maximo Fortunio Liceto.

Gabriel Navdæus S.P.D.

Patavinum.

SCribo ad te, Fortuni Licete,
magis quàm vellem festinanter
ob negotia, quæ me sub meum ex
vrbe discessum, quasi conjuratio-
ne quadam inter se facta premunt
& circumstant. Quamobrem oro
te primùm vt breuitatem litera-
rum mearum boni consulas, de-
inde etiam moneo vt Eminenti-
ssimum Cardinalem legatum ad-
eas recepturus ab eo exemplar il-
lud Syntagmatis mei de studio
Militari, quod vnà cum suo Bo-
noniam;

am, ut tibi reddatur his pro-
 diebus elapsis deferendum
 mihi; hoc autem accepto per-
 um mihi facies si illud non su-
 cietenus euoluas; sanè judi-
 n de illo tuum opperior, nec
 quidem velut ab Amico, sed
 erum, quod nihil gratiæ, aut
 euolentiæ, sed omnia veritati
 cedat, vellem præterea ut cum
 commodum erit, certiore
 facias quomodo liber hic
 ab Academicis vestris ex-
 tus fuerit, & quid mihi de Li-
 rijs Bononiensibus polliceri
 eo; quibuscum vellem, si fie-
 offet, aliquot eius exemplaria
 rahere. Beueuoticius homo,
 me deus amet, in arte Medica
 nni secundus, cum nuper ad-
 scriberet mentionem quoque
 fecit prorsus egregiam, is est.

612 GABRIELIS NAVI
tus est in libris tuis , eor
non minus varietatem qua
strinam miratur , denique
te pro Oraculo , cuius de
dubijs responsa sciscitari
nunquam velit , vno verbo
est illi quisquam te ipso cari
que herculè dignior qui ab
bus bonis & eruditis dil
lam verò Lucubrationes re
in statu sunt ; de omnibus
Etò nominatim quærerem
temporis , angustiae impedi
mihi forent , sed tuum erit q
otij nactus es , de singulis
respondere præsertimque d
stionibus Peripateticis , q
editioni ut diligenter inc
non possum , hic denud
commonere maiorem in m
præterea commendo tibi
tum illud , quod tu mihi plu

cordi non ignoras, obtestor-
fidem tuam ut Amici mei,
rum in eos res agitur ex offi-
tuo cognoscant quanta tecum
quàm veteri necessitudine firm-
iunctus; atque sic putabam me-
turum esse scribendi finem; ve-
n quia mihi in mentem venit
secus ac in acumen calami
putatio nuper habita cum ami-
quodam super verbis illis Ari-
telis ex libro de diuinatione per
nium, *si quidem natura diuina*
est, de qua sanè post va-
s altercationes nihil quod eius
mo, aut meo satisfaceret defi-
um fuit, nolui propterea ut mi-
velut è manibus elaboretur
sens occasio, tuam ea de re
gentiam expiscandi, accipien-
que eruditissimo tuo calamo ex-
cationem illius loci, quem per-

614 GABRIELIS NAUDÆ
obscurum esse nullus est Aristote-
lis Interpretum qui non aper-
te fateatur. Vale, plenius ex am-
nissimo secessu Reatino scribam,
has enim raptim effundo turbu-
lentèrque. Romæ pridie Kalendas
Augusti 1639.

LXXXII.

*Illustrissimo Comiti à Clara Valle Domino
Gaspari Scioppio, Viro Clarissimo,
Gabriel Naudæ S.P.D.*

Patavium

Miraberis nec injuria quidem,
Clarissime Scioppi, quod e-
go qui nullas hactenus ad te dedi
observantiæ meæ testes literas,
ea nunc occasione aditum mihi
patefieri cupiam ad fructum ali-
quem ex honestissima & suavissi-
ma, necessitudine tua percipien-
dum, quæ tibi cum majorem in
modum tristes & acerba fuerit,
tum.

tum verò tibi allatura etiam est molestiæ & doloris non minimum. Verùm quo me nihil aut in eiusmodi materiæ delectu, aut in scriptiōis mora peccasse conficiam, reputare imprimis pro æquitate tua debes. nulla de re mihi ab octennio sapit in mentem venisse, quàm ut eorum exemplo, quos maxima tua & incredibilis doctrina tibi frequenter conciliat, benevolentiæ tua non indignus habere, a qua nimirum haud ignorabam multum in me splendoris & exultationis derivatū iri, sed obfuit semper pudor quidam subrusticus, ne ego qui mihi met tenuitatis meæ sum conscius, auderem te virum capitalem multisque nominibus suspiciendum absque legitima occasione literis meis obtundere, veriusquàm ad officium

616. GABRIELIS NAVA
mutuæ vicissitudinis pr
Quamobrem colui te f
veneratione quandiu
præter encomia merito
rum , quæ me præcone
gent, de quo literas ad te
prærium operæ videretur
permanerem adhuc in e
tia nisi Reuerendi Patris
Campanellæ diceſſus ex
de quo me per proximu
larium certiores fecerun
tus Ocella Parisinus &
Theodorus Lucensis , a
minùs præſtanti rerum co
ne , quàm fide & pietate
panellam ſpectabiles , ta
pertineret , qui propenſæ
voluntatis tuæ ſigna mult
diſti, quàm ad me qui ab
ma quoque nec vulgaria
Romæ degeret , & poſtea

s profectus est, mutui amonitionia non semel accepi: notui tibi fraudi esse beatissimum illum secessum, in quo nunc ab Aulis Principum, & turbis otiosorum hominum videgis feliciter & jucundè, minus multa planè cognosce- quæ ad eius viri interitum at- nt, cuius tu miseras dum inanis ageret, & diuturni carceris medium, vitamque & famam studia, tua non tantum apud mos viros auctoritate, sed filijs etiam atque opibus tuis mediocriter subleuasti. Et beneficia hæc in hominem vel ratum vel immemoræ non se a te collata tùm semper o- or manifestè constabit, cum vitam, quæ misistis omnino mirificis casibus tota referta

618 GABRIELIS NAVDÆI
est, ego vel quispiam alius, qui
Campanellæ maximis virtutibus
benè consultum esse velit, in aper-
tum proferemus, tunc enim, Vir
Clarissime, Neapolitanum iter,
quod eius tantum inuisendi gratiâ
susceptum a te fuit & colloquia de
rebus gravissimis, quæ cum ipso
per litteras singulis fermè diebus
habuisti, destinataque ad eius lau-
torem victum non mediocri
nummum aureorum summa liber-
tas denique, quam ut ipsi redderes
nullum non lapidem movisti, par-
tem eorum facient, quæ posterior
ætas non sine ingenti stupore nar-
rabit. Interim verò ut paucis ac-
cipias tantæ iacturæ, quam de
Campanella fecimus modum, vi-
uebat hic Lutetiæ in ædibus am-
plissimis, nullius rei, quæ ad vitam
honestè traducendam necessaria
foret,

foret, indigebat, Amicos habebat
 & fautores eruditionis suæ Urbis
 illius, an Orbis dicam, Ciues pri-
 marios, Regi atque Reginae supra
 modum acceptus erat, a quibus
 etiam Talentum, aut si more no-
 stro loqui velimus, sexcentos au-
 reos coronatos in stipendium an-
 nuum accipiebat, vocabatur in
 Aulam sæpissimè libros suos fer-
 mè omnes a tenebris & obliuione
 Typorum beneficio asseruerat,
 denique nihil eorum, quæ vitam
 faciunt beatiorē non supra vo-
 tum accepisse videbatur, cū
 morbo grauissimo, qui ab affecta
 se de Colicus dicitur, conflētari
 repente cœpit, adeoque imma-
 nem eius cruciatum experiri, ut
 ab eius remissione, quæ non ante
 vigesimū diem contigit, licet
 quodammodo leuatus a maximis.

angorib. videretur, non tamen *cam*
 in tuto esse Medicorum quisquam
 pronuntiare auderet maximè, cum
 eo rumore, qui sub id tēpus Parisiis
 increbuit de morte Federici Co-
 lumnæ Ducis Paliani tam vehe-
 menter percussus fuisse Campa-
 nellæ animum viderent *vt* tantum
 prostratus non esset desiderio per-
 ueteris illius & iuxta potentis ami-
 ci. Quid plura? culpant *etiam* ali-
 qui medicatæ potionis, quæ non
 ita consultò, porrecta, suis noxias
 vires, & quasi non ætas ipsa, non
 morbus, non corporis vigor iam
 antea per varias cruces & tor-
 menta exhaustus ad septuagena-
 rium, de ponte deiciendum suffi-
 cerent, Medicina quoque non
 conscia modò, sed rea malorum
 eiusmodi facta est, quæ virum in-
 ter sæculi nostri portenta *merito*
 refe-

referendum, quadam veluti lenta
 tabe, nec ipsi admodum molesta
 consumpserunt otiduo prius-
 quam Reuerendus Pater Nicolaus
 Riccardus sacri Palatii Apostolici
 Magister, cui ab eruditione singu-
 lari & mirifica dicendi facundia
 Monstri cognomen a Philippo
 III. Hispaniarum Rege potentis-
 simo inditum fuerat *ὀπρωδιντιχός*
 occumberet, hoc est ad 12. Kalen-
 das Iunias, quo die tribus aut qua-
 tuor horis priusquam dilucesce-
 ret, tam placidè Campanella no-
 ster animam suam purgatam an-
 tea more Christiano munitamque
 Coelestibus auxiliis præpotenti
 Deo reddidit, ut qui præsentis
 aderant vix tandem conicere po-
 tuerunt num hic somno detinere-
 tur temporali vel sempiterno. Cæ-
 terùm cum interitus tanti viri

non possit esse bonis omnibus non
 summopere luctuosus, tibi verò,
 mihiq̃ue priuatis etiam de causis
 molestissimus existat, plurima ta-
 men sunt, quæ mœrorem de illo
 conceptum imminuere possint si
 nostrum vterque tam libenter in
 ea respiciat, quàm anxie eorum
 omnium, quæ vota nostra fru-
 strantur solēmus rationem subdu-
 cere, nam vt illud missum faciam
 quod Amici nostri *τὸ μακάριον*
 meus propè diuina admirabiliter
 se iniciebat, ac̃ intendebat in im-
 mensum, difficilia quæque perua-
 debat, rerum omnium, scientia-
 rumque secreta, æterna denique
 meditabatur & concupiscebatur, vt
 ea de causa non in rebus finitis, sed
 in infinito quod ipsum est Numen
 Diuinum conuiuiscere tantum-
 modo potuerit; magni etiam fa-
 ciun-

ciundum esse duco quòd plenus
amorum & gloriæ interiit, quod
lucubrationes, in quibus potissi-
mum ingenij sui nervos conten-
derat, editas omnes vidit, earum-
que laudibus, quæ certè non me-
diocres fuerunt, nec ab homini-
bus mediocris ingenij praesens in-
terfuit; quòd si quædam aliæ in
pluteis relictæ sunt, quæ nondum
Typis describi potuerunt eas ut
omnium communes fiant prope
diem curabit Ælius ille Theodo-
rus Lucensis, cuius, ut existimo
contestatæ iam amicos suos omnes
fidei concreditæ sunt. Denique
multum etiam solatur me quòd
ab ipsomet Campanella notitias
eiusmodi habuerim, ex quibus
quoties per otium licebit, histo-
riam eius vitæ non strictim attin-
gere, aut lambendo tantum, sed

plene, fideliterque conscribere
possim. Atque hæc omnia cum mi-
hi viderentur non parum inserui-
re posse ad dolorem, quem de gra-
uissimo illo casu acerbissimum
profectò concepi magna ex parte
lenandum, existimaui propterea
ex officio meo fore tibi vt eadem
etiam per literas communia fieri
vellem, quo Medicinam quoque
faciat priuatæ tuæ consternationi
& verò vt habeas etiam quod A-
micis nostris communibus, iis-
démque viris omni doctrinarum
laude conspicuis Rhodio, Veslu-
gio, Tomasino, Cortuuo nec non
Argolis & Ferrariis, qui omnes
sermonibus tuis frequenter inter-
esse solent, teque velut Apolli-
nem Palatinum inuisere, de huius
hominis supremo die referre pos-
sis, quem sciunt omnes tibi, dum
viuc;

eretur, fuisse rarissimum. Quem-
modum vice versa Iouem Iapi-
ni iurare possum quod ipse
Iouempanella te vnum præ cæteris
huit veluti fautorem suæ digni-
tatis, testem vitæ, laudatorem do-
ctrinæ, morumque & innocentie
iudicem idoneum, quibus titulis
nam ipse tibi se deuinctum pro-
ferretur, his quidem auribus fre-
quenter audiui, testari autem in
presentia verbis satis efficacibus
non possum. Itaque oro te etiam
etiamque etiam, vir Clarissime, ut
Iouempanellam, quem tu pro-
prie inuicem boni eius ingenij,
quod nihil intactum in artibus &
scientiis reliquit, non fouisti mo-
do, sed admiratus es, mortuum pa-
ter commendare apud omnes,
umque inter viros illos & par-
ticipes, quorum placitis rerum ma-

D d

616 GABRIELIS NAVY
ximarum instauratio nost
poribus debetur, conu
non desinas; hoc enim
quam necessitudini, quam
peruetus & arctissima fuit
tur, tum prælatoꝝ eius me
lustri testimonio famam C
nellæ ab æmuloꝝ ca
*Quas acerbiores nullibi gentis
hic ubi minimè conuenibat
est, factam tectamque co
bis, imò verò tuæ pariter
& existimationi non mi
prospicies, quandoquiden
tis quanta vis sit, illi tantum
qui continuis suis laborib
tem sunt assecuti; igna
Bambaliones aut Margita
non satis perspiciunt quæ
rebus omnibus tractandis
na, in explorandis iudici
rectè restigendis prudent*

h. u.

menti obtineat, non mirum est si in illorum hominum morte, qui dotibus istis præditi sunt, haud magis commoveantur, quam si ex ea res humanæ nullum damnum acciperent. Quod ego quia probè quam ipsa res secus se habeat intelligo & usu ipso ac experientia quotidie deprehendo quàm mira sit talium virorum paucitas, eam ob rem si quis illorum interit, cum quo præsertim aliqua mihi necessitudo fuerat, istud pro eo ac debebam modestè fero, & si quis alius est, ex cuius familiaritate prioris illius Amici desiderium lenire possim, cum mihi adiungere modis omnibus contendo, ut quod mihi mors hoc erepto damnum intulerat gliscente veterum amore & novorum numero resarciam. Quare cum ab obitu Campanellæ

istud facere mihi in animo esset, tu profectò Clarissime Scioppi, vnus in paucis maximè omnium aptus occurristi, qui me hoc voto meo damnare posses humanitate, doctrina, iudicio, nominis celebritate, scribendi studio, multisque aliis virtutibus eximiis, quarum præstantiam non melius significare possim, quàm impensè flagitando vt me velut ipsarum admiratorem præcipuum, eius quoque honoris participem facias, qui ab earum splendore in Amicos tuos omnes redundare solet. Atque hoc beneficij in me tui genus quanti mihi putem esse faciendum, tum verò demum cognosces, cùm nihil erit tam arduum vel difficile, quod tua de causa libenter non exoluam, si modò periculum obsequij illius in me

in me tui facere velis, meque in
 Amicorum tuorum album refer-
 re, quod ut facias maiorem in mo-
 dum ab te peto. Vale dabam Ro-
 mæ 6. Nonas Iulias 1639.

LXXXIII.

Viro Maximo Fortunio Liceto.

Gabriel Naudam S. P. D.

Patavium.

Cùm perendie Quæstionem
 absolvere cōstituerim, quam
 de vitæ hominum termino, certis
 de causis tractandam suscepi, non
 possum ea de causa pro more &
 instituto meo de multis tecum
 agere, Clarissime Liceti, sed quid-
 quid habebam tibi scribere, to-
 tum istud in sequentem Tabella-
 rium rejiciendum est, nisi forsan &
 ipse multò magis occupatum me
 offendat in eiusdem Quæstionis
 descriptione, quæ Typis Iosephi

630 GABRIELIS NAV
Nouij, Bibliopolæ. Cæsen
debet, procuranda. Veru
cū ex fasciculò Cardin
literæ quædam mihi, hest
redditæ fuerint, in quib
me eruditissimus noster L
tius quærere a te rationem
rimi Problematis, quod
pientes Romanos maiore
dum exercuit, visum est m
meis & temporis angustii
in præsentia distineor long
consultum iri, si ipsas me
literas ad te mitterem, quæ
meas quidquid ad genu
Quæstionis attinet, transfe
rarem, præsertim cū ma
insuper voluptatem caper
ex naturali illo, non autem
nitore sermonis, quo vitio
non solum ingentem doctr
conditionis copiam explicu

triusque nostrum commendatio-
nem tam amanter profecutus est,
ut licet in me nihil eorum, quæ
mihi affingit simile reperiam, non
possim tamen illum de hac egre-
gia in me voluntate non amare
plurimum, sed penè iam me fuge-
rat quod in primis tibi scribendum
esse duxi, nimirum ut Allatio non
autem mihi de hac Quæstione
respondeas, simulque excusatum
me apud illum habeas quod ego
nihil dum ei rescipserim propter
meas & quidem probè tibi cogni-
tas occupationes, quibus me sta-
tim atque paululum laxato, tum
sanè non committam ut me ne-
gligentia, atque adeo tarditatis,
sive tu, Vir Clarissime, sive Leo
noster accusare merito possitis.
Vale, Slingelandus è Potenti
Schola & familia Aulicus noster

1632 GABRIELIS NAV
valde disertus interuen
Epistolam hanc obsignare
tibi que salutem, vt scribo
verbis, plurimum rogauit
Ceruix in Flaminia 18. I
e Ianuarias 1639.

LXXXIV.

*D. Ioanni Beueruicio Med
natori Dordrechtano am
Consultissimoque,
Gabriel Naudaeus S. P.*

Cum literæ tuæ om
semper gratissimæ
Beueruici Senator Am
tum verò postremæ eò et
iores extiterunt, quod di
me vehementer ne Quæ
Iatrophilologica tibi p
meo reddita fuisset, non tã
me liberârunt, sed præte
torem etiam fecerunt d

ma eius, typis; ut puto, Elezeu-
rianis descriptione, quod omni-
no fuit supra votum. Quare ago
tibi gratias, quas debeo de tam
prolixa tuæ in me voluntatis signi-
ficatione, etsi referre possim offi-
cijs, quæ tuorum magnitudinem
Animo meo non accedisse testari
possint, tam confidenter ipsa
mihi imperare potes, quam ego
libenter operam meam in omni-
bus commendabo, quæ ad te vel
Amicos tuos attinere cognoscam.
Et verò gaudebam supra modum
oblaram mihi esse pulcerimam oc-
casionem istud in illo juvene po-
pulari tuo faciendi, quem tu mihi
commendatum in ultimis tuis esse
volueras; sed cum is nescio qui-
bus de causis Paravijs amplius
sibi commorandum esse duxerit,
et literas tuas alteras alteri cui-

D d 5.

634 GABRIELIS NAVD
dam Amico sup. commiserit
vt quàm citissimè redderet
ei quidem vt hic officium
non desideraret, sed mult
gis voluissim alterum, q
conjunctior erat, benefici
modi demereri, ex quibus
gere facili negotio potuisset
tum habeat. auctoritatis ap
tua, vir doctissime, comm
Cæterum elegantissimi
Boij versus & eam simul E
tuz partem, quam iusseras
Patri Famiano Strada con
eavi, atque his encomijs qu
tificè delectatus fuerit.
communi Auctorum genio
cornea fibra non est. lau
metuant maximè à viris le
simis & quorum censoria
reformidare potius deb
melius intelligere potestis

ego sermone quantumvis accurate & copioso exprimere, profecto non desinit ipse humanitatem vestram admirari, probitatem commendare, ingenuitatem, fidemque verè Barauam amplecti, & cum tot laudatores historiae suae, quos lectiones habeat, vobis tamen amabilibus, multos ipsi gratiores, ac acceptiores fuisse jurare possunt. Et hinc si manus eius tam libera quam animus foret, non dubito quin literis suis gratias de tam honorifico & illustri testimonio quod habuerit amplissimas: Interim vero ut istud suis verbis unculatissime faceret rogauit; ac si quid respondendum erit in historia doceis. Carmensis quantiduo ab alijs decedibus absoluerit contendit, in quo opera vestra indigeat, quominus ea pro libertate, quam ipsi

6
GABRIELIS NAVD
ecistis, vtatur, nullo obice
datum hunc, aut præpedi
confido, est enim vir ad
ingenuus, liber, & veritati
ricæ seruantissimus, a qua
non Sectarum diuersitas, n
tium odia, non ipsamet,
mendedit societas, vel lat
quem, vt mihi verbis expre
status est, dimouere possin
fatur nunc in idea tua Me
veterum & in elegantissima
tatione de Calculo, quas i
propius te nosceret, & me
dere concupiuit, multa et
Boijo tuo, eodémque meo p
status est, in cuius Epigra
ceteroquin elaboratissim
satis ob vocum aliquot
quid sibi vellet hemist
prius in versu nono intellig
uimus. In summa tā bene

nostro cum vobis convenit ut
nil majus in votis habeat quàm
estram in se novam atque incre-
bilem comitatem pari in ves-
tione voluntatis quoties
abitur occasio compensare. De
Syntagmate Comitum Guiddio-
rum, quod monebas mentionem
Alius a te factam fuisse in capite de
Pudicitia, rem planè fecisti non
mihi tantùm, sed Eminentissimo
Cardinali meo gratissimam, cui
tu magis forsàn quàm tibi met ipsi
persuaseris cognitus jam pridem
ex librorum tuorum præstantia.
Denique quidquid de Guadrada
nostra dixeris, curabo ne indictum
mihi sit quoties eius, ac Guiddio-
rum historiam tam amico & lau-
dabili testimonio fulcire per otij
mei rationem erit concessum. Li-
ectus noster donabit te propè-

638 GABRIELIS NAVDÆI
 diem vno atque altero volumine
 Lucubrationum suarum, quas pau-
 cis antè diebus Typis describere
 cœpit, Interim verò salutat te
 amantissimè. De Salmasio tuo
 nollem verum esse rumorem, qui
 hic disseminatus est, nempe quod
 desperata sit valetudine, dij me-
 liora, quàm vt Campānellæ meo
 comes additus fuerit. Tu verò ne
 quid etiam tūa de causa nobis do-
 lendum sit caue sodulò & Valt.
 Dabam Romæ pridie Kalendas
 Iulias 1639.

LXXXV.

*Antonio Santorello ; Philosopho &
 Medico clarissimo,
 Gabriel Navdæus S. P. D.*

Neapolim
DVdum est, Santorellæ Do-
 ctissime, quod habebam te
 in eorum virorum numero, quos
 tacitus

tus colere, et si commoda alii-
detur occasio, literis quoque
s interpollare nōnunquam so-
cuius consilij mei rationem si-
quam apud te constare velis,
ne imprimis efferre possem,
vel per se sola satis eras, ut tui
memoriam perpetuò mihi cole-
re esse arbitrarer, nimirum tui
regis nostri Petri Lesenæ fra-
ters apud me de tuis præclaris
singularibus in Rempublicam
erariam meritis commemora-
re. Etenim cum homo ille, quem
his de causis non amavi modò
m viueret, sed suspexi maiorem
modum, artissima tecum ne-
ssitudine coniungi voluerit, ego
quò quàm purgatam esset illius
in rebus cæteris, sic in Amico-
rum delectu iudicium non igno-
rem, profectò non debui etiam

640 GABRIELIS NAVDÆI
alienum a me ducere quod suum
esset, & quod ipse carum in pau-
cis haberet, non vehementer
amare, verum præter hanc cau-
sam accessit alia, quæ apud me
cùm potissima fuit, vt hanc animi
erga te mei propensionem officio
aliquo declararem. Anteprexibus
scilicet Medicæ & aliæ elucubra-
tionibus, quas postquam semel
evolvere mihi contigit, non potui,
mihi crede, non vehementi desi-
derio percelli familiaritatis ali-
cuius tecum ineundæ, nam vt
ineptos homines & nugaces, qui
propter hæsitantiam linguæ, stu-
porémque cordis, nihil vnquam
sanè loquuntur, aut faciunt odio,
quod inquirunt, plusquam Vati-
niano prosequi, & modis omnibus
laceßere consuesco, ita ex contra-
rio viros sapientes, modestos, ac-
curatos,

curatos, nec minus à verborum
barbarie quàm rerum ignoratio-
ne remotos, qui nihil de popula-
ribus lacunis hauriunt, nihil in sua
scripta ex vetularum deliramen-
tis conuehant, non bibulas aures
præbent tot inconsideratis & ri-
diculis narrationibus, quæ Medi-
cinam, Artésque reliquas detur-
pant; cuiusmodi te vnum esse ma-
xime mea cum voluptate depre-
hendi, hos inquam tui similes vi-
ros amplecti, laudare, & velut è
Cœlo delapsos tantùm non ado-
rare, consuetudinis atque instituti
mei semper fuit. Quamobrem
nolui committere vt oblata mihi
ocasio peropportuna de mani-
bus elaberetur offerendi. tibi
exemplar vnum Syntagmatis mei
de studio Milieari, quod industria
forfan & eruditione trita, sed dili-
gentia

642 GABRIELIS NAV
gentia non item vulgari
tum à me fuisse deprehe
quidem adhibui prorsus
balem, ne vulgi cantilen
nionibus diuersis, quæ
hactenus detinuerant h
etiam eruditorum anim
quid tribuerem, quod æ
cum veritate ipsa non
ret; hoc autem non pro
consequutus fuerim, ut
intelligam si tibi, Vir de
qui mihi solus pro mille
offe potes, tota hinc T
mea non displicuerit, qu
utcumque minus aride
dissimulanti mihi semper
quid in ipsa precauere
item me facere non reou
niam amicitia nostra im
auspicato non potest qu
ipsismet eius primordiis

ab inani quadam, mutuâque
quodam vicissitudine remota, ma-
ximè cum ego tam præclarè de
ia non modò eruditione, sed mo-
estia, sentiam, vt magnificentius
nemo possit, non magis cupiam se
amicum, quàm in Censorem
scriptorum meorum habere,
quamuis vtrumque profectò tam
impensè desiderem vt nihil ma-
gis. Et sanè postquam Syntagma
illud meum, vel ea tantùm de cau-
sa quòd ab homine, tui amantissi-
mo venit, gratum tibi atque acce-
ptum fuisse rescuerim, tum de-
num curabo diligenter vt aliud
Syntagma de studio Liberali,
quod ante sexennium elaboravi,
& reliqua opera mea, quæ variis
hucusque in locis edita sunt, tuas
in manus perueniant, neque pro-
fectò committam vt obsequium

644 GABRIELIS NAM
mecum desiderare possis
qua in re alia tibi op
quam hic per me, aut
Amicos meos facere po
enim ut eximia doctri
probitas, sic mea in præ
nes & sapientes viros, a
tissimum, quem bonæ
dium mihi, conciliat
constansque voluntas
quam à te pari in me aff
pensatam iri nullus dub
dabam Romæ 5. Idus Iul

LXXXVI.

*Domino Iacobo Gaddio,
Florentino.*

Gabriel Nandani S.

A Deo illustris &
est, Iacobe Gaddi,
sime, non modò erudit
eloquentiæ tuæ fama i

omnes, qui Musis operam nauare
 consueuerunt, vt qui earum tem-
 pla vel a limine tantum salutarint,
 non possint quoque nominis tui
 celebritatem ignorare. Ac sanè
 cùm ego primùm Romam velut
 ad mercatum bonarum artium
 cum Eminentissimo Cardinale
 meo veni, hominésque liberaliter
 Eruditos Ioannem Baptistam Do-
 nium, Leonem Allatium, Mascar-
 dum, cæterosque in Vrbe æterna
 Literarum Præsides Genies ex
 officio meo salutaui, tum verò ex
 ipsorum sermonibus intellexi
 quàm ipsi magnificè de te senti-
 rent, & gaudis sum maximopere
 me non ea opinione falli, quàm
 multum antea de præclaris tuis &
 incomparabilibus meritis conce-
 peram: Vnde cùm nulla mihi in-
 studiorum meorum ratione volu-

646 GABRIELIS NA
ptas jucundior existat
quam ex magnorum vir
miliaribus colloquiis
consueui; ea de causa
apud me, octennium e
pius, rogare te per liter
indignum haberes, qui d
tuis aliquoties interesse
Verum quominus voto
damnari potuerim mu
runt, & obstitit imprimi
Mœcenatis mei in Vrbe
dum in Flaminiam &
sequor, non potui pro eo
bam officio aliquo prop
hanc in te meam declar
herclè cum primum mi
quiete perfrui concessum
lui committere vt aliqui
lôco haberem, quam te p
meo de fiderio salutare, c
neribus prosequi, quæ fo

conditionis meæ hominem decent, nimirum libellis quibusdam meis, quorum fasciculum Eruditissimo Medico Baldo Baldio cum nuper Florentiam cogitaret, tibi deferendum commisi. Sed tu, Vir Doctissime, tantum abest ut muneris tenuitate offensus fueris, quod illud maiorem in modum laudasti & tanta comitate, tamque insigni beneuolentia offerentis animum complexus es, ut cum antea doctrinam & eloquentiam tuam admirarer, nunc etiam humanitatis ac urbanitatis tuæ vim maximam celebrare pre merito satis non possim. Imò verò cum diligenter postea curaueris mihi vo Elogiographus tuus redderetur, eo me in præsentia adductum esse video, ut non possim & morum tuorum excellentia absque

648 GABRIELIS N
præiudicio aliquo fa
eruditionis tuæ pronun
scilicet vtraque in hoc
tes suas libri vendicat
gnitio & varietas argu
cū per se gratissima si
adhuc splendoris accip
mone puro, castigatō qu
inter Antiquitatum ru
fanti, mirum quā facili
lis effluat, hoc verò tā
& iucundior existat qu
rum & pulcerrimarum
tionum mole sit grauid
ci mentis & linguæ, se
verborum coniunction
mihi carissime Gaddi ta
noris adeptus, vt quem
humanitate cæteros ha
cisti, sic facundia illa, qu
rum propria est, nem
concedas, palmāq; ferra

et si valde diverso scribendi
 genere valde lemniscatam. Quod
 tibi plurimum ex animo gra-
 tor; atque Syntagma meum de
 studio Militati, sicut ante fueram
 sollicitus in istius gaudij & obse-
 rij mei signum, simulque in exi-
 rij tui muneris. hostimentum,
 valecunque tandem illud sit, ti-
 bi per Amatorium nostrum mitto,
 non tam profecto. ut aliquid in eo
 hinc, quam ut errata mihi com-
 monstres mea, marginemque ob-
 is tuis exares, quandoquidem
 aliud omnino nihil est quo me ti-
 millam multis nominibus de vi-
 rum, iterum multoque magis de-
 quere possis. Vale dabam Ro-
 mæ, Idus Julias. *Amatorium*
et iam in hoc autem. Ecce
monstrabitur. Ecce
etiam. Etiam

*Paganino Gaudenzio Viro Cla**Gabriel Naudae S.P.D.*

NON putavi mihi vlllo
 committendum esse,
 nine Gaudenti, vt Syntag
 studio Militari, quod Am
 noster tibi propediem re
 dum curabit sine meis ad re
 proficisceretur, nam heet ip
 vicissitudo facere non poss
 brum hunc meum artium
 pledare quam alios jam
 qui nuper a me tibi transmi
 rant, quandoquidem ita cu
 re gessisti, vt melius ac pr
 tui nemo possit, voluit
 non humanitatis tuae, quae
 profecto (& nullius officij
 diga est, ac necessitudinis
 quam tecum per frequente

rās inire decteuī, rationem ha-
 bere. Et sanè cū prioribus meis
 tam benignè peramantēque re-
 sponderis, ut propensæ in me vo-
 luntati tuæ nulla mihi prorsus vi-
 deatur fieri posse accessio, face-
 rem omnino periniquè si de illa
 gratias tibi non haberem quas de-
 beo, & quidni etiam inconsultè
 si otari sinerem calamum tuum,
 adedè delicatè temperatum in tua
 simul & Amicorum tuorum com-
 moda, ut nullum ipsorum non cu-
 mulare maxima gloria solitus sit.
 Verū præter has causas, quæ
 me non difficulter induxerunt ut
 vnâ cum Syntagmate meo literas
 ad te darem, accessit alia, quæ
 me istud ut facerem per se sola
 impellere potuisset, etenim cum
 aliqui sint partim Amici mei, et si
 quidem non mediocriter eruditi,

652 GABRILLIS NAV
partim etiam Aulici qui
mihi tantum de facie nor
nes, qui mihi persuaderen
tur multa esse in hoc ope
tari propter quæ lectio
poenitere quenquam non
Horum verò iudicium qui
cum imperitia aut ad
conjunctum est, illorum
quia potius ab amore, qu
varietate profectum æqu
suspectum sit, cogitavi pro
negotium istud tibi com
tanquam iudici maxime co
idoneo, & cui nihil omni
eorum, quæ necessaria sun
etè sapienterque de re aliq
nunciandum; nam quod
essitudinem illam attine
mihi tecum parcis, ante
suscepta est, persuasum
habeo tam sanctè, inviola

quæ illam a te colit ut mihi verendum non sit ne illius officia labefactet adulationis alicuius suspicio, in eruditorum autem hominum censu ineundo, qui præclaris suis laboribus temporis nostri felicitatem promouent, quanti semper ab omnibus fieri consueueris, si quis est qui nesciat, is herclè videtur mihi in maxima rerum notissimarum ignorance versari, cum siue voce qua de pulpito soluis & explicas auditoribus tuis reconditissimas in omni pene Scientiarum genere difficultates, siue scriptis tuis, quorum certè maxima copia & incredibilis est varietas, illud demum consecutus sis, ut quemadmodum nomen tuum possim legitur, frequentèrque in hominum manus incurrit, sic doctrina tua & expedita fa-

cundia, qua cæteros omnes, qui
 populari fama celebrantur longo
 post te relinquis intervallo, nemi-
 ni non perspecta atque explorata
 esse possit. Quoniam igitur pluri-
 mum ijs Artibus vales, a quibus
 perfecta intelligendi ac judicandi
 ratio manat; putavi me nihil in-
 consulte facturum si a te contēde-
 rem ut pro candere etiam illo, qui
 in te ad miraculum usque singula-
 ris est, librum hunc meum de stu-
 dio Militari excutere velis non-
 minus accuratè, diligentèrque
 quàm liberè, sic enim & officio tuo
 planè & voto pariter meo satisfac-
 cies, cum mihi a te bona verba
 dari non postulem, sed vera, nec
 tam hastas aut armillas referre cu-
 piam in signum bene navatæ ope-
 ræ, quàm vitam tuam æquo ani-
 mo subire non recuso modò ta-

: : :

men

*Si lentis pigra munivi castra Do-
labra,*

men ipsam, quæ tua forsan eris
humanitas in caput meum fran-
gere non recuses, ac in summa
quocunque censura tua se verte-
rit, lubentiùs semper in tuo, vir
doctissime, quàm in cuiusquam
alterius Palæmonis aut Aristarchi
iudicio conquiescam, fructumque
laboris istius mei percipiam vber-
rimum, si huic utcunque obelis
tuis transfixus & amicè castigatus
fuerit, tibi non propterea displi-
cuisse intellexero. Cæterùm quo-
niam hîc admirabilis quædam
concitata est de studijs tuis expe-
ctatio, multi qui priùs ad Leonem
Allatium adire solebant, cùm de
rebus tuis scire quidquam vel-
lent, nunc etiam a me, quem ex
sermonibus meis eximia sæpe tua

656 GABRIELIS NAV
cum laude habitis tibi
esse deprehendunt, ecc
parturiat ingenium tuum
vividumque frequenter p
quibus etsi fidem facer
non illud otio torpere; v
men super humanitatem
ecce aliquid ad te de tuis
tionibus audire, quo vota
cumulare magis ex animo
De meis autem si quæra
dicam aut nullas esse pro
cupationes quas Aula
graues quidem illas, quã
suppeditat, aut sanè non
di ut magnam de te ex
nem concitare possint. Q
na cum tua venia abstine
commemorandis, euita
tius omni opera ut cæte
bus quibuscunque potero

i finem satisfaciam. Vale. Dabam
Romæ pridie Idus Iulij 1639.

LXXXVIII.

Eidem.

NEscio profectò, Paganine
Gaudenti, quænam Musarum
tantam animo tuo facundiam
indidit, ut oblata qualibet occa-
sione dicendi, modò ipsa tibi non
indigna videatur, quam cultissi-
mis sermonibus tuis exornandam
suscipias, non minùs in ea prom-
ptè, feliciterque tractanda te ge-
ras, quàm re contrario reliquos
homines videmus, quibus bona-
rum etiam literarum studia cordi
sunt, vix unquam ad scribendum
lubentes accedere. Et sanè ut de
me ipso potiusquàm de cæteris di-
cam; licet omnibus Musis & ipsi-
met Præsidi nitidæ, castigatæque

Ec 5.

638 GABRIELIS NAVES
dictionis Mercurio non
quenter sacra fecerim
virtutem illam orationis in
re vellent, nondum tamen
potui, aut ab ipsis imper
quoties me ad scribendum
go, toties non aliqua p
formidine perfundar, d
que rudi aliqua voce, au
connexione tibi, tuique s
non incitiam modò, sed
tiam meam proderè, qui
rectè atque emendatè loc
cerim. Verùm in ea facult
sequenda tantum esse neg
positum, tantùmque labor
& fortunæ semper existi
cùm illos, summopere fel
putem, qui verba splend
tionemque puram & fac
numerato habent, tum v
nùs illis succenscam, qui r

ræ claram totis viribus consec-
 rantes, ipsam tamen assequi sine
 la aut fortunæ potius culpa mini-
 mè potuerunt. Quamobrem fa-
 cies, vir clarissime, pro tua singu-
 lari humanitate conuenienter, si-
 mûlque non minimum verecun-
 diæ meæ consulueris, si me qui
 nunquam absque titubatione ali-
 qua Latine scribo patienter feras.
 binis tuis posterioribus Literis
 eam nunc tantummodò respon-
 sionem dare, quæ nec animum in-
 te meum, nec liquidissimæ volu-
 ptatis sensum, quem ex tua de me,
 & Syntagmate meo de studio Mi-
 litari tam luculenta, & mirifica
 testificatione percepi, satis pro eò
 ac vellem. & debeo exprimam;
 Maxime cum non contentus de
 me prædicare in eruditorum cir-
 culis, participem quoque me fa-

cias eius honoris quo nullum vnquam in vita sensi, aut optavi maiorem, dum scilicet coram Serenissimo tuo magno Duce; quod idem est ac in conspectu totius Gentis Medicæ, quæ pretium semper literis, earumque cultoribus æstimationem posuit, nomen meum commemoras, illudque quasi dignum foret auribus tanti Principis, sermonibus tuis inmisces, & facis herclè vt absensea propemodum voluptate perfruar, quam ille apud Poëtam velut in sinu gaudere dicitur,

*Qui potuit Divum accumbere
mensa.*

hoc verò beneficium cum ita novum, atque inusitatum esse mihi videatur, vt magnitudinem eius convenientibus verbis significare non possim, multoque minùs gratias

s tibi habere, quas egregia hæc
 officiosa de me opinio tua me-
 tur pro ingenij mei tenuitate va-
 lam. Euandrum Regem illum i-
 mitari, qui Æneam humili ac stra-
 mineo excepturus hospitio satis
 abuit inopiam proficisci suam &
 præclaram. Ducem exhortari ut
 iuitias illas minime requireret,
 quarum intra mapalia hæc & tu-
 riola nullam esset copiam in-
 venturus. Interim verò quoniam
 mentio me indies non mediocrem
 ex operibus tuis eruditissimis fru-
 ctum percipere; nullum hætenus
 lapidem non moui; quo habere
 possem in Museo meo & manibus
 quotidie tractare quæcumque ha-
 tueris in publicam lucem a te tam
 vnicuique adstricta quam oratione
 prorsus soluta edita sunt, adeoque
 non pernitendum in ea re labo-

662 GABRIELIS NAVDÆI
 rem videor mihi impendisse ut
 pauca meo quidem iudicio super-
 sint, quorum desiderio macerari
 debeam; nam præter varios dis-
 cursus habitos communi Italo-
 rum lingua in Academia disun-
 ctorum, & Appendicem de cau-
 ponibus famæ ac orationes, char-
 tæque palantes, quæ omnia veluti
 studiorum tuorum excursus, lu-
 dîsque & amœnitates ingenij tui
 continent, habeo insuper grauioris
 operæ testimonia de dogmatibus
 veteris Ecclesiæ binis volumini-
 bus comprehensa, velitationes in
 Chamieri Papstratiam, Exposicio-
 nes luridicas cum additamento
 Critico, ac denique librum vnum
 & alterum de Iustinianæ sæculi
 moribus, Opusculum item de Pro-
 digiis, & obstetricem literariam,
 ac epigrammata noua, quibus si
 non

nun me fallit Amatoris nostri, viri quantum ex creberrimis eius officiis coniecere possim valde probæ fidei prælo me additurum spero comparationem Dogmatum Origenis cum Philosophia Platonis, & Salebras Tertullianæ de vita Christianorum ante tempora Constantini; nam quod attinet ad deambulationes Peripateticas, facis tu quidem Paganine, vt hunc tuum foetum tam breui proditurum in lucem, quam ego & Allatius noster, cæterique homines studiosi vellent, in animum meum non inducam. Cæterum quoniam Eminentissimus Cardinalis Dominus meus, idemque tibi ac meritis tuis non minimè addictus frequenter ex me querit num editus aliquando fuerit liber tuus de Asyris, cuius non semel in aliis

Operibus tuis mentionem
 viderat, oro te, vir præcla-
 vt certiorẽ me facias, e
 hoc ipso, tu n & omnib
 quos in hunc iudicem non
 hoc enim modo præter quã
 didorum meorum conatus p
 uebis maiorem in modum
 verò facies rem & beneuol
 tua, quæ summi est, & am
 quam tecum sanctissimis de
 inire volui, haud indignam
 le & eadẽ confidentia quã
 cum ago, si quædam hinc aut
 riæ tibi curanda fuerint, vt
 his mea opera tanquam ho
 tibi addictissimi, paratissimi
 ad omnia. Romæ, Nonas Sep-
 bris 1679. Epigrammatum in
 candorem Gallicum extolli
 cepi, alterum non vidi, de
 bobus tamen gratias tibi h

quantas animus potest capere
maximas.

LXXXIX.

*Virō Clarissimo, D. Domino Elia Diodato
Gabriel Naudæ S. P. D.*

Lugetiam

Summa tua & incredibilis in
me beneuolentia, optime Dio-
dote, cū antea semper mihi ma-
ximō vsui fuerit in rebus meis
omnibus, tum verō nuper ita elu-
cere visa est in postremo illo ne-
gotio, cuius caput & pes tu solus
fuit, vt ego qui te Amico fidelis-
simo, integerrimōque tandiū sum-
mus, nunc etiam parentis loco te
habere debeam, nempe fecit ar-
tissima illa tot annorum necessi-
tudo, quæ inter nos mutuis offi-
ciis cohaeruit, vt cū te veneratio-
ne, qua debebam, prosequerer, &
inguta tua verba totidem San-
ctiones

ctiones esse putarem: Tu quoque
 perennum in me animum induc-
 ris, nec indignum me duxeris in
 quo ornando, & pro viribus tuis
 subleuando tota tua, quæ profectò
 non vulgaris est, desudaret indu-
 stria. Et hęcclè velim, ita me Deus
 amet, vt istius in me propensæ
 voluntatis tuæ memoriam nun-
 quam ex animo meo obliterari
 patiar; sed cum antea quidem te
 colere, te venerari, de te semper
 honorificè loqui & sentire, tibi
 bona exoptare omnia, quæ virtus
 tua excellens & singularis probi-
 tas merentur, quotidianis fermè
 votis & sermonibus non cessarem.
 Faciam deinceps si pamen me in
 te pristinæ observantiæ aliquid
 addi potest, vt ardentius frequen-
 tius, cumulatiùs, nec amplius vt
 Amico, sed veluti parenti Caris-
 simo

fimo hæc omnia & præstare & optare non desinam quem affectum meum spero aliquando fore ut tibi coram non sine communi voluptate sim declaraturus, interim verò utere me tanquam tuo, præscribe, iniunge, ac quæcunque voles pro iure tuo impetra, quandoquidem ita de me hoc postremo officio meritus es ut nihil sit quod tuo de causa facere non debeam. Vale Romæ pridie Idus Octobris 1639.

X.C.

*Paganino Gaudenzio Viro Clarissimo,
Gabriel Naudæus S.P.D.*

Pisas

DElectatus sum maximopere postremis tuis literis, illis dico, quibus a me contendeabas ut Rabinum hunc qui de vita Moïsis scripsit ad te transmitterem, si for-

tè in librorum meorum quantulacūque farragine haberetur. Nam cum in omnibus tibi gratificari cupiam, meique in te animi propensionem frequentibus officiis declarare, quid ni fortunæ meæ propitiæ acceptum ferrem? quòd tu primùm eam mihi de te merendi occasionem obtulisti, in qua ut voto meo, sic tuo literatorumque omnium commodo qui fructum ex laboribus tuis percipiunt vberimum, absque vlla mora inferuire possem. Et sanè ut dicam, tibi, Paganine, quod censeo, rectè quidem pudenterque mihi facere videris, qui præclari illius & sapientissimi Legislatoris vitam attentiori cura explicandam suscepisti, nam cum Iudæus ille, quem D. Gualmino viro doctissimo debemus, totus sit ex fabulis

lis & ambagibus horrendis
inflatus, Gregorij verò Nissen
opus fuerit Moseos vitam in gra-
m cuiusdam Amici sui perfe-
am viuendi formulam habere
ipientis mysticè interpretari, re-
at hucusque solus Philo, nec il-
quidem eiusmodi vt omnibus
acere possit, cui in hoc opere
exendo cum aliqua ingenij & di-
gentiæ commendatione versari
ontigerit, Quamobrem vt cam-
um hunc, qui planè derelictus a
latinis hominibus videtur iterum
ceare & repastinare possis sum-
a tua cum laude, neque vlla per-
ne tam præclaro conatui mora
ijciatur statim atque tuas acce-
pi, nihil mihi prius aut antiquius
uit quàm D. Vincentium Langie-
um conuenire, eique libellum
hunc charta emporetica muni-

670 GABRIELIS NAVDÆ
 tum ab injurijs & negligentia mu-
 lionum tibi mittendum commir-
 tere, quod quidem officium quia
 non potui cum D. Vincentio, qui
 paulo antè Romulionem profe-
 ctus erat perficere, certè cùm eius
 simula muliere admodum sagaci
 & provida, mihi nec herclè inui-
 tō exequendum fuit. Qua de re
 et si credebam te per literas meas
 statim facturum iri certiore, ne-
 scio tamen quomodo occupatio-
 nes meæ, non illæ quidem graues,
 sed multæ in causa fuerunt vt non
 nisi post octiduum tali ad te scri-
 bendi munere defungi potuerim.
 At vix est tamen vt tarditatis hu-
 ius me poeniteat quandoquidem
 vt iusseras euolui interea librum
 vernaculo sermone a te conscrip-
 tum de finibus regendis, quem
 mihi maiorem in modum placuif-
 se de

se dixerim, non equidem mentiar, est enim, omnino tersus, elegans & amnis instar sedati molliciter fluens, magisque tuus, quam ullus eorum, qui subinde a te tot veterum sententijs exculti, totque muniti auctoritatibus editi sunt; unde maximam ex eius lectione voluptatem percepi, quæ multo cumulatior erit si mihi significare pergas quænam sit operum tuorum series & nomenclatura, licet hanc in vñca tantum Epistola, quam separatim in diuersis, accipere maluissim; sed modò istud tuo commodò fiat, parum refert hoc ne vel illo ordine fieri mea de causa voluerim. Cæterum quæ de Heinssij atque Mosij notis compositionibus, deque Mascardi cum homine, quodam nostrate dissidio super ingeniorum præstantia quæ-

672 GABRIELIS NAVDÆI
rebas, hæc omnia saltem quan-
tum ex Amicorum meorum lite-
ris conijcere possum ita se habent.
Exercitationes sacras in Novum
Testamentum, opus omnium, quæ
unquam Heinsius ediderit, longè
præstantissimum, propediem hic
habebimus & tu etiam Pisis aut
Florentiæ, earum lectione frui po-
teris, quoniam curavit sedulò vir
ille, non tam alienus a nostris riti-
bus quàm fama est, ut a Romanis
non secus atque Batavis & Ger-
manis sine cuiusquam offensione
legi, possint. Tractatum verò de
Idololatria confectum a Vossio
fuisse, rumore tantùm accepi, nec
habeo quidquam de eo certi quod
ad te perscribam. Denique nun-
quam audiui Mascardum, qui ju-
dicio æquè ac doctrina & elo-
quentia prorsus est singulari in il-
lud

lud odiosum certamen cum Gallo
 descendisse neque ego conjectura
 satis assequi possum unde rumor
 eiusmodi apud vos percrebuerit
 nisi forsitan hic in Prolutionibus suis
 Latinis, quas nuper Typographi
 Parisienses ediderunt aliquid in-
 seruerit de Italorum in literis præ-
 stantia, quod factum ei fuit ad-
 modum facile in tanto ingenio-
 rum prouentu, quæ non modò ad
 grauiores Disciplinas, sed ad quas-
 libet Artes excolendas summope-
 re idonea, felix studiorum Mater
 Italia quotidie supeditat, nec puto
 tamen licet hoc fecisset Mascar-
 dus nostrorum quemquam mole-
 stè laurum quòd Itali à quibus
 Literarum splendor in reliquum
 Orbem emicuit suas in Parnasso
 sedes obtineant; etiam Apollini
 Musisque proximas cum ab ipsis

Ff

jure deturbari minimè possint aut debeant. Habes igitur ad omnia quæ in literis tuis responsionem flagitabant, præterquam ad Epigrammata de quibus amo te, mi Paganine, quantum homo hominem alterum potest, a quo tam præclarè tamque honorificè fuerit commendatus. De Asylis quod addebas valde placuit Eminentissimo Cardinali meo, putat enim Opus illud, quod per se arduum & difficile est, consultò a te premi nonum velut in annum, vt maturitatem sine qua diuturnum nihil esse potest assequatur, magisque subactum & climatum in lucem prodeat; quanquam tu, Paganine, istis forsan adjuuentis, ornamentisque non indiges, quæ tempus ipsum suppeditat quia ingenium in numerato habes, pluraque & meliora

lora αὐτοχρίστου è tua diuice
 na. profundis quàm alij etiam
 n mediocriter eruditi post mul-
 lucubrationes facere possunt.
 atulor igitur tibi vehementer
 am hanc ingenij tui felicitatē,
 n, velimq; me ex ea beneficium
 am aliquod percipere saltem in
 erarum tuarum frequentia, qui-
 s aliquid mihi gratum esse aut
 ceptum, esse in animum indu-
 s tuum; hoc autem vt a facun-
 tua me accepturum esse non
 fido, sic ab humanitate con-
 ui-vellem vt quemadmodum
 is tuis nunc respondeo ita de-
 cepts vnica mea pluribus, bona
 tua cum venia, satisfaciam.

Vale, Romæ Idibus.

Octobrib. 1639.

*Viro Maximo, Fortunio Liceto**Gabriel Naudae S.P.D.*

Non possunt illi, quos
 recta delectant verè
 ex animo non dolere,
 eruditissimorum viro-
 rum conatus, cuiusmodi,
 Licete, tuos præsertim esse
 certum est, eorum opera
 turbari vident, qui in id
 conniti totis viribus debent
 communis illa Sparta, quam
 excolunt, propria cuiusque
 stria cultior, ornatiórque
 retur. Quamobrem non
 eius viri Apologeticon
 qui nuper sub Tyronis lire
 mine tibi multam irrogauit
 tòque minùs librum hunc
 offerri mihi suo nomine

in nostrum curauit, in manus
nere debui, ut conuitia quæ
um audio in te tanquam è
ustro libera prorsus & effrena-
ri lingua coniecisse, cuius tan-
m generis essent & num jure vel
uria prolata discuterem: Nam
m illi plurimum me debere
ofitear ob officium illud, quo
peramānter & honorificè
securus est, tibi verò tam arcta
essitudine sibi deuinctus, ut
e non possim æquo animo fa-
m tuam ab inuidorum aut ob-
statorum aculeis lacerari, quā
nes boni toto Orbe non diffu-
modò, sed celeberrimam esse
ntur, satiùs propterea duxi ab
scriptione oculos temperare,
e multorum judicio cùm den-
, peracerba & virulenta sit,
posset quidem me aut in bo-

nam de suo auctore, aut in malam
 de tua causa opinionem inducere;
 & sanè cùm officio erga te meo
 satisfactum esse hunc in modum
 intelligam, non puto præterea Ty-
 ronem illum literarium molestè
 laturum esse, quòd ego, qui ipsum
 antea in *Analysi* sua præclare
 compositum, multaque ex se & ex
 Schola sua deprementem omni-
 no digna commendatione poste-
 rorum libenter videbam, eundem
 nunc sed ira percitum & furen-
 tem, nec tam in ruos, quàm acu-
 leos in te stringentem aspicere
 nolim, ne quod antea de eius eru-
 ditione iudicium feci totum cor-
 ruat si cum illis fluctibus, quos
 nunc miscet & exorat velut in
 simpulo, atque cum inmani ca-
 lumnia quam in te dum vibrat, si-
 bi potius intulit, a me conferatur.

Tu

verò, Licete, si mulctam illam
 eris, si legeris, mone me sed se-
 us num vera sint quæ de ea
 communes Amici referunt., quæ
 ego non prorsus esse falsa ex-
 statim illius timine mihi per-
 fi, cum omnia in eo non tam ad-
 um, ut ille dicit, quam ad vim,
 ernecionemque parata offen-
 rim: Verum oro te, obtestor-
 e ut quemadmodum antea di-
 am, sedatus id facias, nam li-
 aduersarij tui quos pro gloria
 e immensitate multos etiam
 es, aut odio, aut incuriæ liuore
 excati tibi, tuisque honoribus
 tantum ipsi per se possunt de-
 hant, nihil tamen ab illis tam
 andum sustinere potes, quod
 n item alij, qui te in bene de ho-
 nibus merendo præcesserunt
 perti sunt, atque ut illos, etas

680 GABRIELIS NAVI
postera; quæ sine cuiusque
vel studio indicat Divinis
talibusque viris accensere
bitavit hic tua virtus; quæ
dubio rara & inusitata est
que etiam te præsentem lau
habet, numerosiores ad
obtinere, eum gloriæ
plius adesse non poteris,
Vris enim, quod inquit ita
suoque pręgruat a
Infra sepositas, extine
bitur idem.

Et hac de causa futurum
Bononia; quæ te Patavio
multum ex decore tuo su
geat, tamque deinceps a
bus fieri debeat quanti ip
modò vera Artis Effata
tem, sed de rebus diffici
hactenus ignoris æterna ve
quotidie scribentem. fac

uxerit. Vale Romæ 10. Kalen-
as Augusti 1639.

CXII.

*Hieronymo Bardio Viro Clarissimo,
Gabriel Naudæ S. P. D.*

Pisæ

FVit mihi iampridem ex ser-
monibus grauiſſimi & vtrique
æſtrū amiciffimi viri Fortunij
Liceti cognita incredibilis tua in
ipſam humanitas; quam ego per-
ſepe miratus ſum adeò conſtan-
tem in ipſo tuis officiis demeren-
do fuiſſe vt nullæ aut raræ ſint
eius ad me literæ; quæ tuum no-
men tanquam veri & fidelis ami-
ci non habeant expreſſum. Itaque
amabam te maiorem in modum,
Hieronymæ Bardi, vel hoc ſolo
nomine quod fides hæc tua &
obſervantia ſingularis in Licetum
mihi probè cognita arque explo-

Ff 5

482 GAERIELIS NAV
rata foret; nam ea videb
hi non frustra consequi po
linam in reliquos esset, qu
aliquo necessitudinis vinc
jungerentur, felicésque ea
sa putabam illos, & ipse
plerumque cogitabam equ
parario, quem tu non sine
bore primus occupasti,
etiam aliquis ad amicitia
miliaritatem tuam pater
verum oppressit me tal
tantem Epistola tua, no
restis magni tui erga me
locupletissima, sed tot in
gantarum, totque ver
plena, ut cum in me orn
hil reliqui faciat, tum etia
demonstret facundia
potestatemque mirabile
nam cum ingenij mei res
non modò dissimulas, sed

i tot præclaras dotes, ut si vel
 minimas illarum agnoscam, sum-
 me profecto fatuus sum, aut impu-
 ens. Verumtamen ut est homi-
 num natura, qui ea libenter au-
 diunt, qui sibi placent facere,
 etiam non potui quin voluptatem
 maximam caperem ex hoc animo
 tuo tam prono in honorem & di-
 gnitatem meam. De quo sanè &
 habuissem iam antea tibi gratias;
 & literis etiam quibus testatum
 hunc mihi fecisti, respondissem
 nisi illud præstare opis meæ non
 fuisset, qui plura tibi debeo, quam
 soluere possim; hoc verò facere
 propter occupationes varias &
 æquè molestas, quæ me vel inui-
 tum derinuerunt, mihi non huc
 usque non fuisset concessum.
 Quamobrem licet vulgaris sit hæc
 & jactata silentij redemptio, co-

gor tamen ad eam recurrere, quia
 nisi purgatio eiusmodi aliquid mi-
 hi aduersus tuam indignationem
 præsidij allatura sit, non video
 certè quî tandem possim alio mo-
 do illam effugere: Sed me hercu-
 letam verum est duobus illis men-
 sibus, quibus literis tuis responde-
 re distuli, plus mihi, quàm toto
 præcedenti Anno negotiorum in-
 cubuisse, vt si mihi fidem non ha-
 beas istud asserenti, & quod pol-
 lem experto, de meo in te amore,
 studioque, quod magnum interea
 & incredibile fuit, malè mentus
 esse videare. Vt igitur tibi dicam
 quod res est, Doctissime Bardi, nul-
 lum negotium mihi ynquam ita
 molestum fuit vt postrema hæc
 non multo magis molesta fuerint
 cum præter laborem in ipsis cu-
 randis, conficiendisque multum
 præ-

præterea verecundiæ sustinuerim
ex opinione non ita forsân hone-
ta; quam de me & moribus meis
concepisti, sed humanitas tua in
causa est vt benè sperem ab illa
consultum iri rebus meis præser-
tîm cûm Lictus noster, cui fi-
dem ab utroque nostrûm non ha-
beri flagitium esset, testari possit
me in excolenda clarissimorum
virorum amicitia nunquam. nisi
ipsa impellente necessitate fuisse
cunctatorem. Cæterûm postquam
hæc purgatione videor mihi rediisse
tuam in gratiam, a qua forsân
diuturnum illud silentium meum
me dejecerat, oportet nunc vt
pro more meo, humanissimis tuis
litteris ~~non modo~~ respondeam, &
sanè iuvat me primûm ex illis at-
que item ab adjuncta Prolusione
tua, de qua te multûm aino, intël-

lexisse liquidò quantus vir fores in
 omni Scientiarum genere , quàm
 excultus lingua , quàm versatilis
 ingenio , quàm doctrina ad mira-
 culum vsque refertus, vt magnum
 fit atque rarum omninò quod spe-
 rare possunt Literæ te incolumi,
 neque profecto fefellit hæc sen-
 tentia clarissimos Gymnasij Pisa-
 ni Rectores , cùm te dignum ha-
 buerint, qui calcatum ante a capi-
 tali viro Iacobo Massonio pulpi-
 tum conscenderes, partimque ab
 ipso Academiae decus non con-
 seruares modò , sed proferres
 in melius noua illa & exquisita,
 cui te jam plurimùm intudasse
 significas philosophandi ratione.
 Quare auctor tibi sum vt ab hoc
 studio non te detercant Nouato-
 res illi, quos tu subindicas omnem
 fermè scribendi occasionem tibi
 præ-

præripuisse, ut cum tantum abest
 ut istud facere potuerint quod ipsi
 & qui ab eorum orbita non disce-
 dunt Telesius, Basso, Patricius,
 Gassendus, Verulamius & id-
 genus alij ne centesimam qui-
 dem partem eorum attigerunt
 in quæ tanquam in vacuas pos-
 sessiones, relictæque nobis a
 maioribus nostris latifundia, &
 tu, vir clarissime, & qui te in co-
 dem voto sequentur, vos immit-
 tere potestis. Quamobrem non
 satis consulere ut rebus ipsis sic no-
 minis tui celebritati mihi videbe-
 re nisi quæ affecta habes in Mu-
 sæo tuo; eadem perficias numeris
 omnibus, emittasque quemadmo-
 dum reliqui Scriptores solent in
 hominum ora, manûsque, ut debi-
 tum laboribus tuis præmium ab
 ipsa fama in æternitatis delubro

recipias. Quod autem conquere-
 ris nullum te a Campanella aut
 alijs responsum tulisse, fieri qui-
 dem istud potuit nulla ipforum
 culpa, & Campanella præsertim,
 qui maximo bonorum omnium
 mœrore diem extremum obiit o-
 ctiduo priusquam Reuerendus Pa-
 ter Nicolaus Ricardus ultimus
 credo Ligurum, qui viris illustri-
 bus adscribi meruerit, fatis item
 concederet, reliquos verò non
 tam infensos sibi ipsis fuisse existi-
 mo ut a te viro clarissimo provo-
 eati, respondere literis tuis negle-
 xerint, sed viarum difficultas in
 his præsertim exulceratis tempo-
 ribus, Tabellariorumque negli-
 gentia fecerunt ne eorum ad te
 ferantur responsa. Quibus incom-
 modis si quod remedium esse po-
 test ab opera & sollicitudine mea,

EAM

n' impoſterum tibi addico,
 undeóque non mihi fore quid-
 am jucundius, quàm ſi ea liben-
 vtare, non ſolùm in literis, ſed
 libris etiam tuis, quacunque
 m' ratione voles me ipſis in-
 uire; modò enim imbecillitas
 ea non mihi ſit impedimento;
 nil aliud facere poteris: qui mo-
 n' tibi geram in omnibus; ſau-
 autem ſummopere quod vtrá-
 e Medicinam; veterem dico &
 nam ſue Hermeticam, cum v-
 q; pariter Philoſophia conjun-
 is, nam qui tot retia tendit ve-
 ti, rerúmque Naturæ, vix ſic
 poteſt vt ipſam aliquando non
 eniat. De tuo interim Platoni-
 & Iatrochymico eloquio val-
 tibi grátulor, & quoniam vix
 bere poſſum quid a me circa il-
 fieri poſtules, offero me pa-

690 GABRIEL'S NAVDÆI
ratissimum ad omnia, gaudeo et-
iam non mediocriter quod Theo-
riam de Cæli natura elaborave-
ris, quia certo certius mihi per-
suasum est nihil a te in ea re fa-
ctum iri quod non sit inventione
nouum & elaboratum, ingenio,
industriâque perpolitum, maxi-
mè cum specimen adeo luculen-
tum mihi dederis eius, quod in
Optica & Astronomia aut inuen-
tum a te aut vberius quam antea
& certius exploratum fuerit. Pro-
fecto Corollæ illæ ex rosetis tuis
Philosophicis decerptæ mihi ta-
les visæ sunt, vt præter assensum
meum, qui in rebus illis parum
valeo, retulerunt etiam a non in-
eptis earum æstimatoribus sum-
mam commendationem. Deni-
que quod scire desideras de An-
dernaci Methodo particulari cu-
rando-

randorum morborum, nisi eius loco intelligas Commentarios duos de Medicina veteri & noua tum cognoscenda, tum facienda editos Basileæ in forma Dialogi, aut libros de Pestilentia, deque grauidarum & infantium cura, ac etiam de febribus, quos omnes Andernarum edidisse certum est, nescio sane quidnam alij particularis Methodi nomine censerī debeāt. Quod item ad rerum Chymicarum Scriptores primipilios attinet, quorum ad te Syllabum mitipostulabas, scito maximi apud omnes hac tempestate fieri Ideam Medicinæ Paracelsicæ collectam a Seuerino Dano, Crollij Basili- cam Chymicam, Hartmanni praxim Chymiaticam & annotationes in Crollium, Sendiuogij nouum lumen chymicum, Angeli-

692 GABRIELIS NAVDÆI
falæ omnia, Libauij Epistolas, singularia , & opera reliqua de rebus Chymicis , Vntzerum de sale, sulphure & Mercurio, itémque de Renum calculo, & Antidotarium pestilentielle, Sennertú de consensu veteris Medicinæ cum noua, Pharmacopæam & obseruationes Poteri , Ioannis Fabri Palladium Spagyricú, Chyrurgiam Spagyricam & Myrothecium Spagyricú, Iacobi Zuingeri examen principiorum Chymicorum , Erasti disputationes in Paracelsum , The-saurum Euomimi, Beguini Tyrocinium Chymicæ, aliâque eius generis non pauca, quorum maxima pars Venetijs haberi non difficulter posset; Lugduno autem facillimè , modò fidus aliquis Bibliopola tibi in hoc negotio operam suam accommodare vellet; Romę
verò

verò præter Sennertum aut Fabri
Spagyrica nõ auderem quidquam
aliud polliceri adeo hîc præ Baldo
& Bartholo nullus est Galenus, at-
que ita vir Clarissime, habes ad
omnia quæ in tuis literis respon-
sionem flagitabant, hæc verò si
Epistola tibi forsan justo longior
visa fuerit, tuam primùm accusa-
re debes, cui ego nisi post diutur-
num illud silentium meum, pari-
cum diligentiae restitutione sa-
tisfecissem, non viderer mihi aut
officio meo præclare defunctus,
pro eo ac debebam tam prolixæ
tuæ in me beneuolentiæ magni-
tudinem, adæquasse, quod tamen
ut facerem maximopere sum co-
natus. & impofterum multò magis
conabor si tu quoque & frequen-
tibus tuis literis me beare per-
gas & vehementius etiam ama-

694 GABRIELIS N
re Romæ 8. Kalendas
bris 1639.

LCIII.

*Ia'o Nicio Erythrao Viro Cla
Gabriel Naudaus S.P.*

FECISTI præter opinio
Iane Nici Erythræ ,
Epistolas ad me misisti ,
eam duntaxat prætolare
vtiam longius adhuc
tione mea falsus fuisset ,
accipiendo , quæ nomini
scripta fuisset ; nam quæ
prosa aut versâ oratione
me capiunt & delectant
vt præ te vno veteres mea
Bernbi & Politiani videat
hi nunc illiberales esse &
nempe meum inel spirat
loqueris , & ipsa Pytho
bijs sufficit , vt quemadmodum

omni alià virtute veteres æmularis, ita etiam dicendi, scribendique facultate ipsorū nemini concedas, quod postremum quanti in studiorum ratione faciendum sit, nescio certè an reliqui viderint, ego verò colorem & nervos & animam conciliari lucubrationibus nostris a nulla alia re majorem, quàm ab eloquenti & pura, castigatàque dictione semper existimaui. Hæc enim velut eleganti specie puella nulli non arridet, nihil quod asperum sit & rude non molliat, obscurum si quid est illustrat, insusum condit, debile confirmat, inæstum exhilarat, facit denique ut res, quæ per se laudem aliquam merentur, majorem adhuc à terro & exulto sermone referant, quæ verò nullam ex se haberent, non tamen illa destituantur, si

696 GABRIELIS NAVDÆI
cum aliquo dictionis ornatu sint
conjunctæ. Quamobrem ego te
felicem in paucis esse duco, *Iano*
Nici, cui Eudemiam illam adeo so-
lenter & excogitare & describere
tam eleganter concessum est, ut
Herculis instar Gallici homines
post te trahas non minùs faceris
relationibus, earum rerum, quas
Galloni in ea viderat, quàm su-
aviloquentiæ tuæ catenulis irreti-
tos. Et sanè quoniam in hunc ser-
monem devenimus, non possum
me continere quin illud tibi signi-
ficem, quod de noua quadam Eu-
demia, non illa profectò quemad-
modum tuam esse voluisti, in
Mauritanix Insulis, sed in orbe
Lunæ constituta retulit ad me per
litteras suas Amicus quidam meus,
cuius fidei ac diligentix vix dice-
re possum quantum debeo; narra-
igitur

igitur hic allatam sibi fuisse ex postremis Francofurtensibus Nundinis historiam profectiois nuperrimæ, quam homo quidam Vaferrimus ex altissimo Sinenfium monte in orbem Lunæ fecit mira prorsus arte iuxtaque periculi & audaciæ plena, nam sportulæ vimineæ multos anseres iunxit edoctos prius longo usu parere loris & in quamlibet partem vellet auriga remigium alarum inflectere, atque hac strepera biga aut quadriga fretus itinere se commisit, non herclè tam nouo, quàm insolito nostris hominibus, quorum ab Astrophili tempore qui Hippogrypho illuc vectus est, nullum memini hoc ipsum iter denovo ingressum fuisse. Expertus autem primum est anseres suos post crensum insigne quoddam

Gg

698 GABRIELIS NA
aëris spatium molliter
quasi gestientes circa
ripas amoenissimi ta
nullo fermè labore app
bem Lunæ, vbi Lunares
ambabus statim vlnis
num hominum exceper
li precantes & omnia
strantes adiumenta, qua
eius corporis cultum, tu
mi votum pertinere iu
Quamobrem Regionis
præcipua diligēter lustra
larum mores & studia no
rimatus est, nihilque d
Luna aut nobis ignotum
intentatum reliquisset
res sui ægrè ob insolent
illius temperiem se hab
pissent, vnde cū vet
timeret ne si quid illi
contingeret perpetuo il

damnaretur, confestim Sportulam ingressus est, placidòque auium volatu demisit se in vnàm ex fortunatis insulis, ad quam postea delapsus Anglus quidam historiam hanc ab eo didicit & scriptis de ea sermone vernaculo Commentariis posteritati consignauit. Tu verò, Iane Nici, de illa prout libet arbitraberere, aut potius pro Angli illius ingenio, qui tuo forsàn vel Mori sui exemplo ductus Eudemiam aliquam, Vtopiamve fingere voluit non oblectandis tantùm Lectorum ingeniis, sed Astronomorum etiam nouis opinionibus deridendis, qui quotidie iactant multas se in Cœlo deprehendere Optici tubi beneficio, quæ fabulis ab illo Selenipeta prolatis non multum sint dissimilia. Ego verò quia narratio

700 GABRELIS NA
eiusmodj mihi visa est po
volui tibi hanc per litera
cùm ob impedimenta
præsens non possem vt
tum aliquod haberes
lius & incredibilis v
quam ex tribus literis tu
Cæterùm cùm illas ad
& in Ianiculum perrep
tarias minimè arbitrare
tua aut earum dignita
hanc Epistolam velut
adjunxi, quæ tantis Hero
que venustis & eleganti
voto ac officio meo

semper mancipatum e

uiret. Vale Romæ 8

Nouembris 163

XCIV.

*Danieli Heinſio Viro Maximo,**Gabriel Naudæus S.P.D.**Leydam*

Quum intellexissem ex potte-
ris litesis communis Amici
ri, atque ut puto affinis etiam
Doctissimi Beucrouicij, quanti-
um de studio militari Syn-
na feceris, & quàm moleſtè
ris nondum illud apud vos pu-
è distrahi, non existiماui mi-
mittendum esse ut pudori
am subrustico diutiùs infer-
a, qui me licet diuini tui in-
laudatoreẽ & admiratorem
cipuum hætenus prohibuit,
o tibi potissimum nomine in-
ſcerem; sed cùm viderem
enſæ illi tuæ in me voluntati
dem conuenire quod magni-
ni doctrinæ tuæ silentium,

Gg 3

702 GABRIELIS NAVDÆI
mecum sanè perbellè felicitér-
que actum esse duxi, quod nouis-
sima hæc occasione gratiarum,
quas tibi ob magnificam de me
prædicationem habere debeo &
perueteri desiderio meo neces-
situdinis tecum iucundæ, & offi-
cio simul, cuius me debitorem fe-
cit humanitas tua possem satisfa-
cere. Quamobrem dico tibi, Vir
Maxime, quod res est, amaui pri-
mùm ex commendatione incom-
parabilis Scaligeri ingenii tuum,
quod nisi supra modum elegans
& eruditum fuisset, nunquam
probatum iri sciebam tam idoneo
iudici. Deinde verò ex operibus
tuis cognoui quam aliorum com-
mendatione non indigeres, quàm-
que faciliùs posses non modò tibi,
sed amicis tuis, imò liberalibus
Disciplinis & sæculo nostro pre-
tium

tium facere, quam ab alio quevis
 eam laudem recipere, quæ præ-
 claris tuis & immortalibus in
 Rempublicam Literariam meritis
 deberetur. Et sanè cùm ita de te
 statuerem dum adhuc in Gallia
 versarer, tum verò postquam in
 Latium veni & Romæ præsertim
 antiquæ virtutis illius imaginem,
 quæ Romanos totius Orbis Do-
 minos meritò reddiderat, non ma-
 gis in extantibus etiamnum co-
 lumnis & molibus ædificiorum
 immensis, quàm in vigentibus ho-
 minum ingeniis intueri mihi con-
 cessum est, liquidò tandem de-
 prehendi nimium esse quod huic
 iudicio de te meo accedere debe-
 ret, si de laboribus tuis vellem pro
 eo certe ac debeo, verè fidelitèr-
 que pronuntiare; nam quas artes
 Roma & antiquitùs. quidem plu-

704 GABRIELIS NAVDÆI
rimi semper facere visa est, &
nunc etiam quam reliquæ alix
Orbis ciuitates feliciùs excolit,
cultum nempe & proprietatem
verborum, facilitatem atque ele-
gantiam sermonis, iudicium, acu-
ménque sententiarum & quod
præcipuum esse in omni compo-
sitione censeo, castigatam suisque
propriis limitibus coërcitam eru-
ditionem, eas tu, Vir Maxime,
iam inde ab adolescentulo ita
complexus es vt ad veterem Ro-
manam amplitudinem & dignita-
tem, quæ pro mensura recti om-
nibus est, nemo quàm tu fecisti,
propiùs accedat, vnde vix potest
dici quantum ea de causa Italix
placeas, qui te vnum illimi, niti-
dóque flumini similem decurrere
per Scientiarum campos asserunt,
cósque multum fecundare præ-
stan-

stantium rerum tractatione, quam
sic absoluerere consueuisti ut nihil
fœcis hauriat, qui te legit, sed me-
rum mel si quidquid loqueris, &
quidquid tangis, relinquatur a te
expolitum, propterea que cum ip-
sorum Casaubonos, Scaligeros, Salmasios
veluti torrentes mirentur, qui se-
cum omnia, lectorésque suos ple-
rumque inuoluunt, te solum amant,
ripas ut inquirunt, non dedignant
te, non mutantem fines atque
terminos agrorum in Parnasso,
non rerum omnium nominibus
aut naturæ vim inferentem, non
vorticolum, non præcipitem, sed
limpidum, suauem, venustum, ar-
gutum, & quod rei caput est nihil
aut diminutum, aut redundans,
aut ineptum molientem. Quibus
titulis si te quoque suspiciam, præ-
terquam istud communi non ita-

G g s

lorum modò, sed populorum omnium, quibus optimæ Disciplina cordi sunt, exemplo faciam, sequar insuper Maximi & eruditissimi Pontificis Urbani VIII. & Eminentissimorum Cardinalium Barberini ac Widi Balnei Domini mei voluntatem, qui te mirum quantum amant ex summa industria & moderatione, quas tu in libris tuis velut ingenij & prudentiæ duo lumina adhibere voluisti. Verùm non meror hæc exempla quantumvis illustria sint & illud etiam quod de me supra meritum meum a te factum fuisse intellexi, satis mihi incitamento sint, ut neque doctrina, neque humanitate aut virtute vlla, quæ maximum & capitalem virum deceat, quemquam alium tibi præstare existinem, qua in opinione
ita

ita me deinceps constantem habiturus es, ut nunquam te poenitere debeat res meas, quæ natura sua leues sunt, auctoritatis tuæ pondere sustentasse. Adderem plura in grati animi testimonium, nisi Beuerouicius noster, qui me dudum inter suos habere cœpit, fidem tibi facere posset perpetuæ meæ in amicos omnes ac tui potissimum similes voluntatis, cuius periculum facere, quotiescumque tibi libuerit inuenies me semper paratissimum ad omnia, atque istud liberè, confidenterque ut facias peto a te, Vir Maxime, etiam atque etiam. Vale,

Romæ 19. Kalendas Decembris 1639.

XCV.

*Ioanni Beuerouicio, Viro Cla**Gabriel Naudæus S. P.*

Vix mihi redditæ fue
 stremaæ tuæ, Beuerou
 venit etiam Patauio juu
 popularis tuus, de quo
 præcedentibus tuis scripse
 ratus sum in eo primùm
 præstantiam, quæ facta m
 sus ad vnquem visa est, vt
 sibi voluntates conciliaret
 de verò ex sermonibus, qu
 cum habuit, doctrinam, ju
 que illius suspexi, & his c
 cedente commendatione
 me non facturum esse rec
 curare & adjuuare ipsius
 da pro virili possem. Inter
 quia officium meum nul
 desiderauit, ea significa

moris in illum mei sum usus, qua
 reliquos prosequi soleo, qui mihi
 de meliori nota commendati
 sunt, obtulique illi Syntagma
 meum de studio Militari, & ab-
 euntem votis sum, animoque
 prosecutus neque vnquam amare
 illum & æstimare pro merito suo
 desinam. De Patre Fainiano Stra-
 da litem omnem componet Epi-
 stola qua tuæ haud tamen absque
 interiori quadam secum contesta-
 tione respondit, verebatur enim
 non conscientiaæ suæ stimulos,
 quemadmodum ad me semel at-
 que iterum Tibure, vbi tunc re-
 missioni studiorum vacabat, per-
 scripsit, sed eorum potius censu-
 ram quibus inuitis nihil eiusmodi
 aut tutò, aut honestè suscipitur.
 At enim puto Deum hanc iniecisse
 optimi Patris animo dubitatio-

710 GABRIELIS NAVI
nem , vt occasione tam in
na Romanorum Procerum
potissimum qui sub Maxim
tificis arbitrio rerum hic
summam erga te , atque
verè magnum Daniele
fium , benivolentiam deo
quam si paternam esse d
Beuerouici Doctissime, nã
illud dixerim quod ab
vestrũ & ab omnibus alijs
mitem adhibebunt in literi
ma cum eruditione trad
modestiam , atque vos ipsi
ne prudentiæ vestræ testifi
adhibuistis re ipsa verissim
se deprehendetur. Cæterũ
niam nullus est Italorum
Doctissimus Heinsius in a
& admirationem sui jam v
adolescentia sua , doctrin
to non pellexerit , omnib

rea valde moleſtum fuit ſimul-
es, quas honeſta quædam æmu-
o inter hunc & Salmaſium vi-
n item magnum latenter aluc-
, in apertum nunc poſtremi il-
culpa erupiſſe, velléntque op-
d quàm maximè ſedatum iri
ntrouerſiam hanc, quæ plus
nni, quàm vtilitatis Reipubli-
Literariæ ſit allatura; verùm
ando fieri iſtud vlla auctoriga-
aut humano conſilio non po-
t, ne dubita, Beuerouici, quin
iores apud nos ſemper futuræ
clariffimi Heinfij rationes, quæ
ri quibuſcunque modis jamdu-
m Princeps Eminentiffimus a-
num induxerat, nec ſecus nunc,
um olim inducet ſi fortaffe
nmodum Doctiffimo Heinfio
eretur eum in locum ſecede-
ubi nec Pelopidarum nomen.

712 GABRIELIS NAVDÆI.

nec facta audiret & eum præterea honorem acciperet, qui suæ incredibili doctrinæ, maximis cumulatissimisque ab eruditissimo & munificentissimo Principe Francisco Barberino haberetur: Atque istius pollicitationis meæ vadem alium ne quæras, quàm me ipsum, qui me bona fide curaturum recipio quæcunque factum in hac re opus esse mihi aut Slingelando nostro significaueris. Denique maiorem in modum doleo tibi quoque pugnam esse cum nonnullis hostibus & illis quidem valde tibi magis infensis quàm Heinsio nostro non est aut erit vnquam Salmasius. Caue igitur ab illis sedulò & quacunque potes ope cura valetudinem tuam, quæ mihi ac præclaris viris Fortunio Liceto, & Famiano Stradæ magis quàm propria cordi est.

est. De Elichmano quem omnes nunciant præstanti ad varias artes & linguas ingenio fuisse & eo puncto temporis ad plures demigrasse, quo de fatali vitæ termino scribere instituerat, si quid habes quod speciatiim referre possis, quæso ne graueris istud facere, quærentibus enim de eo Amicis meis, hæret mihi aqua. Timeo ne eius mors in causa fuerit ut aliorum quæstiones de vitæ termino, inter quas meam haberi scribis tardiùs a vestratibus Typographis excudantur, sed illud modò fiat tuo commodo, non poterit vnquam aut sat citò, aut sat bene non fieri. Vale Romæ pridie Idus Nouembris. 1639.

*Timotheo Hoiio Viro clarissimo**Gabriel Nandæus S.P.D.**DUACUM*

HVmanitatis tuæ beneficium
 agnosco, quod de mea, Do-
 ctissime Hoi, tam præclarè loqui
 & sentire volueris: Quamobrem
 multum me tibi eo nomine de-
 uinctum esse profiteor, tantum
 abest vt tibi, aut Slingelando no-
 stro, qui te mihi diligentissimè
 commendauit in ijs omnibus gra-
 tificari recusem, quæ vos præsta-
 ri a me vtriusque vestrûm de cau-
 sa posse arbitrabimini. Et sanè
 nullum hæctenus in hac vrbe lapi-
 dem non moui, vt duabus a te mi-
 hi propositis quæstionibus, liquidè
 cumulatèque responderem. Vnde
 quantum ad primam attinet, pos-
 sum tibi confidenter asserere ne
 quidem

quidem per somnum venisse in mentem Cardinalibus qui librorum censuræ præfecti sunt, ut illum à communi lectione summouerent, quem Pater Guillelmus Gibieus de libertate Dei & Creaturæ vno tantum anno priusquam in Italiam venirem Parisijs ediderat; quin imò sacri Apostolici Palatij Magister, cuius in manus primùm venerat, verbis de eo apud Summum Pontificem perquam honorificis sermonem habuit eoque potissimum nomine Pater Bertumus cui tunc temporis negotiorum Sodalitatis Oratorij procuratio incumberebat, cum eundem librum Summo ipsi Pontifici offerret, testimonium ab eo valde magnificum & illustre de summa Auctoris eius probitate & doctrina retulit, neque puto

quemquam grauiſſimo huic, honestiſſimóque iudicio aduerſatum villo poſtea tempore fuiſſe, niſi fortè quis Patrem Fiorauantem Societatis Ieſu Presbyterum, qui a Confeſſionibus erat Summo Pontifici, iſtius ſuſpicionis inſimulet, nam reuera bonus ille Pater ob i ter dictum Clementis VIII. ſuper quæſtione de auxiliis, fluctus quosdam in Patris Gibieuf librum cominouerat, ſed verè illi tanquam in ſinpulo fuerunt, quos nulla prorsus tempeſtas, ac ne minima quidem perturbatio ſubſecuta eſt. Quod verò poſtea quærebas de horologiis & Eucharologiis Græcorum planè cuiſmodi eſt vt explicari a me pro rei ipſius amplitudine & difficultate paucis verbis non poſſit, nihilominus ſcire quaſi in tranſcurſu poteris

poteris Congregationem hic virorum quorundam Græcorum ritus & linguam mirè callentium singulis mensibus celebrari ut Euchologiū quod Venetijs excusum est, quodque passim diuinis Græcorum officijs, institutisque sacris deseruit, ad fidem vetustissimorum Codicum emendatum, qui frequentes in vaticana, Barberina, Sfortiana, Vallicellana, alijsque cū publicis tum priuatorum Bibliothecis habentur. Atque, ut audio, nullum pene antiquius & bonæ notæ Euchologium reperitur, quod nen aliqua sui parte mutilum existat; propterea que valde dubito an illud quod penes te asseruatur melius ex collatione cum Romanis istis fieri poterit. Quod tamen si probare velis, faciam te omnino voti tui compotem modò

verba illa quæ lacunas in tuo Exemplari cùm præcedunt tum subsequuntur ad me transmiseris, verùm cùm illius Congregationis de qua tibi paulò suprà dicebam, *συντομή* sit Euchologium, non solum a mendis & absurdis, quibus scatebat, instituti, repurgati, sed aucti & quasi de nouo instaurati editionem vrgere, eam ob rem parcere meo iudicio potes huic labori qui licet tibi non minimo constaret, frustra nihilominus a te susceptus videri posset, prædeunte paulo post in publicum, ac de sublimiori loco, velut potentiùs emicante Ròmana illa Euchologij castigatione. Cæterùm neque Interpretatio Latina eiusdem Euchologij, quam innuis a Gentiano Herueto adornatam fuisse, magni momenti esse potest, quippe

quippe cùm ceremoniarum & rituum illorum, quibus Græci sacris operantur, proculdubio ignarus esset, valde etiam rationi consentaneum est non potuisse satis fideliter multa ab eo Latina ex Græcis fieri, quæ non tam ab ipsa verborum proprietate quàm rituum certa, determinatâque cognitione dependere, facilè inducor ut credam. Huic autem incommodo puto ego Patrem Morinum aut Abbatem Hilarionem ituros obviam esse nova quadam Euchologij versione, quæ non minus Congregationis illius auctoritatem, quam communem sententiam præ se ferat. Horologiorum verò ac reliquorum librorum Ceremonialium quoniam nemo alius est, qui curam hoc tempore suscipiat, potes idcirco lubentiùs experiri si

velis quid illis commodi ac ornamenti tua, Vir Doctissime, aut Patris tui, *τὴ μάχαίῃ* diligentia conferre possit. Qua in re non secus atque in aliis omnibus si quid hîc opus tibi erit, quod me tua causa facere oporteat, illud non secus quàm si meum negotium foret, curatum iri a me scito. Salutem verbis tuis plurimam dixi Clarissimis viris Leoni Allatio, & Ioanni Morino, quibus ob eximiam eruditionem impensè fauet Cardinalis Barberinus, Lambertum Fellam accuratè pariter ex te salutaui, omnes tibi bene cupiunt & hoc mihi commendarunt ut te vicissim suo nomine saluere iuberem. Vale, Romæ Idibus Nouembris 1639.

XCVII

*Ad Nicio Erythraeo Viro clarissimo,
Gabriel Naudæus S.P.D.*

Romæ

Quid est, Iane Nici, planè de elo-
quentia nostrorum temporum
habet ut tu nuper ad me scri-
bas, & in ea plerumque aures,
secus atque in amore, oculi
cant; sed quid dico nostrorum
temporum, cum vitium illud com-
ne sæculis omnibus fuerit, ser-
nem fastidire, qui bonis omni-
placeret, & novos latinè lo-
ndi modos excogitare, noua-
veluti parturire verba, quæ
on alios ad se saltem rerum
narum cupidos allicerent. At-
e ex eo est quod Ciceronis
am tempore, cuius nomen non
minis esse, sed eloquentiæ po-
s visum est. L. Cotta cum ver-

H h

bis tum sono quasi subrustico imi-
 taretur antiquitatem , & L. Si-
 senna doctus vir , studijsque opti-
 mis deditus vteretur tamen ver-
 bis & ab usu perfecto & ab exqui-
 sito disertissimorum hominum ju-
 dicio non minimùm remotis. Pe-
 tronium verò quis sub Neronis
 imperio tanta cum facilitate &
 munditia locutus est ut etiamnum
 Latini sermonis arbiter vocetur,
 nonnè vides Satyrico suo initium
 fecisse ab eorum irrisione , qui le-
 nibus sonis atque manibus ludi-
 bria quædam excitando effece-
 rant , ut corpus orationis ener-
 uaretur & caderet. Quin imò cum
 æqualis temporum illorum Quin-
 tilianus de perfecto Oratore præ-
 cepta traderet , tunc vel maximè
 exorti sunt declamatores , qui e-
 normi sua loquacitate , & stylo
 con-

contorto ingeniosèque fucato
omnem penitus eloquentiam
corruerunt. Eodem modo Ter-
tullianus & Arnobius non tam
à Lactantio disertissimo illo Crispi
Cæsaris Magistro , tempore di-
stant quàm salebroso & effreni
sermone, qui torrentis instar non-
nunquam elatus , aliquando hu-
milis, semper verò fragosus & au-
dax & lutulentus fuit. Sic deni-
que Boëthium, quem Laurentius
Valla non immeritò Latinorum
vltimum vocavit, aut comitati, aut
modico intervallo subsecuti sunt
Symmachus, Cappella, Fulgen-
tius, Sidonius, Apuleius & id ge-
nus scriptores alij, inquinatæ,
profligatæque dictionis, qui ma-
xime sibi fore honori duxerunt si
præcorum facili, purissimâque v-
bertate neglecta, difficiles quas-

724 GABRIELIS NAVDAI
dam verborum inter se connexio-
nes , merásque nugas & pictura-
tam , aut operi potius tessellato &
Emblemati vermiculato similem
eloquentiam vsurparent. Neque
ego Petrarcham existimo eum
Ciceronis & Titi Liuij scripta
tanto studio conquireret non ha-
buisset suos æmulos , qui sordidis
aliorum sermonibus, verbis que de
triuio & inter se collisis, crepitan-
tibusque periodis multò facilius
caperentur , adeoque semper in-
ualuit desiderium illud ab alijs in
diuersum eundi, maximè cùm de
laudibus eloquentiæ certatur , vt
hac etiam tempestate , qua Poli-
tiani , Bembi , Sadoleti, Manutij,
Perpiniani , Mureti , totque alij
certissimum tramitem quo ad il-
lam iretur, non tantum ingredi,
sed nobis etiam munire & velut
digito

digito indicare voluerunt, plurimi nihilominus peregrinas quasdam dicendi rationes sectari non desistant, quasi verò ea demum eloquentia omnium suauissima & præstantissima censenda sit, quæ magis est aut insolens, aut inusitata. Quid igitur tam insulsis ne dicam penitus insanis capitibus facias, Iane Nici? profectò mihi tam largè suauitèrque risum nuper mouisti, vt subinde cogar ridere de nouo quoties eius venit mihi in mentem quod tu de illis dicebas; nempe eorù scripta nonnulla, quæ tu me suadente euoluisti, fecisse te plenum desperationis & dedecoris, cum in eorum lingua non magis post tot studia te versatum esse deprehendas quam si ea Gallorum aut Germanorum foret, cui addiscendæ nequidem

726 GABRIELIS NAVI
per hominum operam, au-
rem vllum impendisti, &
te, quis non effusè rideat,
ca quædam Matrona, &
pulcritudinis dote ad mi-
vsque conspicua fucatae,
strataeque meretrici oc-
formidet, vel si homo, c-
vivere incredibili cum la-
rerum suarum splendore po-
ægrè tamen versari, & b-
nationes adire, sibi condi-
esse ducat; tandèmq; si
qui per plana & expedita
potius iter deberet, abrup-
& per dumos ac senticet-
tiùs inambulet. At verò p-
istis similem te facio, Ia-
qui neque raucidulum qu-
in medium profers, neque
tiarum copia, aut sesquipe-
gnitudine periodum in flas-

que minùs sermonem tuum ita crebrò, minutatimque concidis, vt totus in scrupos & quisquilias conuertatur, sed tanta verborum elegantia, compositionis suauitate, numeri sonoritate, schematum rebus accommodata dignitate, Eudemiam tuam & colloquia & literas & omnes tuas commentationes distinguis, vt qui semel ipsas legerit confestim se in tui amorem simul atque admirationem rapi persentiscat. Posterioribus autem quis neget æquales esse nouos illos sententiarum ferminatores, quidam arbitrantur parum esse disertum quod alius dixerit, ex se ipsi in absurdissima quæque feruntur, figuras audaces & ridiculas inueniunt, vocum translationes lucvſque inauditas excogitant, totùmque dictionis

suæ statum tot externis pigmentis
 floridiorem reddunt, vt qui rectam
 de sermone Latino sententiam te-
 nent, cane peius & angue vitandos
 esse illorum libros admoneant, ex
 quibus ne si prælo quidem eos sub-
 jicias, sanæ mentis guttam vllò vr-
 quam conatu prolicies. Quamob-
 rem si me audis, Iane, Nici, ita
 cum hominibus illis versaberis
 quemadmodum sobrii cum tenu-
 lentis solent, & graues viri, mode-
 ratique cum personatis, aut senes
 cum adolescentibus. Denique si-
 cut Cato non semper Floralibus
 ludis interesse recusauit, ita tu
 eiusmodi Declamatoribus adesse,
 cum istud præsertim urbanioris
 vitæ ratio postulauerit non asper-
 naberis, etsi quid boni interea
 dum sententiolas suas & Antiche-
 ra re-

excitant facere velis quo tibi
opus illud non effluat. Maximis
optimo gratias habebis quod
non minùs orationis, quàm ro-
vitæ ratione voluerit esse illo-
n omnino dissimilem. Vale
mæ 8. Kalendas Ianuarij 1640.

XCVIII.

Eidem.

Antùm abest, Iane Nici, ut
Dialogus tuus Manuscriptis
is contagio nocere possit, quod
arbitror utilissimum fore
tis hominibus, qui eo perlecto
num libidinibus suis injicien-
m esse cogitabunt. Præterea
rus est in eo verborum nitor,
eximia prorsus dicendi suavi-
s, quas orationis veneres & de-
ias quàm tibi facillimum sit in
olibet argumento repræsentat-

Hh 5

re longè magis ex hoc Dialogo
quàm ex ludicris operibus tuis
conspicuum est, cùm ipsa propter
narrationes facetas & argutias
nullum elocutionis pigmentum
non admittant, ille verò propter
rem funestissimam, de qua disse-
ris, & institutum tuum deprauatos
quorundam mores obiurgandi
videri certè possit ab omni nitore
& suauitate remotus, & herclè
dubium apud me non est, quia
omnibus hac potissimum de causa
placere debeat. Quamobrem non
putavi mihi committendum esse
ut illum ex tuo consilio in Manu-
scriptorum meorum arcam con-
jicerem, sed publici commodi
negotium esse judicavi si mea o-
pera in lucem prodiret & mani-
bus omnium teneretur. Quod si
tu præ modestia tua non æquè
mecum,

mecum, existimas, saltem iuro mihi
succedere non poteris quod reme-
dium illis exhibeam, quibus a te
non sine maxima voluntate ipso-
rum morbis necessitatibusque
subueniendi præparatum fuit. Va-
le Romæ 4. Kalend. Ianuarij. 1640.

XCIX.

Eidem.

Quid putas, lane Nici, dictu-
rum fuisse Moræum, virum
illum percelebrem, cuius hester-
næ die literas de tua Eudemia ma-
gnificè protus exaratas ostende-
bam tibi in Bibliotheca nostra, si
te in privato illo virorum omni-
virtutum genere præstantium
confessu de sapientia Dei verba
facientem, & ipsomet Flamine,
qui tibi præiuerat longè copiosius
differentem audiuiſſet. Profectò

Hh 6

732 GABRIELIS NAV
mirari ipse satis non potu
fitatam vim ingenij tui, e
tum titulis per maximas
Disciplinas commeanti
xum omnibus sustinend
ribus parem semper ad
innata facilitate diligen
verò quem tu nullo me
delegisti, quo cum seria
minùs quàm facetias &
banissimos communicar
gnitudine virtutis tuæ
meam agnosco, quæ m
vitam agere permiserit v
sens reuereri, & singu
diebus complecti maxi
cum voluptate possim.
cùm necessitudinis illius
hi tecum est, memoriam
reddere sempiternam, &
ad me Dialogum tuum de
Pastore transmittis fateor

ba non habere, nec inuenire satis idonea vt quantum ego me tibi eam ob rem deuinctum esse profitear, exprimere pro animi mei sententia valeam. Neque profecto istud pluribus ostendere conabor, sed exemplo tuo, qui nascentis Christi ferias sine aliquo tuo ad me munusculo transire voluisti, non permittam vt Kalendæ Ianuariæ, quæ solæ in Gallia mea numerales sunt, studiij erga te mei signum aliquod non præ se ferant, quod licet exiguum sit, non tamen a te neglectum iri confido, cum munusculi istius mei auctorem Patrem Famianum Stradam plurimum semper facere consueueris, & nihil vnquam a me profectum sit, quod tibi, quæ tua est incredibilis beneuolentia, non fueris acceptissimum. Vale, Romæ,

734 GABRIELIS NA
~~K~~alendis Ianuariis sun
1640.

C.

Iacebo Michaloro Viro
Gabriel Nandaus S.

FEci quod iubebas,
senex optime., non
quam me in bicipiti
Parnasso meminerim, v
tè Poëta prodirem, se
gio mihi fuit non cont
mei rationem siue erga
rima me debere profite
Academiam nostram,
quam ita celebris erit
fieri in dies præclaris
vestris longè celebri
mopere desiderem, im
mea & antiquissima i
voluntas, satis ipsa m
poterat, ut quam opi

eius non vulgari doctrina semper habui, publico aliquo testimonio declararem si tam foelix in pangendis versibus fuisset, quàm in celebrandis tanti viri meritis, non solitus sum ulli concedere. Verùm pudet me quidem ruditatis & balbutiei, ut ita dicam, meæ, quam ego dum silentio velare conor, adest statim aliquis ex amicis meis, non dicam, molestus, sed mihi tamen haud ita commodus interpellator, qui me in ruborem conjicere studet, dum illud a me postulat, quod salvis rebus meis præstare non possum. Et sanè licet videam esse eiusmodi versus illos, quos ad te mitto, ut ab obsequio tantùm in te meo laudari possint, non tamen succenseo tibi quod me in tam evidens famæ periculum conieceris; sed oratum te

736 GABRIELIS NAVDÆI
 quam maxime velim ut eos, tan-
 quam malè tornatos accuratissi-
 mo viro Iulio Veterano flori Aca-
 demix nostræ delibato, cæteris-
 que Vrbinatibus tuis expoliendos
 tradas; sic enim, quem à me non
 potuerunt, saltem à vobis nitidio-
 rem cultum nanciscentur, & Mu-
 tio Oddo, quem vulgari calamo
 laudare piaculum est, non erunt
 forsàn indigni. Vale, Romæ 15.
 Kalendas Februarij 1640.

EPIGRAMMA

In publicum funus celebratum
 Mutio Oddo Mathematico
 præstantissimo ab Aca-
 demicis Vrbinatibus.

*Oddus Vitruuij nodos dissoluerit
 doctus,
 Doctus & alterutro fundere vo-
 luit pede.*

ipse

*Tibi tumulum viuens fabricare
ecorum,*

*Et tumulo poterat carmina mul-
ta dare;*

*proprias cum nollet opes iactare,
nec artem,*

*Sed moriens habuit, talia verba
loqui:*

*Quas ingenuas vitam coluisse per
Artes*

*Et Patria famam conciliaſſe
ſua,*

*mihi quæ Patria decus eſt, &
gloria cordi,*

*Vrbini Proceres, premia IVSTA
date!*

*Et, & Vrbinum meritos nunc ſol-
lit honores*

*Extincto Euclidi, Vitruuioque
ſuo.*

*D. Hieronymo Bendando Viro clarissimo,
Gabriel Navdani S. P. D.*

Bononiam

IVdiciũ de tua prolusione meum
non ausus fuissẽ ad te scribere,
nisi illustrissimus Comes Fabricius
qui me semper honestissimis de-
siderijs obsequentem habuit, mi-
hi insuper ex tua de me honorifi-
ca prædicatione hoc ipsum ut fa-
cerem stimulos addidisset. Qua-
mobrem legi, vir Doctissime, non
indiligenter Herculem tuum, sive
Apologiam, quam pro laborum
felicitate prolusisti; & herclẽ si
quod ego de illa censeo, ingentẽ
fatendum est non te ipso tantum
sed ipsomet Hercule digna pro-
fus mihi visa est, adeo nempe sive
robur illius in profligando ratio-
nibus valedissimis tẽ terrimo igna-
uit

viæ monstro, siue eloquentiam
in persuadendo & aureis veluti
catentis homines ad laboris amo-
rem pelliciendo feliciter repræ-
sentas, vnde cùm nihil in hoc ar-
gumento viderim, quod magis le-
ctorem suum afficiat nobili quo-
dam desiderio nunquam cessan-
do, tum etiam qui jucundius mi-
norique cum molestia rem om-
nium molestissimam, laborem sci-
licet tolerantiam suaderet, fateor
me hucusque vidisse neminem.
Iucundi autem persuades mi Ben-
dande, quia exemplo primùm tuo
dum inter assiduos labores vitam
traducis, deinde verò præceptis
cuiusmodi, quæ ob elocutionis tuæ
præstantiam & flosculos quosdam
sententiarum, verborumque sua-
vissimos bonis omnibus & erudi-
tis maiorem in modum grata sunt,

740 GABRIELIS N
atque accepta , ac pro
possum ego tibi de ta
Prælusione non sum
tulari , & mihi quoqu
dere plurimum , quòd
fione aditum aliquem
ad amicitiam tuam , qu
sterum ambitiosè eole
ctiorem facere quibusc
dis & officijs potero, no
Vale, Romæ 5. Kalend
rias 1640.

CII.

*Paganino Gaudenzio Viro
Gabriel Naudus S.P.*

NEscio profectò utr
tiam, aut in memo
redire debeam, Paganin
san ab vtraque diutur
insolenti meo silentio e
sed tu nisi meis occup

as, quæ me licet inuitum
 ab omni Musarum com-
 o detinuerunt toto illo tem-
 quo nihil ad te literarum
 facis quidem parum ex æ-
 tùm te pariter ab officio lite-
 cessasse mihi sanè magis
 nquàm graue aut molestum
 ; non certè quòd Epistolis,
 mihi possit accidere quic-
 jucundius, sed quòd agen-
 esse liberè cum Amicis, nec
 morosè in illorum otij, vel
 ij rationes inquirendum es-
 yrbaniore vitæ communi-
 æceptis didici; & verò ne ti-
 mihi occupatissimis tempus
 in eiusmodi verborum col-
 quod non tam fouere Ami-
 o mutuas inter se voluntates,
 Aulicorū similitates quod
 veluti Siparium obducere

742 GABRIELIS NAVDAI
 solitum est, paucis inire tecum de-
 creui eorum omnium summam,
 quorum de causa dicam ego tibi
 scribere, tu verò mihi vicissim ne-
 gligentiae notam inurere posses.
 Expectabam igitur a te ut certio-
 rem me faceres num veteris illius
 Rabbini liber de vita Moïsis, quem
 ex mea tenui suppellectile de-
 promptum, atque tuo iussu Domi-
 no Vincentio Langiero commen-
 datum in tuos usus destinarem
 redditus aliquando tibi fuerit,
 nam quid postea de illo actum sit
 non magis herelè novi, quàm si
 tibi nunquam illius in mentem
 venisset, & æquè multum ferrem
 librum hunc, quem exemplarium
 paucitas istis in partibus commo-
 datiore facit, postquam a me
 discessit, non tibi sed alteri cur-
 piam ignoto & forsàn ignaro, ac
 ne

er somnium quidem de vita
s, illustranda cogitanti casu
am obtigisse. Quamobrem
raturum mihi erit audire ex te
s tandem munusculi istius
fortuna fuerit, atque utinam
diuersa sit ab ea, quam libri
mnes experti sunt, de quibus
est mearum partium gratias
habere quas possum, quando-
em referre meritis tuis paues-
lem, nec tenuitatis meæ con-
, nec immensitatis & doctri-
æ iustus æstimator meritò vi-
: Sed de humanitate etiam
quam in me tam prolixam
expertus, ut huic me immor-
tem meam debere lubens
usque profiterar, quid ego di-
, imò quid cogitare valeo,
enim vel amplitudini cele-
dæ, aut obseruantix, quam

ea de causa me tibi debere profiteor testandæ satis esse possit? Profectò cum verba non inueniam meo quidem iudicio ad verumque præstandum idonea, silentio partes suas relinqvam Oratori omnium præstantissimo, vt tibi persua-deat verba ea mihi non suppetere, quibus in exprimenda & doctrinæ & humanitatis in me tua magnitudini ipsius loco vti possim. Neque est, vir Clarissime, quod in hoc iudicio de te meo plus amicitia nostræ, quàm veritati datum a me fuisse tibi persua-deas; loquor enim ex animo, qui planè tuis in operibus versatissimus est, quem nullus eorum librorum fugit, quas tu in hunc diem publici juris facere voluisti, qui denique non sibi tantùm hæc in re, sed doctissimis hominibus

credit,

dit, quorum nemo est, qui jam
 oret te vnum cum Italorum
 acissimis in omni genere laudis
 e conferendum. Atque in hoc
 tē vehementer lætor non dis-
 pare ab eorum sententia judi-
 m meum, cui tu pariter si quan-
 n mihi pollicitus es, tribuere
 is, nullum aliud negotium tibi
 us vllō modo, aut antiquius e-
 quā eiusmodi racervationes
 historia Ecclesiastica post Ba-
 uum colligere, optimæ enim
 t & sua nouitate mirum in mo-
 n placent, omniumque in se
 n minùs mentem quā manus
 oculos conuertunt. Denique
 xima etiam illarum & incredi-
 is est utilitas, quā si tu pro-
 re in dies lucubrationibus tuis
 fueris, auguror futurum vt Ba-
 uio non tantum maximam lu-

746 GABRIELIS NA
cem afferas, sed cum eo
nias in partem eius laudi
storia Ecclesiasticæ si no
tori, saltem amplificato
pletatorique meritissimo
tur. Neque video te in
labore majori tua cum
communi rerum Chris
emolumento versari, qui
posse. Instar autem Aca
mihi etiam in omnibus
præterquam ut liberè
quar in hac prima voce,
mihi non prorsus displic
uitatis tamen videtur ha
rimum, & pauci, quæ m
ac illorum inscitia est, in
commodè possunt, eui
xemplo, aut qua tander
gnificatione usurpata fue
re si me de illa paulisper
volueris, non meo tantum

rundam Amicorum tuorum desiderio satisfacies , sed nihil insuper alienum ab officio tuo præstabis , quod non tam ab alijs discendi , quàm cæteros omnes docendi munere continetur. Cæterùm cùm hesternâ die nunciatum mihi Patauio fuerit , Caterinum Diamantium qui literas humaniores ibidem docebat , in paritate , ut inquit , loci cum Octauio Ferrario supremum diem egisse , subit statim eius recordatio , quod in postremis tuis mihi dixeras circa discessum , quem aliò vocatus meditabare ex Athenæo illo tuo , & sanè cùm antea non viderem quis te locus in Italia excipere promerito ac dignitate tua posset eo excepto , qui Bononiæ vacuus semper ab obitu magni illius Sigonij relictus est , nunc verò minimè du-

748 GABRIELIS NA
bito quin si te non de
quoque in Academiam v
fis , quæ reliquarum in
lè princeps est & pauc
earum quæ alibi sunt ,
concedit. Vnde cùm
multum interesse ad ea
tudinem , quæ mihi tee
pta est , vt quàm celeb
ri posset certio rem te d
illius Patauini interitu
nolui propterea comm
occupationum mearum
fer apud me , quàm is
ratio , quod tu , Pagani
simæ , boni , vt opinor ,
non dedignaberis tanqu
mine profectum , qui vt
micitiam tuam facit plu
que vt intelligas pro vir
elaborabit. Vale , Rom
lendas Februarias 1640.

CIII.

*Iano Nicio Erythraeo, Viro clarissimo,
Gabriel Naudæus S. P. D.*

Romam

CVM in Dialogis versarer, quos ad me postremos hesternæ die misisti, venit mihi in mentem duorum temporum, quorum licet neutrum præsens, sit, utrumque tamen in illis mirum in modum scire, convenienterque designasti. Nam ex selectarum vocum & piarum simul meditationum apparatu quo fuerunt a te conscripti, quis amabo sibi non persuadeat reflorescere melioris eloquentiæ tempus, quod jam inde a multis sæculis elapsum est, aut esuriales ferias, quæ vitæ sanctiori dicatæ, & aliquot adhuc post septimanas futuræ sunt, anteuertisse potiùs non existimet. Sa-

750 GABRIELIS NAVES
nè non puto Ciceronem fac
vnquam aut puriùs locutu
se, nec Diuum Gregori
Dialogos magis ad piorum
num mentem contexuisse
tu, vir Clarissime, fecisti d
miam fandi dulcedinem,
propria est, sacrorum argu
rum tractationi feliciter
modas; certè gratissima
ctione Religionis, cum e
tia & mentis cum lingua p
ma illa Dialogorum tuor
ma consurgit, quæ non me
qui tibi multis aliis de ca
addictissimus, sed reliquor
quite, vt inquit Phædrus
ne tantum ab ipso cognoscu
dò rapis in tui maximam
tionem & desiderium.
cùm videam te has animi
stantissimas, dotes in hono

que utilitatem meam conuertere,
omnesque Dialogos tuos, qui sin-
guli, totidem Amicis tuis coho-
nestandis, pares esse possent, mi-
hi vni tantum velut ex compacto
destinare, cogor imprimis elo-
quentiam tuam & incredibilem
omnino diuinarum rerum scien-
tiam admirari, deinde verò huma-
nitatem etiam, qua me absque vl-
lo meo merito complecteris &
hac tua scientia & quouis alio mi-
raculo potiozem ducere. Neque
profectò desinam vlllo tempore in
tanti beneficij memoriam tibi pro
eo ac debeo, voluntatem, obse-
quium & corpus ac animum
meum lubens, volensque præsta-
re, quandoquidem minoris emi-
nō potest Immortalitas illa, quam
mihi ex immortalibus tuis & pene-
dicam, Diuinis Operibus polli-

752 GABRIELIS NAVDÆI
ceri haud injuria possum. Vale,
Romæ 1. Kalendas Februarij
1640.

CIV.

*Illustrissimo & Reuerendissimo Domino, D.
Consaluo Durando, Antistiti Feretrano,
Gabriel Naudaeus S.P.D.*

Feretrum

NEcessitudo illa, quam tecum
inire cœpi cùm in Flaminia
versarer, nunc demum in causa
fuit, Consalue, Antistes doctissi-
me, vt post septennium, quod mi-
hi procul a te consumptum est,
non verear eadem confidentia li-
teras ad te dare, qua solent alij,
qui nunquam eo angustiarum re-
ducti sunt, vt propter varias, mo-
lestissimâsque occupationes cessa-
re ab officio in te suo coacti fue-
rint. Etsi enim obliterari tam di u-
turno silentio memoria mei ex a-
nimo

nimo tuo potuerit, facere tamen injuriam miræ tuæ humanitati & constantissimæ in Amicos tuos voluntati merito viderer, si quicquam de te mihi persuaderem, quod esset, a præclaris illis virtutibus tuis, aut observantia in te mea prorsus alienum. Quamobrem benevolentia tuæ securus nolui culpam admittere priori isti diutinæ cessationis meæ longè grauiorem & ex cōtinuato quamuis non sponte per aliquot annos silentio, in perpetuum, illudque etiam vōluntarium deuenire; maxime cū, ex literis meis te conueniendi, atque peruerus obsequium meum tibi in memoriam reducendi oblata esset occasio, quam negligere sine flagitio non potui. Verū quia literas meas tanti fore non existimabam ut

754 GABRIELIS NAVDÆI
earum solum de causa a grauissi-
mis occupationibus tuis inter-
pellari deberes, comitem illis ad-
junxi librum meum de studio Mi-
litari, quem si tu quoties feriaris
a melioribus studiis volueris, in
manus sumas, præterquam cum
a materia de virtutibus & vitiis,
quàm exquisitis cõmentariis il-
lustrandum suscepisti, non esse
penitus diuersum inuenies. Cu-
mulabis me insuper eo honore
quem mihi gratissimum fuisse,
conabor impofterum omni ope,
& consilio, ac perpetuo in te
obsequio meo vt cognoscas. Va-
le, Antistes optime,
Romæ Nonis Fe-
bruarij 1640.

E

CV.

CV.

*Iano Nicio Erythraeo, Viro Clarissimo,
Gabriel Naudæus S.P.D.*

Romæ

A Bundantia tui ingenij collata cum mei paupertate facit non solum ut amoris in me tui præclaris & frequentibus testimoniis perfruar, sed ne ingratus in te videar, etiam si mutuis eam officiis remunerare pro eo certè ac deberem minimè possim. Nam tu, Iane Nici, ob studij pertinaciam, frequentem & eruditam lectionem scriptionemque assiduam & ferè quotidianam nullo in labore ducis Epistolas, Dialogos, carmina & fabellas quoque lepidissimas ea lingua scribere, qua Plautus & Terentius suas nobis reliquerunt, quæ omnia post-

li 6.

756 GABRIELIS NA
quam a te scripta sunt,
illustribus viris & magni-
bus legenda tradere, cum
amicis & familiaribus
uisti. Ego verò quem in-
ualitatis tuæ & fructuum
illa vberissimi proveniunt
pem esse non semel volui
in eadem sim voluntas
quædam ad te scribendi
men est, propter multas
occupationes, quibus
ut tempus ad hoc ne-
commodum inueniam.
quamuis expedire me ab
impedimentis facili nego-
sem non video certè in-
rium mearum imbecillitas
quod antea dicebam, in-
pertate quid auribus tuis
judicium superbissimum
lim honori meo consu-

committere debeam. Quare ut illas minùs offendam rudi, & inconcinno sermone, contraham illum inter angustias præsentis Epistolæ, & si paucioribus verbis gratias tibi potuissem habere de Dialogis tuis, de literis, de innumerabilibus beneficiis, quæ a te collata in me fuisse profiteri, quamdiu sospes ero non desinam; illud profectò fecissem lubentissimè ne quàm antea de rebus meis opinionem habuisti, hanc deponas, si productior oratio infantiam meam tibi prodiderit, aut parùm è re tua factum fuisse tibi persuadeas, quod Dialogorum tuorum de rebus Divinis custodiæ & editioni nonnunquam futuræ tam rudem, ac ineptum hominem præfecisti. Cæterùm Epistola tua decorum ambitu coercendo qui

758 GABRIELIS NAVDÆI.
præproperè nimis, vt ita dixerim
Episcopaturunt maiorem in mo-
dum Eminentissimo Dynastæ
meo probata fuit, & herclè puto
illum, vt antea semper eiusmodi
presentationibus inimicum se præ-
buit, sic multò minùs commissu-
rum deinceps vt suffragio suo.
quisquam eorum, qui fautoribus,
non autem propria virtute viam
sibi ad honores muniunt, in Epi-
scoporum album referatur. Atque
utinam eorum omnium, quos tu
quidem in Eudemia tua sub Dy-
nastarum nomine toties compel-
lasti, eadem mens esset non cum
tantùm Ecclesiasticæ disciplinæ
& moribus honestis periculum
immineret a falsis fratribus, qui
simulatae paupertatis voto abu-
tuntur vt ad summas opes faciliùs
conscendant, & quo liberiùs inter
ho-

homines versentur, pridem se ab illis discessisse, nihilque sibi a Mund^o commune esse, impudenter simulant, ita nimirum istî larvas agunt ut toto vitæ suæ tempore & solemnibus publicisque pollicitationibus de contemptu diuitiarum, de solitudine retinenda, de castitate & obedientia præstanda per summas intemperies illudunt, quasi Religionem habere ludibrio solis impunè liceat, qui se peculiarititulo Religiosos esse profitentur. Sed plura non addo, Iane Nici, ne quem elinguem fermè in tuis virtutibus prædicandis expertus es, facundum nunc esse in aliorum turpitudinibus exagitandis deprehendas, neque tamen ab eiusmodi hominum sordibus tibi in præsentia cautum esse nolim, qui scopas Reatinas quas illis euerrendis.

760 GABRILLIS NAVDÆI
maximopere idoneas esse ani-
maduerti, tibi in hunc potissimum
vsum transmittendas esse duxi.
Tu modò vide ne illas vnquam a
triclinio & conclauibus tuis abes-
se permiseris. Vale, Romæ 12 Ka-
lendas Maias 1640.

CVI.

*Viro Clarissimo, Domino Gaspari Scioppio,
Gabriel Naudaeus S.P.D.*

Pataunum

Cùm mihi sub discessum pro-
ximi Tabellarij literas ad te
dare non vacaret disertissime
Scioppi, libellum huius grammatum
saltem dedi, quoniam ipsum non
aliunde, quàm ab auctoris sui Mu-
sæo tuas in manus peruenire ma-
iorem in modum desiderabam, &
verò si quid in hac officij festina-
tione commissum a me fuerit,
contra quam urbanitatis ratio
po-

postulet, velim eadem facilitate culpam hanc mihi a te condonatum iri, quâ te paulò quidem antea vsum in me fuisse ex Hilario tuo perspexi ne diuturni silentij mei causæ tibi graues aut molestæ forent. Cum autem Hilarium dico, iuuenem illum intelligo cultissimum moribus & doctrina qui me cùm aliquot abhinc menses ex nomenclatura, quam illi tradideras, conuenisset. Gavisus primò sum non mediocriter quod in illo amicorum tuorum censu, mei quoque rationem habere volueris, deinde verò hominis a te mihi commendatum si non lautè, adedò tamen cupidè, peramantèrque sum complexus ut cognoscere li- quidò potuerit non tam animum, quàm angustias rei domesticæ mihi impedimento fuisse ne libera-

762 GABRIELIS NAVDARI
liùs in eo subleuando obsequij in
te mei rationem explicare potue-
rim. Hoc autem quia Hilarium
puto pro eximia sua probitate fu-
siùs ad te retulisse non immora-
bor in illis diutiùs, neque etiam
sermonem meum eò conuertam
vt magno verborum apparatus ti-
bi significem neminem hodie
mortalium esse, qui me vno sit,
non Astrologis quidem ipsiis, sed
eorum futilibus disciplinis infer-
rior, nam satiùs esse duxi cùm ali-
qua se obtulerit occasio commo-
da transmittere a te vel quæstio-
nem meam de fatali aut naturali
vitæ termino, vel Syntagma de
studio Militari, ex quorum alteru-
tro sententiam de hac re meam
facili negotio deprehendas, &
herclè non possum istis Baccha-
nalibus inter creperas eorum vo-
ces,

ces, qui tot personatis Morionibus applaudunt longiores Epistolas dare. Tu verò, Vir Maximè, qui sedato iam apud vos simili tumultu istas accipies, si me obstringere velis beneficio, quod memoria colam sempiterna, non breuiter ad eas respondebis, sed vel censuram tuam in Epigrammata mea, vel aliquid aliud rescribes ex quo tuum in me, erudiendo studium posteritas ipsa deprehendat, quandoquidem istum summo mihi futurum esse non emolumento tantum, sed honori & gloriæ fungus sum, si non intelligam. Vale, Romæ

5. Idus Februarij

1641.

*D. Hieronymo Bendando, Viro clarissimo,
Gabriel Naudæus S. P. D.*

Bonomiam

Seriùs ad te scribendi, Doctif-
sime Bendande, multæ mihi
causæ fuerunt, sed omnes tamen
supra quam dici aut cogitari po-
test, graues ac molestæ; nam de-
benti tibi persolvere non vulgaris
gratiæ significationem ob tuæ in
me propensissimæ voluntatis testi-
monia, quid magis aduersum esse
potuit quàm istud non sine aliqua
suspensione tarditatis ac officij et-
iam neglecti præstitisse. Verùm
quia mihi non erat integrum eius
imperij morem gerere qui me du-
dum sibi maximis beneficijs to-
tum addixit vna eadèmq; opera
a literis tuis ædepol castigatissimis
pro eo certè ac voluissem facere
satis

satis ; malui in eum peccare , qui humanitatem illam quam a Musis accepit , sciret in Amicos quantumuis culpæ affines refundere. Neque propterea confitentem reum habes quòd me culpæ vicinum fuisse profitear , cùm interea non cessarim in Aulicis nostris conuentibus styli tui amœnitates effundere circumscriptas in maximarum sententiarum grauitate, periodos laudare, téque vñum esse hoc tempore qui Lipsianorum & Puteanorum instar , gratissimo cum lepore scribas , asserere cuius rei testem non semel in medium attuli Solem illum, quo tibi non secùs atque D. Benedicto lucis abundè foenerasti. Neque profecto vllum inuenio tam rigidum in alienis laboribus æstimandis , qui ex deliberato , vel captim ablusio

766 GABRIELIS NAVDÆI
netua mecum idem non censeat.
Quamobrem est quod tibi multum gratuler cui tam propitius Musæ fuerunt, nulli ut eleganti concedas, & mihi etiam non mediocriter gaudeam noua illa accessione dignitatis, quam ex instituta tecum necessitudine futuram mihi spondeo apud literatos omnes, quos exculti ingenij tui præstantia latere non potest & sanè quo meam hanc de te sententiam ab optimo animo & meritorum tuorum scientissimo profectam esse cognoscas, non modò me ipsum, sed libellos quoque meos tibi probari vehementer desidero, postquam scilicet Incomparabilis Licetus noster copiam tibi Syntagmatis Militaris & Archiui Reatinæ meo nomine fecerit, ac etiam carmina, quæ mihi nescio ut aliud
agens

agenti effluxerunt vnà cum istis per Tabellarium acceperis, tunc enim nihil de me aut libris meis statuere poteris quod mihi non sit vel a te probato summum honorem, vel etiam admonito plurimum commodi, atque vtilitatis allaturum. Vale Romæ 6. Kalendas Martij 1641.

CVIII.

*D. Andrea Taurello, viro clarissimo,
Gabriel Naudæus S.P.D.*

Bononiæ

QUod mihi nunquam antea accidit, vt tardum nomen ab Amicis haberer, fecisti, Doctissime Taurelle, humanissimis literis, quas ad me dedisti istud nunc vt negare non possim mihi contigisse, nam cum tu circa Kalendas Apriles anni 1641. scripsisses, ego tantum ad Martias fe-

quentes quasi vndecim mensium
interuallo tui prorsus fuissēm ob-
litus respondeo ; sed eloquentiæ
tuæ vis maxima, & laudes præser-
tim , quas in me ad invidiam vs-
que contulisti, pudorem mihi, non
obliuionem injecerant. Quamob-
rem cunctatione aliqua discutien-
dus ille fuit priusquam ego quan-
tum me tibi hoc officio deuinx-
ris significare verbis, aut scriptio-
ne vlla satis idonea possim : ac in-
terea dum in istis hæreo tot mihi
occupationes molestissimæ , tor-
que superatis illis noua negotia
quanquam à Musis non ita forsitan
diuersa sese obtulerunt , vt dum
me ab illis atque istis explicare co-
tis viribus contendo, non mihi per
temporis angustias, integrum fue-
rit eam ad te responsionem dare,
quam tu nisi æquè humanus ac
elegant

elegans fuisses vel conuitio flagitare a me potuisti. Quod igitur in tuis de Syntagmate meo iudicium fecisti, istud eiusmodi est ut beneuolentiæ in me tuæ potiusquàm veritati acceptum ferri debeat, etenim si librum hunc sagacissimis illis oculis perlustrare voluisses, quibus ea, quæ ad Amicos tuos non pertinent, euoluere consueuisti, dubium apud me non est, quin de eo secùs tibi fuisset pronunciandum, sed τῆς μακρολογίας fastidium lectionis festinatione subleuandum erat, & ego sanè tam iniquus libris meis non sum ut ab amicis laudati minùs idcirco mihi placere debeant. Quamobrem ago tibi de illa tua in me propensionis significatione gratias amplissimas, méque ut antea semper habuisti, sic multò magis

Kk

770 GABRIELIS NA
imposterū habiturus es
tor summæ tuæ eruditio
ratorem, quo non secus
te meo possim quàm plæ
& ingentibus meritis sa
Cæterum quod a me qu
ex antiquorum disciplin
haud aliter quàm apud V

Nere

*Et Galatea secant spum
et ore pontum,*

Natando se quoque in
balneis exercerent ; n
Oedipum putes, aut Spl
hi esse domi , qui rem q
sedulus priscorum rituum
tor per te ipse inuenire n
sti , hanc judicio meo
fectum iri non desperes,
es , mi Taurelle , ne
memini me legisse aliqui
rum monumentis , quoc

tuæ fulcrum esse possit. Quinimò Valerius refert Clœliam equum priùs conscendisse, quàm Tyberi se committeret, quod quidem signum est eam non instructam antea fuisse natandi peritia, & verò si quid vnquam simile ab aliis puellis tentatum est, miraculi loco celebratum hoc ab historicis fuisse, nullus est qui nesciat. Vnde quando tibi visum aliter fuerit, oro te per humanitatem, obtestorque ne mihi penitùs in ea re cæcutienti faciem præferre graueris. Valent omnes illi perbellè, quibus tuo nomine salutem dixi non semel, tibi que vicissim obsequium suum offerunt, ac in illis præsertim Comes Vbaldinus existimationis tuæ studiosissimus est, vellet, opinor, promissorum te memorem fore, atque vt aurem

772 GABRIELIS NAVDÆI
de illis tibi vellerem non semel
admonuit. Hoc verò nudis ver-
bis ne faciam, libellum ad te mi-
to, quem eius ac Illustrissimi Pu-
teani clientelæ licet exiguum ac
propè nullum commisi, Tabula-
rium autem Reatini Templi red-
det tibi *Δωμῆς* Licetus, ad
quem, non ita dudum est, quod
tria Exemplaria, vnum tibi, alte-
terum Argolo, tertium Bendando
nostro inscriptum destinavi.
Quamobrem reliquum est ut ge-
minum hunc ingenij mei foetum
æqui bonique consulas, méque
nomini tuo addictissimum amare,
quemadmodum antea fecisti,
non desinas. Vale, Romæ
6. Kalendas Martias

1641.

Illustris

CIX.

*Illustrissimo & Reuerendissimo D.D.**Consaluo Durando Antistiti**Feretrano.**Gabriel Naudæus S.P.D.**Feretrum.*

A Deò me deuinxisti prolixa
illa & humanitatis iuxta,
doctrinæque plenissima Epistola,
quam ad me dedisti, Consalue
Durande, Antistes eruditissime,
nihil ut mihi æquè in præsentia
molestum sit, ac negotiorum
meorum ratio, quæ ut antea mihi
impedimento fuit ne officio tibi
respondendi maturè possem satisfacere,
ita nunc in causa est, ut
quas tibi de ea vellem habere
gratias paucioribus exprimere
cogar, quàm aut obseruantia in te
mea, quæ summa est, aut egregiis,
amplissimisque tuis in me meritis

Kk 3

774. GABRIELIS NA
conueniat, sed mihi in A
præsertim Romana viue
tota in obeundis offici
obsequiorum. munerib
est, ac nonnunquam etia
quid nugarum meditant
vitio verti debet si in l
literarum vicissitudine
quam mihi libero vs
cunctator euaserim. E
tibi, Consalue, Vir Illust
ex animo dico nunqua
niori gaudio cumulat
nunquam maiori hon
ctum, quàm eo, quo me
tua in omnes, qui lite
beneficentia tam lucu
ris tuis & cumulandu
ciendum esse duxisti.
Epistola de tuis aliqu
feruiore scripta, quo
quæ de rebus domestic

cos aut familiares mittuntur, beare me potuisset, quid ab ea mihi sperandum non est quæ voluminis instar esse possit & iis de rebus scripta sit, quarum maxima solent esse in belli, pacisque tractatione momenta. Profectò existimabit posteritas ex illa tua Epistola me non fuisse hominem prorsus nihili, & famam, quam laboribus meis consequi non possum, tuus iste immortalitatis iam securus mihi cenciliabit, idémque auxilio erit Syntagmati meo de studio militari ut in eruditissima tua de rebus bellicis dissertatione toties a te laudatum, reliquis etiam qui tuo iudicio plurimum tribuunt improbari non debeat. Quamobrem sentio ego vim beneficij illius in me tui fuisse maximam, cui propterea si pares gratias referre vel-

K.k. 4

776 GABRIELIS N
lem incassum niterer c
faciliùs comprehendì
bis quantumlibet exqu
ficari possint. Hunc igit
uoueo, Antistes Illustris
totum in ipso, quem to
bus tuum esse voluisti. V
occasionem mihi præb
lem me esse erga te off
declarare possim, vitam
lem mihi diuino illo ben
hilarem & iucundam eff
sed acerbissimam experi
Romæ pridie nonas Feb

CX.

Clarissimo & Eruditissimo Viro
Maria Suarezio.
Gabriel Naudæ S. P.

Quantus sis in vtriu
guæ palestra, nunc
Digitized by Google

agnosco, Ludouice Suaresij, Vir
 Clarissime, qui fructum capio earum
 literarum vberimum, quas
 & antea quidem Gallico, &
 nunc etiam Latino sermone pu-
 rissimo exararas, dare ad me his
 postremis diebus voluisti: Neque
 modò fructum, sed voluptatem ex
 illis percepi amplissimam ob sin-
 gularis & propensæ tuæ in me vo-
 luntatis significationem, quam
 ego si non libenter amplectar me-
 que tibi de illa non vulgaribus
 modis obstrictum agnoscam erit
 profectò cur ingrati erga te animi
 meritò postuler, sed non commit-
 tam vllò vnquam tempore obse-
 quium vt meum desiderare pos-
 sis in illis præsertim rebus, quæ
 mutuæ nostræ amicitiae firmandæ
 vsui esse possint, in quibus procu-
 randis licet æqualem meritis tuis,

778 GABRIELIS NAVDÆI
arque officio meo facultatem af-
ferre non possim, voluntatem ta-
men spondeo, quæ votis vtriusque
nostrum adimplendis satis esse
possit. Cæterum quod mihi de
literis, quas ad te nuper Eminen-
tissimi Cardinalis mei nomine
dedi, tam ingentes gratias habere
voluisti, fecisti quidem quod hu-
manitati & urbanitati tuæ Tum-
mopere consentaneum erat, sed
meum potius esset veniam a te pe-
tere, quod viri Principis animum,
qui in te, fratremque tuum Illu-
strissimum Vasionensem Episco-
pum propensissimus est, satis pro
eo ac debebam verbis exprimere
non potuerim. Et verò si quid à
me deinceps eadem de causa pec-
catum fuerit, obtestor te, Ludo-
vice Doctissime, ne tibi molestum
sit æqui bonique consulere seu re-
nuita-

nuitatem facundiæ meæ , seu etiam mentis imbecillitatem, quarum alterutra mihi sæpissimè impedimento est ne prout ipse vellem officio meo fungi in Amicos, ac ne dum in Patronos meos possim. Nempe ita illis contingere solet, quos tenues ingenij opes, exigua quædam eruditionis opinio supra literatorum vulgus non attollunt, tu verò licet de me secus existimes, nunquam tamē obtinebis tuo vt iudicio volens acquiescam, qui propter eximiæ fidei studium polliceri de me quidquam aliud nec possum, nec debeo. Vale, Romæ 8. Idus Aprilis 1641. Negotium Illustrissimi Domini Vasioensis ita curavi: quemadmodum ex meis ad illum literis deprehendes.

Kk. 6

*D. Iacobo Gaddio Patricio Florentino,
Gabriel Naudens S.P.D.*

Florentiam

Vulgaribus beneficiis soleo e-
go, Iacobe Gaddi, vir illu-
strissime, verbis multo à me dele-
ctu ex vestro, aut Gallorum meo-
rum sermone vernaculo deprom-
ptis gratias agere, quales vel offi-
ciorum eiusmodi ratio, vel Ami-
corum inter se domestica consue-
tudo postulat. Neque enim puto
literatissimos homines, quibus
cum aliqua mihi familiaritas in-
tercedit, ea libertate mea offendi
posse quæ maximam potius ad a-
micitiæ variorum inter nos mu-
nerum vicissitudine diligenter co-
lendam incitamentum esse debet.
Verùm cum eximia quædam A-
micorum promerita grati saltem
animi

animi significatione prosequenda sunt, tunc quantum ego possum viribus contendo ut exquisita illa sit & ad nobilioris linguæ normam elaborata. Atque hoc sanè tua nunc de causa mihi faciendum est, Doctissime Gaddi, qui singularibus officiis, quæ in me plurima semper contulisti, hoc demum etiam reddere voluisti, ut in præclarissimam Suogliatorum, quam vos dicitis Academiam admittere, quod mihi adeo honorificum esse duxi, nullæ ut literæ mihi unquam chariores fuerint his ipsis, quibus me de lato ab Academicis tuis eiusmodi decreto certiore fecisti. Quamobrem ignosces primum si seriùs quàm oportuit, deinde verò si minùs aptè convenientérque ad illas respondeo, nam humanitas tua, quæ nihil ab

782 GABRIELIS NA
Amicorum commodis
postulat , mihi primum
facerem quanquam inu
lestissimis occupationib
non difficulter induxit. S
autem quominus decl
tuerim beneficij tui mag
causa est, quam verbis o
pro vt vellem amplissim
niam opis meæ non est ,
dò reliquuum foret vt p
hanc in me tuam, simulc
lium Academicorum vo
eloquenti silentio vener
cùm Academia isthæc
jam plurimum ornamen
mumque splendoris attu
ro quoque breui tantum
illa rediturum esse erud
facundiæ , vt si non æq
credibili tuæ , & præsta
rum Academicorum erg

neificentia, satis esse possit obsequantia saltem, quâ vos omnes continuò prosequar, magnitudinem declarare luculentiùs valeat. Interim verò tu meritis, Clarissime Gaddi, negotij aliquid meditari in quo fidem tibi facere possim, quantum me ob acceptum excellens istud, valdèque præclarum & illustre beneficium tibi juxta, Academicisque omnibus qui tuam in sententiam volentes fauentèsque ierunt deuinctum esse profitear. Vale Romæ Idibus Aprilis 1641.

CXII.

*D. Andrea Taurello Viro clarissimo,
Gabriel Naudæus S.P.D.*

Bononiam

CUm ego prolixam tuam in Amicis voluntatem, Doctissime Taurelle, plurimi semper mihi faciendam esse duxerim., tum.

verò quam in me nuper ostendisti
 præclara illâ versuum, quos ad re-
 miseram, cōmmendatione, non
 potui majorem in modum non
 suspicere; mēque eo potissimum
 nomine fortunatum existimare,
 quòd hanc a te fuerim promeri-
 tus. Est enim verbis expressa tam
 nitidis, tam illustribus & castiga-
 t s nihil ut ornatius, vel elegantius
 esse possit; affectus præterea non
 minimum præ se fert, & judicium
 etiam eiusmodi, quod asserendæ
 in posteritatem nominis & studio-
 rum meorum famæ satis esse pos-
 sit. Quamobrem habeo tibi de
 hoc beneficio gratias, quas possum
 amp. issimas, sed ne mihi tandem
 in conuitium vertatur apud illos,
 qui non eodem, quo tu animo nu-
 gas meas euoluunt, obtestor te, vir
 Doctissime, atque obsecro ne me
 amplius.

plius literis in speciem exara-
 rnare pergas, sed vulgaribus
 & domesticis, quas in frustra
 erpimus admonendum potius
 ue etiam obelis tuis confo-
 ndum suspicias, nam si mitius
 cum egeris futurum reor ut a-
 titiæ tuæ fructu non secus ac a-
 um laudibus & conscientia et-
 duistæ meæ mihi prorsus ca-
 dum sit. Vale. Vbalдинus noster
 Corollæ, quibus salutem dixi
 nomine plurimam, obsequium
 suum tibi pollicentur, ac
 præterea quid Opusculis tuis
 am sit, quorum hîc cùm esses
 n aliquam nobis inieceras non
 minùs sedulò quàm auidè
 quærit. Romæ, pridie
 Idus Aprilis 1641.

CXIII.

*Perillustribus & admodum Reuerendis,
Archidiacono & Canonicis Majoris
Templi Reatini,
Gabriel Naudæus S.P.D.*

Reatini.

POST defudatos mihi, licet in
mediis præcedentis anni rigo-
ribus, quinque Menses integros in
Tabulario vestro a situ & puluere,
in quo non incuria vestra, sed
temporum perturbatione iacebat
vindicans; in Clarissimi Viri, vo-
bis illud restituo ex squallenti ni-
tidum, ex raucido purgatum, ex
lacero integrum, ex confuso ordi-
natum, atque vt verba in paucis
contraham ex inutili & despecto,
cuiusmodi istud hætenus fuisse,
vestrū unicuique conspectum
est, dignum profectò quod priuatis
vestris commoditatibus, & publi-
cis

cis etiam studiosorum hominum laboribus, non minimum afferat emolumentum. Neque enim si reliquæ tantum supersint ex magno & instructissimo quondam Archivuo, propterea illæ negligendæ sunt, nisi forsan aliquis excellentium signorum truncos, artus, parvifaciendos ducat, eo quod Polyclleti & Phidiæ opera haberi amplius integra non possunt, aut lapidum pretiosorum fragmenta nullius esse virtutis censeantur, quoniam de magnitudine quam prius habebant, aliquid illis nescio quo casu fuerit ademptum. Hoc verò facere sicut hominis non est, qui suo iudicio rectè utatur, ita vos quibus ex mirifico prorsus Antiquitatum thesauro, memoriæ illæ relictæ sunt, quæ paucis alijs, meo iudicio, vetustate con-

cedant, diligentem operam nauare oportet, ne rursus eadem tempestate abripiantur, qua priores alias ex secretario vestro fuisse sublatas, nemini non exploratum iuxta, atque dolendum est. Quare postquam sapientissimus vester Antistes, idémque Dominus meus & Mæcenas munificentissimus Ioannes Franciscus Cardinalis a Balneo, inter alia quæ vestrum omnium & officij sui de causa, facere constituit, istud etiam paternæ suæ dignum sollicitudine arbitratus est, vt rerum vestrarum chartas, quas palantes esse, ac nullo ordine, nullâque peculiari diligentia custoditas animaduertens, in eum locum reponerem, quem vos cum Græcis γεγραμματοφυλάκιον, χαρτοφυλάκιον, ἀρχεῖον, siue cum Latinis Tabularium, Tablinium, Secreta-

cretarium, principum, & Archi-
uum denique pro arbitrio vestro
appellare potestis. Istud etiam non
tantummodò fore muneris mei
statim intellexi, vt veteres illas
memorias studiosè, diligentérque
conquirerem, aut ipsas in eum or-
dinem redigerem, quem rebus ve-
stris esse commodissimum, vsu ipso
& experientia deprehendetis, sed
mihi præterea optimum factu vi-
sum est, si earundem scripturarum
syllabis, quem vobis offero, ea de-
mum præfatione munitus ad vos
perueniret, ex qua cùm Archiui
vestri præstantiam longè faciliùs
intelligere, tum verò eiusdem con-
seruationi prospicere multò liben-
tiùs possetis. Atque vt de primo
dicere aggrediar, inde vsque repe-
rita temporis memoria quo Ta-
bulariorum omnium dignitas, si

790 GABRIELIS NAVDÆI
non penitus labefactata, saltem
miserabiliter immunita est: cum
Italia post excisos Romanæ ma-
gnitudinis nervos, sæpe & per par-
tes a diuersis gentibus occupata,
adeoque magnis bellorum tumult-
bus diuexata fuerit, vt furoris il-
lius, quo passim inter se, aut cum
indigenis tot aduenæ gentes de-
certarunt, vestigia quotidie sub
oculos incurrant, nihilque tam
eximium, innocens, aut sanctum
fuerit, in quod hostilis rabies non
inuolarit, ferro, igne, vastitate
quacumque transiret, fœdissimæ
sux immunitatis notas, ipsis etiam
parietibus & saxis cum alibi non
posset, insculptas relinquens. Ex
eo quoque factum est vt multæ
iam in ea Ciuitates, non modò
splendorem vllum a priuatis aut
publicis substructionibus retine-
ant.

ant, sed ne quidem eas tabulas & diplomata proferant, quæ veluti patriæ laudis ornamenta certè, vel testimonia fidissima conseruari in ipsis summa cum diligentia consuevere. Et sanè cùm ego præcipuis in Flaminia & Vmbria ciuitatibus veteres eiusmodi memorias curiosius inquirerem, frequenter audiui Ciues ipsos paupertatem in hac re suam accusantes, eoque tantùm argumento purgantes se ab omni culpa, quod factiones domesticæ, bella externa, conflagrationes, tempus denique & vetustas ipsa tantam mediis fidiis, & tam luctuosam cladem intulerant. Quæ quidem omnia cùm attentè considero, subit profecto vestram, Clarissimi Viri, in tanta reliquarum vrbiū vastitate & miseria

792 GABRIELIS NAVDAI
felicitatem suspicere , nam eum
illæ quidquid chartaceæ supelle-
ctilis habebant, communi illo nau-
fragio amiserint , vos sallem tot
ex eo tabulas saluastis, ut ipsa Ta-
bularium denuð conficere potue-
rint, quod nulla sui parte mutilum
videri debeat , nisi quàm solemni-
bus olim Auctographis omnique
diplomatum genere copiosius in-
structum fuerit, ex libera vestra con-
fessione patesceret. Etenim quis
non facili negotio illibatum istud
Archium fuisse sibi persuadeat
in quo etiamnum hodie visantur
Donationes sub Desiderio & A-
dalgisio Langobardorum Regibus
factæ : in quo sint Testamenta an-
nos abhinc septingentos condita
in quo venditiones & permuta-
tiones reperiantur non Gothicis
tantum sed ignorabilibus literis
exarata:

exarata: in quo tot Episcoporum
 vestrorum acta & nomina super-
 sunt, tot familiarum vrbis vestræ
 tempora signantur, tot denique
 vetetes memoriæ & Instrumenta
 tempore ipso vetusta encausto
 splendida, cerâque & multiplici-
 bus sigillis aduersus impostorum
 fraudes, & technas munita con-
 seruantur. Verùm quoniam hæc
 omnia me ipso etiam tacente, aut
 ex Archiuo vestro, aut ex præsen-
 ti Syllabo cognoscere potestis,
 non immorabor in illis diutiùs ne-
 que profectò committam vt quâ-
 tum ex hoc meo labore non tan-
 tummodò in societatem sed vr-
 bem vestram vtilitatis rediturum
 sit, cum odiosa quadam de me
 prædicatione commemorem, ma-
 ximè cum per vos ipsi satis illud
 deprehendere possitis & experiri

794 GABRIELIS NA
quoties libuerit num a
vestri decorem illustran
reditus vestros particu
gendos, ad auctoritate
vestri retinendam, ad ip
vestræ fastos, annalésq
ciendos, aliquid vnqua
gitari potuerit ipsa Tab
stri Instauratione & ore
quam feci, magis acco
rum. Superest, modò vt
modum antea me factu
pi, breuiter vos admonea
sollicitè profectò, dilig
curare debetis ne huic v
bulario, quod inuiolabi
tum esse debet, aliquid
inferatur detrimenti. San
tem Tabularium istud esse
fidentiùs dico, quonia
rebus sanctis non esset
Templo vestro, id est lo
istius Urbis Reatinæ sàct

afferuaretur, minime tamen sanctū
 esse desineret, quia ut sapiēter Vl-
 pianus, *Ea propriè sancta dicuntur, quæ
 nec sacra, nec prophana sunt, sed sãctio-
 ne quadã confirmata*; siue ut Martia-
 nus proposito huic nostro conue-
 nientiùs explicat, *Sanctū est quod ab
 iniuria hominum defensum atque ma-
 nitum est*, cuiusmodi sanè vestrum
 Tabularium erit si ex Summi Pon-
 tificis & Antistitum vestrorum au-
 thoritate diris deuocentur falsa-
 rij, expilatores, incendiarij & id
 genus homines rebus etiam sacra-
 tissimis, adulterandis, diripiendis
 & quoquo modo perdendis nati,
 quorum profligatus pudor eousq;
 furoris & audaciæ nonnunquam
 progreditur ut nisi legibus huma-
 nis diuinæ fulciantur, frustra qui-
 dem sit quodcumque in illos Diui-
 na auctoritate sancitum est. Sed

796 GABRIELIS NA
loci præterea in quo m
le ſervari debent, ratio
ma habenda eſt, omni
potiſſimum cura verſan
ſufficienter ab arte m
tam contra nefarios ſce
conatus, quàm aduerſu
iniurias, & caſus illos fo
multa plerumque co
quibus homines ſceleſt
ſtas ipſa non modo fragi
tis, ſed molibus operoſi
marmoribus aduerſa pe
His autem omnibus ita
Tabularium quidem
pulcrum, elegans, copio
in ſuas claſſes, quem
oportuit, & loculame
ctum, ſed quod eadē
blattæ, eadē caries,
mures iidem peſſunda
non deſinent, niſi homi

ſi ſi, atque in hanc rem potiffimùm
 attenti cura ab huiufmodi damnis
 prohibeatur. De cuius & veſtrūma
 ſimul omnium officio in Tabularij
 veſtri non inſtauratione tantum,
 ſed conſervatione modis omnibus
 procuranda ut paucis dicam, quid-
 quid maximè ad rem ipſam perti-
 nere videtur, non pigebit me hoc
 loci verba ipſamet Imperatoris
 Iuſtiniani ad Ioannem præfectum
 Prætorio uſurpare, *Præcepta faciat*
tua Eminentia per unamquamque Pro-
vinciam, ut in Ciuitatibus habitatio
quædam publica distribuatur, in quam
defensores monumenta recondant, eli-
gendo quemdam, qui horum habeat
cuſtodiam, quatenus incorrupta ma-
neant, & velociter inueniantur à re-
quirentibus, & ſit apud eos Archium,
& quod hætenus prætermiſſum eſt in
ciuitatibus emendetur. Atque hæc

798 GABRIELIS NAVDÆI
funt, Viri Clarissimi, quæ vobis ha-
bebam dicere priusquam Tabula-
rij vestri Indicem, summo à me, &
incredibili cum desiderio vobis
gratificandi confectum, publici
vestrûm omnium iuris & vsus fa-
cerem, quo in labore si minùs id
quod volebam, sum assecutus, fa-
ciet tamen humanitas vestra, cui
obsequium meum probasse satis
habeo, vt illius non me pœniteat;
si verò aliquid ex eodem vtilitatis
rebus vestris accedet, totum id ac-
ceptum ferre debetis Domino
meo, itémque vestro, Cardinali à
Balneo, cuius in vos propensæ vo-
luntatis testimonium, etiam si non
hæc Tabularij vestri instauratio
patefaceret, non alia quæ quotidie
vestris commodis & honoribus
addere contendit significarent,
non homines denique testari &
pro-

palare vellent, Columnæ tamen
 Templi vestri de nouo instauratæ,
 & fornices lateritij & de vilissi-
 mis ex ligno fatiscente laqueari-
 bus euecti, nunquam hoc ipsum
 aboleri patientur. Valete.

*Hæcenus ipse mea defunctus munera scripsi
 Membranas, quæ signa novent, quæ tempora
 rerum*

*Prisca, voluminibus seruentur condita vestris,
 Utque nonis possint loculis disposita reponi
 Singula quæque suis, sed nunc nisi vestra tenere.
 Incipitis, vestri quàm non fecere parentes
 Cæptis, eximia vos laude carebitis, & re,
 Qua melior, me iudice, nec præstantior ulla est.*

CXIV.

Celeberrima Humoristarum Academia.

Gabriel Naudens felicitatem optat.

Romam

Non essem profectò dignus
 ijs literis, quarum ego ma-
 jorem in modum studia comple-
 stor, nisi vobis, Proceres Acade-
 mici, qui eandem æstimatione

800 GABRIELIS N
celeberrimi non in V
sed per Orbem cluitis,
berem quantas animus
test maximas pro hon
ipsis qualescunque in m
accipiendo me in vestr
tissimum Coetum habere
Neque enim sum nesci
præclara rebus meis a
cta fuerit ex solempni il
tione vestrum omnium
luntatis, & cum men
lo nullum propè magn
morabilem virum Rom
eo tempore quo prim
mia vestra tantum inte
frequentissimæ sunt ca

*Quantum lensæ solent
na Cupressi,*

qui nomen suum illi c
summæ suæ & cumulat
di duxerit, videor mihi

bio tutius hoc egregio & immortalis beneficio quod a vobis accipi, studiorum meorum commodis & honestati consuluisse, quàm tot hactenus in eorum contentione & quasi feruore continuo exantlatis laboribus, qui non tam numero suo, aut cultu, quem illis ex humaniorum disciplinarum flosculis & amœnitatibus indiderim, quàm approbatione vestra fument auctoritatem. Quippe cùm nihil sit in vobis plebeium, nihil humile, aut è triuio petatum, sed omnia ad augustissimæ laudis amplitudinem & perpetuæ commendationis famam accomodata; locus nempe in quem conuenitis ornatus, Princeps qui vos moderatur spectatissimus nobilitate & doctrina, sermones non nisi de rebus grauissimis, Auditores è

802 GABRIELIS N
purpuratorum Antistiti
gio selectissimi quique
Academici denique c
fuerunt Tassi, Guarini
Grilli, Aleandri, Rivalta
za, & verò nunc sunt A
scardi, Holstenij, Leo
meones, Suarefij, Torto
ciardi, Camolæ, digni
omnia Cælo & æternita
na, quorum ego societa
tus & incitatus exempl
mæ & dignitati melius
genio deinceps propens
lam. Sanè compulerun
tiones eiusmodi in illuc
rium, quod tamen incor
viro, & summa mihi op
necessitudine conjuncto
Allatio non prius literis
nificandum duxi, quam
macho didicerim illud no

re vobis nouum aut insolens videri, Nam vt inquit ille, qui omnium ore celebrantur & probitatis laude conspicui sunt, incognitos quosque ad amorem propriæ familiaritatis inuitant. Quamobrem ea de causa factus audacior licentiam Allatio meo feci, vt ad vos de voto meo referret, cuius me per vestram humanitatem damnatum fuisse, est omninò quod mihi summoperè gaudeam, Tibi verò, Camille Columna, Princeps meritissime, quem tot virtutum dotes & antiquissimæ familiæ tuæ splendor supra calamus meum extornant, tantum me tibi debere profiteor quantum persolvere difficile est, vobis denique Proceres Academici, quorum in me ornando propensionem non præter spem, sed ultra meritum meum

804 GABRIELIS NA
sum expertus, istud on
polliceor, quod expec
stis ab animo vestrum
jampridem amantissim
prius vnquam, aut anti
erit, quàm vestris co
honoribus inservire q
dem ita me præstituru
vt quoad per me fieri po
cos mihi pares in amor
ditate vestrarum reru
rum sitis habituri; sicut
da quoque beneficij ve
ria nemini sum concess
illud præ magnitudine
rum genere sit, præqui
referri non possunt, hab
animo & obsequio sing
bis certè non possunt. C
gabit me apud vos clari
latius si absens non satis
officium hoc vobis, exh

Quod præsens inodis omnibus
debo probatum iri Academiae
træ, cui gloriam & fausta om-
nia, quemadmodum antea semper
animos feci, ita nunc ex muneris
ei ratione precor & voueo. Va-
te.

De tribus Italiae Academiis, quibus
nomen meum dedi.

*Trina, meis stimulata libens Academia, amico
Me tenet, & parulo pectore blanda foveo:
Primâq; velocis quæ perluit unda Metauri, (a):
Hoc Federice tibi detulit obsequium.
Postea Romulae (b) fierem quæ gratior, unus
Orbis honor nostri præsit Allatius.
Et modo mellifluo quæ Gaddi pendet ab ore
Thusca, (c) viri tanti me capit arbitrio,
Nempe mihi triplicem Saturnia terra decorem
Contulit, hæcque mei nominis urget amor:
Indicio ut quantum tribuat simul ista virorum
Cura mei, quibus est maxima, sic pateat.*

(a) Urbini. (b) Romæ. (c) Florentiæ.

Quare verò per
 grum Auctor hic
 conscribendis Latine
 rit, occupationes eius
 in construenda Eminen
 nalis Mazzarini Bibliot
 mùm illa Serenissima C
 ne Suecorum.

ΑΠΟΒΑΤΗΡΙΟΝ
 meos cùm ex
 discederem

O mihi dilecta cur vitam ducere
 Cur Latio sedem ponere
 Quid iuuat aëreas susies valuisse
 Quid quater insanis mala dedisse
 Innumeri quos fama Viris ad Sy
 Inclyta, si posthac incola rare
 Hospitium Galeote tuum, Pagan
 Atque tuum. Doni, relinquere
 Holstenioque breuem si cogor ferre
 Et pau. Allario dicere verba
 Si vestros Gaddi, Nardi, Tomasin

*anſco feſtino quadrupedante laras,
 Balde ſagax compleſti, vel tua Serui
 Et ora non oſſum candidiora mine,
 queo Argolium, Berigardum, Taureliumque
 ondandum & Ponam ſtringere pro meritis;
 quoque faciundi dextram ſi tangere Scioppi,
 & que Palatini Gaſparis ora datur.
 grande meſis, Caſſi, deus addite factis,
 ſed fugiens vel te culſe Querenge peo,
 neque manſurus Nici, Nouarine, Caſali,
 Cognita tot doctis limina velira primo,
 & que ſi Rhodium, Veſſingum, ſequi Licere,
 Ferrariūque mihi vix licet aſpicere:
 d mea cūm vigilent quarendis otia libris,
 Queis nona Iuliadæ Bibliotheca niſet,
 ac ego cūm veſtris capiam ſolatia, magni
 Phœbigene, abſenti que dare Muſa ſoles,
 & fruor ingenij pulchro nolim n: quando
 Aſpectu & eſtro non licet uſque frui.*

AD IVLIVM CARDINALEM MAZARINVM
 de variis itineribus à me locupletandæ
 eius Bibliothecæ cauſa
 per Europam ſuſceptis.

DVm ſeruis innumeris ſedem Mazatine
 libellis,
 Hoſque inbes toto ſedulus Orbe legam,
 Primus ab exhaustis reſulis labor omina Belgie.
 Es redij ſpoliis diſior Arrebatum.

*Proxima cura fuit Venetum lufum
 Helueticos saltus, Au'onia
 At nunc Sarmaticis petimus locum
 Tam facilis blando vis laetetur
 Nec mea iam feris ætas malè iusta
 Nec dubiæ obftabunt certa pericula
 Quin paribus studiis Martem cœlestem
 Gallia te magno vindice, fola*

**Ad eundem eadem de causa
 in Angliam itin**

Q*uo tua per varios crefcat, Dux
 Orbis in exemplum, Bibliotheca
 Tam tribus emenfis Europa partibus
 Diuitiis conor nunc ffoliare fcripta
 Hispani reftant, fed tu dum Mæcenas
 Illos, iure mihi hospita tefta mæcenas
 Hinc tibi cum telis vel libris peruenire
 Conueniat, telis fit rogo meta.*

CXV.

*Ego Vossio Viro clarissimo, Doctissimo, & quoque,
Gabriel Naudæus S.P.D*

Stocholmiam

Mirabar ego, clarissime Vossi,
cùm literæ tuæ nuper a Do-
mine Didalio mihi redditæ sunt,
quid in me esse, mihi met ipsi
cognitum quo Serenissimæ Re-
gine (Christina scilicet) omnium-
que in explorandis ingenijs soler-
tissimæ; non innotescere modò,
sed placere potuerim. Exploravi
igitur me totum ad vnguem, & vol-
ui diligenter aduersaria vitæ meæ,
et quæ ita demum apud me statui,
hominem me literis tantùm Lati-
nis mediocriter excultum tibi vi-
torum optimo; ac de multis bene-
merendi studio, beneficium
istud debere, quo nullum vnquam
in vita, aut optabilius, aut mihi

SIO GABRIELIS NAVDÆ
honorificentius accipere potue-
rim. Quamobrem istud imprimi
mihi seruandum est, vt gratias ti-
bi de illo habeam quàm possum
maximas ; deinde verò vt me vir-
tuti ac doctrinæ tuæ pridem, nunc
verò incredibili etiam beneuolen-
tiæ addictum fore tibi ita persua-
deas, nihil vt tibi certum aut per-
suasum magis esse possit. Sed o-
randus præterea mihi es, vt qui me
Serenissimæ Reginæ tot officiosis,
ne quid grauius dicam, testimo-
nijs commendatum esse de melio-
ri nota voluisti, illud etiam per
mollia tempora fandi insinuare ci-
dem velis, me, quòd tibi de me
tam prolixè crediderit, quòd ver-
bis vsque ad eò blandis ad se, Au-
lâmque suam inuitauerit, quòd
denique munificentia Regalis re-
stificationem addiderit amplissi-
mam

nam, oblatis mihi per Dominum
Bidalium, quotiescunque me iti-
neri committere vellem aurco-
rum numuum tot millibus vt me
statim in ruborem ex tenuitatis
meæ conscientia conjecerint, me
inquam tot priuatis nominibus, ita
eius commodis & nutibus vel mi-
nimis obedientem postea futurum
persuadeas vt nihil mihi tam ar-
duum esse possit quod ea volente
non velim, aut iubente non aggre-
diar. Frustra igitur mihi, aut æta-
tem, senio proximam, aut lon-
ginquas eo vsque molestissimas
peregrinationes, aut itinerum pe-
ricula, aut Cœli solique mutatio-
nes quis obijciat, melius tu, Vossi,
nihil esse quod ego tantæ Reginae
gratiâ facturum non sum, verèque
contendis, Et sanè per me vnquam
non stabit, quin te optimum Va-

812 GABRIELIS NA
tem fuisse res ipsa cōfir
uerò quòd Eminentiss
dinalis Mazarinus lice
bus Fortunæ ventis hūc
jectus, me non secūs ac
bi & nexu, mancipiòq
quàm cūm eius virtute
omne, quod humanum
ma Gallorum imperium
improbis ac nefarijs Fa
conatibus impetitur
stare felicitatem exper
hil propterea de ea re,
pensius vrges eo non
multoque minùs inco
tuere possum. Augur
imò verò polliceor bon
fieri istud posse, si ex S
Reginæ literis semel c
istud ei in votis esse, vt
in Gallia Bibliothecam
quæ vnquam fuerunt,

animam, instruere meâ operâ ag-
 gressus est, quando spes eius ab-
 soluendæ tantùm non decollauit,
 eam demùm tantæ Reginæ faustis
 felicibusque auspicijs in extremo
 Septentrione perficiam. Atque ita
 vides qui sit in præsentia rerum
 mearum status, ego verò quanta
 sit in me & quàm mirifica Sere-
 nissimæ Reginæ propensio, igno-
 rare ex literis tuis non possum.
 Grati animi significationem si a
 vulgaribus personis libenter am-
 plectimur, quanto magis illam,
 quæ proficiscitur a Regina, eâ-
 que potentissima, & sapientissima
 lubentiùs amplecti & suspicere &
 venerari debeo. Certè mei mune-
 ris est cauere imposterùm ne Di-
 ua Christina hominem in me pa-
 rum nominis sui religiosum cultor-
 em obtineat: tui verò ea mihi

814 GABRILLIS N
mandare quibus illam
me honorem & bene
malè collocasse omnes
Vale felix , Doctissime
Burdelotio nostro Cha
lo, cùm ad vós appuleris
precot, meo nomine nu
mam. Parisijs 15. Dec
quo die tuas acco

1651.

Epistolarum
GABRIELIS NAV
Parifini.

F I N I S.

